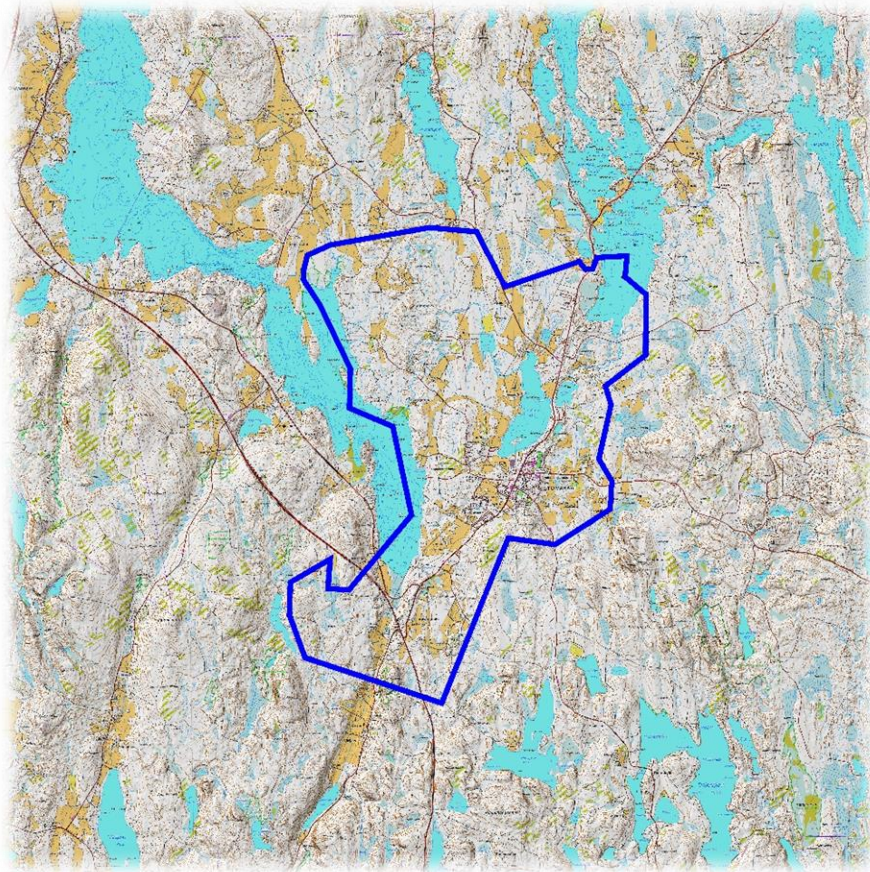

TOIVAKAN KUNTA

Viisarimäki - kirkonkylä osayleiskaava ja Leppäveden rantaosayleiskaavan sekä Itäisen rantaosayleis- kaavan osittainen kumoaminen

SELOSTUS

FCG SUUNNITTELU JA TEKNIikka OY 23.10.2019 P30976

tekninen lautakunta 23.10.2019 § 97

kunnanhallitus 28.10.2019 § 216

kunnanvaltuusto 11.11.2019 § 62

1 PERUS- JA TUNNISTETIEDOT

Toivakan kunta VIISARIMÄKI - KIRKONKYLÄ OSAYLEISKAAVA ja Leppäveden rantaosayleiskaavan sekä Itäisen rantaosayleiskaavan osittainen kumoaminen

Johdanto

MRA 17 mukaisesti tässä yleiskaavan selostuksessa esitetään:

- 1) selvitys alueen oloista, ympäristöominaisuuksista ja niissä tapahtuneista muutoksista sekä muut kaavan vaikutusten selvittämisen ja arvioimisen kannalta keskeiset tiedot kaavoitettavasta alueesta;
- 2) suunnittelun lähtökohdat, tavoitteet ja esillä olleet vaihtoehdot;
- 3) yhteenveto kaavan vaikutusten arvioimiseksi suoritetuista selvityksistä;
- 4) kaavan vaikutukset yhdyskuntarakenteeseen, rakennettuun ympäristöön, luontoon, maisemaan, liikenteen, erityisesti joukkoliikenteen, ja teknisen huollon järjestämiseen, talouteen, terveyteen, sosiaalisiin oloihin ja kulttuuriin sekä muut kaavan merkittävät vaikutukset;
- 5) selvitys kaavan suhteesta valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin, maakuntakaavaan, voimassa olevaan yleiskaavaan ja kunnan muuhun suunnitteluun;
- 6) suunnittelun vaiheet osallistumis- ja vuorovaikutusmenettelyineen sekä yhteenveto kaavoituksen eri vaiheissa esitetyistä mielipiteistä;
- 7) valitun kaavaratkaisun keskeinen sisältö ja perusteet kaavaratkaisun valinnalle, selvitys siitä, miten vaikutusselvitysten tulokset ja eri mielipiteet on otettu huomioon sekä selvitys niistä toimenpiteistä, joilla aiotaan ehkäistä kaavan toteuttamisesta mahdollisesti aiheutuvia haitallisia ympäristövaikutuksia; (19.5.2005/348)
- 8) kaavan toteutuksen ajoitus ja seuranta;
- 9) tarpeen mukaan kaavan toteutusta ohjaavia suunnitelmia.

Edellä 1 momentissa tarkoitetut seikat on esitettävä kaavaselostuksessa sillä tavalla ja siinä laajuudessa kuin kaavan tarkoitus edellyttää ja niin, että luodaan edellytykset vuorovaikutukseen kaavan valmistelussa. Kaavaselostukseen on liitettävä yhteenveto kaavaselostuksen keskeisestä sisällöstä. (19.5.2005/348)

Kaavaselostusta laadittaessa on lisäksi noudatettava tiettyjen suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (2001/42/EY) 5 artiklassa ja liitteessä I säädetyt ympäristöselostusta koskevat vaatimukset. (9.3.2017/145)

1.1 Kaavan tarkoitus

Kaavan "Viisarimäki - kirkonkylä osayleiskaava ja Leppäveden rantaosayleiskaavan sekä Itäisen rantaosayleiskaavan osittainen kumoaminen" tarkoituksena on ohjata kirkonkylän yhdyskuntarakenteen kehittymistä ja sen eri toimintojen yhteensovittamista. Yleiskaava esittää tavoitellun kehityksen periaatteet ja alueiden käytön yleispiirteisesti.

Kaava osoittaa kunnan oman tahdon alueiden käytön järjestämiseksi sovittaen yhteen niitä paikallisia intressejä, joita alueiden käyttöön kohdistuu. Kaavalla sovitaan maakuntakaavassa määritellyjä valtakunnallisia ja maakunnallisia alueiden käytön tavoitteita kunnan omiin tavoitteisiin.

1.2 Sijainti

Suunnittelualueena on Toivakan kunnan keskustaaajama ja sen kautta kulkevan maantien 618 ympäristö rajautuen pohjoisessa Huikon ja Heiskan kyläalueisiin. Etelässä suunnittelualue ylittää valtatie 4 yli Viisarimäen puolelle.

Suunnittelualueen koko on 3432 ha.

Vireille tulo

24.04.2014

Käsittelypäivämäärät

- Tekninen lautakunta § 51 30.05.2017
- Tekninen lautakunta § 74 22.08.2018
- Tekninen lautakunta § 109 14.11.2018
- Kunnanhallitus § 237 19.11.2018
- Tekninen lautakunta § 121 19.12.2018
- Kunnanhallitus § 19 21.01.2019
- Tekninen lautakunta § 41 25.04.2019
- Tekninen lautakunta § 97 23.10.2019
- Kunnanhallitus § 216 28.10.2019
- Kunnanvaltuusto § 62 11.11.2019

Laatija

FCG Suunnittelu ja tekniikka Oy
Puistokatu 2 A
40100 Jyväskylä

arkkitehti
Tuomo Järvinen, 040 753 1524
tuomo.jarvinen@fcg.fi

1.3 Sisällysluettelo

1	Perus- ja tunnistetiedot	1
1.1	Kaavan tarkoitus	2
1.2	Sijainti	2
1.3	Sisällysluettelo	3
1.4	Luettelo selostuksen liiteasiakirjoista	5
1.5	Tausta-aineistoa	6
2	Tiivistelmä	8
2.1	Kaavaprosessin vaiheet	8
2.2	Osayleiskaava	8
2.3	Osayleiskaavan toteuttaminen	9
3	Lähtökohdat	9
3.1	Alueen yleiskuvaus	9
3.2	Topografia	12
3.3	Kallio- ja maaperä	13
3.4	Vesistöt	15
3.5	Pohjavesi	16
3.6	Hulevedet	18
3.7	Luonto	20
3.8	Maisema	35
3.9	Perinnemaisemat	46
3.10	Muinaisjäännökset	54
3.11	Rakennettu ympäristö	56
3.12	Kunnallistekniikka	78
3.13	Liikenne	82
3.14	Tilastot	89
3.15	PIMA – kohteet	93
3.16	Maanomistus	94
3.17	Palvelut	95
3.18	Suunnittelutilanne	97
4	Yleiskaavan tavoitteet	109
4.1	Suunnittelutilanteesta johdetut tavoitteet	109
4.2	Kunnan asettamat tavoitteet	111
4.3	Osallisten tavoitteet	115
4.4	Osallisten tavoitteet prosessin aikana	116
4.5	Alueen oloista ja ominaisuuksista johdetut tavoitteet	116
4.6	Kaavan laadulliset tavoitteet	116
5	Yleiskaavan suunnittelun vaiheet	116

5.1	Aloituskvaihe	116
5.2	Aikataulu	119
5.3	Valmisteluvaiheen kuuleminen	120
5.4	Ehdotuskvaiheen kuuleminen.....	123
5.5	Merkittävimmät nähtävillä olon jälkeen tehdyt toimenpiteet	126
6	Yleiskaavan kuvaus	137
6.1	Yleiskaavamuoto	137
6.2	Suunnitteluperiaatteet.....	138
6.3	Kuvaustapa.....	139
6.4	Merkinnät ja määräykset	139
6.5	Mitoitus	152
7	Vaikutukset	154
7.1	Yhdyskuntarakenne	154
7.2	Rakennettu ympäristö	154
7.3	Luonto	155
7.4	Muinaismuistot	156
7.5	Maisema.....	156
7.6	Liikenne ja tekninen huolto	166
7.7	Talous.....	166
7.8	Terveys	166
7.9	Turvallisuus	167
7.10	Eri väestöryhmien toimintamahdollisuudet lähiympäristössä	167
7.11	Sosiaaliset olot ja kulttuuri.....	167
7.12	Yhdyskuntatalous	167
7.13	Muut vaikutukset	167
7.14	Yleiskaavan suhde maakuntakaavan tavoitteisiin	167
7.15	MRL 73 §:ssä säädettyjen erityisten sisältövaatimusten täytyminen	169
8	Yleiskaavan toteutus	170
8.1	Ilmoitusvelvollisuus toimenpiteistä Natura-alueiden läheisyydessä	170
8.2	RM-1 alueen toteuttamisessa huomioitavaa	170
8.3	Rakentaminen liito-oravien lisääntymis- ja levähdysalueilla.....	171
8.4	Uusiutuvan energian hyödyntäminen.....	171
8.5	Merkittävän rakennusperinnön säilyttäminen.....	171
8.6	Toteutumisen aikataulu	171
9	Lisätiedot.....	172

1.4 Luettelo selostuksen liiteasiakirjoista

- 01 [Osallistumis- ja arviointisuunnitelma](#)
- 02 [Luontoselvitys, Jäntti 2014](#)
- 02b [Luontoselvitykset Saarinen ja Viisarinmäki, Jäntti 2016](#)
- 03 [Keskusta - Viisarinmäki Rakennusselvitys, Könönen 2017](#)
- 04 [Luontoselvitys, Latvasilmu 2017](#)
- 05 [Ranta-alueiden emätilaselvitys, Ympäristösuunnittelu Oy 2018](#)
- 06 [Valmisteluvaiheen palaute ja vastineet](#)
- 07 [Liikenneselvitys, FCG 2018](#)
- 08 [Leppäveden luonto- ja maisemaselvitys, Latvasilmu 2017](#)
- 09 [Natura-arviointi, FCG 2019](#)
- 09b [Lausunto Natura-arvioinnista, ELY 24.07.2019](#)
- 10 [Virtuaalimalli](#)
- 11 [Ehdotusvaiheen palaute ja vastineet](#)
- 12 [Ranta-alueiden suunnittelu- ja mitoituseriaatteen](#)
- 13 [Viranomaisneuvottelun 29.04.2019 muistio](#)

1.5 Tausta-aineistoa

Historia

Toivakan historia, Kuokkanen 1993
Tarinavakka, Tahvonen 1988
Kirkko Toivakassa, Taipale 1982
Kotiseutumme Toivakka, Dahlbacka 2003

Kaavoitus

Kaavoituskatsaus, Toivakan kunta 2017
Kaavoituskatsaus, Toivakan kunta 2018
Keski-Suomen tarkistettu maakuntakaava taustaselvityksineen, Keski-Suomen Liitto 2018
Kirkonkylän asemakaava, FCG 2018
Maankäytön strategia 2030, Toivakan kunta 2011
Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet, Ympäristöhallinto 2018
Yleiskaava (oikeusvaikutukseton), Toivakan kunta 1992
Toivakan itäisen alueen rantaosayleiskaava, Remes 2017

Kartat

Avoimien aineistojen tiedostopalvelu, Maanmittauslaitos 2018
Pohjakartta, Jyväskylän kaupunki 2017

Liikenne

Jyväskylän seudun liikennejärjestelmä JYSELI 2025, Jyväskylän kaupunki 2009
Katujen hoitoluokitus, Ramboll 2017
Liikenneturvallisuussuunnitelma, Tiehallinto 2004
Liikenteen aluevaraussuunnitelma, ELY 2010
Valtakunnallinen tieliikenne-ennuste 2030, Liikennevirasto 2014

Luonto ja maisema

Itäisen alueen rantayleiskaava-alueen, osa-alue 1, luonto- ja maisemaselvitys, Häyhä 2017
Keski-Suomen maakunnallinen maisemaselvitys, Muhonen 2005
Keski-Suomen perinnebiotooppien hoito-ohjelma, Mussaari 2007
Keski-Suomen perinnemaisemat, Kivelä 2000
Maatalousalueiden luonnon monimuotoisuuden, monivaikutteisten kosteikkojen ja suo-
javöhykkeiden yleissuunnitelma; Joutsa, Luhanka ja Toivakka, Helle 2014
Toivakan kirkonkylän osayleiskaavan luontoselvitys, Jäntti 2014
Maisema, opas arvokkaiden maisema-alueiden maankäytön suunnitteluun, MKN 2016
Viisarimäki-Rutalahden maiseman- ja luonnonhoidon yleissuunnitelma, Lahdenvesi-Kor-
honen 2011

Maa- ja kallioperä

Maankamara - karttapalvelu, GTK 2018

Muinajäännökset

Ympäristökarttapalvelu Karpalo, Ympäristöhallinto 2018

Vesi

Hulevesistrategia, Lievonen 2017

Pohjavesien suojeIusuunnitelma (tekeillä), FCG 2018
Toivakan Hulevesistrategia, Lievonen 2017

Havainneaineisto

Virtuaalimalli (http://www.skjkl.fi/Toivakka/kk_ak), FCG 2018

Rakennuskanta

Keskusta - Viisarinmäki rakennus selvitys, Könönen 2017
Lausunto Silanderin torpasta, Keski-Suomen Museo 2018
Viranomaistyöneuvottelun (museo) 16.4.2018 muistio, FCG 2018
Toivakan kirkonkylä ja Huikontien varsi / Keski-Suomen modernin rakennusperinnön inventointihanke 2012 – 2014, Keski-Suomen Museo 2014

Määräykset ja ohjeet

Rakennusjärjestys, Toivakan kunta 2018
Ympäristönsuojelumääräykset, Toivakan kunta 2005

2 TIIVISTELMÄ

2.1 Kaavaprosessin vaiheet

- 2014 aloitusvaiheen viranomaisneuvottelu
- 16.11.2014 kuulutus vireille tulosta
- 17.11.2014 – 18.12.2014 Oas nähtävillä
- 18.11.2014 esittelytilaisuus
 - 2014 luontoselvitys
- 25.05.2015 informaatiotilaisuus kirjastolla
- 28.05.2015 tavoitteiden käsittely ympäristöjaostossa
- 02.06.2015 tavoitteiden käsittely perusturvalautakunnassa
 - 2017 hulevesistrategia
 - 2017 katujen hoitoluokitus
 - 2017 luontoselvityksen täydennys
 - 2017 rakennusselvitys
- 30.05.2017 päivitetty Oas
 - 2018 pohjavesien suojelusuunnitelma
- 15.8.2018 valmisteluaineisto
- 3.9.2018 – 5.10.2018 valmisteluvaiheen kuuleminen
- 02.11.2018 ranta-alueiden emätilaselvitys
- 28.11.2018 liikenneselvitys
- 21.01.2019 ehdotusaineisto
- 07.02.2019 – 11.03.2019 ehdotus nähtävillä
- 25.04.2019 vastine-ehdotukset Tekla
- 29.04.2019 viranomaisneuvottelu ELY
- 24.07.2019 ELY:n lausunto Natura-arviosta
- 11.11.2019 hyväksymiskäsittely kunnanvaltuusto

2.2 Osayleiskaava

Osayleiskaavan pääpainona ovat Toivakan kunnan strategiset pitkän aikavälin linjaukset erityisesti asumisen, kaupan, teollisuuden ja liikenteen suunnittelun osalta. Osayleiskaavan merkinnöissä painottuvat suuret linjat, minkä takia osayleiskaavassa on pyritty välttämään yksityiskohtaisia merkintöjä. Tarkempi, yksityiskohtaisempi suunnittelu toteutetaan asemakaavoin.

Kaavassa on osoitettu laajahko keskusta-alue, jonne voi sijoittua täydennysrakentamisena uutta asutusta sekä kaupan ja palveluiden alueita. Uusia asuinaluevarauksia on erityisesti Viisarinmäentien ja vesihuollon olevien runkolinjojen varrella.

Kaupan, teollisuuden ja työpaikkojen alueita on osoitettu Viisarinmäen risteyksen yhteyteen ja Viisarinmäentien varrelle.

Uudet aluevaraukset asumisen, kaupan ja palveluiden, teollisuuden ja työpaikkarakentamisen osalta vaativat asemakaavan rakentamisen pohjaksi. Asemakaavoitettavat alueet liitetään kunnan vesihuollon verkkoon. Kaavakartalla on luettavuuden ja havainnollisuuden lisäämiseksi käytetty esitystapaa, jossa uusiksi asemakaavoitettaviksi alueiksi tarkoitettut alueet on esitetty valkoisina aluevarauksina. Nykyisellään säilyvät tai täydentyvät alueet on esitetty käyttötarkoituksensa mukaisina värillisinä alueina.

Kaavakartalla on lisäksi osoitettu merkittävimmät luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeät alueet ja viheryhteydet sekä kulttuuriympäristön kannalta arvokkaimmat alueet.

Osayleiskaava osoittaa kevyen liikenteen olemassa olevan verkoston sekä kehittämistarpeet uusina kevyen liikenteen reitteinä. Nykyisen eritasoliittymän yhteyteen on merkitty joukkoliikenteen liityntäpysäköintiä palveleva merkintä. Uudet asuinalueiden, palveluiden ja työpaikka-alueiden tiet on osoitettu ohjeellisina. Pyrkimyksenä on, että ne muodostavat reitistön, joka palvelee myös joukkoliikenteen linjoja.

Toivakan itäinen ohitustie on poistettu aluevarauksista.

2.3 Osayleiskaavan toteuttaminen

Osayleiskaavan toteuttaminen voidaan aloittaa kaavan tultua maankäyttö- ja rakennuslain mukaisen kaavaprosessin päätteeksi lainvoimaiseksi kuulutuksella. Oikeusvaikutteinen osayleiskaava tulee ohjaamaan kunnan asemakaavoitusta ja muuta maankäytön suunnittelua.

3 LÄHTÖKOHDAT

3.1 Alueen yleiskuvaus

Toivakka sijaitsee Jyväskylän seutukunnassa, Keski-Suomen maakunnassa. Väkiluku on n. 2 400, joista n. puolet asuu keskustaajamassa. Kokonaispinta-ala 400 km², josta vesistöjä 13 %.

Pysyvä asutus Toivakan keskustan taajama-alueelle on alkanut jo 1500 –luvun puolivälissä. Tuolloin kunta kuului Rautalammin kirkkopitäjään, joka oli perustettu Keski-Suomen uudisasutusta varten 1560. Kylärakenne alkoi tiivistyä 1700-luvun puolivälin tienoilla perintötilojen saatua oikeuden torppien perustamiseen tiloilleen.

Maakaupan vapauduttua kuntaan perustettiin kauppoja 1800-luvun lopulla. Merkittävin ja pitkäikäisin kauppa oli Juho Kaarlenpoika Perälän vuonna 1875 perustama Perälän kauppa.

Toivakan seurakunta itsenäistyi Jyväskylän maaseurakunnasta vuonna 1901 ja kuuluu Lapuan hiippakuntaan.

Varsinainen Toivakan kunta perustettiin 1910 kirkkoherrakunnan muotoisena. Kunta perustettiin enimmäkseen Jyväskylän maalaiskuntaan, osin Korpilahden ja Laukaan kuntiin kuuluneista osista vuoden 1911 alusta lähtien, ja kaikilta osin se tuli valmiiksi vuoden 1917 alussa.

Toivakka oli rauhallinen ja harvaan asuttu maalaispitäjä. Suuret maatilat ja asuinrakennukset sijoittuivat kylänraittimaisesti Toivakantien varteen (Myllykoski 2013).

Merkittävä yritys kunnan historiassa on ollut ja on yhä myös 1934 perustettu MH – betoni Oy:n betonitehdas (Myllykoski 2013).

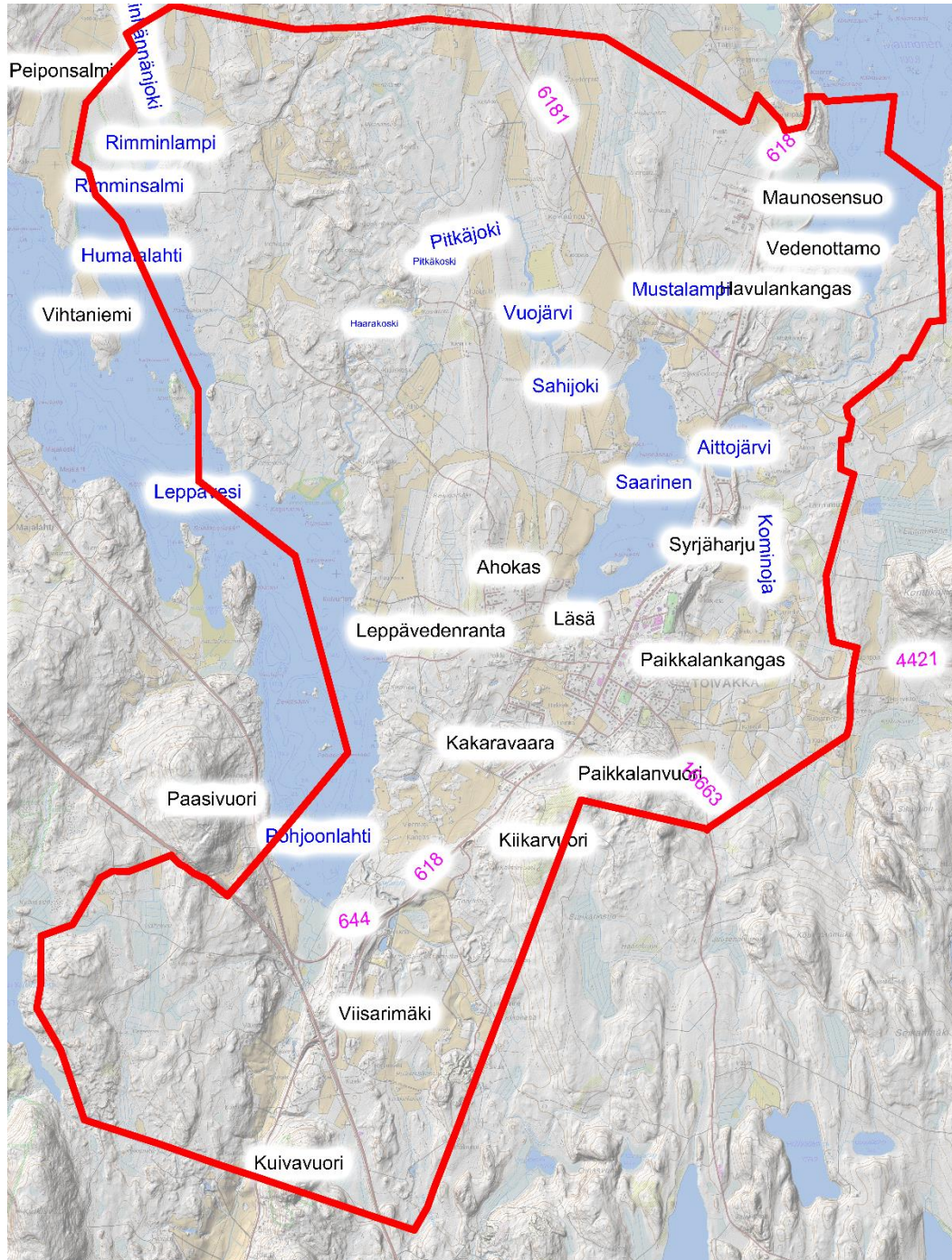
Toivakan taajamassa on valtakunnallisesti arvokkaaksi määritelty kulttuurihistoriallinen rakennettu kulttuuriympäristö. Alue on kirkko ympäristöineen. Vanhaan keskustaan kuuluu Silanderin torpan lisäksi myös mm. Vanhansillan pappila 1901, kirkonkylän alakoulu 1937, Pessilän talo pihapiireineen sekä Läsän päärakennus 1867. Maakunnallisesti merkittävä kohde on myös Osuuspankin vanha liikerakennus. Paikallisesti merkittäviä kohteita keskusta-alueella on myös runsaasti (Myllykoski 2013).

Toivakan taajamassa toimii Toivakan koulukeskus. Koulukeskus on yhtenäiskoulu, jossa järjestetään perusopetusta kaikilla vuosiluokilla (1-9).

Keskustan alue on enimmäkseen pientalovaltaista asuinalueita. Keskustatoimintojen ja julkisen hallinnon alueet sijoittuvat Toivakantien ja maantien 618 liittymän

yhteyteen. Keskustaajamaan sijoittuvat myös kirkko, maatalous- ja teollisuusalueita. Keskustan alueella on suhteellisen paljon viheralueita.

Naapurikunnat ovat Hankasalmi, Joutsa, Jyväskylä, Kangasniemi, Laukaa ja Muurame.

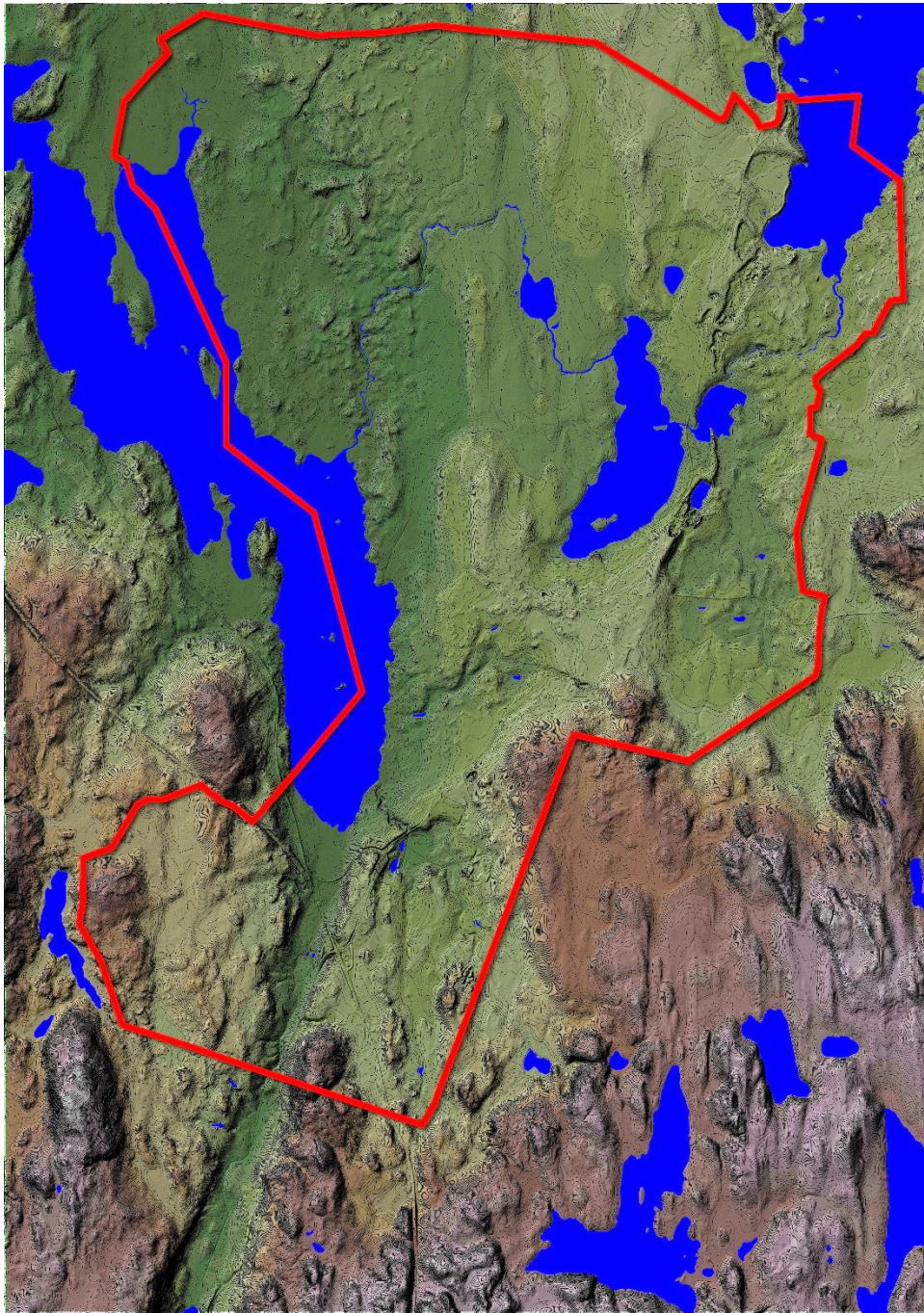
Kuva 1: Keskeistä paikannimistöä kaava-alueella

Kuva 2: Vinalojarjostuksella elävöitetty peruskartta (MML) ja kaava-alueen rajaus

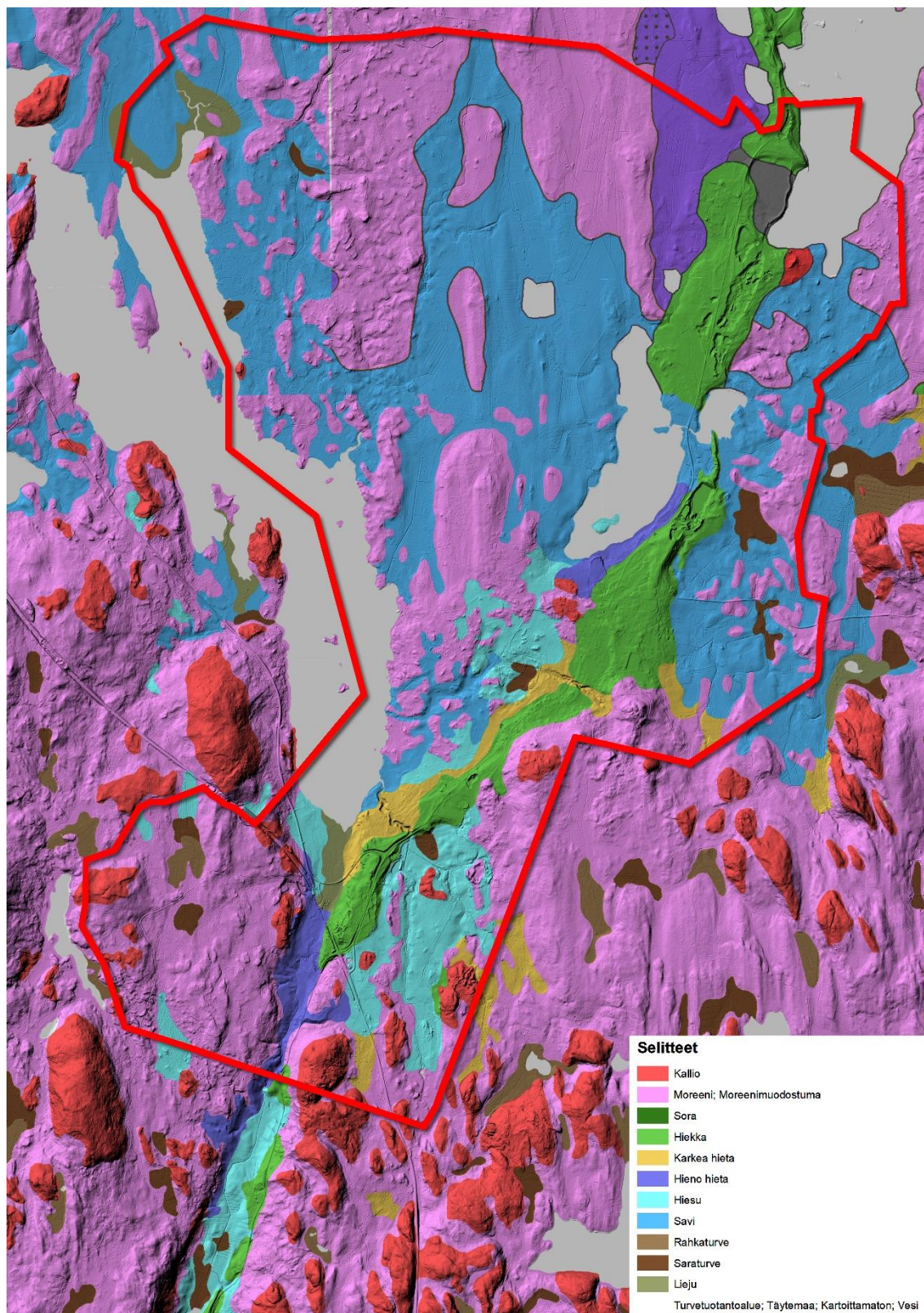
3.2 Topografia

Maanpinnan korkeus vaihtelee suunnittelualueella + 81,3 - +149,9 (69.6 m), keskikorkeuden ollessa +103,6 m.

Kuva 3: Topografia

3.3 Kallio- ja maaperä

Kuva 4: Alueen maaperä (aineisto: GTK)

3.3.1 Maaperän rakennettavuus

Maalajit yhdessä pohjaveden kanssa muodostavat sen ympäristön, joka määrittelee maaperän käyttökelpoisuuden rakennusalustaksi. Niiden perusteella valittu perustamistapa puolestaan vaikuttaa rakennushankkeen pohjarakennuskustannuksiin. Maaperän rakennettavuutta määriteltäessä keskeisiä tekijöitä ovat:

1. maalajien kantavuus, routivuus, kokoonpuristuvuus ja kaivettavuus,
2. kantavan pohjan syvyys pehmeiköillä,
3. maanpinnan kaltevuus,
4. maa- ja kallioaineksen käyttökelpoisuus ja
5. pohjavesi

Tekijät 1 – 3 ja 5 vaikuttavat perustamistapaan. Maanpinnan kaltevuus vaikuttaa tasauksiin, maa- ja kallioaineksen käyttökelpoisuus alueiden varaamiseen raaka-ainelähteiksi sekä pohjaveden esiintyminen rakennusalustan kuivatuksiin.

Rakennettavuuden kannalta maaperä voidaan yleensä luokitella GEO-luokituksen mukaan seuraavasti:

1. kallio sekä alle metrin syvyydellä oleva kallioma
2. moreeni
3. karkearakeiset maalajit eli sora ja hiekka
4. hienorakeiset maalajit eli siltti ja savi
5. eloperäiset maalajit eli turve ja lieju

Kalliomaat ovat maarakentamisen kannalta sikäli ongelmattomia, että ne kantavat eivätkä roudi. Sen sijaan rakennuspohjaa ja kunnallistekniikkaa perustettaessa kallion louhinta lisää rakennuskustannuksia merkittävästi. Louhittavuuteen vaikuttavat kallion kivilajien porattavuus, räjäytettävyyys sekä seinämien tukemistarve ja louhintajälki.

Moreenit muodostavat yleensä kantavan rakennuspohjan, jolle tiet ja kunnallistekniikka voidaan perustaa ilman erityistoimenpiteitä. Hienoaineksen määrän mukaan moreeni voi olla joko heikosti tai kohtalaisesti routivaa.

Karkearakeiset maalajit (sora, hiekka) muodostavat rakentamisen kannalta edullisimman maapohjan. Ne eivät roudi, kantavat hyvin ja painuvat vain vähän kasaan. Rakennukset ja maarakenteet voidaan yleensä aina perustaa maavaraisesti ilman erityistoimenpiteitä. Karkearakeiset maalajit ovat myös kaivettavuudeltaan hyviä.

Hienorakeiset maalajit, siltti (hieno hieta ja hiesu) ja savi ovat rakenteeltaan huokoisia, ja tästä syystä niiden luonnontilainen vesipitoisuus on suuri. Ne kantavat heikosti ja häiriintyvät jo kaivun aikana. Varsinkin siltti menettää märkänä vuodenaikana, täysin kantavuutensa. Hienorakeiset maalajit ovat myös routivia. Niiden läjitettävyyys on heikko, ja varsinkin siltteihin tehdyissä kaivannoissa reunat sortuvat herkästi. Kuormitettaessa hienorakeiset maalajit puristuvat kokoon, ja erityisesti savien ja eloperäistä ainesta sisältävien liejusavien kantavuus on heikko. Rakenteista siltti- ja savipohjille tulevat lisäkuormat joudutaan yleensä viemään tukirakentein, esimerkiksi paaluttamalla tai stabiloimalla, alapuolisiin kantaviin maakerroksiin.

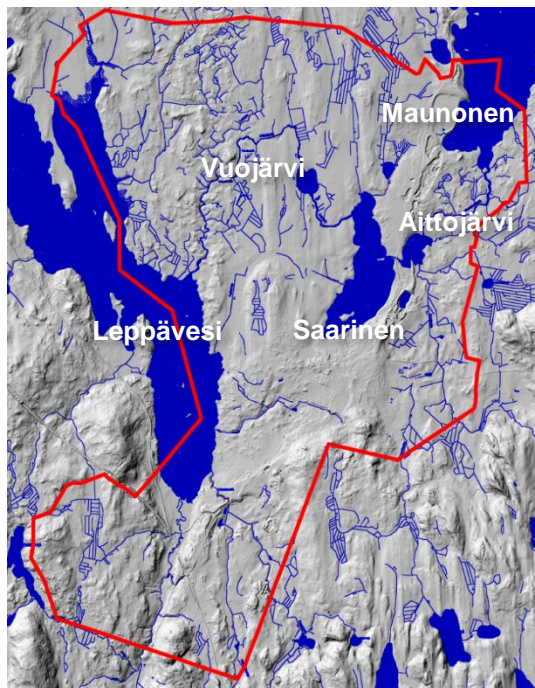
Eloperäiset maalajit, turve ja lieju, ovat rakennusalustana lähes käyttökeltottomia heikon kantavuuden ja suuren kokoonpuristuvuuden vuoksi. Turpeen ns. primaaripainuma tapahtuu muutamassa minuutissa, ja se saattaa olla puolet kokonaispainumasta. Sekundaaripainuma saattaa kestää kymmeniä, joskus satoja vuosia. Eloperäisten maalajien kantavuuteen vaikuttavat myös kerroksen paksuus ja

alla olevan maan laatu. Jos turpeen tai liejun kerrospaksuus on pieni, voidaan käytökelvottomat maamassat korvata rakennusteknisiltä ominaisuuksiltaan paremmilla maamassoilla. Jos kerrokset ovat paksuja, joudutaan rakentamisessa turvautumaan muihin pohjanvahvistustoimiin¹.

GTK:n aineisto esittää maaperästä vain suuret linjat, varsinaisia rakentamistoimenpiteitä varten on suoritettava hankekohtaiset pohjatutkimukset tarkempien perustamisolosuhteiden selvittämiseksi.

3.4 Vesistöt

Toivakan kunnassa on kaikkiaan 82 järveä, joista Päijänteen jälkeen suurimmat ovat Maunonen, Palosjärvi ja Leppänen.

Suunnittelualueeseen sisältyvät kokonaan tai osittain:

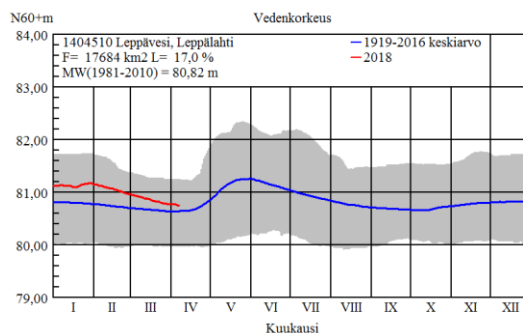
- Leppävesi
- Saارينen
- Aittojärvi
- Vuojärvi
- Maunonen

Merkittävimpiä virtavesiä ovat:

- Pitkäjoki
- Sahijoki
- Katinhännänjoki
- Hamperinjoki
- Kominoja
- Hietakoski
- Pappilanpuro
- Kalajoki

Kuva 5: Alueen vesistöt.

Suunnittelualueen suurin vesistö ja eniten rantaviivaa on Leppäveden liittyen. Leppäveden keskimääräinen vedenkorkeus on + 80,82. Saارينen ja Aittojärven vedenkorkeudeksi on peruskartassa merkitty + 93,0.

Vuosien 2006-2012 aineistoihin perustavassa luokituksessa (SYKE 2015) Leppäveden ja Saارينen ekologinen tila on arvioitu hyväksi, muiden vesistöjen osalta tyydyttäväksi.

Kuva 6: Lähde: [SYKE](#)

¹ Maaperä rakennusallustana, Peter Johansson

3.4.1 Pitkäjoki

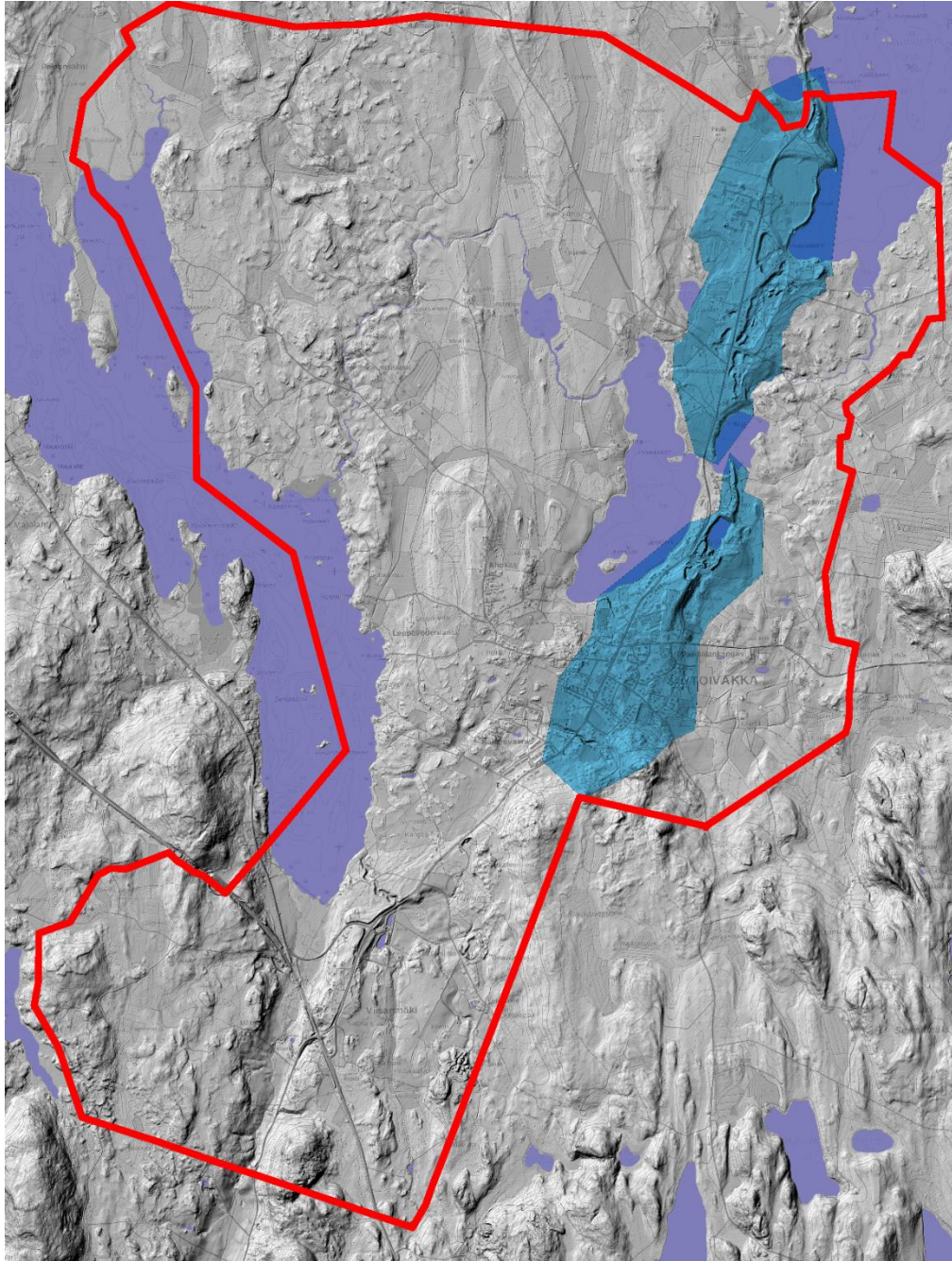
Kuva 7: Leppäveteen laskevassa Pitkäjoessa on useita luonnontilaisia koskiosuuksia. Ku-
vassa on pari sataa metriä pitkän Pitkäkosen niska. (Kuva: Häyhä 2017)

*Vuojärvestä Leppäveteen laskee Pitkäjoki. Ensimmäiset puoli kilometriä uoma mut-
kuttelee viljelymaisemassa, jonka jälkeen seuraa noin kilometrin pituinen osuus
kangasmetsämaastossa Pitkäkosen sillalle asti. Iso osa ranta-alueen metsistä on
entisille pelloille kasvanutta lehtomaisen rehevää koivikkoa ja koivusekametsää.
Koskelan yläpuolinen vilkkaasti virtaava osuus, joka alkaa voimalinjan länsipuol-
elta, on perattu, varsinainen koski ei.*

*Pitkäjoen hitaasti virtaavien osuuksien rantakasvillisuus on rehevää ja laikuittain
vaihtelevaa. Hitaasti virtaavilla osuuksilla rantoja reunustaa suursaroista ja järvi-
ruo'osta koostuva ilmaversoisvyöhyke. Monet rehevien vesien rantakasvit, kuten
vehka, haarapalpakko, ruokohelpi, myrkkyykeiso, punakoiso, luhtalemmikki ja kur-
jenmieikka muodostavat kasvustoja ruovikon ja saraikon sekaan. Harvinaista joki-
leinikkiä kasvaa yleisesti lähes koko jokiosuudella hitaasti virtaaviin osuuksiin pai-
nottuen. Pikkulimaskaa kasvaa seisovavetisissä suojaisissa kohdissa. Paikoin ran-
tatörmän päällä on pajukkoa, eniten harmaapajua ja kiiltopajua. Vedessä on
runsaasti isoulpukkaa. (Kuvaus: Luontoselvitys Jäntti 2017).*

3.5 Pohjavesi

Alueella sijaitsee kaksi maakunnallisesti merkittävää pohjavesialuetta: Toivakka
(0985001, 180 ha) ja Maunonen (0985002, 206 ha). Merkittävä osa Toivakan kes-
kustaajamasta Toivakantien varrella on vedenhankintaa varten tärkeällä pohjave-
sialueella.

Kuva 8: Pohjavesialueet.

Pohjaveden suojelusuunnitelma valmistuu keväällä 2018. Pohjaveden suojelu on huomioitu asemakaavoissa vuodesta 2015 lähtien. Kirkonkylän asemakaavaan on merkitty pohjavesialueiden ulkorajat.

3.5.1 Pohjavesialueen hydrogeologinen kuvaus²

Pohjavesialue sijoittuu lounas-koillisuuntaiselle harjujaksolle, joka kulkee Joutsan Selänpohjasta Laukaaseen.

² Lähde: ELY-keskus / Pulkinen 22.3.2018

Harjun maaperä on lounaisosassa hienoa hiekkaa ja hiekkaa, koillisosassa hiekkaa, soraa ja kivistä soraa. Harjun laiteiden maaperä on hienoa hiekkaa ja silttiä.

Harjun kairauksissa on syvimmillään päästy yli 18 metrin syvyyteen. Tutkitun vedenottamon paikan, pisteen P2, kohdalla on kairauksissa päästy lähes 11 metrin syvyyteen.

Pohjavesi virtaa harjun lounaisosassa pääasiassa koillisesta lounaaseen ja koillisosassa lounaasta koilliseen. Pohjavettä purkautuu koillisosassa Aittojärveen.

Pumppaushavaintojen mukaan piste P2 soveltuu pitempiaikaisen koepumppauksen paikaksi. Siitä pumpattiin vuorokauden ajan 220 m³/d pohjavettä. Pumpatun pohjaveden laatu täytti hyvälle talousvedelle asetetut laatuvaatimukset.

Virtaamahavaintojen mukaan Karvalin lähteestä Lä850001 ei saada kuivimpina aikoina riittävästi pohjavettä Toivakan kunnan ja puolustusministeriön varikon tarpeisiin. Pohjavesi täytti kuitenkin hyvälle talousvedelle asetetut laatuvaatimukset.

Pohjaveden pinnanalaisen maa-ainesten oton vaikutuksista tehdyn tutkimuksen mukaan ei pohjaveden laadun kannalta ole nähtävissä esteitä pohjaveden pinnanalaiselle maa-ainesten otolle ja näin syntyvän pohjavesilammikon täytölle paikalta saatavilla maa-aineksilla pohjavesialueen koillisosassa.

Lisätieto

Kansallisesti "riskinalainen" pohjavesialue, jonka Euroopan yhteisöllinen riskinalaisuus ja tila on vielä selvitettävä.

3.6 Hulevedet

Toivakan *hulevesistrategiassa 2017* on tarkasteltu taajaman ominaispiirteitä hulevesien suhteen, valuma-alueita ja reittejä.

3.6.1 Nykytila

Toivakan keskustataajama on väljästi rakennettua ja luonnonläheistä, joten hulevedet eivät pääse aiheuttamaan suuria tulvia.

Asemakaava-alueen hulevesien nykyinen hallinta on pienehkölle taajamalle tyypillisesti epäyhtenäistä, mutta monimuotoista.

Pääosin hulevesiä ohjataan teiden ja katujen avo-ojiin. Ojat johtavat vesiä kohti vesistöjä, Vanhan Pappilan puroa sekä alavilla olevien peltojen ojitusjärjestelmiä.

Harjun päällä sijaitsevan keskustan maaperän läpäisevän materiaalin ansiosta hulevesien ohjaamiseen tarvittavien rakenteiden puuttuminen ei ole aiheuttanut suurempia ongelmia enimmäksä osassa keskusta-alueen kiinteistöjä.

Vastaanottavina purkuvesistöinä toimivat Saarinen, Aittojärvi ja Vanhan Pappilan puro. Pintavesien tila on alueella suhteellisen hyvä. Toivakan keskustan eteläosaa halkova luonnonuoma, Vanhan Pappilan puro, toimii luonnollisena viivytys-, puhdistus- ja kosteikkorakenteena. Toivakan tien alituskohdalla uoma on melkoisen syvä ja mahdollistaa suurenkin vesimäärän väliaikaisen johdattamisen. Luonnonuoma levenee kosteikkoalueiksi Kakaravaaran asuinalueen läheisyydessä.

3.6.2 Suositukset

Pohjavesialueen pohjaveden muodostumisalueella hulevesien käsittelyssä suositetaan maaperään imeyttämistä. Kattovedet pyritään imeyttämään mahdollisimman lähellä syntypaikkaansa tontti- ja korttelikohtaisesti. Kattovedet voidaan johtaa myös viheralueella oleviin riittävän kokoiseksi mitoitettuun imeytyspainanteisiin.

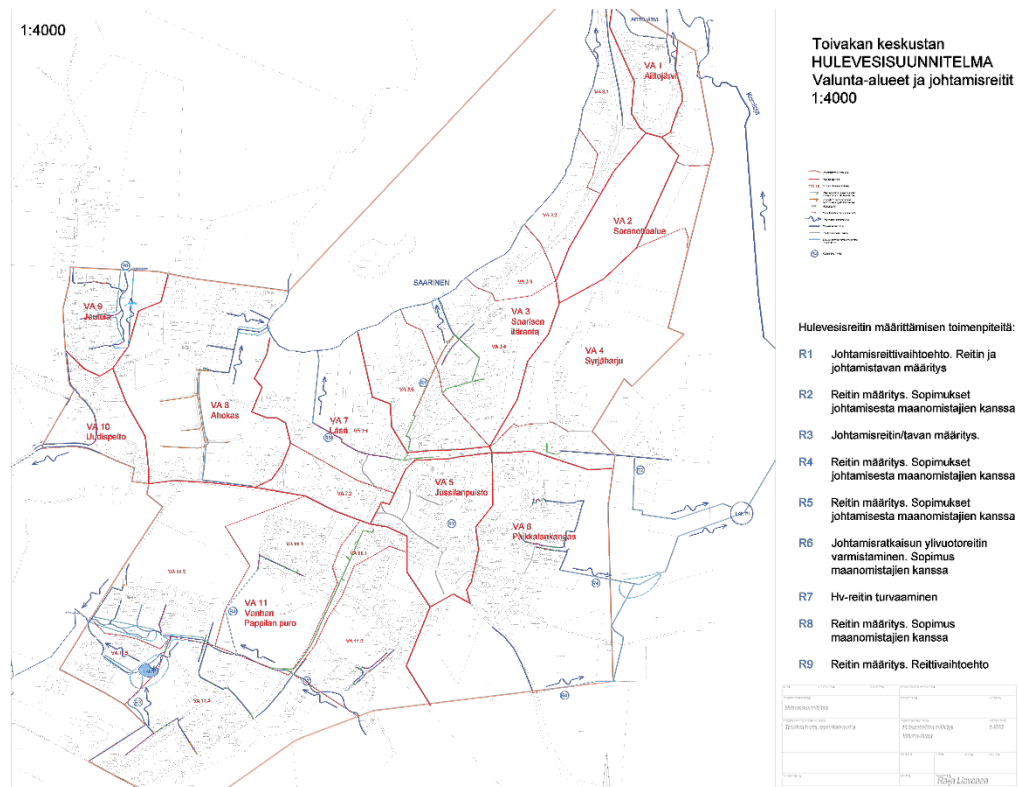
Imeyttämiseen sopisivat hyvin myös avonaiset kivipesät, joista on ylivuoto viherpainanteeseen, kun maaperä ja pohjaveden korkeus ovat imeytyskelpoisia.

Imeyttäviä rakenteita suositellaan lisättäväksi pohjaveden muodostumisalueelle hajautetusti ja erityisesti valuma-alueelle VA 11.2. Imeyttävänä ojarakenteena toimii esimerkiksi loivareunainen ja loivasti laskeva avo-oja, joissa vesi ehtii imeytyä pohjan läpi.

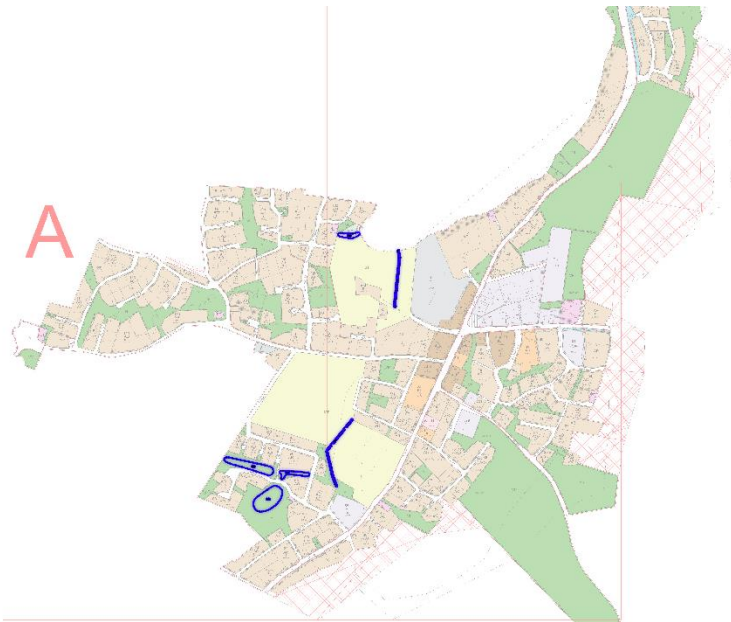
Kiinteistöiden liittymissä rumpua ei laiteta uoman pohjalle, vaan nostetaan esimerkiksi 20 cm uoman pohjaa ylemmäksi.

Hulevesiratkaisuja arvioidessa on huomioitava huleveden määrän lisääntymisen vaikutukset Vanhan Pappilanpuroon Toivakantien ja Paikkalanvuoren väliselle puron osuudelle ja puron välittömässä läheisyydessä sijaitsevalle Mannisen vedenottamolle.

Mannisen vedenottamoon kohdistuva pohjaveden muodostumisalueelle suositellaan asetettavaksi rajoituksia estämään haitallisten aineiden pääsy pohjaveteen. Muodostumisalueeseen kuuluu Vanhan Pappilan puron valunta-alueesta osa VA 11.2 sekä Jussilanpuiston valunta-alueen VA 5 eteläisin osa ja Paikkalanpuiston valunta-alueen VA 6 lounaisin nurkka. Alueelle ei suositella käytettäväksi rikkakasvien torjunta-aineita, lannoitteita tai tiesuolaa. Alueella ei myöskään suositella tehtävien autojen pesua haitta-aineita sisältävillä pesuaineilla tai harrastepohjaista ajoneuvojen korjaustoimintaa, josta voisi seurata haitallisten aineiden maahan valumista.

Kuva 9: Keskustan hulevesisuunnitelma, valunta-alueet ja johtamisreitit

Kuva 10: Hulevesistrategiassa esitetyt hulevesien johtamista / viivyttämistä / käsittelyä varten tarpeelliset alueet asemakaava-alueella

Hulevesistrategiakartassa esitetyt hulevesien johtamista / viivyttämistä / käsittelyä varten osoitetut alueet on huomioitu kirkonkylän asemakaavassa 2018.

3.7 Luonto

Luonnon- ja maisemansuojelua ja -hoitoa koskeva erityislaki on luonnonsuojelulaki (1096/1996). Maankäyttö- ja rakennuslain 197 §:n viittauksen mukaan kaavaa hyväksyttäessä ja vahvistettaessa on noudatettava, mitä luonnonsuojelulain 10 luvussa säädetään. Luonnonsuojelulain 10 luku sisältää Euroopan yhteisön Natura 2000 -verkostoa koskevat erityissäännökset.

Yleiskaava on luonnonsuojelulain 65 §:n tarkoittama suunnitelma, josta suunnitelman laatijan on asianmukaisella tavalla arvioitava pykälässä tarkoitetut vaikutukset. Arviointivelvollisuus koskee myös sellaista hanketta tai suunnitelmaa alueen ulkopuolella, jolla todennäköisesti on alueelle ulottuvia merkittäviä haitallisia vaikutuksia Natura 2000 -verkoston luontoarvoille.

Maankäyttö- ja rakennuslain mukaista lupa-asiaa ratkaistaessa ja muuta viranomaispäätöstä tehtäessä on 197 §:n mukaan lisäksi noudatettava, mitä luonnonsuojelulaissa säädetään. Tämä viittaus tarkoittaa kaikkien asiaan soveltuvien luonnonsuojelulain säännösten huomioon ottamista maankäyttö- ja rakennuslain mukaisissa viranomaispäätöksissä.

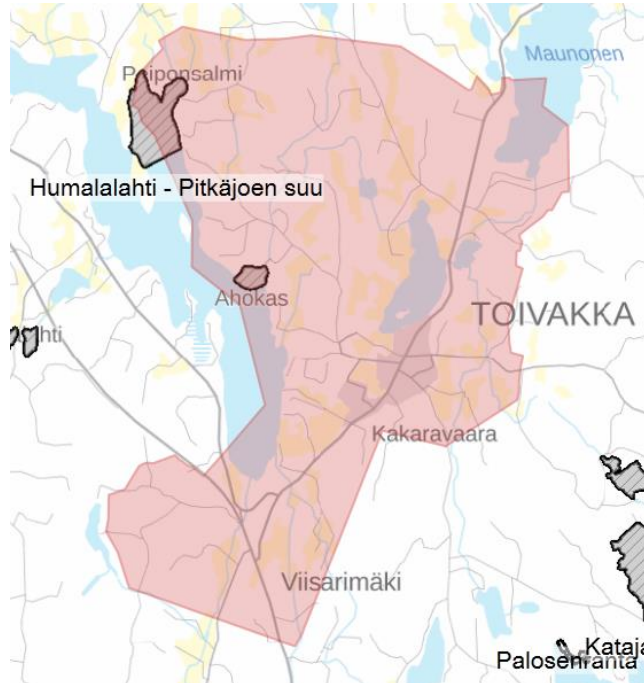
Myös luonnonsuojelulain 29 §:ssä mainitut suojellut luontotyypit sekä 47 §:n säännös erityisesti suojeltavista lajeista tulee ottaa huomioon yleiskaavaa hyväksyttäessä, samoin LSL 49 §:n luontodirektiivin liitteessä IV (a) tarkoitettuihin eläinlajeihin kuuluvien yksilöiden lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittämistä tai heikentämiskielto.

Luontoarvoja on selvitetty sekä valmiista tietolähteistä että kaavoitusta varten tehdyin selvityksin.

3.7.1 Valmis taustatieto

Natura-alueet

Suunnittelualueella on Natura – alue *Humalalahti – Pitkäjoen suu*, joka sijoittuu kahdessa osassa kaava-alueen luoteisosan jokien suille.

Kuva 11: Natura-alueet (Karpalo)

Alueen valinnan perusteena olevat luontotyypit ovat:

koodi	nimi	pinta-ala, ha
7140	Vaihtumissuot ja rantasuot	18,4
9080	Fennoskandian metsäluhdet	2
91E0	Alnus glutinosa ja Fraxinus excelsior -tulvametsät (Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae)	1

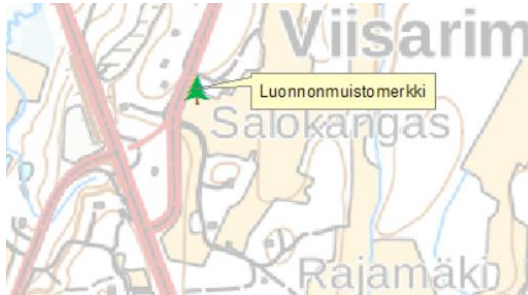
Kohteen Natura 2000 -tietokantalomakkeessa luetellut lintudirektiivin liitteen I lajit, jotka ovat olleet kohteen valintaperusteena, ovat:

Laji	Pesivä/talvehtiva	Levähävä
Härkälintu	1-3 p	-
Kaulushaikara	1 p	-
Harmaahaikara	-	0-2 i
Laulujoutsen	1-2 p	-
Heinätavi	1 p	-
Tukkasotka	1-3 p	-
Ruskosuohaukka	2 p	-
Tuulihaukka	1 p	-
Luhtahuitti	1 p	-
Kurki	1 p	-
Liro	-	11-50 i
Keltävästäräkki	-	0-10 i

MRL 197 §:n 1 momentin mukaan kaavaa hyväksyttäessä ja vahvistettaessa on noudatettava [luonnonsuojelulain 10 luvun säännöksiä](#) Natura 2000 -verkostosta.

Kaavan vaikutuksista Natura 2000 – alueeseen on tehty erillinen Natura-arviointi, joka on [kaavan liitteenä 9](#).

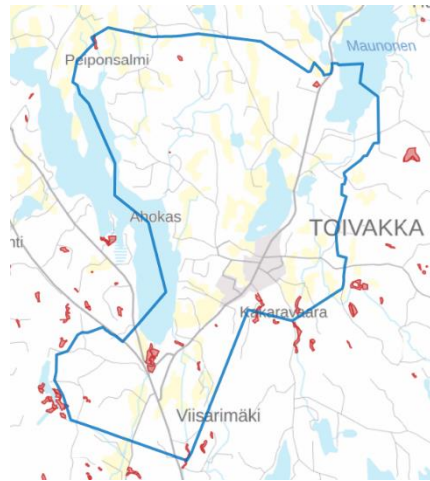
Salokankaan luonnonmuistomerkki

Viisarimäen liittymän läheisyydessä sijaitsee luonnonmuistomerkki; luonnonsuojelulain nojalla suojeltu puu (mänty). Maanomistaja on tietoinen suojelusta, puun luona on suojelusta ilmoittava kyltti.

Kuva 12: Männyn sijainti

Metsävara-aineiston mukaiset metsälakikohteet

Metsiä tulee hoitaa ja käyttää siten, että turvataan yleiset edellytykset metsien biologisen monimuotoisuuden kannalta tärkeiden elinympäristöjen säilymiselle³. Metsälakikohteet ovat luonnontilaisia tai luonnontilaisen kaltaisia monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeitä elinympäristöjä, jotka erottuvat ympäröivästä metsäluonnosta selvästi. Kohteiden ominaispiirteet on lueteltu Metsälain 10 §:ssä.

Metsälakikohteet on huomioitu yleiskaavassa aluerajauksina (luo-4) ja maininnalla metsälakikohteesta. Tarkemmat kohdetiedot käyvät ilmi liitteinä olevista luontoselvityksistä.

Kuva 13: Julkiseen metsävara-aineistoon kirjatut metsälakikohteet

Arvokkaat geologiset muodostumat

Kaava-alueen eteläosaan sijoittuu osia Huuvuori-Kuiva-vuori-Kylkisvuori (KAO090069) arvokkaasta kallioalueesta, joka on arvoluokassa 4. Arvoluokkiin 1–4 kuuluvat kallioalueet sisältävät sellaisia biologisia, geologisia tai maisemallisia arvoja, joilla on valtakunnallista tai muutoin huomattavaa merkitystä luonnonsuojelun kannalta.

Kuva 14: Kallioalueen sijoittuminen suhteessa kaava-alueeseen

³ Metsälaki 10.1

3.7.2 Tehdyt luontoselvitykset

Suunnittelualueeseen sisältyy usean voimassa olevan yleiskaavan alueita, joille on tehty omia luontoselvityksiä ja niiden täydennyksiä.

Nimenomaisesti tätä yleiskaavaa varten on tehty luontoselvityksiä vuosina 2014 (Jäntti) ja 2017 (Latvasilmu).

Luontoarvoja on selvitetty kirkonkylän asemakaavaa ja yleiskaavoja varten vuonna [2014](#) (Jäntti). Vuonna 2016 tehtiin Saarisen ja Viisarimäen alueilla tarkempia luontoselvityksiä asemakaavoitusta varten. Saarisen ja Viisarimäen luontoselvitykset ovat kaavaselostuksen liitteenä 02b.

Koko yleiskaavan aluerajaukselle tehtiin luontoselvitys 2017 (Latvasilmu). [Luontoselvityksen 2017](#) yhteydessä huomioitiin aiempi vuoden 2014 Jäntin selvitys ja uudelleen arvioitiin määritetyt kohteet sekä niiden rajaukset. Osa vuoden 2014 kohteista poistui ja osan rajaukset tarkentuivat.

Luontotietoja täydentävät selvitykset, jotka on tehty alun perin muita kaavoja varten, mutta joiden selvitysalueet ulottuvat kaava-alueelle sen rajauksen laajentumisen myötä.

Yleiskaava-alueeseen kuuluu osa *Itäisen alueen rantayleiskaava-alueesta (osa-alue 1)*, jonka uudistusta varten on laadittu oma [luonto- ja maisemaselvitys 19.1.2017 \(Teppo Häyhä\)](#).

Yleiskaava-alueeseen kuuluu osa *Leppäveden rantaosayleiskaavasta*, jonka uudistaminen on vireillä. Leppäveden rannoista on tehty [luonto- ja maisemaselvitys 2017 \(Latvasilmu osk\)](#).

Selvitysalueet ovat osin päällekkäin. Yleiskaavassa on huomioitu kaikkien selvitysten yhteydessä tehtyjä havaintoja.

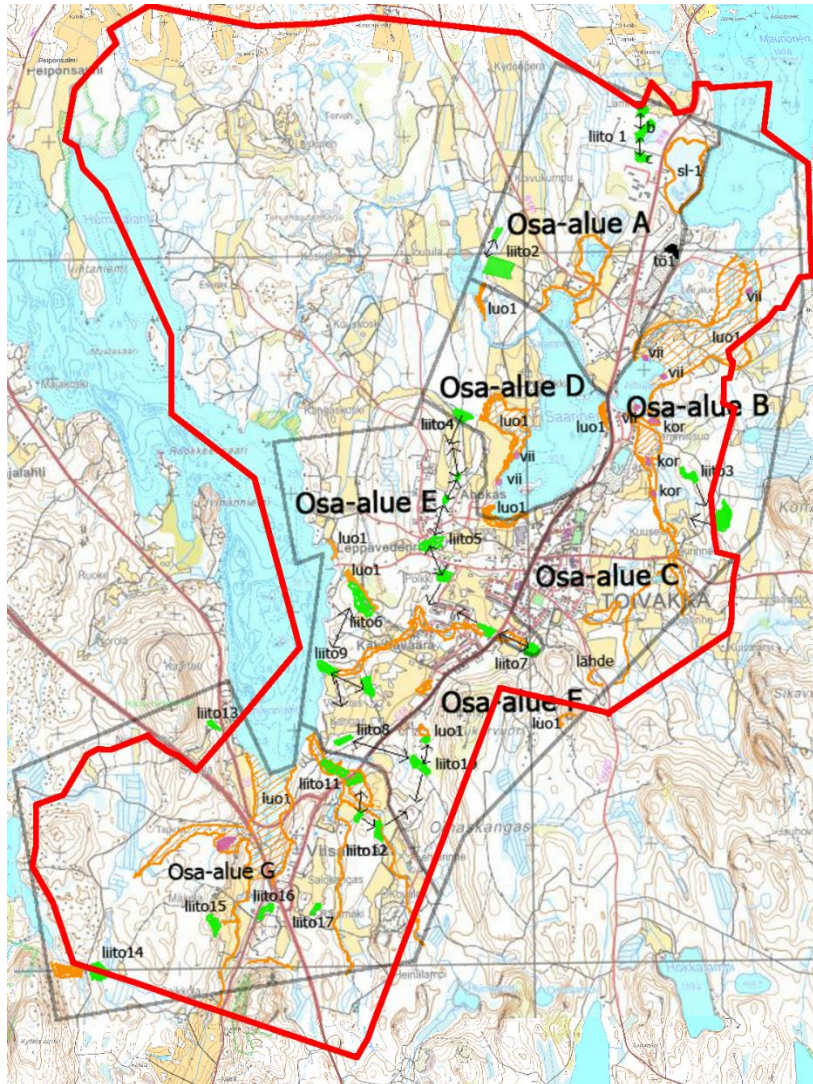
Edellä mainittujen selvitysten lisäksi on tarkistettu Metsävara-aineistossa olevat metsälakikohteet ja perinnemaisemiin liittyvät selvitykset.

Selvitykset ovat selostuksen liitteinä ja/tai niitä on referoitu selostukseen niiltä osin, kuin ne koskevat kaava-alueita.

3.7.3 Luontoselvitys 2014 (Jäntti)

Luontoselvitykset 2014 (Jäntti) ja 2017 (Latvasilmu) ovat kaavaselostuksen liitteinä.

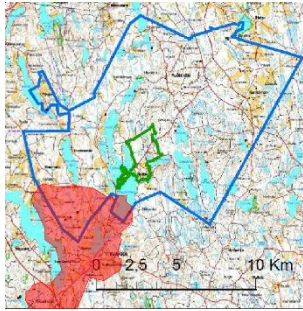
Suunnittelualueella on suojelua edellyttäviä ja kaavoituksessa huomioitavia luontokohteita.

Kuva 15: Vuonna 2014 tehdyn luontoselvityksen kartta

Vuoden 2014 selvitysalueen luoteispuolelle jäänyt alue selvitettiin luontoselvityksen 2017 yhteydessä. Leppäveden rantavyöhykkeet ja Pitkäjoen rantavyöhykkeiden luonto- ja maisema-arvot on selvitetty rantaosayleiskaavoitusta varten tehtyjen selvitysten 2017 (Häyhä ja Latvasilmu) yhteydessä.

3.7.4 Luonto- ja maisemaselvitys 2017 (Häyhä)

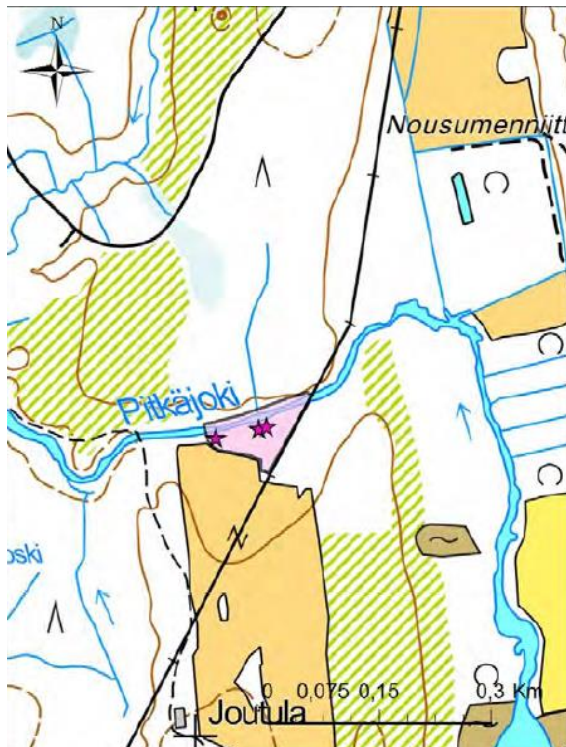

Toivakan itäisen alueen rantaosayleiskaavaa varten (osa-alue 1) valmistui luonto- ja maisemaselvitys 2017 (Häyhä). Työhön sisältyivät arvokkaiden luontotyyppien kartoitus, liito-oravaselvitys, isoimpien järvien vesilinnustoseelvitys, viitasammakkoseelvitys, sudenkorentoseelvitys, selvitys uhanalaisista ja harvinaisista kasveista sekä maisemaselvitys. Selvitysalueesta kattaa Viisarimäki - kirkonkylän osayleiskaava-alueen pohjoiset osat.

Kuva 16: Häyhän luonto- ja maisemaselvityksen selvitysalue (sininen) suhteessa kirkonkylän yleiskaava-alueeseen (punainen)

Joutulan ranta

Jokirannassa on pieni varttunutta kuusi- ja haapavaltaista puustoa kasvava lehtomaisen kankaan metsikkö. Puusto on tasarakenteista ja väljää. Haapojen joukossa on kolme kolopuuta, lisäksi alueen länsipäässä kasvavassa isossa kuusessa on risupesä. Alueella on ainakin kolme liito-oravan pesäpuuta, yksi edellä mainitussa kuusessa ja kaksi kolohaavoissa. Papanoita havaittiin 22.5.14 vaihtelevia määriä yli kymmenen puun tyvellä. Lisäksi alempana jokivarren rantapuiden tyvillä oli pieniä määriä papanoita merkinä liito-oravan käyttämästä kulkureitistä.

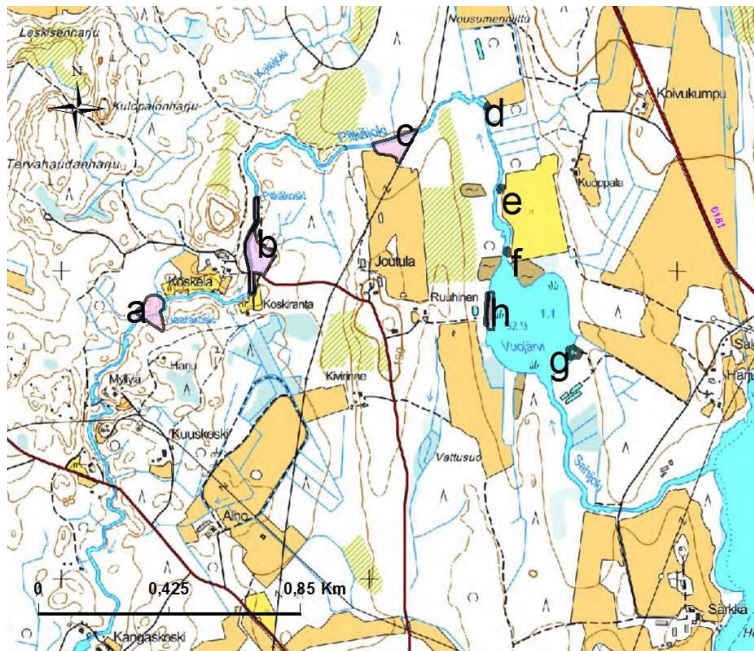

Kuva 17: Pitkäjoen rannan liito-oravareviirin ydinosa ja pesäpuut.

Maankäyttösuositukset

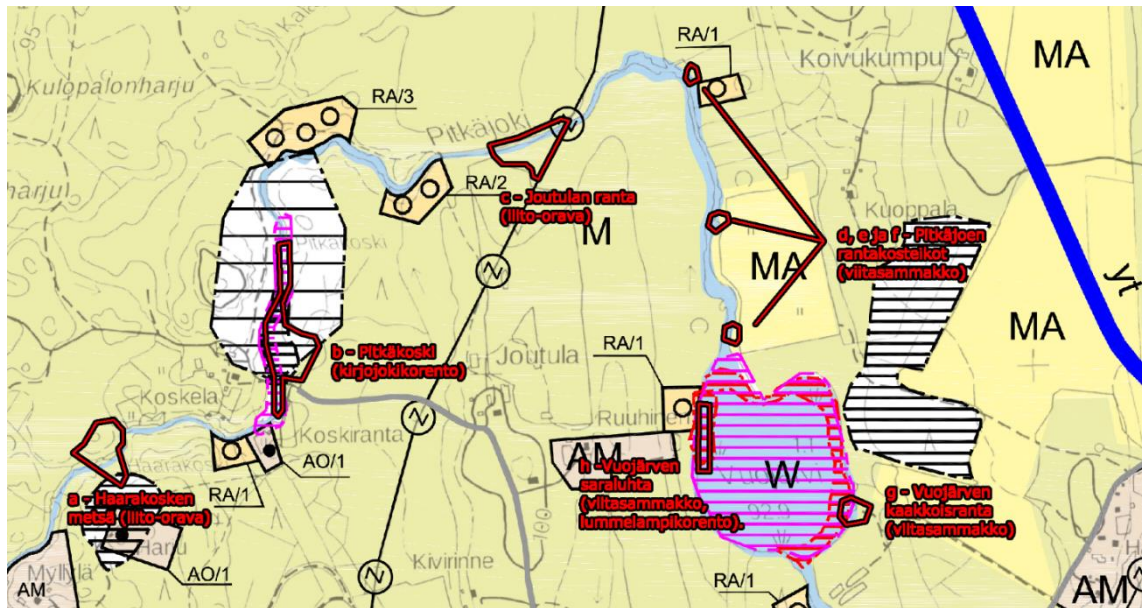
Selvityksen osiossa "Maankäyttösuositukset" esitetään Pitkäjoen alueesta seuraavaa:

Suunnittelussa tulee turvata Pitkäjoen alueen lukuisat luontodirektiivin liitteen IV(a) suojelemien lajien esiintymät. Pitkäkoskessa on kirjojokikorentojen lisääntymisalue ja Vuojärven länsirannalla lummelampikorentojen lisääntymisalue. Viitasammakon kutupaikkoja on Vuojärven luhdilla ja joen alkuosuuden rannoilla. Liito-oravalla on kaksi lisääntymis- ja levähdyspaikkaa joen metsärantaisilla osuuk-silla. Rakentamiselta tulee säästää liito-oravametsiköt, Pitkäkosken rannat, Vuojärven rannat ja Vuojärvestä alkava jokiosuus vähintään 300 metrin pituudelta. Tär-keät lisääntymispaikat tulee merkitä kaavaan luontokohteiksi (luo).

Kuva 18: Suunnittelussa huomioitavat arvokkaat luonto- ja maisemakohteet Pitkäjoen alu-eella.

- a – Haarakosken metsä (liito-orava)
- b – Pitkäkoski (kirjojokikorento)
- c – Joutulan ranta (liito-orava)
- d, e ja f – Pitkäjoen rantakosteikot (viitasammakko)
- g – Vuojärven kaakkoisranta (viitasammakko)
- h – Vuojärven saraluhta (viitasammakko, lummelampikorento).

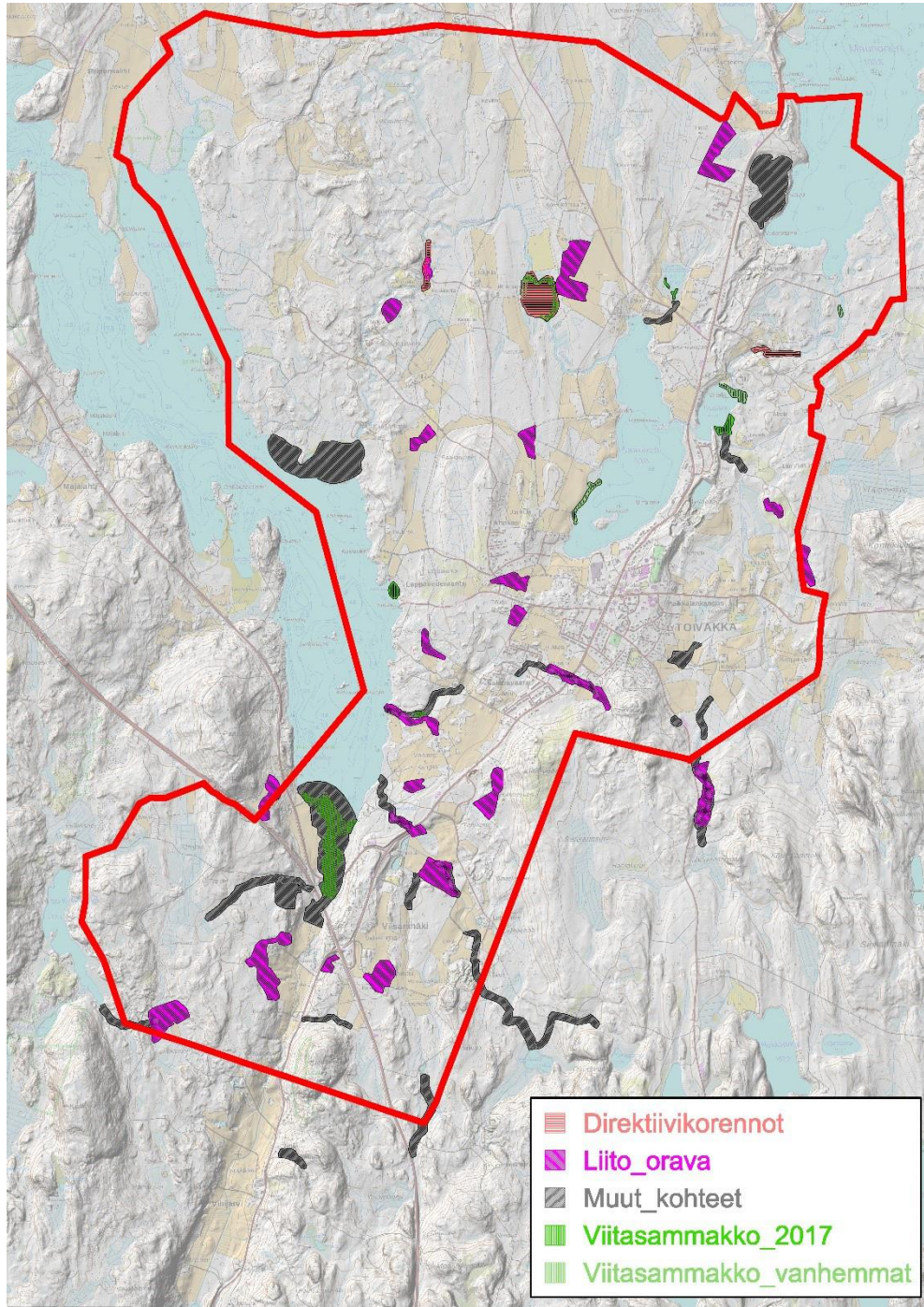

Kuva 19: Yleiskaavaluonnos ja Häyhän luontoselvityksen kohteet

3.7.5 Luontoselvitys 2017 (Latvasilmu)

Kirkonkylän osayleiskaavan 2017 mukaiselle aluerajaukselle tehtiin luontoselvitys 2017 (Latvasilmu). Luontoselvityksen 2017 yhteydessä käytiin läpi koko vuoden 2014 selvitys ja uudelleen arvioitiin määritetyt kohteet ja niiden rajaukset. Osa vuoden 2014 kohteista poistui ja osan rajaus tarkentui.

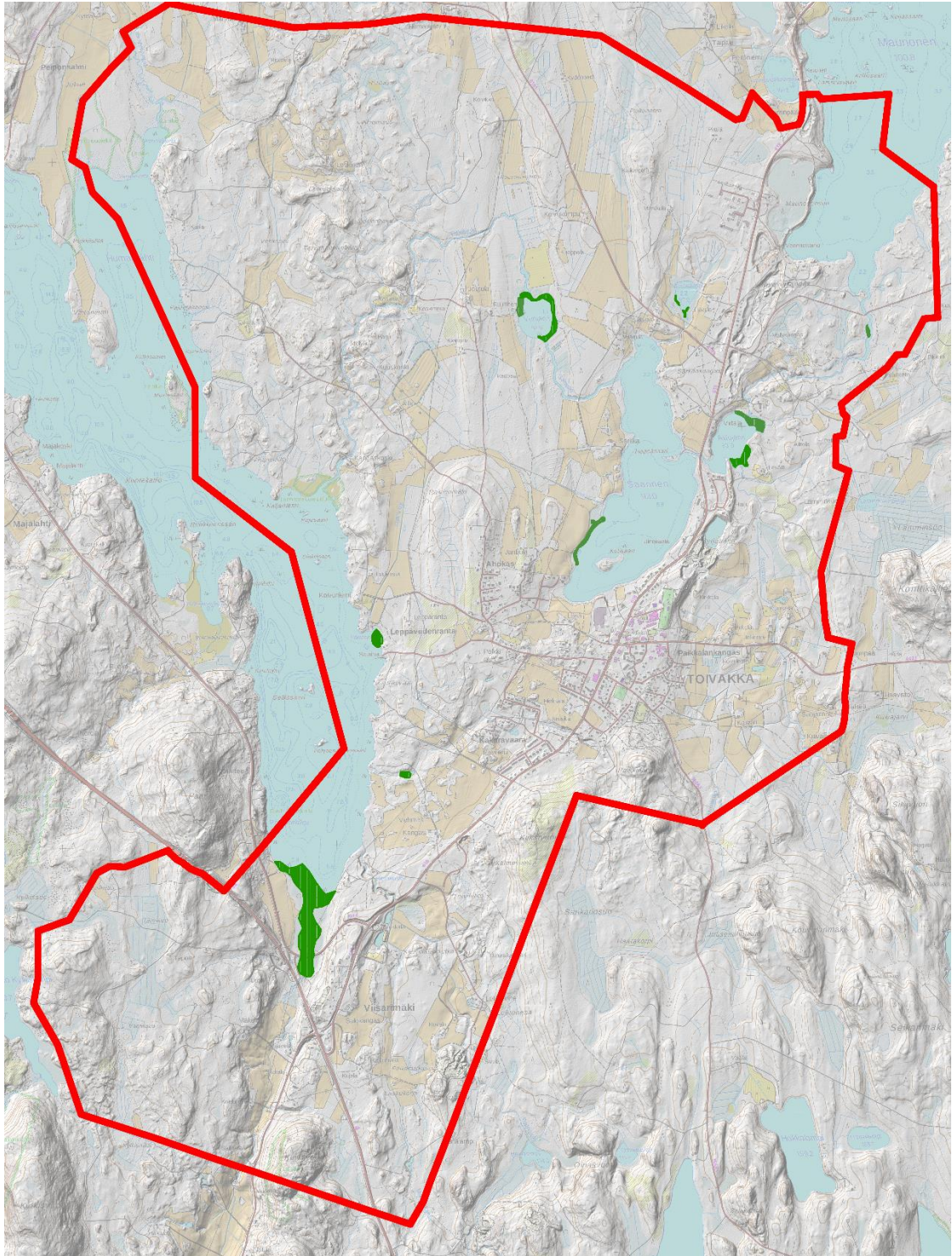
Yleiskaavan suunnittelualueelle kirjattiin n. 50 arvokasta luontokohtetta. Kirkonkylän asemakaava-alueelle sijoittuneet kohteet huomioitiin asemakaavassa 2018.

Kuva 20: Luontokohteet kirkonkylän asemakaava-alueella ja sen lähiympäristössä.

Viitasammakot

Selvityksessä havaittiin 11 kpl viitasammakon lisääntymispaikkoja. Tyypilliset esiintymäpaikat ovat matalia ranta-alueita, joilla vallitseva kasvillisuus on suursaroja ja järvikortetta. Tällaiset alueet ovat rantarakentamiseen melko huonosti soveltuvia, mutta toisaalta myös usein linnustolle keskeisen tärkeitä.

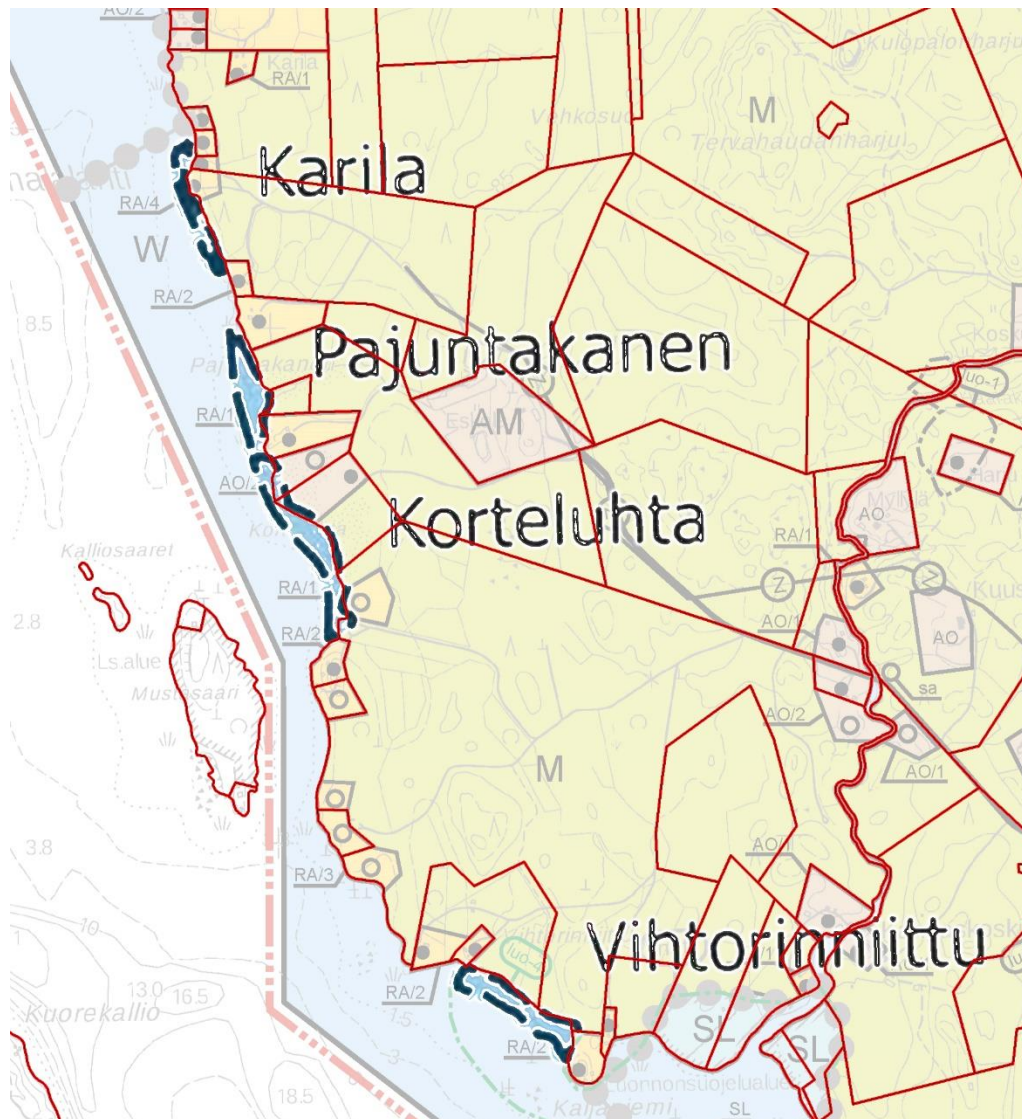
Kuva 21: Viitasammakkoalueet

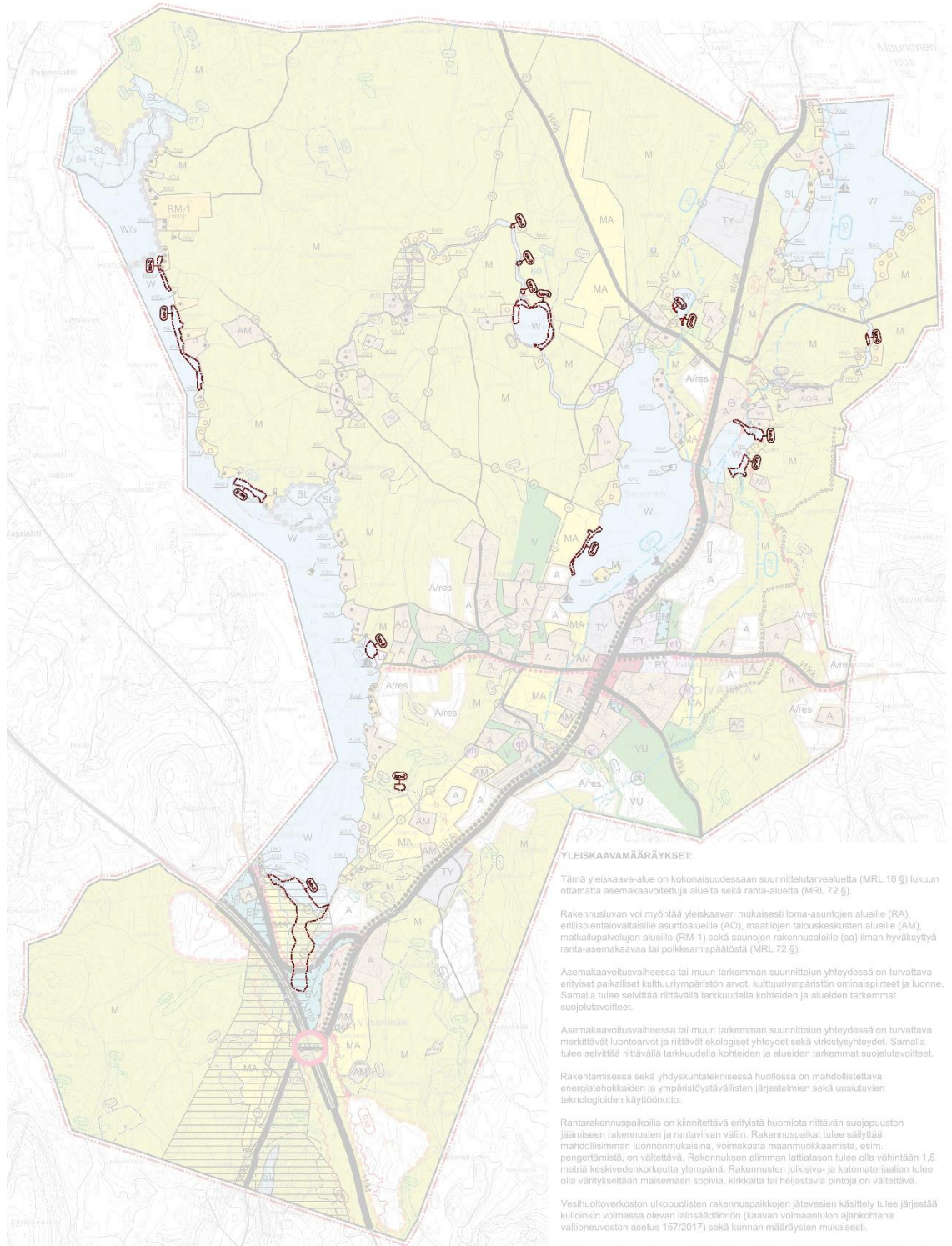
Leppäveden rantayleiskaavan luonto- ja maisemaselvityksessä (2017) todettujen arvokkaiden luontokohteiden sijoittuminen kaava-alueella

Edellä mainittujen luontokohteiden lisäksi sijoittuu Leppäveden rantavyöhykkeelle luontokohteita, jotka oli kartoitettu Leppäveden rantayleiskaavan luonto- ja maisemaselvityksen yhteydessä 2017. Näitä ovat viitasammakkojen esiintymisalueet "Karila", "Pajuntakanen", "Korteluhta" ja "Vihtorinniittu".

Edellä mainittuja viitasammakkokohteita ei oltu huomioitu yleiskaavaluonnoksessa eikä – ehdotuksessa.

Alueiden "Pajuntakanen" ja "Korteluhta" kohdille on merkitty uusia rakennuspaikkoja. Ko. kohteissa tulee rakentamista ohjata niin, ettei siitä ole haittaa viitasammakoille.

YLEISKAAVAMÄÄRÄYKSET:

Tämä yleiskaava-alue on kokonaisuudessaan suunnitteluvaiheelta (MRL 16 §) lukuun ottamatta asemakaavoitettuja alueita sekä ranta-alueita (MRL 72 §).

Rakennusluvan voi myöntää yleiskaavan mukaisesti loma-asuntojen alueille (RA), erillispientalovaltaisille asuntoalueille (AO), maatilojen talouskeskusten alueille (AM), matkailupalvelujen alueille (RM-1) sekä saunojen rakennusaloille (sa) ilman hyväksyttyä ranta-asemakaavaa tai poikkeamispäätöstä (MRL 72 §).

Asemakaavoitusvaiheessa tai muun tarkemman suunnittelun yhteydessä on turvattava erityiset paikalliset kulttuuriympäristön arvot, kulttuuriympäristön ominaispiirteet ja luonne. Samalla tulee selvittää riittävällä tarkkuudella kohteiden ja alueiden tarkemmat suojelutavoitteet.

Asemakaavoitusvaiheessa tai muun tarkemman suunnittelun yhteydessä on turvattava merkittävät luontoarvot ja riittävät ekologiset yhteydet sekä virkistysyhteydet. Samalla tulee selvittää riittävällä tarkkuudella kohteiden ja alueiden tarkemmat suojelutavoitteet.

Rakentamisessa sekä yhdyskuntateknisessä huollossa on mahdollistettava energiatehokkaiden ja ympäristöystävällisten järjestelmien sekä uusuuviuven teknologioiden käyttöönotto.

Rantarakennuspaikoilla on kiinnitettävä erityistä huomiota riittävän suojapuuston jäämiseen rakennusten ja rantaviivan välillä. Rakennuspaikat tulee esilytää mahdollisimman luonnonmukaisina, voimakasta määntömuokkauksista, esim. pengertämistä, on vältettävä. Rakennuksen alimman lattiatason tulee olla vähintään 1,5 metriä keskivedenkorkeutta ylöspäin. Rakennusten julkisivu- ja katemateriaalien tulee olla väntyksellään maisemaan sopivia, kirkkaita tai heijastavia pintoja on vältettävä.

Vesihuoltoverkoston ulkopuolisten rakennuspaikkojen jätevesien käsittely tulee järjestää kulloinkin voimassa olevan lainsäädännön (kaavan voimaantulon ajankohtana valtioneuvoston asetus 157/2017) sekä kunnan määräysten mukaisesti.

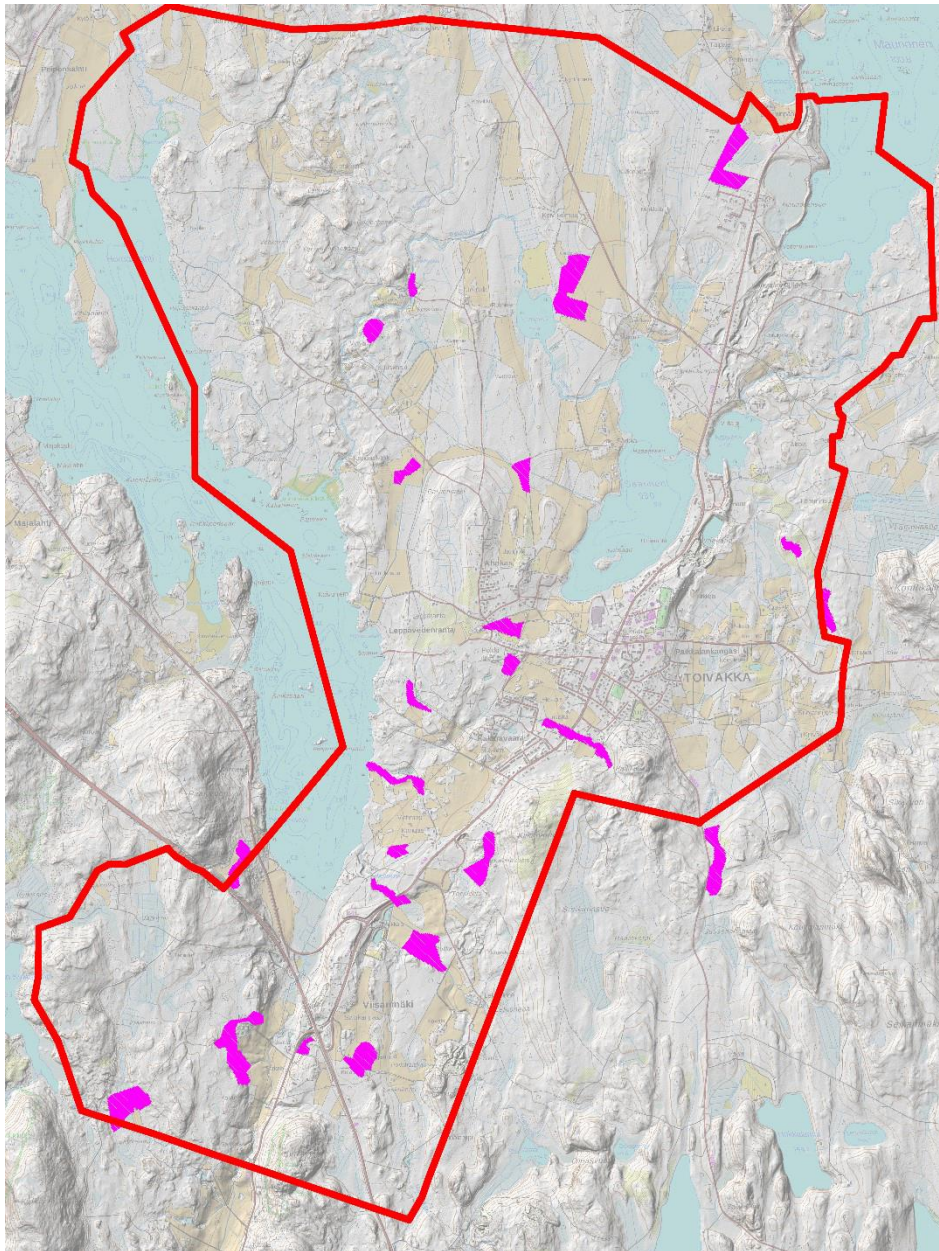
Kuva 22: Viisarimäki – Kirkonkylä – osayleiskaavan ja Leppäveden rantaosayleiskaavan luontoselvitysten viitasammakkolöydökset

Liito-oravat

Liito-orava on luontodirektiivin (92/43/ETY liitteessä IV(a) mainittu laji, jonka lisääntymis- ja levähdyspaikkojen heikentäminen ja hävittäminen on kielletty luonnonsuojelulain 49 §:n nojalla. Suojelu on voimassa kaikkialla ilman erikseen tehtäviä viranomaispäätöksiäkin. Kielto koskee kaiken tyyppistä lisääntymis- ja levähdyspaikan hävittävää tai sitä heikentävää toimintaa ja koskee myös sellaisia alueita, joilla on voimassa oikeusvaikutteinen kaava.

Uusia liito-oravan lisääntymis- ja levähdysalueita ei vuoden 2017 yhteydessä löytynyt asemakaava-alueelta. Selvityksen 2017 yhteydessä tarkistettiin vuoden 2014 löydösten rajauksia.

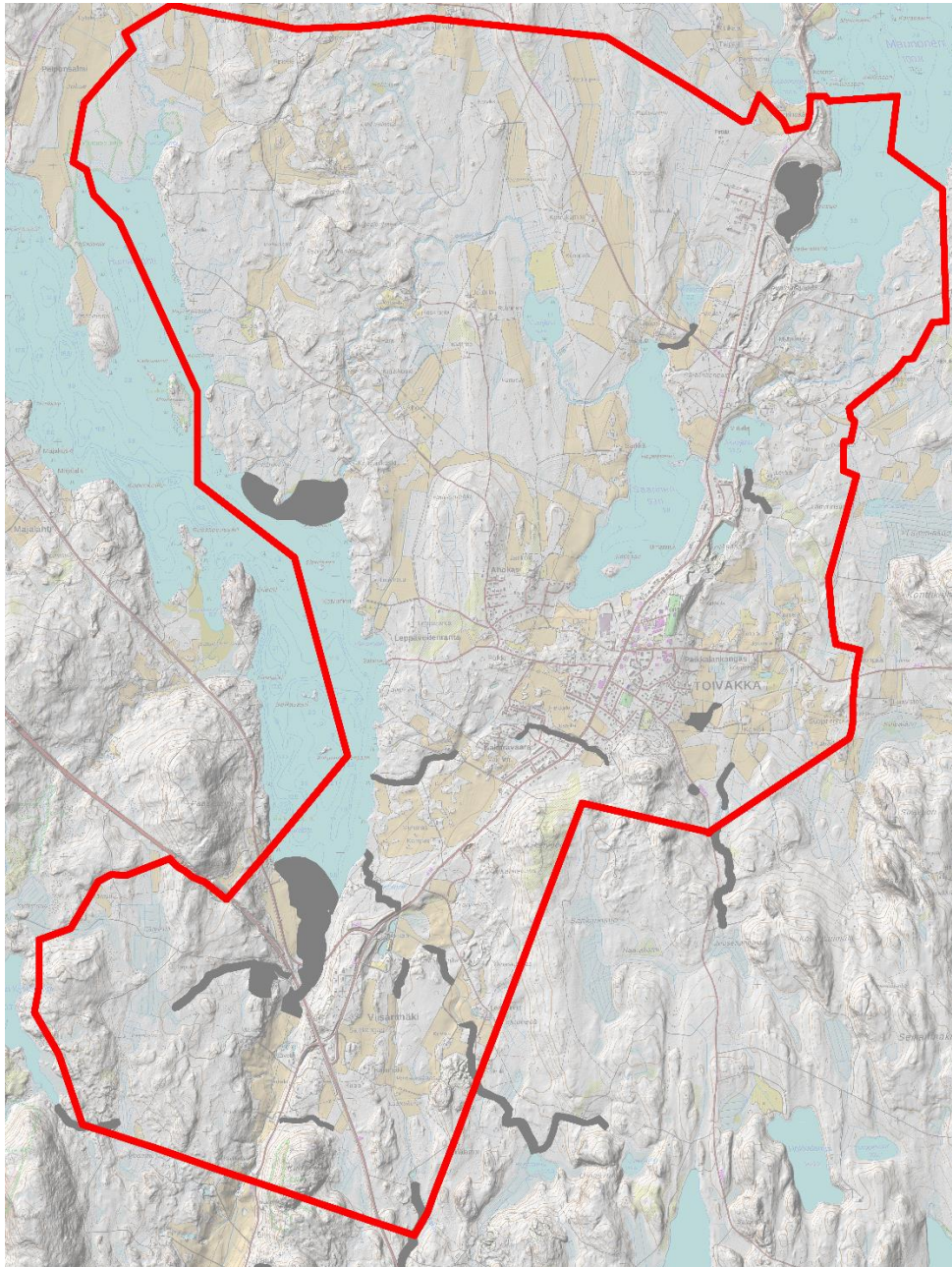
Liito-oravan lisääntymis- ja levähdysalueita todettiin selvitysalueella 24 kpl.

Kuva 23: Liito-orava-alueet

Purot

Alueella on puroja, joiden huomioimisperuste on, että ne ovat Metsälain § 10 mukaisia kohteita, sekä uhanalaisia puroluontotyyppisiä ja rantoja.

Kuva 24: Muut arvokkaat luontokohteet

Johtopäätökset ja suositukset

Vuosien 2014 ja 2017 tehtyjen selvitysten ja tausta-aineistojen perusteella yleiskaavoituksessa huomioitavia kohteita ovat pääasiassa luontodirektiivin liitteen IVa lajien elinympäristöt, uhanalaisten lajien tärkeimmät esiintymät sekä useat luontomaiset purot. Kohteet suositellaan merkittäväksi kaavaan pääasiassa luonnon- ja ympäristönsuojelun näkökulmista.

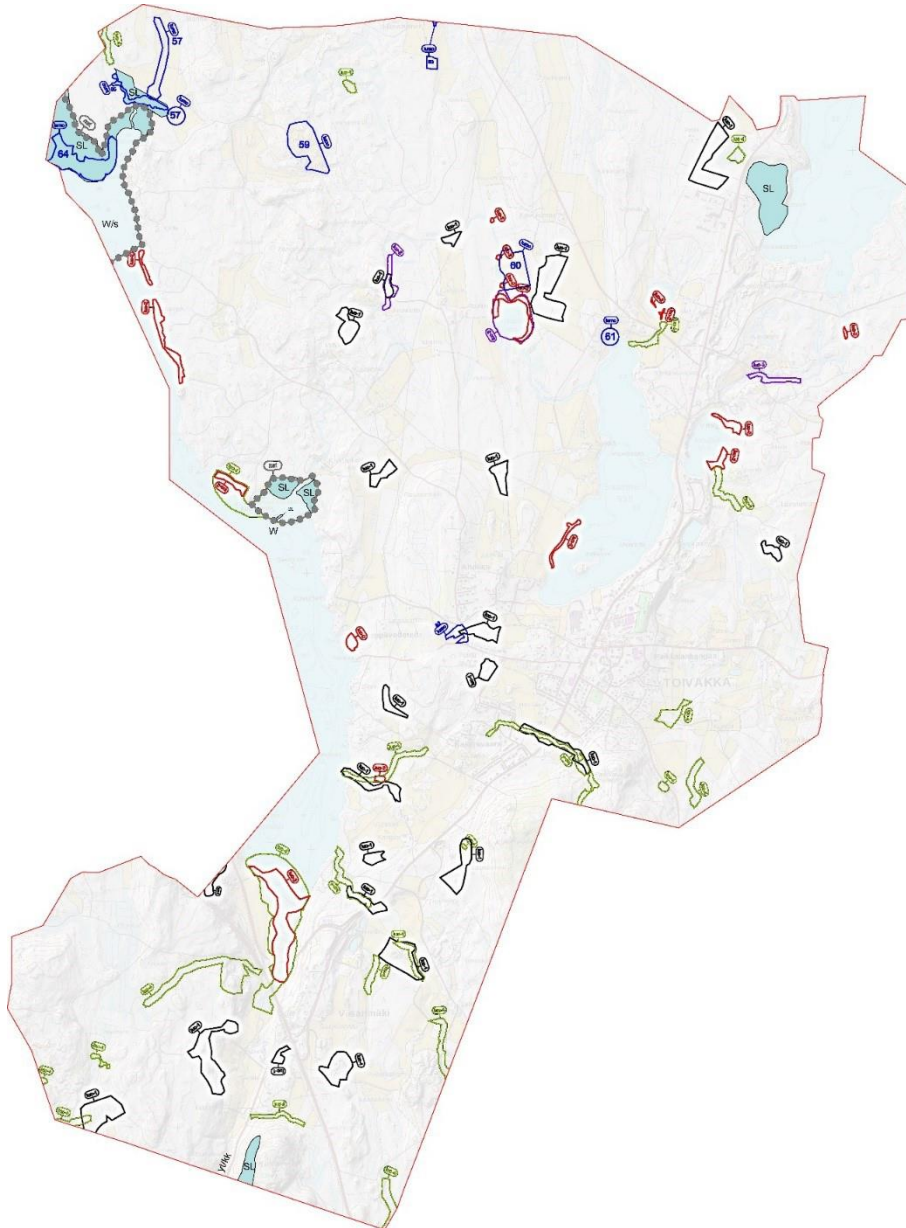
kinnöin, Maunosensuon alue kuitenkin SL-merkinnällä sekä Natura-alueet SL - merkinnällä. Pohjoonlahden aluetta suositellaan myös merkittäväksi SL-kohteena, sillä se sisältää hyvin monia arvoja, ollen siten luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen merkittävä kohde.

Luontoselvitys 2017 on kokonaisuudessaan kaavaselostuksen liitteenä.

3.7.6 Yhteenvedo luontoarvoista

Kaavassa luontokohteet on luokiteltu viiteen eri pääluokkaan. Alueet ovat paikoin limittäin, mistä syystä niiden erottaminen voi olla hankalaa karttaesityksen rajoitteista johtuen. Kaikki alueet on esitetty suljettuina pistekatkoviivoina. Mikäli viivat ovat päällekkäin, päällimmäisen rajausviivan väri peittää alemman.

Eri luo-alueityypeillä on omat värinsä erottelun helpottamiseksi.

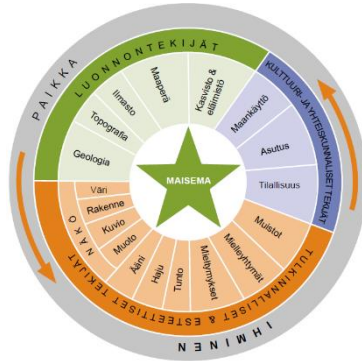

Kuva 25: Kaavakartalle vietävät Natura, luo-, Lumo- ja suojelualuevaraukset.

3.8 Maisema

3.8.1 Mitä maisema on

Maisema tarkoittaa aluetta sellaisena kuin ihmiset sen mieltävät ja jonka ominaisuudet johtuvat luonnon ja/ tai ihmisen toiminnasta ja vuorovaikutuksesta. Maisema on kokonaisuus, joka on jatkuvassa muutostilassa sekä luonnon että ihmisen vaikutuksesta.

Maisema muodostuu ihmisen ja paikan suhteesta ja maiseman kokemiseen liittyy luonnon- ja kulttuuritekijöiden lisäksi myös se, miten ihmiset mieltävät maiseman ja ihmisten esteettiset käsitykset (Nyman, 2013).

3.8.2 Eurooppalainen maisemayleissopimus

Suomi on hyväksynyt 16.12.2005 eurooppalaisen maisemayleissopimuksen. Sopimus ja siihen liittyvä laki on saatettu voimaan erillisellä [asetuksella](#) niin, että sopimus on tullut kansallisesti voimaan 1.4.2006.

Maisemayleissopimuksen tavoitteena on maisemansuojelun, -hoidon ja -suunnittelun edistäminen sekä eurooppalaisen yhteistyön järjestäminen maisemaa koskeissa asioissa.

Sopimuksen mukaisesti maiseman arvo olennaisena osana ihmisen kulttuuri- ja luonnonympäristöä tunnustetaan Suomen lainsäädännössä. Maisemanäkökohdat on huomioitava aluesuunnittelussa.

3.8.3 Yleiskuvaus

Maisemamaakuntajaossa suunnittelualue kuuluu Keski-Suomen järvisetuun. Suurmaisemaltaan alue on voimakaspiirteistä ja paikoin hyvinkin jylhää. Kallioisilta mäkien laeilta pääsee näkemään Keski-Suomen kauneimpia maisemia. Maisemallisesti erityisiä ovat myös Saarisen ja Aittojärven järvimaisemat.

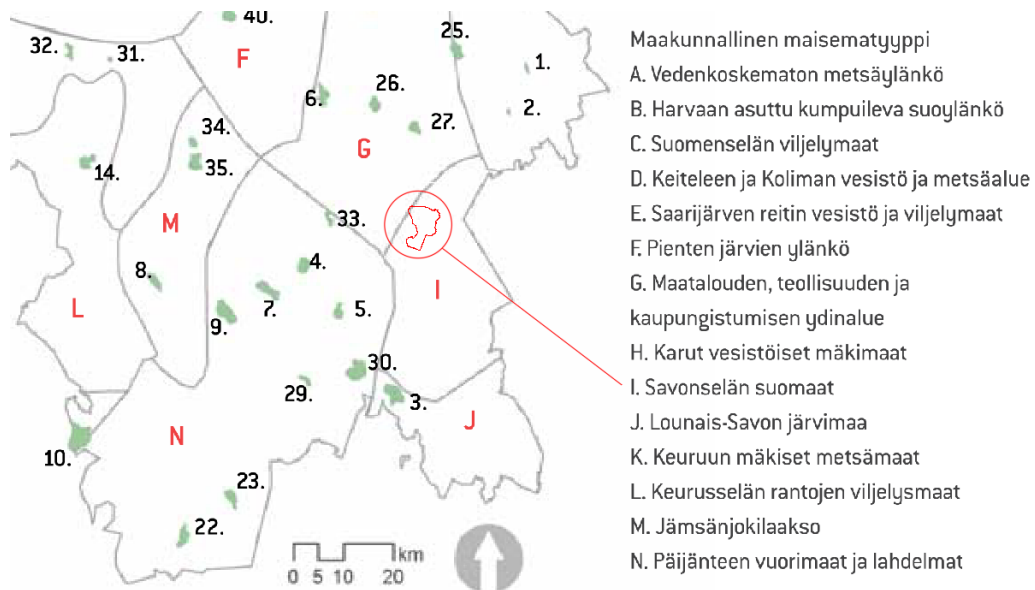
Taajama on luonnonläheinen. Alueella on runsaasti metsäisiä luonnontiloja. Pientaloalueet ovat maaseutupitäjämaisen väljiä, tontit suurehkoja.

Kuva 26: Hiekkalan tila ja pellot Toivakantieltä nähtynä

Vesistöt Saarinen ja Aittojärvi ovat voimakkaasti läsnä maisemassa alueen pohjoisosassa.

Maakunnallinen maisematyyppi on *Savonselän suomaat*.

Kuva 27: Keski-Suomen Liitto: Keski-Suomen valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet 2016

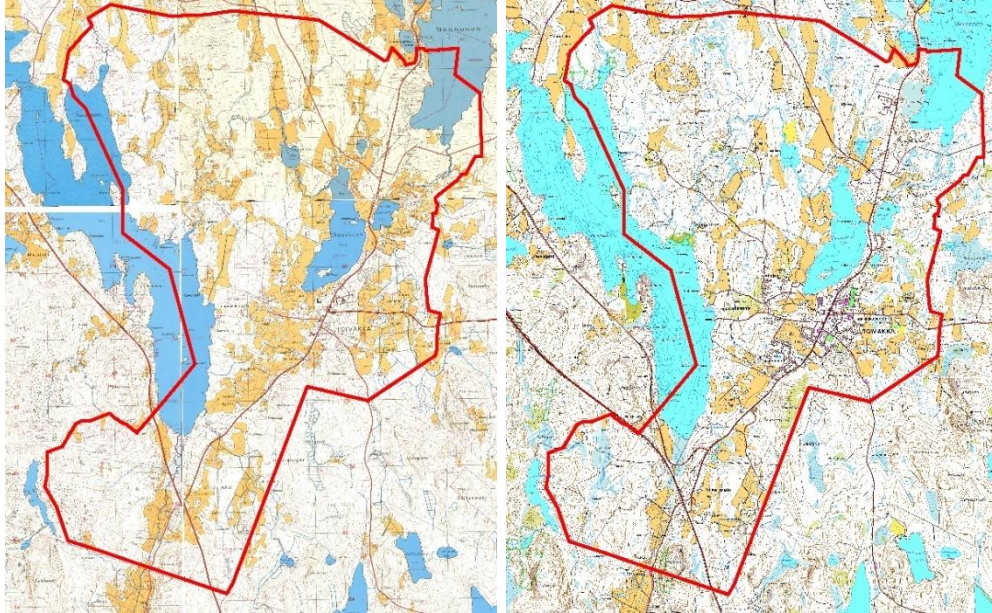
Kuva 28: Maastomalli pinnanmuodot kymmenkertaisesti liioiteltuna, koillisen suunnasta.

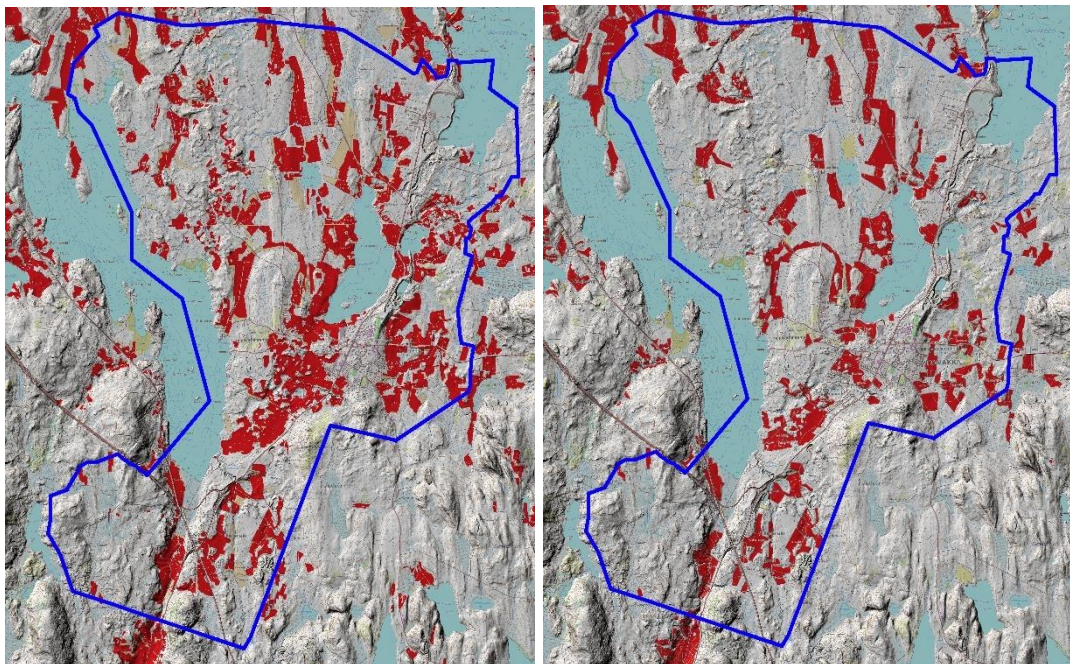
Kuva 29: Malli tarkasteltuna lännestä, etualalla uuden nelostien linjauksen voimakas leikkaus.

3.8.4 Historia ja maiseman muuttuminen

Tiedossa olevat muinaisjäännökset antavat viitteitä alueen ensimmäisistä asuinpaikoista, luku 3.10 Muinaisjäännökset, sivu 54. Vertailemalla nykytilannetta Maanmittauslaitoksen vanhoihin peruskarttoihin (1962 - 1972), havaitaan viimeisen 50 vuoden aikana tapahtuneita muutoksia.

Kuva 30: Vasemmalla peruskartat 1962-1972, oikealla 2018

Kuva 31: Vasemmalla peltoalueet 1962-1972, oikealla 2018.

Peltoalueet ovat viimeisen 50 vuoden aikana selkeästi vähentyneet, muuallakin kuin keskustaajamassa. Jäljellä olevien peltojen merkitys maiseman säilyttämisessä korostuu.

Toivakan kyläläiset tekivät ennen Leppäveden kiertävän tien valmistumista Jyväskylään kirkkomatkinsa kesäisin veneellä. Kuvassa kesäinen kirkkomatka Saarisella yli vuonna 1918. Toivakan Pitäjätseuran kuva-arkisto, Keski-Suomen museo.

Kuva 32: Toivakan historia, s. 315

Kuva 33: Näkymä Saarisella itärannalta 2017, etualalla Kotisaari

Toivakan kirkkotietä on kuljettu niin kirkkoon kuin kouluunkin. Kuvan oikeassa reunassa näkyy vanha kansakoulu. Toivakan kirkon arkisto.

Kuva 34: Yläkuva Toivakan historia, s. 348, alakuva vuodelta 2017

3.8.5 Pinnanmuodot

Alueen maanpinnan muotoja (topografiaa) on havainnollistettu luvussa 3.2 Topografia, sivulla 12.

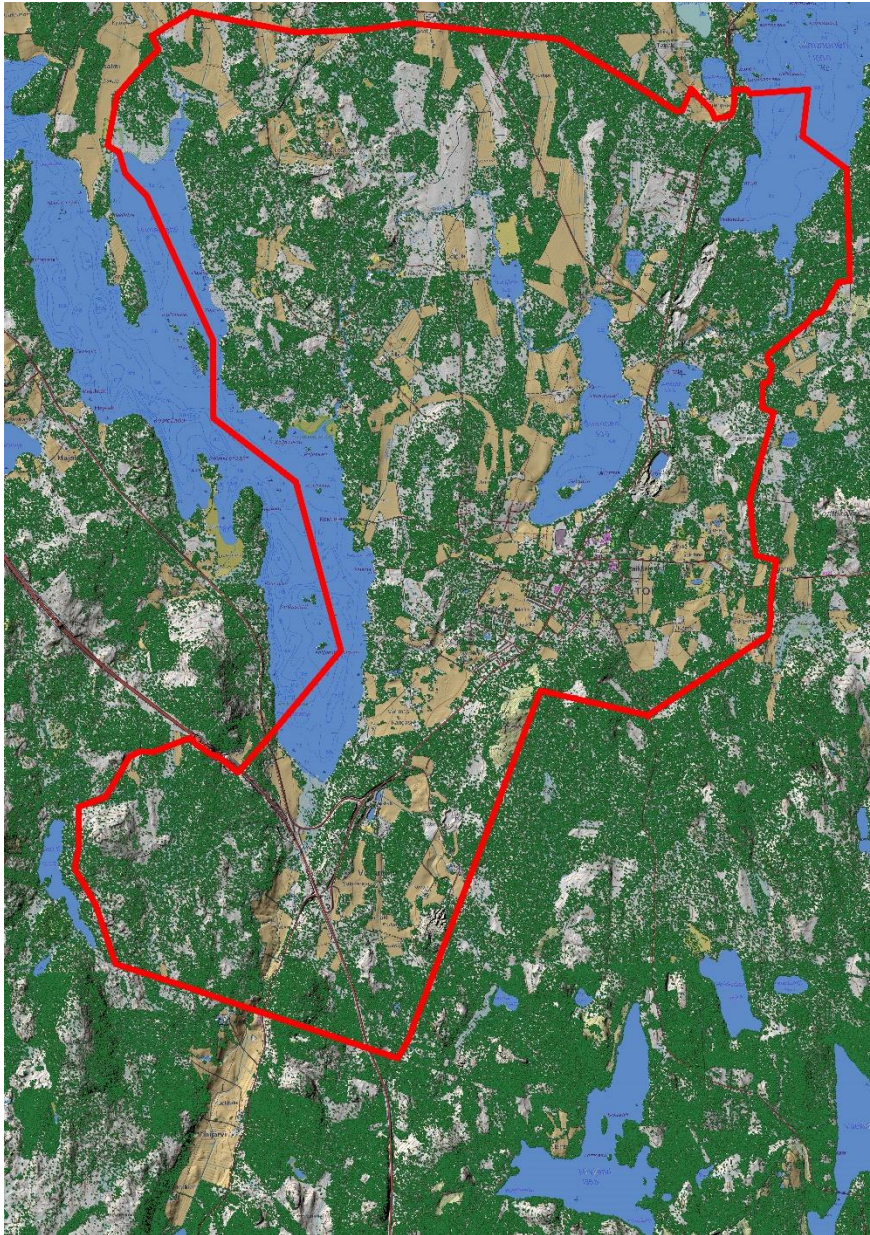
3.8.6 Maaperä

Alueen kallio- ja maaperän ominaisuuksia on kuvattu luvussa 3.3 Kallio- ja maaperä, sivulla 13.

3.8.7 Vesistöt

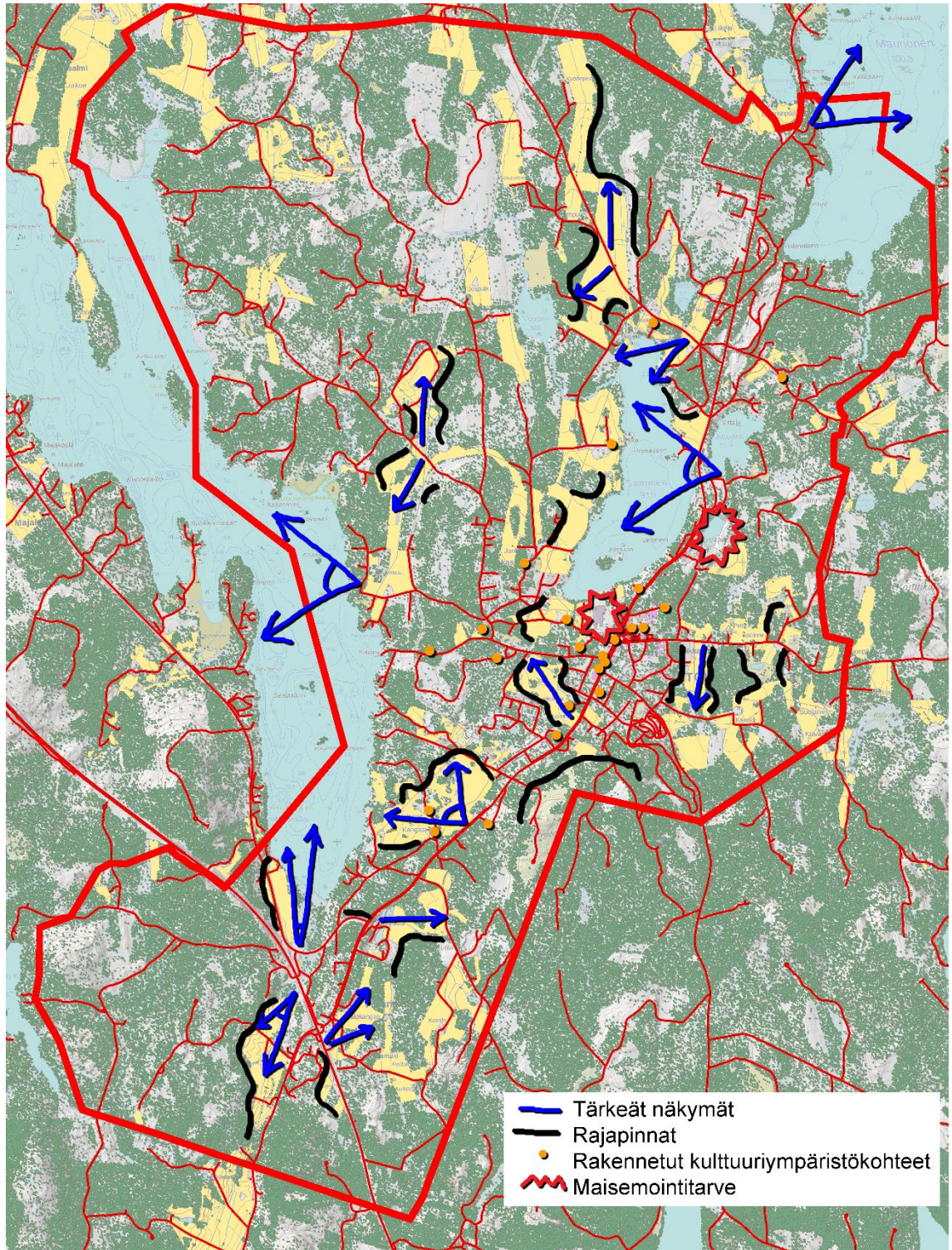
Alueen vesistöjä ja niiden ominaisuuksia on kuvattu luvussa 3.4 Vesistöt, sivulla 15.

3.8.8 Peitteisyys

Kuva 35: Alueen peitteisyys (MML:n luokiteltu laserkeilausaineisto)

3.8.9 Maisematila ja -rakenne

3.8.10 Luonnonpiirteet

Luonnonpiirteitä on kuvattu tehdyissä luontoselvityksissä, luku 3.7 Luonto, sivu 20.

3.8.11 Kulttuuripiirteet

Kulttuuripiirteitä on kuvattu rakennetun ympäristön kuvauksissa luku 3.11 Rakennettu ympäristö, sivu 56.

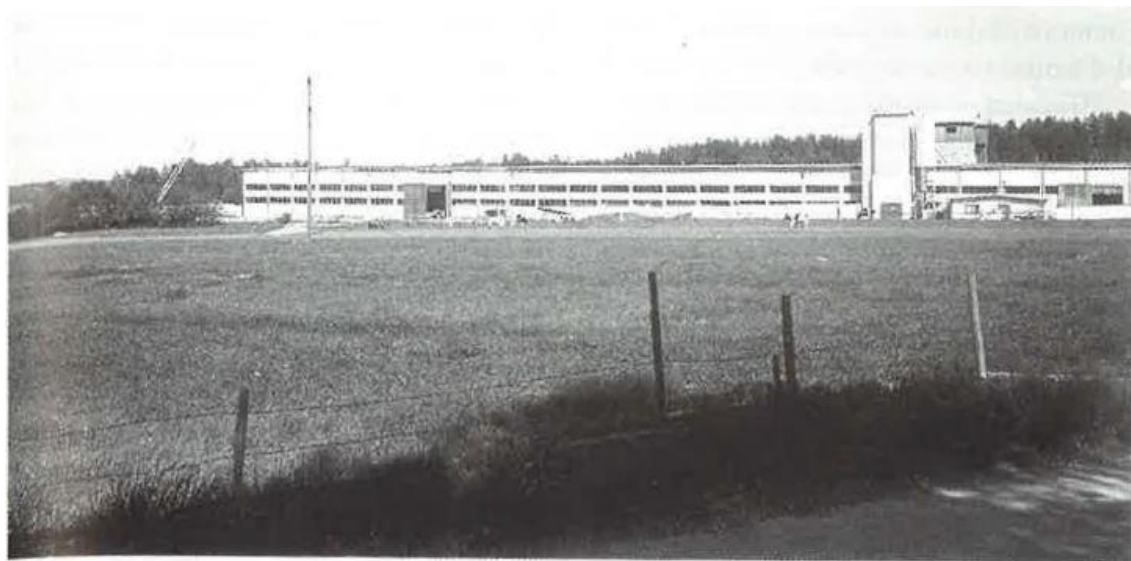
3.8.12 Maisemavauriot

Kuva 36: Syrjäharjun pohjavesilammikko

Keskustaajaman pohjoispuolella sijaitsevaa Syrjäharjua on käytetty soranotto- ja säilytysalueena. Sorakuopan pohjalle on syntynyt pohjavesilammikko. Toivakantien varrelle rakennettu suojavalli suojaa aluetta näkymästä maisemassa.

Saarisen eteläpäässä sijaitsevat vierekkäin maisemallisesti arvokas peltoalue ja perinteikäs betonitehdas. Luonteeltaan erilaisten ympäristöjen välinen kontrasti on maisemallisesti haasteellinen.

MH-Betoni Läsäntien päästä kuvattuna vuonna 1979. Kuvan on ottanut Risto Koivisto. Toivakan Pitäjaseuran kuva-arkisto.

Kuva 37: Betonitehdas, Läsän peltoa ja Saarisen rantaa vuonna 2015

Viisarimäki – Rutalahti – maisemakokonaisuuden pohjoispäässä, Rutalahdentien – nelostien liittymässä on varastointialue, joka on ristiriidassa laakson maisema-arvojen kanssa. Kohde huomioidaan yleiskaavassa ”ympäristö- tai maisemavaurion korjaustarve” – merkinnällä.

Kuva 38: Varastoalue Rutalahdentien alkupäässä

3.8.13 Maiseman arvoalueet

Maiseman arvoalueita ovat maisemallisesti, kulttuurihistorialtaan tai luonnoltaan arvokkaat alueet ja kohteet, joita suunnittelualueella ovat mm:

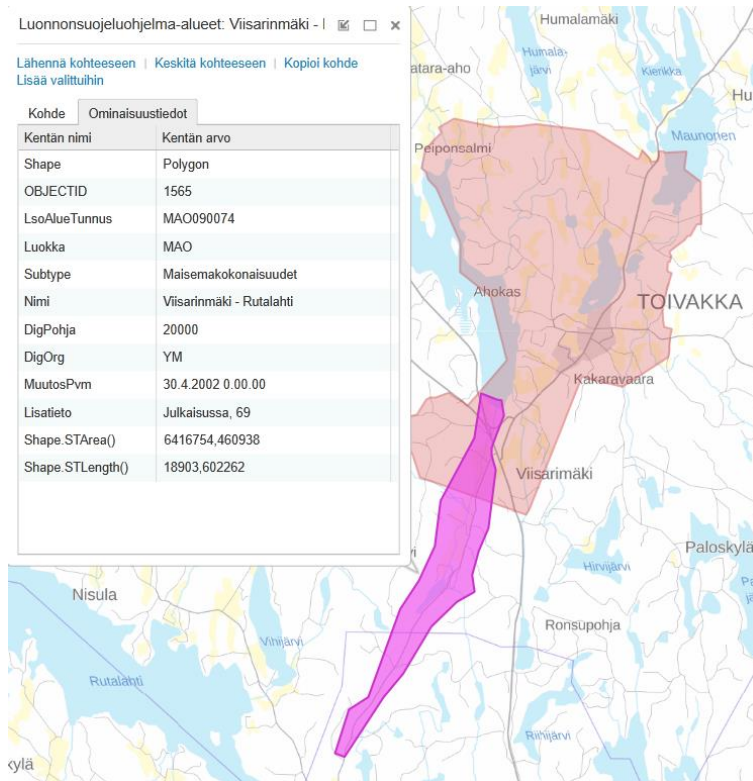
- Valtakunnallisesti arvokas maisema-alue (Viisarimäki – Rutalahti)
- Maakunnallisesti ja paikallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö (Toivakan keskustan vanha osa)
- Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaiset luonto- ja kulttuuriympäristöinä erityiset aluekokonaisuudet

Taajaman eteläpuolisen alueen halki kulkeva Vanha Pappilanpuro on maisemallisesti ja kasvillisuudeltaan monimuotoinen elementti.

Valtakunnallisesti arvokas maisema-alue Viisarimäki - Rutalahti

Suunnittelualueen eteläosassa on valtakunnallisesti arvokas maisema-alue Viisarimäki – Rutalahti. Aluerajaus alkaa Leppäveden eteläkärjestä ja jatkuu pitkälle lounaaseen. Alue on poikkeuksellisen jylhää keskisuomalaisista maatalousmaisemaa korkeiden kalliomäkien ja Vihijärven välisessä murtumalaaksossa.

Valtakunnallisesti arvokkaaksi määrittelyn jälkeen on Viisarimäen alueella toteutettu nelostien uusi linjaus. Uusi linjaus kulkee korkeammalla kuin vanhempi ja sitä reunustavat paikoin korkeat maavallit. Nelostien uusi linjaus erottaa Leppäveden puolisen kärjen maisemakokonaisuudesta.

Kuva 39: Viisarimäki - Rutalahti - maisemakokonaisuuden raja-alue (Karpalo)

Alueelle on laadittu [maiseman- ja luonnonhoidon yleissuunnitelma v. 2011](#)⁴.

Kuva 40: Kuva maiseman- ja luonnonhoidon yleissuunnitelmaraportista 2011

3.8.14 Maisema-alueiden päivitys 2018

[Valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden päivitysinventoinnista annetut lausunnot ja kannanotot 2018](#) -raportissa esitetään yhteenveto vuosina 2010–2015 toteutetun valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden päivitysinventoinnin johdosta esitetystä lausunnoista ja kannanotoista. Kuuleminen järjestettiin keväällä 2016.

Inventoinnissa selvitettiin valtioneuvoston periaatepäätöksellä vuonna 1995 vahvistettujen 156 valtakunnallisesti arvokkaan maisema-alueen nykytilaa, sekä etsittiin uusia valtakunnallisesti arvokkaita kohteita. Päivitysinventoinnin tuloksena

⁴ Leena Lahdevesi-Korhonen

Suomeen esitettiin 183 valtakunnallisesti arvokasta maisema-aluetta. Valtaosa näistä on jo olemassa olevia maisema-alueita, mutta ehdotukseen sisältyy myös uusia kohteita.

Maisema-alueiden päivitysinventointi on asiantuntijatyöhön perustuva ehdotus maamme valtakunnallisesti arvokkaista maisema-alueista. Ehdotuksen johdosta toteutetun lausunto- ja kuulemiskierroksen avulla haluttiin selvittää laajempi yhteiskunnallinen näkemys maisema-alueita koskevan jatkovalmistelun ohjaukseksi.

Viisarinmäen ja Rutalahden laaksomaisema

Viisarinmäen ja Rutalahden laaksomaisemaan suhtauduttiin lausunnoissa melko positiivisesti. Keski-Suomen ELY-keskus ei ottanut lausunnossaan kantaa yksittäisiin alueisiin, mutta puolsi kokonaisuutena. Myös Keski-Suomen liitto piti esitystä kohdevalinnoiltaan ja rajauksiltaan perusteltuna. Liiton mielestä maisema-alueet ovat keskisuomalaisen kulttuurimaiseman parhaimmistoa ja tunnustus maisemaympäristöt luoneelle ja sitä ylläpitäneelle ihmistoiminnalle.

Toivakan kunta totesi, että Viisarinmäen laaksomaisema on arvokas ja vaikuttava kokonaisuus, jota tulee erilaisin päätöksin ja tukitoimin kehittää aktiivisena alueena. Rakentaminen ja maisemaan vaikuttavat toimenpiteet tulee kunnan mukaan tehdä maiseman arvon mukaisesti. Ainoat maisemavauriot ovat tulleet valtatie 4:n rakentamisen yhteydessä. Valtatie 4:n ja Rutalahden liittymässä sijaitseva varastointialue on kunnan mukaan edelleen maisemoimatta. Kunta totesi, että lausunnon avulla on annettu riittäviä perusteluja aluerajauksen muutoksille. Karttatarkastelun perusteella kunta esittää aluerajauksen muuttamista liitekartan mukaiseksi.

Kunnan mielestä inventoinnissa tulee ottaa selkeästi kantaa siihen, että maankäytön rajoitukset eivät koske maisema-alueen ulkopuolisia alueita. Kunnan elinvoimalle on lausunnon mukaan erityisen tärkeää, että rajoitukset eivät koske Valtatie 4:n varren käyttöä yritystoimintaan, eivätkä maa- ja metsätalouden harjoittamista tai tuulivoiman hyödyntämistä. Lisäksi kunta totesi, että alueen suunnitteluun sekä maisema-arvojen säilyttämiseen ja kehittämiseen tulee esittää erityisiä valtion tukitoimia.

Alueesta lähetettiin yksi kannanotto, johon oli kirjattu runsaasti aluetta koskevaa historiatietoa. Kannanottajan mukaan Rutalahti-nimi tulisi poistaa alueen nimestä, sillä se antaa väärän mielikuvan maisemasta.

3.8.15 Rantaosayleiskaavoja varten tehdyt maisemaselvitykset

Rantaosayleiskaavoja varten tehtyjen luontoselvitysten yhteydessä on selvitetty myös alueiden maisema-arvoja.

- [Leppäveden luonto- ja maisemaselvitys, Latvasilmu 2017](#)
- [Itäisen alueen rantayleiskaava-alueen, osa-alue 1, luonto- ja maisemaselvitys 2017 \(Häyhä\)](#)

3.9 Perinnemaisemat

Perinnemaisema on perinteisen karjatalouden tai muiden varhaisten elinkeinojen muovaama kulttuurimaisema.

Perinnemaisemiin kuuluvat sekä *rakennetut perinnemaisemat* että ja niitto- ja laiduntalouden synnyttämät kulttuurivaikutteiset luontotyypit eli *perinnebiotoopit*.

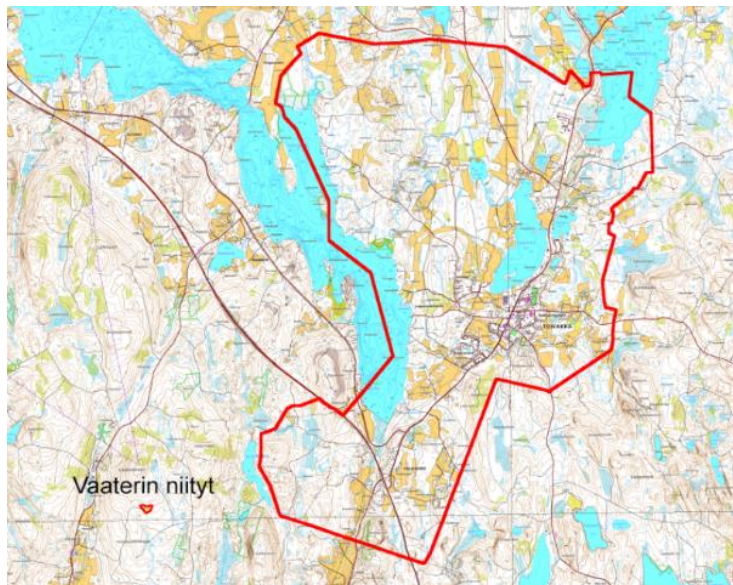
Rakennettuun perinnemaisemaan kuuluvat historialliset rakennukset ja rakennelmat lähiympäristöineen.

Perinnebiotoopit ovat kulttuurivaikutteisia, pääosin niitto- ja laiduntalouden muovaamia luontotyyppisiä, kuten niittyjä, hakamaita, metsälaitumia ja kaskimetsiä, joille on kehittynyt omaleimainen kasvi- ja eläinlajisto. Perinnebiotoopit ovat lajirikkaimpia luontotyyppijämme ja niiden biologinen merkitys on erittäin suuri.

Perinnebiotoopin ominaispiirteet taantuvat, jos sen hoito ts. niitto tai laidunnus lakkaa. Maatalouden suurten muutosten myötä perinnebiotooppien määrä on vähentynyt rajusti.

3.9.1 Selvitykset

Keski-Suomen perinnemaisemat 2000

Reija Kivelän Keski-Suomen Ympäristökeskukselle vuonna 2000 laatimassa selvityksessä "[Keski-Suomen perinnemaisemat](#)" mainitaan Toivakan osalta "Vaaterin niityt". Kohde sijaitsee kaava-alueen lounaispuolella ja arvotettu maakunnallisesti arvokkaaksi.

Vaaterin niityt ovat pääosin vanhoja peltoja, joiden historiaan kuuluu niin viljelyä ja niittoa kuin laidunnustakin. Niityt jakautuvat kolmeen erilliseen alueeseen. Kohdealueella

esiintyy huomionarvoisia kasveja ja elää monipuolinen hyönteislajisto⁵.

Kuva 41: v. 2000 inventoitu perinnemaisemakohde "Vaaterin niityt"

Keski-Suomen perinnebiotooppien hoito-ohjelma 2007

[Keski-Suomen perinnebiotooppien hoito-ohjelmassa](#) (Keski-Suomen Ympäristökeskuksen raportteja 1/2007, Maija Mussaari) mainitaan Toivakan perinnebiotooppi-kohteina Vaaterin lisäksi Taulu ja Mikkola. Mikään näistä kohteista ei sijaitse kaava-alueella.

⁵ [Keski-Suomen maakuntakaavan alueluettelo](#)

Maakuntakaavan perinnemaisemakohteet

Maakuntakaavan 2018 alueluettelon perinnemaisemakohteita ei sijoitu kaava-alueelle.

Humalajärven laidun

Rantaosayleiskaava-aineistossa mainitaan Viisarimäki – kirkonkylä - osayleiskaavan pohjoisrajan tuntumaan, rantaosayleiskaavan puolelle, sijoittuva ja siellä huomioitu perinnebiotooppikohde *Humalajärven laidun*.

- pinta-ala ja arvoluokka: 3,5 ha;
- suojelustatus: ei suojeltu
- uhanalaiset luontotyypit: lehtimetsälaitumet (CR), havumetsälaitumet (CR), hakamaat (CR), tuoreet suurruohoniityt (CR)

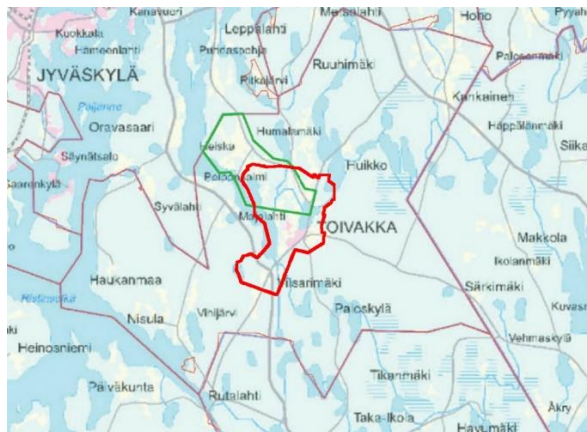
Lumo 2014

Maatalousalueiden luonnon monimuotoisuuden, kosteikkojen ja suojavyöhykkeiden yleissuunnittelun (LUMO) tavoitteena on kannustaa viljelijöitä maatalousympäristön luonnon hoitoon ja vesiensuojeluun. Suunnitelmat helpottavat vapaaehtoisten maatalouden erityisympäristötukien hakemista.

Maa- ja metsätalousministeriön rahoittamia LUMO -suunnitelmia on tehty valtakunnallisesti 2000-luvun alusta lähtien ja Keski-Suomessa vuodesta 2003. LUMO-yleissuunnitelma tehdään yhdelle rajatulle alueelle kerrallaan.

Vuonna 2014 Joutsan, Luhangan ja Toivakan alueelle tehdyssä [suunnitelmassa](#)⁶ on tunnistettu ja esitellään yhteensä 19 kosteikkokohdetta ja 61 perinnebiotooppia, luonnon ja maiseman monimuotoisuuskohdetta sekä suojavyöhykkeen paikkaa.

Kohteiden hoitaminen ja perustaminen on vapaaehtoista. Myös suunnitelmassa huomioimattomien, kriteerit täyttävien, kohteiden perustaminen ja tuen hakeminen on mahdollista.

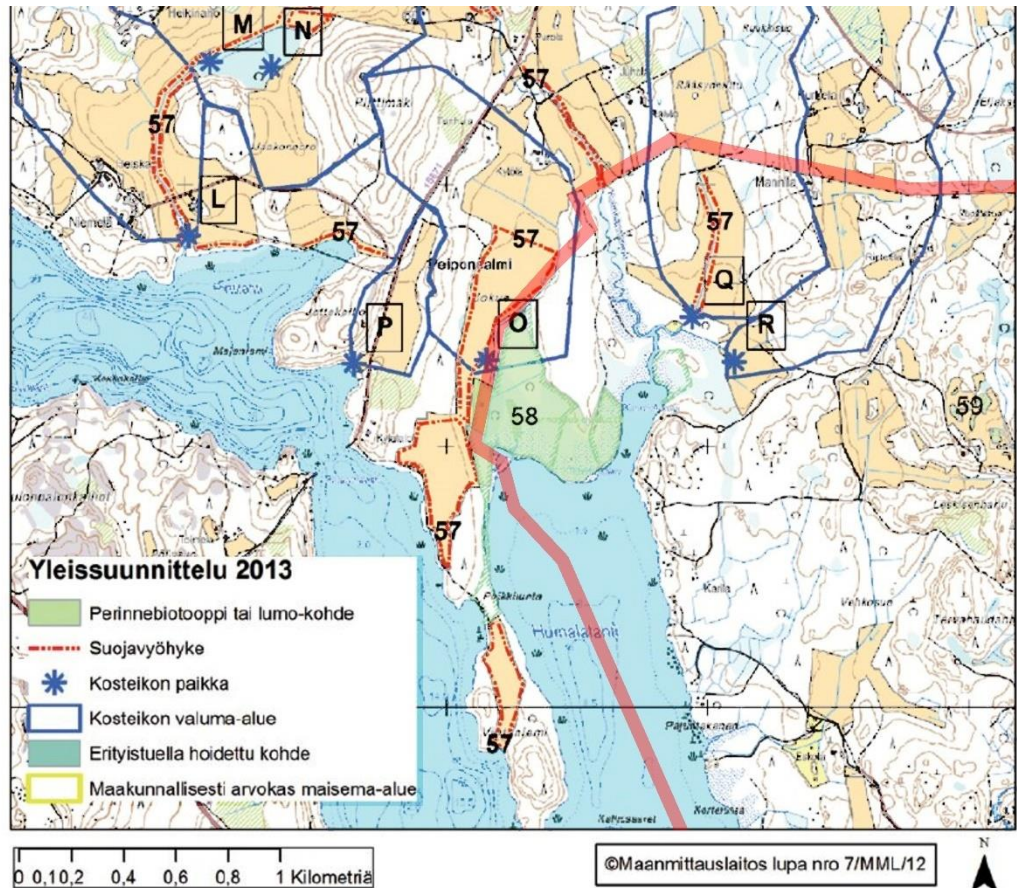

Kuva 42: Toivakan LUMO-selvitysalueen rajaus vihreällä, yleiskaava-alueen rajaus punaisella

Lumo 2014 - suunnitelmasta Viisarimäki – kirkonkylän – osayleiskaava-alueelle sijoittuvat seuraavat kohteet:

⁶ Ilona Helle

23.10.2019

Kartta 17. Yleissuunnittelukohteet 56-59 ja kosteikot L-R.

Kuva 43: Ote LUMO-suunnitelmakartasta, yleiskaava-alueen raja lisätty punaisella

Kohde 57. Heiskan suojavyöhykkeet

Heiskan kylän peltoaukeiden lävitse kulkee useita vesiuomia, jotka laskevat lopulta Leppäveden Pirtti- ja Humalalahteen. Humalalahteen laskeva uoma ei paikoin vedä kunnolla ja aiheuttaa kosteushaittoja pelloille. Ojan varrella on myös toisinaan havaittu sortumia. Osa pelloista viettää uomaan. Myös Pirttilahteen laskevan uoman pellot viettävät paikoin ojaan ja siinä on paikoin ollut sortumia. Ojiin rajoittuville pelloille olisikin edellä mainituista syistä suositeltavaa perustaa suojavyöhykkeet. Lisäksi Peiponsalmessa sijaitsevat rantapellot kärsivät kosteushaitoista. Suojavyöhykkeet myös lisäävät avoimien peltoaukeiden luonnon monimuotoisuutta. Kosteuden vaivaamille lohkoille olisi suojavyöhykkeet hyvä tehdä koko sille alalle, joka kärsii kosteushaitoista.

Kohde 58. Humalalahti

Humalalahti on Natura-2000 verkoston kohde. Alueesta osa on Metsähallituksen luonnonsuojelutarkoituksiin hankkimaa aluetta, osa yksityismaiden luonnonsuojelualueita. Kohde koostuu tulvaherkistä rantaniityistä ja metsäisistä alueista. Ennen avoimet alueet ovat suurimmalta osalta jo melko pitkälle umpeenkasvaneita. Aivan kohteen läntisin osa on säilynyt täysin avoimena rantaniityinä. Viereinen kosteuden vaivaama pelto on myös alueen linnuston kannalta tärkeä.

Hoito: Humalalahden arvot linnuston kannalta paranisivat, jos kohdetta hoidettaisiin laiduntamalla. Ennen laidunnuksen aloittamista alueelle tulisi tehdä alkurivausta. Kohteen hoito tulee suunnitella erityisen hyvin, ottaen huomioon alueiden ominaispiirteet ja suojelumääräykset.

Kohdetta ei ole yleiskaavakartalle erikseen osoitettu lumo-merkinnällä, koska alue on jo Natura-aluetta.

Kohde 59. Leskisen saarekkeet

Leskisen tilan lähipelloilla on runsaasti pieniä ja keskisuuria puusaarekkeita ja –niemekkeitä pellolla. Kohteiden puusto on sekapuustoa, pääasiassa koivua, kuusta, pihlajaa ja mäntyä. Aluskasvillisuus on heinäinen. Saarekkeilla on arvoa luonnon monimuotoisuuden kannalta: ne tuovat vaihtelua viljelymaisemaan ja tarjoavat suoja-, ruokailu- ja pesimispaikkoja linnuille sekä muille eläimille.

Hoito: Kohteiden parasta hoitoa olisi laidunnus, mutta niitä voidaan hoitaa myös kevyellä raivauksella, säästämällä varttuneet puut ja pensaat sekä lehtipuita ja marjovia lajeja.

a 18. Yleissuunnittelukohteet 60-61 ja kosteikko S.

Kuva 44: Ote suunnitelmakartasta 18.

Kohde 60. Vuojärven suojavyöhyke

Vuojärven pohjoispään peltolohko kärsii kosteushaitoista. Lohko on alavaa turvemultamaata ja lähellä vedenpinnan tasoa. Alue on ollut laitumena, mutta syrjäisen sijaintinsa ja petoriskin vuoksi laidunnuksesta on luovuttu viime vuosina. Kosteushaittojen vuoksi koko lohko voisi olla suojavyöhykenurmena.

Kohde 61. Saarisen laidunnettu ranta-alue

Saarinen -järven pohjoispään ranta on laidunnettu yhdessä pelto- ja luonnonlaidunten kanssa. Alue on pysynyt puhtaana järvikaislakasvustoista. Osa rantalaitumesta on harvaa koivikkoa, osa avointa ranta-aluetta, joka vaihettuu peltolaitumeksi. Järveen laskevan uoman varret ovat myös mukana laidunalassa. Kohteen laiduntaminen edistää luonnon monimuotoisuutta: laidunnetut rannat ovat tärkeitä vesi- ja kahlaajalintujen kannalta. Ranta on kuitenkin hieman kulunut, koska se sijaitsee navetan läheisyydessä. Rannan liettymistä tulisi pyrkiä välttämään, jos vain mahdollista.

Hoito: Alueen laiduntamisen jatkaminen. Laidunpaineeseen tulisi kiinnittää erityistä huomiota, jotta alue ei kuluisi liikaa ja pysyisi nurmipeitteisenä.

Kohde 61 ja sen läheisen kosteikon paikka on merkitty kaavakarttaan lumo - kohdemerkinnällä ja -numerolla. Laidunnetun ranta-alueen aluerajausta ei pysty esittämään havainnollisesti yleiskaavan mittakaavassa. Kohteen kanssa päällekkäin on jo luo-4 -aluevaraus.

Perustaminen, hoito ja rahoitus

LUMO – suunnitelmassa annetaan ohjeita kohteiden perustamiseen ja hoitoon sekä rahoitukseen seuraavasti:

Kohteiden perustaminen ja hoito

- Monivaikutteisen kosteikon perustaminen ja hoito
- Kosteikon lupa-asiat
- Suojavyöhykkeiden perustaminen ja hoito
- Laidunnus
- Niitto
- Raivaus

Rahoitus

- Maatalouden ympäristötuen erityistuet ja ei-tuotannollinen investointituki
- Metsätalouden rahoitusmahdollisuudet
- Saariston ympäristönhoidon avustus
- Avustukset rakennusperinnön hoitoon
- Entistämisavustukset
- Seurantaloavustus
- Tuki muinaisjäännösalueiden hoitoon

Suunnitelmassa on myös hyödyllisiä yhteystietoja.

Perinnemaisemakohteita, Keski-Suomen ELY-keskus 2018

Keski-Suomen ELY-keskus saattoi tietoon seuraavat 2018 inventoidut perinnebiotooppikohteet:

Kohde 62. Silanderin torppa

Yleiskuvaus: Vanha riukuaidoin ympäröity torpan pihapiiri (A), jossa on runsaasti vanhoja hirsirakennuksia. Torpan rakennusten ympärillä on kuivaa pienruohoista niittyä (240), jolla vallitsevat ahomansikka ja ahopukinjuuri. Myös muita perinnelajeja on runsaasti (purtojuuri, tuokusumake, kumina, ukkomansikka) ja mahdollisesti harvinaista poimulehteä. Alue on paahteinen ja paikoin hyvin karu. Pohjakerros on sammaleinen. Toinen keto on tealueella riukuaidan pohjoispuolella teiden ja muuntajan rajaamana. Sen kasvillisuudessa vallitsevat särmäkuismat ja mahdolliset mäkikuismen risteymät. Pihapiirin kasvillisuus on pääasiassa tuoretta niittyä (238), muutamia suuria ja vanhoja pihapuita sekä maakellarin lähellä rehevää puutarhaa. Puutarhan alueella on röyhähtänyt myös pihlaja-angervo ja vadelma, sekä lehtoakileija on levinnyt ympäriinsä. Riukuaidan luona kasvaa huomionarvoisena lajina mm. ketoneilikkaa (NT).

Pihapiirin läpi kulkee perinnepolku, jonka ympärillä on mustikkatyypin (MT) tuoretta kangasmetsää (239) ja vanhoja kuusia. Rehevintä kasvillisuus on vanhan tallin ja heinäladon luona. Huomionarvoisena lajina esiintyy humalaa ja mesimarjaa. B: Torpan eteläpuolella alarinteessä on vanha entiselle pellolle laskeva laidunalue (242), jonka kasvillisuus on paikoin hyvin vähäistä. Suuret vanhat hakamaiset puut reunustavat aluetta, joka rajautuu teiden ja pellon väliin. Pellolla laiduntavat kaksi vasikkaa, ja sen kasvillisuus on mesiangervovaltainen. Pensastossa on huomionarvoista taikinamarjaa, ja runsaasti pihlajaa. Kenttäkerroksesta löytyy hieman huomionarvoista kaiheorvokkia.

Maankäyttö: Silanterin torppa on perustettu vuosisadan alussa, Läsän tilan torppaksi. Se on siirtynyt Silantereiden omistukseen kansalaissodan jälkeen, ja säilynyt yksityisomistuksessa 1990-luvulle saakka. Tämän jälkeen Toivakan perinnepihan on omistanut Toivakan kunta. Torpan alueella on useita arvoikkaita rakennuksia: 1777 vilja-aitta, 1800-luvun maito-, piimä ja makuuaitta, talli ja heinälato sekä lammashaka. Silanterin torpan päärakennukseen on tehty 1930-luvulla kuisti. Navettarakennuksen (1935), navetan (1800-luku) ja saunan (1960) arvot ovat heikentyneet.

Tilaa ympäröivät riukuaidat, joista osa on huonossa kunnossa. Pihapiiriä hoidetaan leikkaamalla nurmikkoa ja entiselle pellolle sekä sen ympärillä olevalla hakamaalla laiduntaa kaksi vasikkaa.

Kohde merkitään tiedoksi kaavakartalla lumo – merkinnällä ja aluerajauksella.

Kohde 63. Humalajärvi

Useasta perinnebiotooppialueesta koostuva kokonaisuus Humalajärven tilakeskuksen ympäristössä ja Humalajärven rannalla. Tilalla on asuttu 1600-luvulta. 2011 laadittu hoitosuunnitelma, mutta aitaaminen ja harvennus on tapahtunut ainakin osin eri lailla kuin suunnitelmassa.

A: hakamaa tilakeskuksen eteläpuolella. Sekapuustoinen hakamaa, jossa valtapuuna vanhat koivut, eteläpäässä myös mäntyjä ja joitakin yksittäisiä kuusia. Pensaskerroksessa kuusta, katajaa ja lehtipuuvesoja. Kenttäkerros tuoretta niittyä. Nykyiset omistajat ovat laiduntaneet hakamaata 8 vuotta.

B-C. Humalajärven rantoja kiertävä pienten hakamaalaikkujen ja metsälaidunten alue. Keski-osaa on raivattu rajusti ja se muistuttaa lähinnä heinittynyttä/hormikoitunutta hakkuuaukkoa. Rannassa on pari kuviota varttuneen puuston hakamaata, lisäksi hakamaatyypistä nuoreman puuston osaa on pellon ja "aukon" välissä. Rannan hakakuviot ovat voimakkaasti heinittyneitä (timotei, nurmipuntarpää yms.).

Pohjoisempi rantahakamaa on puustoltaan sekapuustoinen ja melko edustava ja katajaa on siinä mukavasti. Eteläisempi rantakuvio on koivuvaltainen. Kenttäkerros vastaa lähinnä rehevöitynyttä heinäniittyä. Alueita on laidunnettu yli 100 vuotta.

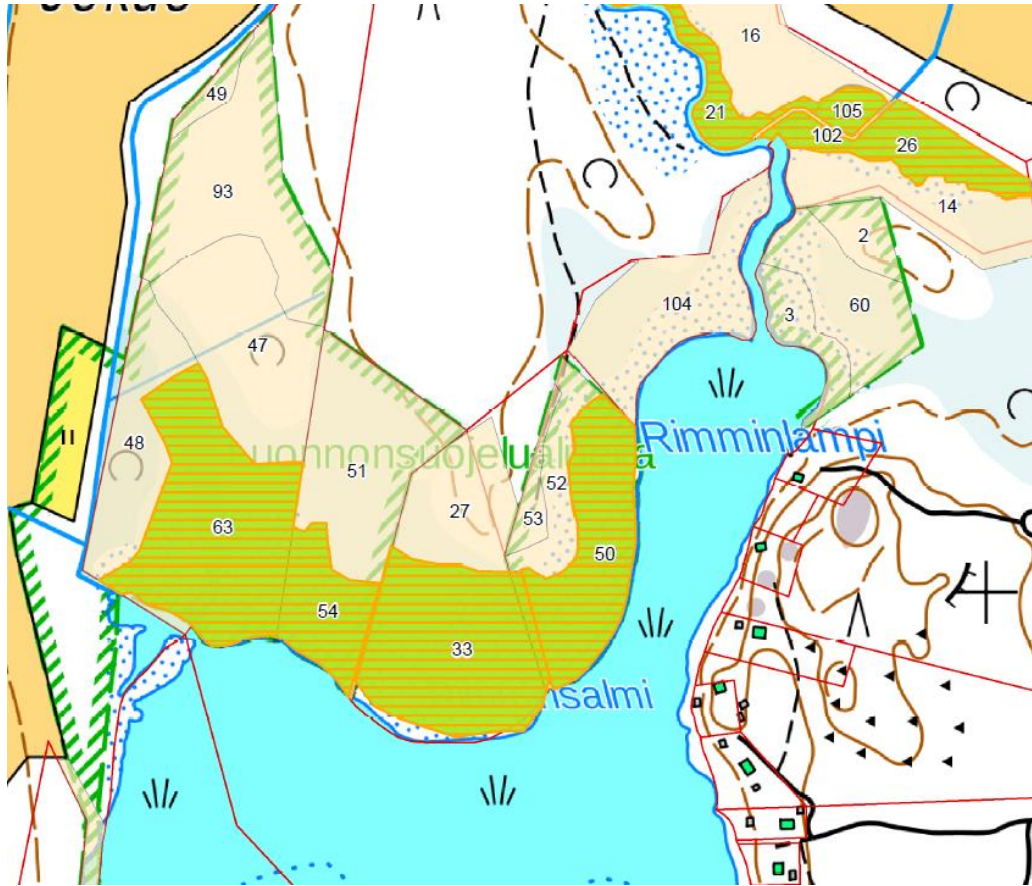
D. Havupuuvaltaiset metsälaidunkuviot (2 kpl) jäävät pikkutien varteen ja ovat samassa aitauksessa hakamaiden ja pellon kanssa. Pohjoisemmalla kuviolla ei juuri näy laidunnuksen vaikutusta, eteläisemmällä karja on kulkenut. Eteläisemmän havupuuvaltaisen osan valtapuu on kuusi, ja sillä on myös kostea, vehkaa kasvava notkelma. Pohjoisempi osa on sekapuustoinen ja mäntyvaltainen. Lahopuuta on niukasti.

E: hakamaa päärakennuksen takana. Entinen sikatarha on erittäin rehevä hakamaalaidun, jossa kasvillisuus oli alkukesästä todella korkeaa. Muutamia vanhoja komeita mäntyjä, pohjoispää on lehtipuuvaltainen.

Tilalla laidunnetaan lisäksi maantien ja metsätien väliin jäävää aluetta tilakeskuksesta länteen päin. Tätä aluetta ei inventoitu 2017, mutta se kannattaisi inventoida myöhemmin. Ympäristösopimuksessa oli mukana myös pienialainen hakamaakuvio aivan Humalajärven eteläpohjukassa, mutta sen puusto oli niin nuorta, ettei sitä otettu mukaan perinnebiotooppi-inventointiin. Alue vastaa lähinnä reunavyöhykettä.

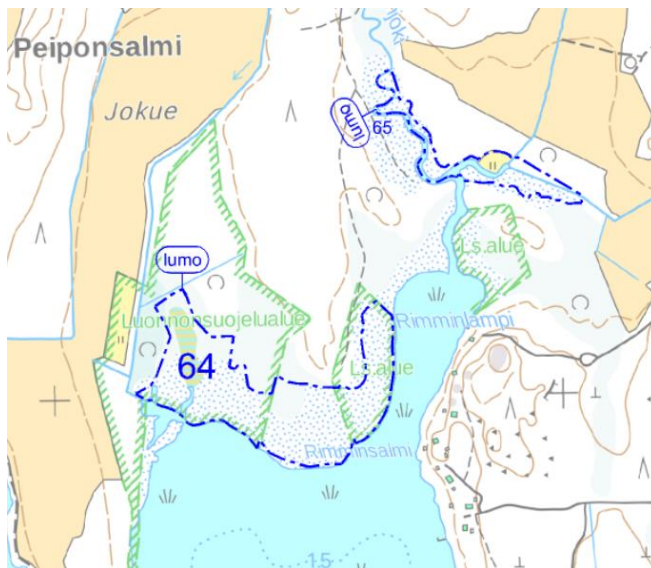
Kohteen eteläisen osa ja osa keskimmaisestä osasta sijoittuu kaava-alueelle ja huomioidaan lumo-merkinnällä.

Kohde 64. Peiponsalmi

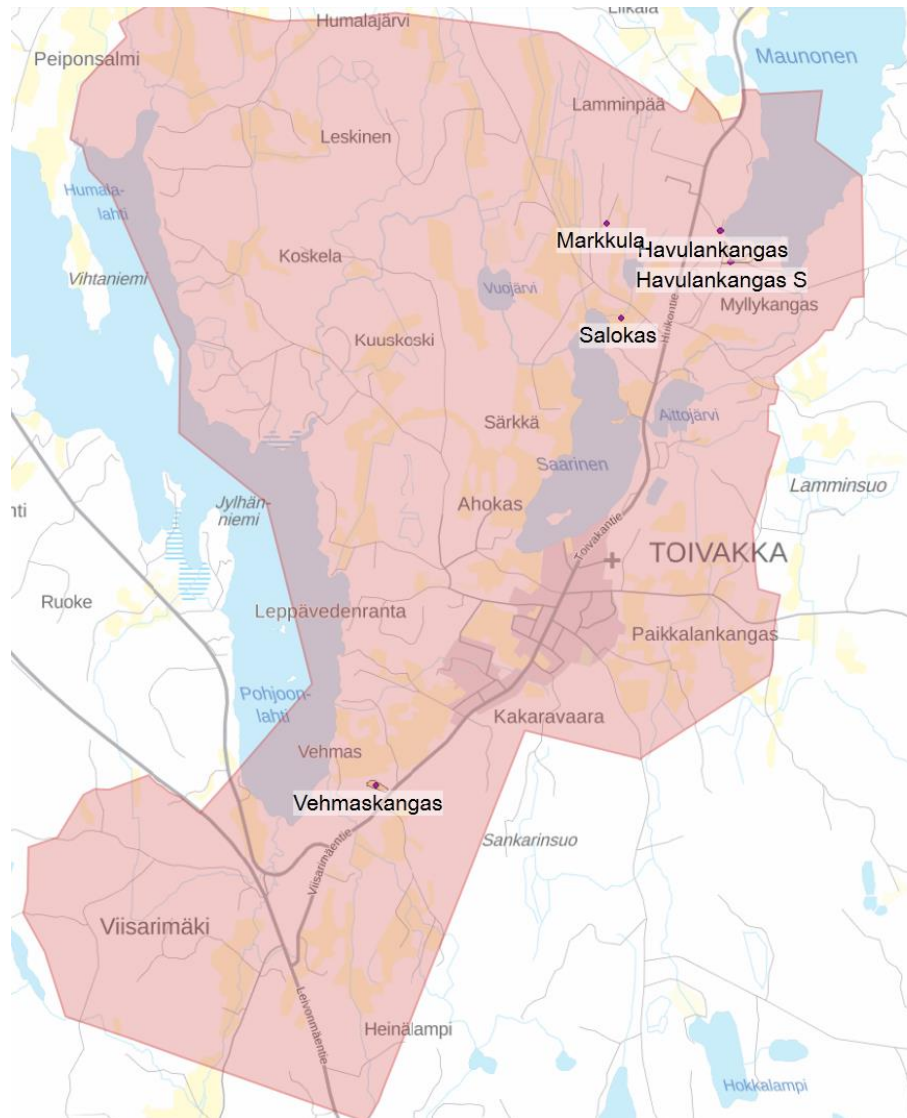
Peiponsalmen ja Katinhännänjokisuun perinnebiotoopit koostuvat useammasta osa-alueesta.

Kohde 65. Katinhännänjokisuu

3.10 Muinaisjännökset

Suunnittelualueelle sijoittuu ympäristöhallinnon tietojen mukaan 5 muinaismuistokohdetta. Kohteet sijoittuvat pääosin alueen koillisosaan. Kohteet ovat *työ- ja valmistus-* sekä *asuinpaikkoja*.

Kuva 45: Tiedossa olevat muinaisjännökset (Karpalo)

Havulankangas

Kiinteä muinaisjäännös: asuinpaikka, työ- ja valmistuspaikka Maunosen etelärannalla. Kaksi hieman erillistä aluerajausta.

Kuva 46: Havulankangas

Markkula

Kiinteä muinaisjäännös Mustalammen luoteispuolella, alueen yhteydessä on pyyntikuoppa.

Kuva 47: Markkula

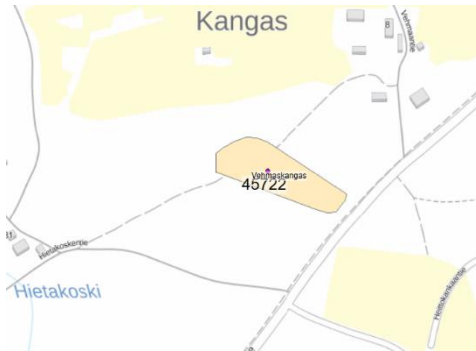
Salokas

Kiinteä muinaisjäännös; asuinpaikka Saarisen pohjoispuolella.

Kuva 48: Salokas

Vehmaskangas

Kiinteä muinaisjäänös Viisarimäen uutta teollisuusaluetta vastapäätä Toivakantien varrella; esihistoriallinen pyyntikuoppa, työ- ja valmistuspaikka.

Kuva 49: Vehmaskangas

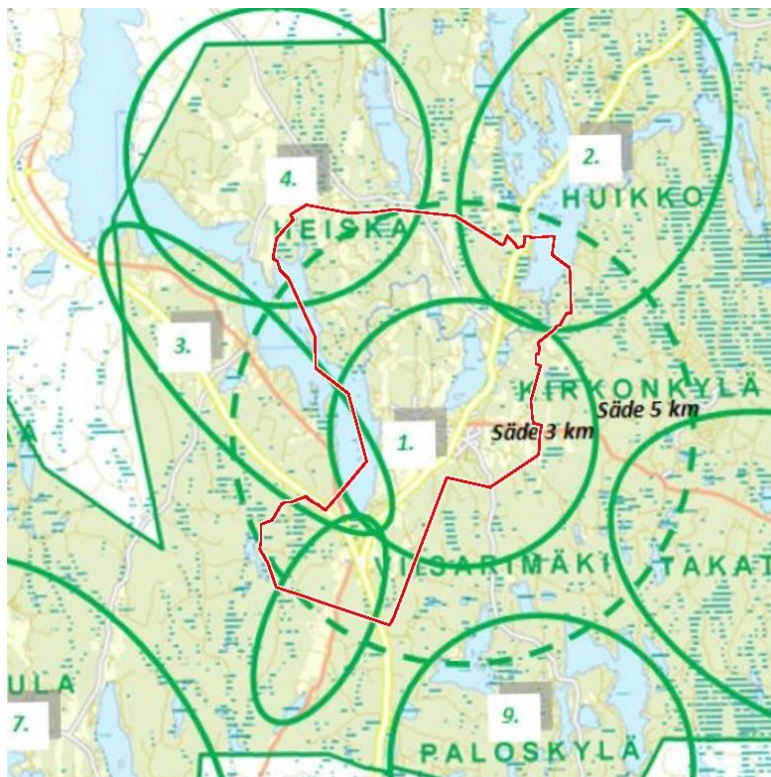
Muinaismuistot ovat rauhoitettu suoraan lailla. Muinaismuistolaki koskee kaikkia eli myös tuntemattomia kohteita. Mikäli rakennustöiden tai muun maankäytön yhteydessä löytyy muinaisjäänös, jota aikaisemmin ei ole tunnettu, on työ heti keskeytettävä ja otettava yhteyttä Museovirastoon tai maakuntamuseoon (muinaismuistolaki 14 §).

Tiedossa olevat muinaismuistokohteet huomioidaan yleiskaavassa kohde- ja aluemerkinnöin.

3.11 Rakennettu ympäristö

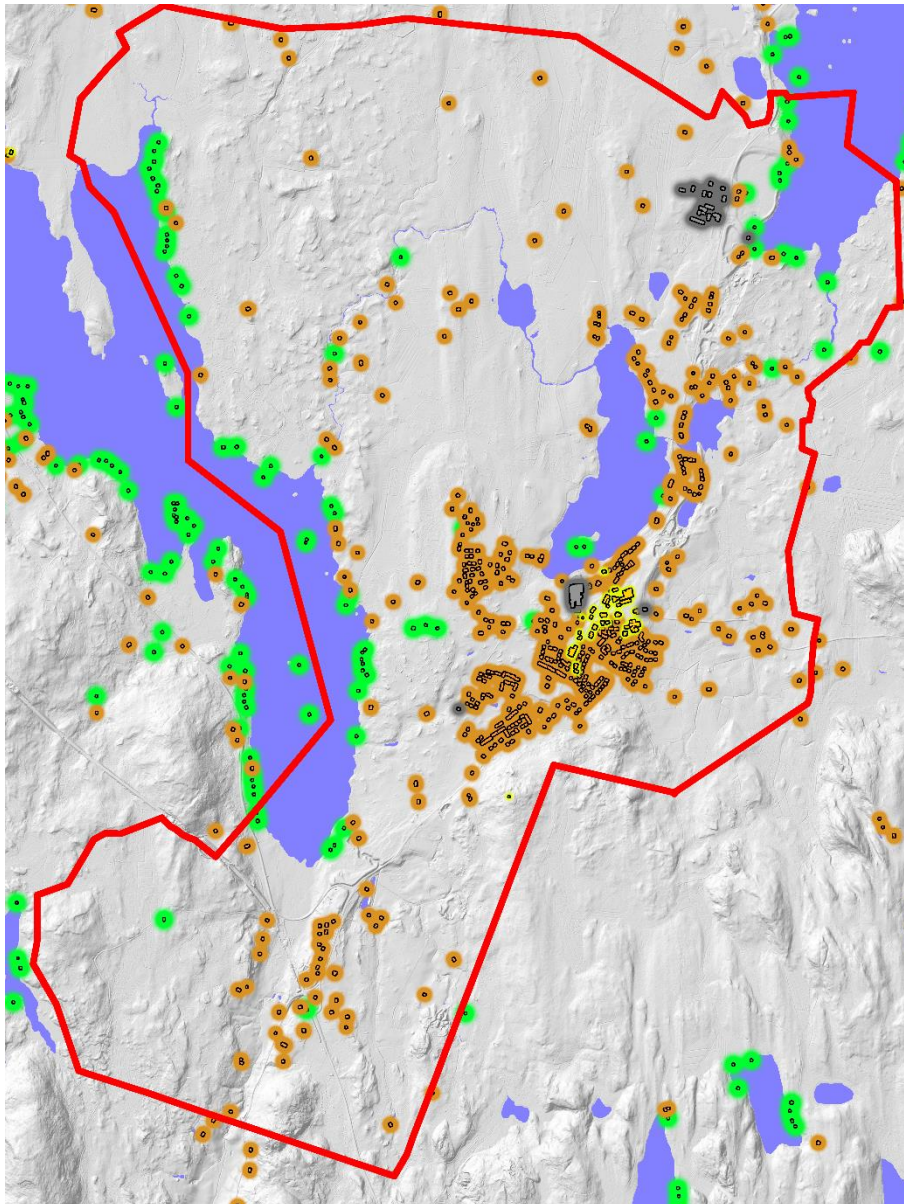
3.11.1 Kylät

Yleiskaava-alue kattaa pääosin Kirkonkylän alueen. Alueeseen kuuluu pieniä osia myös Huikon, Heiskan ja Viisarimäen kylistä.

Kuva 50: Toivakan kylät

3.11.2 Rakennukset

Kuva 51: Toivakan rakennuskanta

Kuvassa on esitetty Toivakan rakennuskannan sijoittuminen⁷ suunnittelualueella. Lomarakennukset on esitetty vihreällä, asuinrakennukset ruskealla, liike- ja palvelurakennukset keltaisella ja teollisuusrakennukset harmaalla.

⁷ Tiedot Maanmittauslaitoksen maastotietokannasta

3.11.3 Toivakan rakennuskannan inventoinnit

Toivakan ensimmäinen koko kunnan kattava rakennusinventointi tehtiin 1990, aineisto on Keski-Suomen Museolla. Sen jälkeen Toivakan rakennuskantaa on inventoitu vuosina 2013 modernin rakennusperinnön inventointihankkeen yhteydessä, 2014 rantaosayleiskaava-alueilla ja 2017 Viisarinmäki – kirkonkylä – osayleiskaavan alueella (Könönen).

3.11.4 Valtakunnallisesti arvokkaat rakennetut kulttuuriympäristöt

Valtakunnallisesti arvokkaita rakennettuja kulttuuriympäristöjä yleiskaavan suunnittelualueella ei ole.

3.11.5 Maakunnallisesti arvokkaat rakennetut kulttuuriympäristöt

Keski-Suomen maakunnallisesti arvokkaita rakennettuja kulttuuriympäristökohteita kartoitettiin vuonna 2003. Toivakan kirkonkylän ja Huikontien varren kohteita tarkasteltiin Keski-Suomen modernin rakennusperinnön inventointihankkeen yhteydessä 2012 – 2014, josta Virpi Myllykosken tekemä Toivakan osuus valmistui 2013.

Maakunnallisesti arvokkaita rakennettuja kulttuuriympäristöjä suunnittelualueella ovat:

- Hautausmaan alue; kirkko, ruumishuone ja muistomerkit (aiemmin myös valtakunnallisesti arvokas kulttuuriympäristö)
- Toivakan keskustan vanha osa (tarkasteltu 2013)
- Osuuskassa, myöhemmin Osuuspankki, (inventoitu 2013)
- Silanderin torppa (kaava-alueella, inventoitu 2013)

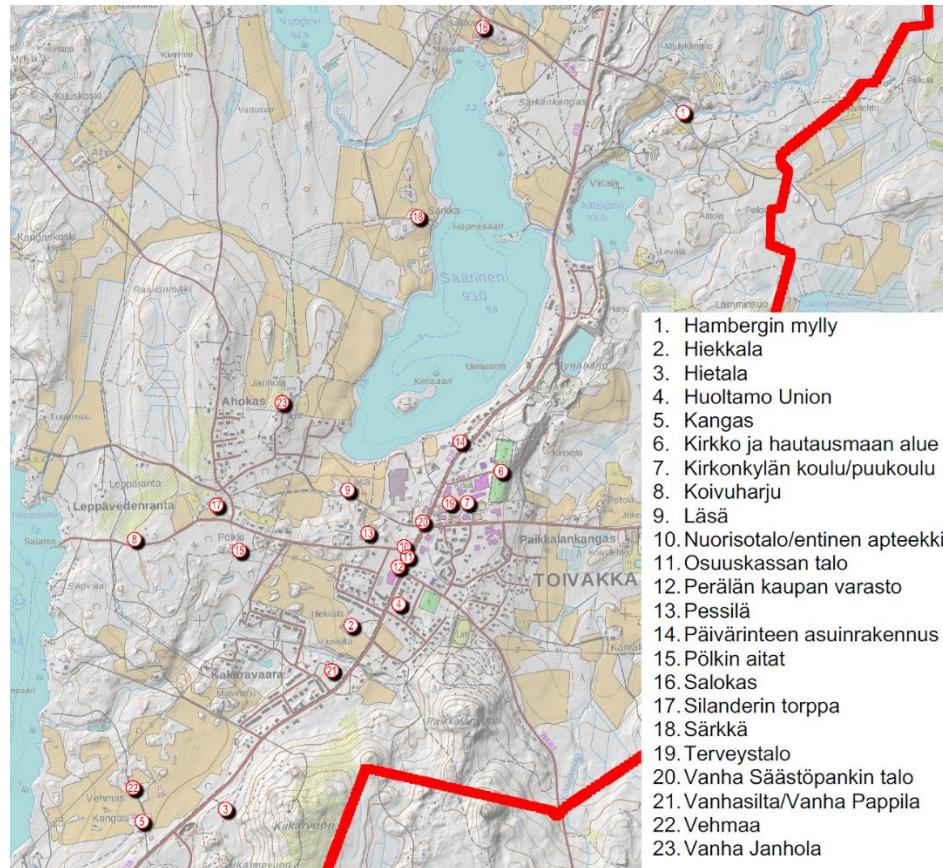
Toivakan keskustan vanha osa

Toivakan kirkonkylän läpi menevän koillis-lounaissauntaisen tien varteen, kauemaksi varsinaisesta vuosina 1879-1882 rakentuneesta kirkosta ja kirkkotarhasta, on syntynyt vähitellen 1800- ja 1900-luvun vaihteen tienoilla tiheämpi asuin- ja liikerakennusten muodostama rakennusryhmä. Kirkonkylän rakennettua historiaa kuvaavat vanhimmat asuin- ja liikerakennukset ovat jääneet toisen maailmansodanjälkeen rakentuneen liikekeskustan varjoon. Toivakan kirkonkylän vanhaa keskustaa edustavat vuonna 1901 valmistunut Vanhasillan pappila, Toivakan kirkonkylän alakoulu vuodelta 1937, Pessilän talon 1700-luvun lopun ja 1800-luvun maatilapihapiiri, Läsän vuonna 1867 tehty päärakennus, entinen Läsän talon torppana ollut Silanderin pihapiiri 1800-luvulta, vuonna 1934 rakennusmestari Jalmari Kurosen suunnitelmin rakennettu uusklassinen Säästöpankin talo (nykyinen Toivakan Sähkö Oy) sekä vuosina 1948-1949 ruotsalaisten lahjoitusvaroin rakennettu Toivakan kunnan terveystalo.

3.11.6 Paikallisesti arvokas rakennuskanta

Tuoreimmassa, kirkonkylän alueelle 2017 kohdistetussa inventoinnissa kartoitettiin paikallisesti arvokasta rakennuskantaa. Aikaisemmin inventoitujen kohteiden tila (viimeisintä inventointia lukuun ottamatta) tarkistettiin ja aineistoa täydennettiin myös uusilla kohteilla.

Kirkonkylän alueelle 2017 tehdyssä rakennusinventoinnissa (selostuksen liite) on 23 kohdetta. Seuraavassa on kuvattu kaava-alueelle sijoittuvat inventoidut kohteet. Kursivoidut osat ovat suoria poimintoja rakennusinventoinnista.

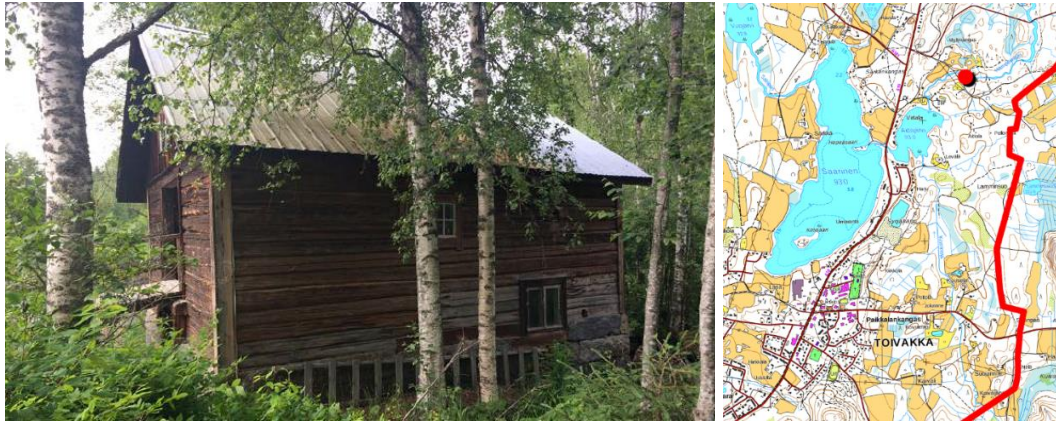
Kuva 52: Inventoitujen kohteiden sijoittuminen.

Rakennuksen merkittävyyttä on arvioitu seuraavilla perusteilla⁸:

1. harvinaisuus tai ainutlaatuisuus (harvinaisuus);
2. historiallinen tyyppisyys alueelle (tyypillisuus);
3. aluetta tai tiettyä aikaa kuvaavat tyyppilliset piirteet (edustavuus);
4. alkuperäistä tai sitä vastaavan käytön, rakentamistavan, arkkitehtuurin tai tyylin ilmeneminen ja jatkuminen (alkuperäisyys);
5. merkitys historiallisen tapahtuman tai ilmiön todisteena tai siitä kertovana ja tietoa lisäävänä esimerkkinä (historiallinen todistusvoimaisuus); tai
6. näkyvissä olevat eri aikakausien rakenteet, materiaalit ja tyylipiirteet, jotka ilmentävät rakentamisen, hoidon ja käytön historiaa ja jatkuvuutta (historiallinen kerroksisuus).

⁸ Laki rakennusperinnön suojelamisesta (4.6.2010/498)

Kohde 1 Hambergin mylly

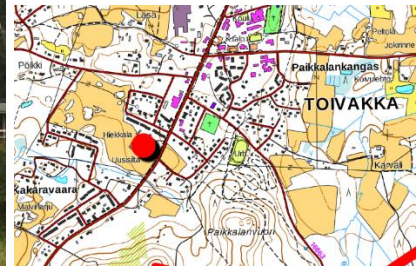

Hambergin mylly sijaitsee Maunosesta Saariseen laskevan joen varrella. Paikalla on ollut mylly jo ainakin 1800-luvun taitteessa kuninkaankartaston mukaan. Mylly oli alkujaan talojen yhteisomistuksessa ollut lahkomylly, jonka mylläreinä toimineet Hambergin veljeksien lunastivat itsenäisiksi. Vuonna 1949 myllyn omistajaksi tuli Eero Pänkäläinen. Vesirattaan voimalla toimi raamisaha, pärehöylä ja mylly. Sähköt myllylle tulivat 1949 ja pari vuotta myöhemmin vesiturbiini. Myllyn länsipuolelle rakennettiin tukkiränni ja höylä jouduttiin purkamaan pois. Mylly toimi 1960-luvun lopulle saakka, joka jälkeen myllyssä toimi kalahautomo. Vuoraamaton myllyrakennus on nyt varastona. Se on perustettu korkean lohkokivijalan päälle. Pihapiirissä on vapaa-ajan asuntona toimiva rakennus.

Voimassa olevassa rantaosayleiskaavassa mylly ympäristöineen on merkitty erityisalueeksi **E**. Merkintään on lisätty **/s-1**, mikä tarkoittaa "Alue, jonka kulttuurihistoriallisesti arvokas rakennuskanta, kulttuurikasvillisuus ja pienmaisemat on huomioitava alueen käyttöä suunniteltaessa".

Alueella ei ole voimassa olevaa asemakaavaa. Kohde huomioidaan Viisarimäki- kirkonkylä – osayleiskaavassa samoin kuin voimassa olevassa rantaosayleiskaavassa.

Kohde 2 Hiekkala

Toivakan kirkonkylän vanhoihin tiloihin lukeutuvan Hiekkalan pihapiiri sijaitsee Toivakantien varrella keskusta-alueen etelä laidalla. Tila lohkottiin yhtä aikaa Kankaan ja Vehmaan tilojen kanssa Pessilästä isojaon yhteydessä vuonna 1860. Hiekkalan nykyisen omistajan suku on tullut taloon vuonna 1855 Palosen talo Mäen torpasta Leivonmäeltä. Uudet isännät ottivat nimekseen Hiekkala talon mukaan. Hiekkala toimi myöhemmin myös Toivakan suojeluskunnan kokoontumis- ja harjoituspaikkana.

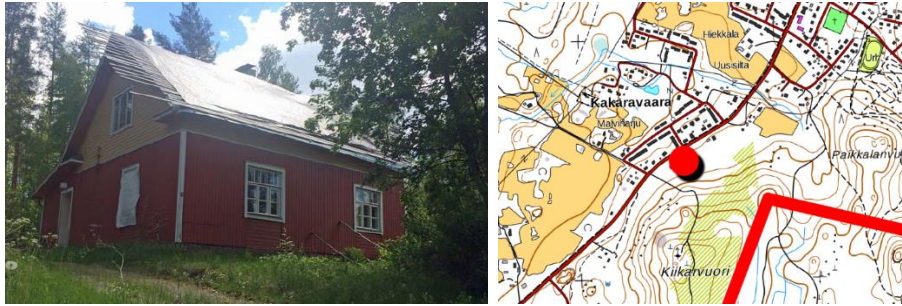
Hiekkalan pihapiirin muodostavat asuinrakennus, riviaitta, navetta sauna, uusi asuinrakennus, leikkimökki, konevaja, kuivaamo, aitta ja maakellari. Rakennukset muodostavat nurkistaan avoimen neliöpihan. Kuivaamo, aitta ja maakellari ovat hieman etäämpänä koillisessa muista rakennuksista. Vuonna 1855 päärakennuksessa oli jo olemassa tupa. Päärakennusta on myöhemmin laajennettu kamareilla ja salilla. Päärakennuksen kuisti on uusittu ennen vapaussotaa.

Hiekkalan tilan rakennukset ja pellot muodostavat Toivakan kirkonkylään yhtenäisen, maisemallisesti merkittävän tilakeskuksen. Pihapiiri on paikallisella tasolla historiallisesti, rakennushistoriallisesti ja maisemallisesti arvokas.

Tila huomioidaan yleiskaavassa maatalojen talouskeskusten alueena ja ympäröivät pellot maisemallisesti arvokkaina peltoalueina.

Alueella on voimassa oleva asemakaava. Asemakaavassa kohde sijoittuu **MT** – korttelialueelle (maatalous). Pihapiiri on rajattu ohjeellisesti ja sille on merkitty **am/s** – merkintä: *Maiseman ja kulttuuriympäristön kannalta arvokkaan maatalan talouskeskuksen ohjeellinen rakennusala. Aluetta kehitettäessä tulee sen maisemalliset ja kulttuuriympäristölliset arvot säilyttää.*

Kohde 3 Hietala

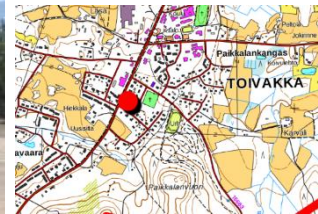

Hietalan talo edustaa Toivakan kylätien vanhempaa rakennuskantaa ja se on säilyttänyt 1930-luvun tyyli- ja rakennuspiirteensä ikkunoineen ja räystäiden kissanpenkkeineen. Se on paikallisella tasolla maisemallisesti ja rakennushistoriallisesti arvokas.

Alueella on voimassa oleva asemakaava. Voimassa olevassa asemakaavassa kohde sijoittuu erillispientalojen korttelialueelle AO. Kohdetta ei ole asemakaavassa suojeltu.

Kohdetta ei huomioida uudessa yleiskaavassa erityisesti, se sijoittuu yleiskaavassa asuuntoalueelle A/res. Käyttötarkoituksen merkintä ei uhkaa rakennuksen säilymistä.

Kohde 4 Huoltoasema Union

Toivakan keskustassa Toivakantien varrella on jälkifunktionalismia hyvin puhtaspiirteisesti edustava Esko Järvelinin rakennuttama huoltamotilakompleksi vuodelta 1955-1956. Alkujaan asuin- ja huoltamotiloja käsittänyt rakennus laajennettiin kahdella hallilla myöhemmin ja alakerran asunnosta tehtiin kahvio. Huoltamotilakompleksi on paikallisella tasolla ainoana rakennustyyliinsä edustajana rakennushistoriallisesti arvokas ja kylän ainoana huoltamona sillä on historiallista arvoa.

Kuva 53: Huoltoasemarakennus Toivakantieltä (GoogleMaps)

Alue on voimassa olevassa asemakaavassa huoltoaseman korttelialue LH. Kohde huomioidaan yleiskaavassa käyttötarkoituksensa mukaisesti. Pohjaveden suojelemiseksi merkintään lisätään sitä koskeva määräys.

Kohde 5 Kangas

Kankaan pihapiiri edusta ilmeeltään hyvin 1800- ja 1900-lukujen tilakeskusten rakennuskantaa. Se muodostaa peltoineen paikallisella tasolla maisemallisesti ja rakennushistoriallisesti merkittävän kokonaisuuden.

Alueella ei ole voimassa olevaa asemakaavaa.

Tila huomioidaan yleiskaavassa maatalojen talouskeskusten alueena ja ympäröivät pellot maisemallisesti arvokkaina peltoalueina.

Kohde 6 Kirkko ja hautausmaan alue

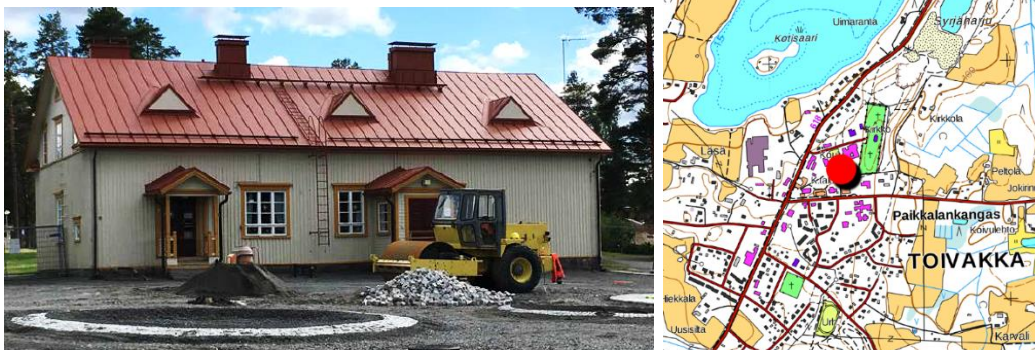

Toivakan seurakunta itsenäistyi 1.5.1909 omaksi kirkkoherrakunnakseen. Toivakka oli alkujaan kuulunut Rautalammin kirkkopitäjään, sittemmin Rautalammin seurakunnan Laukaan kappeliin (1593-1628) ja sittemmin Jyväskylän maaseurakuntaan, josta Toivakka sai kappelioikeudet vuonna 1873.

Toivakan tornillista pitkäkirkkomallia edustava kirkko, hautausmaa ja tapuli ovat maakunnallisella tasolla historiallisesti ja rakennushistoriallisesti merkittäviä ja paikallisella tasolla myös maisemallisesti arvokas kulttuuriympäristö.

Kirkkolain 14. luvun 5. §:n 2. momentin mukaisesti rakennus on suojeltu suoraan lain nojalla.

Kohde 7 Kirkonkylän koulu / Puukoulu

Kohde on rakennettu alakouluksi vuonna 1937. V.F. Peltosen suunnittelema koulurakennus edustaa 1930-luvun puukouluarkkitehtuuria, jossa on piirteitä 1920-luvun klassismista, kuten ruutu- ja lunetti-ikkunat sekä räystäiden kissanpenkit. Koulurakennuksella on paikallisella tasolla maisemallista, historiallista ja rakennushistoriallista merkitystä.

Rakennus on suojeltu asemakaavalla. Asemakaavaa muutettaessa tulee huomioidavaksi yleiskaavan yleismääräys.

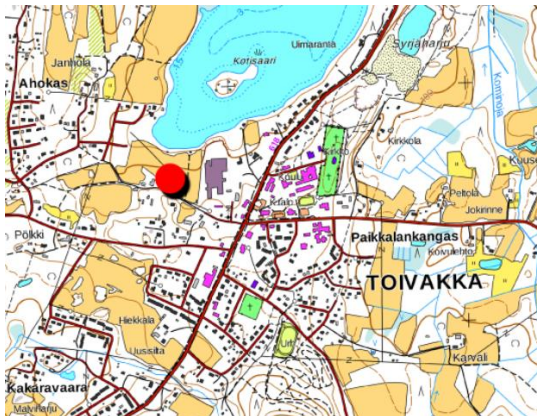
Kohde 8 Koivuharju

Koivuharjun asuinrakennus ja aitta edustavat lähes alkuperäisenä säilyneenä torpparien asutusta 1900-luvun taitteesta ja ovat paikallisella tasolla historiallisesti ja rakennushistoriallisesti merkittäviä.

Rakennuksia koskien on asemakaavassa annettu suojelumääräyksiä. Kohde on huomioitu yleiskaavassa sr – merkinnällä.

Kohde 9 Läsä

Läsä sijaitsee Saarisen eteläpäässä Toivakan kirkonkylän länsipuolella. Se halottiin Toivakan Alatalosta 1600-luvun alussa. Toppolana tunnetun talon päärakennus lienee 1860-luvulta. Nykyään T-karmiset ikkunat ovat alkujaan olleet 6-ruutuiset.

Päärakennuksen kanssa kulmittain pihassa on iso hirsinen navettarakennus. Tila on ollut kestikievarina 25 vuoden ajan ja kirkonkylän kansakoulu aloitti toimintansa tilan pienemmässä asuinrakennuksessa vuonna 1897. Tilalla on ollut

seitsemän torppaa, joista Koivuharju oli yksi.

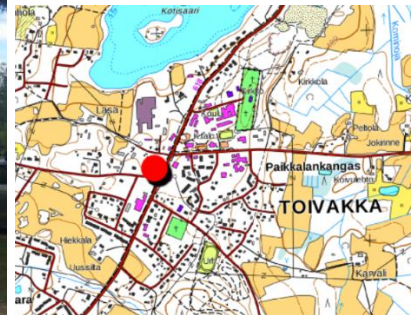
1800-luvun ja 1900-luvun alkupuolen rakennuskantaa edustavaa pihapiiriä ympäröi kolmelta sivulta viljelyaukeat. Talouskeskuksella ja pelloilla on paikallisella tasolla maisemallista ja historiallista arvoa.

Asemakaavassa tilan pihapiiri on huomioitu am/s – merkinnällä; *Maiseman ja kulttuuriympäristön kannalta arvokkaan maatilan talouskeskuksen ohjeellinen rakennusala. Aluetta kehitettäessä tulee sen maisemalliset ja kulttuuriympäristölliset arvot säilyttää.*

Tila huomioidaan yleiskaavassa maatalojen talouskeskusten alueena ja ympäröivät pellot maisemallisesti arvokkaina peltoalueina.

Asemakaavaa laadittaessa tai muuten kohdetta tarkemmin suunniteltaessa tulee noudatettavaksi kaavan yleismääräys eritysten paikallisten kulttuuriympäristön arvojen, kulttuuriympäristön ominaispiirteiden ja luonteen turvaamisesta sekä kohteen suojelutavoitteiden riittävästä selvittämisestä.

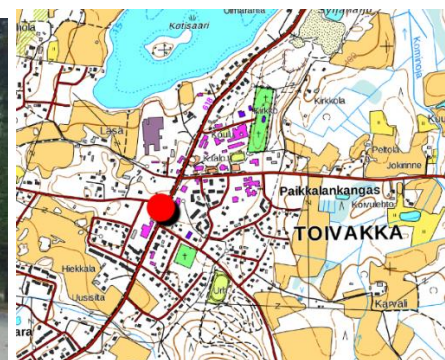
Kohde 10 Nuorisotalo / entinen apteekki

Toivakan vanhaan keskusta lähelle Säästöpankin taloa valmistui vuonna 1955 rakennusmestari Otto Pöyhösen suunnittelema asuin- ja liikerakennus. Talossa toimi rakennuttaja Sälekiven pitämä apteekki aina vuoteen 1980 saakka, minkä jälkeen se on ollut mm. kokoontumis-, asuin- ja nuoristalokäytössä. Rakennuksella on historiallista merkitystä oman aikakautensa edustajana Toivakan ajallisesti kerroksella kylänraitilla.

Uuden kunnantalon valmistumisen myötä nuorisotilat siirrettiin vanhaan kunnantaloon. Rakennus sijaitsee alueella, johon kohdistuu uudisrakennussuunnitelmia. Rakennusta ei huomioida yleiskaavassa.

Kohde 11 Osuuskassan talo

Entinen Osuuskassan talo eli Osuuspankki sijaitsee Toivakantien varressa entisen Säästöpankin talon ja Nuorisotalon eteläpuolella. Puhtaiden materiaalien niukkailmeistä arkkitehtuuria edustava talo on valmistunut vuonna 1964 lääninarkkitehti Olavi Kivimaan suunnitelmien mukaan. Pulpettikattoisella entisellä pankkirakennuksella on liikehistoriallista merkitystä Toivakassa. 2010-luvulla tehdyn katto- ja

maalausremontin myötä rakennuksen rakennushistoriallinen merkitys on vähentynyt. Rakennus on listattu mahdollisesti maakunnallisesti merkittäväksi kohteeksi.

2010 – luvulla tehdyn katto – ja maalausremontin myötä rakennuksen rakennushistoriallinen merkitys on vähentynyt. Rakennus sijaitsee alueella, johon kohdistuu uudisrakennussuunnitelmia. Huonokuntoista rakennusta ei ole suojeltu asemakaavassa, eikä sitä erikseen huomioida yleiskaavassa.

Kohde 12 Perälän kaupan varasto

Perimätiedon mukaan Perälän kauppatoiminta olisi alkanut Vehmaan riviaitassa vuonna 1875, josta toiminta siirtyi nykyisen kaupan tontille. Tontilla on liikerakennus vuodelta 1956, jota on laajennettu matalalla osalla 1970- ja 1980-luvuilla. Vanhan kaupan rakennuskannasta on jäljellä tontin pohjoispäässä Jalmari Kurosen suunnittelema sementtitiilinen varastorakennus vuodelta 1930.

Varastorakennuksessa oli alkujaan elintarvikkeiden, sekä rauta- ja maataloustavaroitten varastot. 1920-luvun klassismia edustavassa rakennuksessa on ominaispiirteinä muuratut koristeaiheet, segmenttihaukanikkunat ja pienet pyöreät ikkunat. Varasto edustaa katoavaa rakennusperinnettä ja on paikallisella tasolla historiallisesti ja rakennushistoriallisesti merkittävä.

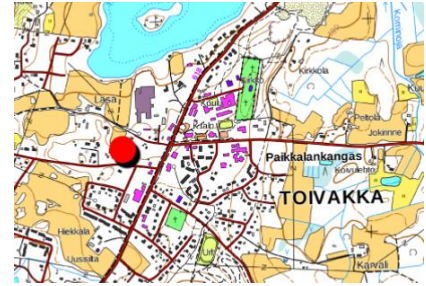
Alkuperäinen Perälän kauppa on purettu ja tontille rakennettu uusia kaupparakennuksia. Vanha varastorakennus sijaitsee nykyisellään ahtaan oloisesti tontin reunalla.

Hyväkuntoisella rakennuksella on suojelumerkintä asemakaavassa. Yleiskaavassa se huomioidaan sr-merkinnällä.

Kohde 13 Pessilä

Pessilän kantatila on erotettu 1600-luvun lopulla jaetusta Toivakan talosta. Pihaa rajaa lännestä ilmeisesti osin 1700-luvulle pohjautuva päärakennus, etelässä 1800-luvun aitta ja pohjoisessa 1902 rakennettu lohkokivinavetta. Pihassa on myös mm. hirsinen pihatupa 1800-luvulta ja otsa-aitta 1700-luvulta. Keltaiseksi maalatussa päärakennuksessa on nyt T-karmi-ikkunat ja pääosin se on vaakalaudoitettu. Pessilän peltoaukea levittäytyy navetan takaa Läsän sivuitse aina Saarisen rantamille. Aikanaan Pessilältä on kannettu veroa sotamiesten palkoiksi ja vuoden 1917 jälkeen Toivakan Säästöpankki toimi Pessilässä ennen oman talon valmistumista. Vanhan Toivakan miljööseen ja historiaan liittyvä Pessilällä on paikallisella tasolla maisemallista, historiallista ja rakennushistoriallista merkitystä.

Pessilän talon pihapiiriä vuonna 1903. Vasemmalta lukien rakennukset ovat yhdistetyt aitat ja työkaluvaja, päärakennus, joka jää osittain aittojen taakse, työmiesten asuinrakennus ja oikeassa reunassa taustalla osittain näkyvissä kokkitalli. Henkilöistä toinen vasemmalta on Ida Salomaa lapsi sylissään ja kolmantana Joh. Perälä. Oikeassa reunassa on Juho Tahvonen ja hänen vasemmallalla puolellaan Ida Tahvonen. Toivakan Pitäjätseuran kuva-arkisto, Keski-Suomen museo.

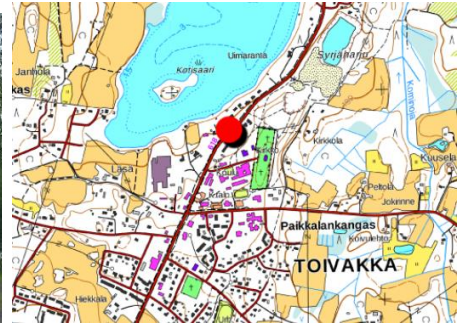
Kuva 54: Ote Toivakan historia - kirjasta s.44

Alueella on voimassa oleva asemakaava. Asemakaavassa kohde sijoittuu **MT** – korttelialueelle (maatalous). Pihapiiri on rajattu ohjeellisesti ja sille on merkitty **am/s** – merkintä: *Maiseman ja kulttuuriympäristön kannalta arvokkaan maatalan talouskeskuksen ohjeellinen rakennusala. Aluetta kehitettäessä tulee sen maisemalliset ja kulttuuriympäristölliset arvot säilyttää.*

Tila huomioidaan yleiskaavassa mautilojen talouskeskusten alueena ja viereinen pelto maisemallisesti arvokkaana peltoalueena.

Asemakaavaa tai muuten kohdetta muutettaessa tulee noudatettavaksi kaavan yleismääräys erityisten paikallisten kulttuuriympäristön arvojen, kulttuuriympäristön ominaispiirteiden ja luonteen turvaamisesta sekä kohteen suojelutavoitteiden riittävästä selvittämisestä.

Kohde 14 Päivärinteen asuinrakennus

Päivärinteen asuinrakennus Toivakan tien varrella Saarisen rannassa on rakennettu kirkonkylän kansakoulun pitkäaikaiselle opettajalle Juho Kauppiselle 1930-luvun taitteessa. 1920-luvun klassismin piirteitä, kuten nurkkakoristukset, I-karmiset ruutuikkunat kuin kissanpenkitkin, omaavalla rakennuksella on paikallisella tasolla maisemallista ja rakennushistoriallista merkitystä.

Voimassa olevassa asemakaavassa kohde sijoittuu pientaloalueelle AP. Rakennusta ei ole asemakaavassa erityisesti huomioitu. Asemakaavaa muutettaessa tulee huomioitavaksi yleiskaavan yleismääräys.

Kohde 15 Pölkin aitat

Toivakan kantatila Toivakka eli Alatalo jaettiin isojaossa vuonna 1860 kolmeen osaan; Janholan, Ahokkaan ja Pölkin tiloihin. 1920-luvulla Pölkin talo oli merkittävässä asemassa lähetystoiminnassa. Tilan vanha päärakennus on purettu. Pölkin pihapiirissä on vanhoja aittoja 1700-luvun lopulta. Aittojen ovia on ilmeisesti jossain vaiheessa suurennettu ja niiden ympäristät verhoitu vuorilaudoin. Ovia lukuun ottamatta aitat ovat alkuperäiskunnossa ja niillä on paikallista rakennushistoriallista merkitystä.

Aittoja ei ole kaavassa huomioitu erikseen suojelumerkinnällä. Aitat ovat paikallisesti arvokkaita, mutta päärakennus on purettu eikä kohteessa ole enää alkuperäistä pihapiiriä. Aitoilla on konteksti historiaan ympärillä olevan maa- ja metsätalousoympäristön kautta, ne ovat jääne historiasta.

Yleiskaavassa on yleismääräys; *Asemakaavoitusvaiheessa tai muun tarkemman suunnittelun yhteydessä on turvattava erityiset paikalliset kulttuuriympäristön arvot, kulttuuriympäristön ominaispiirteet ja luonne. Samalla tulee selvittää riittävällä tarkkuudella kohteiden ja alueiden tarkemmat suojelutavoitteet.*

Määräys ohjaa huomioimaan aitat siinä vaiheessa, kun aluetta suunnitellaan tarkemmin – esim. asemakaavoitetaan. Myös mahdollisen purkuilmoituksen käsittelyn yhteydessä tulee yleiskaavamääräys huomioitavaksi.

Kohde 16 Salokas

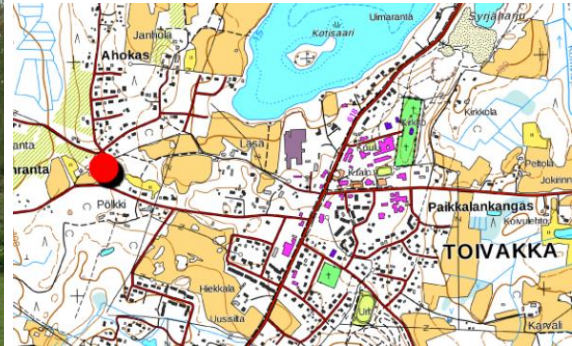

Salokkaan pihapiiri sijaitsee Saarisen pohjoispäässä. Salokas on erotettu Heiskan kantatilasta. Nykyinen asuinrakennus on rakennettu 1800-luvun alkupuoliskolla. Kamaripuolen hirrestä on löydetty vuosiluku 1849. Asuinrakennusta on peruskorjattu ainakin 1980-luvun alkupuolella ja kate uusittu viimeisen kymmenen vuoden aikana. Talon takana on neljäosainen avokatoksellinen riviaitta, jonka ominaispiirteinä on katoksen ylhäältä kolmihaaraiset tolpat. Pihan laidalla on vuonna 1953 lohkokivinavetasta pienennetty lautarakenteinen navetta, sauna, aitta ja kellari. Toivakan maamiessseuran perustamiskokous pidettiin Salokkaan tilalla. Pihapiirillä on paikallisella tasolla maisemallista ja rakennushistoriallista arvoa.

Alueella ei ole voimassa olevaa asemakaavaa.

Yleiskaavassa kohde merkitään maatilatalouskeskuksen alueeksi lisämerkinnällä **/s**: *"Alue, jolla ympäristö säilytetään. Rakennuskanta tai muu ympäristö sisältää erityisiä kulttuurihistoriallisia arvoja, jotka tulee säilyttää."*

Kohde 17 Silanderin torppa

Silanderin torppa on saanut nimensä paikalla asuneelta räätäli Silanderilta. Vuodesta 1872 paikka oli Läsän torppana. Asuinrakennuksen tarkkaa rakennusaikaa ei tiedetä, mutta se on kuitenkin ainakin 1870-luvulta.

Asuinrakennus on vuorattu vuonna 1935 ja kuisti rakennettu 1937. Pihassa on aitta, navetta, puuvajaa yms. pienipiirteistä piharakennusta jotka ajoittuvat 1800-luvulle.

*Silanderin torppa on nykyään museona. Silanderin pientilan/torpan lähes alkupe-
räinen rakennuskanta on maakunnallisella tasolla rakennushistoriallisesti arvokas
ja paikallisella tasolla maisemallisesti arvokas.*

Museon lausunto 2018

Keski-Suomen Museo suoritti paikalla 11.1.2018 katselmuksen ja antoi sen pohjalta lausunnon 12.2.2018. Lausunto on kokonaisuudessaan kaavaselistuksen liitteenä.

Torpan pihapiirin ja maiseman kulttuuri- ja rakennushistorialliset sekä maisemalliset arvot on ensimmäisen kerran todettu vuonna 1990 Toivakan kunnan rakennusinventoinnissa. Tuolloin Silanderin torppa oli vielä yksityisomistuksessa. Toivakan kunta lunasti torpan maat ja rakennukset. Rakennuksia on kunnostettu sen jälkeen vain tilapäiskäyttöä varten.

Torppamiljöön maakunnallinen historiallinen, rakennushistoriallinen ja maisemallinen arvo perustuu vuonna 2003 tehtyyn maakuntakaavan taustaselvitykseen ja vuoden 2009 Keski-Suomen maakuntakaavaan.

Kyseisen maakuntakaavan on korvannut vuonna 2018 maakuntakaavan tarkistus, joka on luonteeltaan strateginen maakuntakaava. Sen vuosina 2012-2015 tehdyissä taustaselvityksissä on Silanderin torpan arvot tarkistettu. Silanderin torppa on edelleen mukana Keski-Suomen maakunnallisesti merkittävässä rakennetuissa kulttuuriympäristöissä vuoden 2017 maakuntakaavassa. Torppamiljöö tulee maakuntakaavan yleismääräyksen mukaisesti ottaa huomioon kunnan yleiskaavoissa, asemakaavoissa, rakennus- ja toimenpideluvissa ja muussa maankäytön ja rakentamisen suunnittelussa. Vuoden 2017 strategisen maakuntakaavan erityiset kulttuuriympäristön vetovoima-alueet tarjoavat useita mahdollisuuksia monipuolistaa kulttuuriperinnön hyödyntämistä kuntasuunnittelussa ja elinkeinotoiminnassa sekä palveluissa.

Torpan maakunnalliset rakennushistorialliset ja maisemalliset arvot ovat edelleen merkittävät eikä pihapiiriä tule hävittää. Harmoninen ja ehyt torppamiljöö on erinomainen esimerkki oman aikansa vuokra-asumisesta ja maatalon hoidosta kirkonkylän liepeillä risuaitoiheen ja lammashakoineen.

Vuoden 1935 navettarakennuksen, vanhan 1800-luvun navetan ja myös vuoden 1960 saunan arvot ovat merkittävästi heikentyneet eikä niiden säilyttäminen ole enää perusteltua. Nämä rakennukset voidaan purkaa.

Pihapiirin toisella sivustalla kookkaiden puiden suojaamana olevat hirsijalallinen vilja-aitta vuodelta 1777 ja välisellä yhdistetyt maito- ja piimäaittana ja makuuaittana toimineet aitat 1800-luvulta ovat pihapiirin merkittävimpiä, harvinaiseksi käyneitä pientilan varistorakennuksia, jotka tulee säilyttää ainutlaatuisuusarvonsa ja rakennustapansa takia. Rakennuksilla on myös museoarvoa.

Päärakennuksen ikää ei tiedetä, mutta se on kuitenkin pitkille nurkille salvottu hirsirakennus, johon on 1930-luvun loppupuolella rakennettu vaakalaudoitettu kuisti betoniperustalle. Samassa yhteydessä on tehty myös ulkolaudoitus koko taloon.

Keski-Suomen museon mielestä Silanderin torpan päärakennuksella on sellaisia rakennushistoriallisia ja historiallisia arvoja, että se tulee säilyttää pihapiirissä. Rakennuksen käyttötarkoitusta voidaan muuttaa, mutta tupa ja kamarit pohjaratkaisuna on historiallisesti rakennukseen kuuluva ominaisuus ja säilyttämisen arvoinen. Keski-Suomen museo ei sulje pois rakennuksen laajentamisen mahdollisuutta, mutta mittasuhteiltaan rakennus ei kestä suuria laajennuksia eikä varsinkaan korrattamista tai merkittäviä koko rakennuksen kiertäviä avoterassiratkaisuja. 1930-luvun kuistin kunnostus tulee tehdä aikakautensa rakennustavalla.

Mikäli torpan käyttötarkoitus muuttuu esimerkiksi yksityiseen loma- tai asuinkäyttöön, voidaan pihapiiriä täydentää uudella, samaa mittakaavaa noudattavalla puisella asuinrakennuksella ennemmin kuin laajentaa nykyistä päärakennusta. Uudisrakennuksen paikka tulee suunnitella yhdessä Keski-Suomen museon kulttuuriympäristöasiantuntijoiden kanssa. Uudisrakennuksen toteuttaminen esimerkiksi purettavien talousrakennusten paikalle pihapiirin tienristeyksen puoleiselle reunalle on miettimisen arvoista. Uudisrakentamisen pitäisi olla alisteista Silanderin torpan säilyvien hirsirakennusten kokonaisuudelle.

Silanderin torpan ympäristössä on aidattu lammaslaidun perinnepolun varrella.

Keski-Suomen museo pitää tärkeänä, että Toivakan Silanderin torpan rakennettu kulttuuriympäristö säilytetään asemakaavalla. Edellä lueteltujen säilytettävien rakennusten rappeutuminen tulee pysäyttää kiireellisin korjauksin. Vuoden 1934 navetta ja vuoden 1960 sauna voidaan purkaa. Torpan alueelle on hyvä laatia yleissuunnitelma toimenpiteistä ja hyväksyttävä se Keski-Suomen museolla. Yleissuunnitelmaan voidaan sisällyttää tavoitteet myös uudisrakennustoimenpiteistä.

Lausunnossaan museo antaa myös ohjeita rakennusten korjaamiseen ja ylläpitoon.

Silanderin torpan rakennuskannasta osa on maakunnallisella tasolla rakennushistoriallisesti arvokas ja paikallisella tasolla maisemallisesti arvokas.

Voimassa olevassa asemakaavassa itse torppa on suojeltu sr – merkinnällä (suojeltava rakennus) ja ympäröivä piha-alue srm-1 – merkinnällä:

Suojeltava rakennusmiljö; torppa, jolla on maakunnallista historiallista, rakennushistoriallista ja maisemallista arvoa. Päärakennusta ei saa purkaa, mutta sen käyttötarkoitusta voidaan muuttaa ja aikakautensa rakennustavalla toteutettu laajentaminen on mahdollista. Navettarakennukset ja saunan voi purkaa, aitat tulee pyrkiä säilyttämään. Pihapiiriä ei saa hävittää. Pihapiiriä voidaan täydentää uudella, samaa mittakaavaa noudattavilla puisilla rakennuksilla. Uudisrakentamisen tulee olla alisteista miljöön säilyvien hirsirakennusten kokonaisuudelle. Museoviranomaiselle tulee varata tilaisuus antaa rakennussuunnitelmista lausunto.

Rakennuksia saa käyttää matkailua palvelevaan toimintaan, loma-asumiseen, asumiseen ja/tai museorakennuksina. Toiminnan yhteydessä sallitaan pienimuotoinen, ympäristöhäiriöitä aiheuttamaton eläintenpito (esim. lampaista).

Yleiskaavassa torppa merkitään **sr1** – merkinnällä ("*Suojeltava rakennus tai rakennettu ympäristö. Rakennuksen purkaminen on kielletty, kunnes rakennussuojelu on ratkaistu asemakaavassa. Ennen rakentamista ja sen ympäristöä merkittävästi muuttaviin toimenpiteisiin ryhtymistä tulee museoviranomaiselle varata tilaisuus lausunnon antamiseen. Numero merkinnän yhteydessä viittaa kaavaselostuksen kohdeluetteloon.*").

Kohdeluettelo on sivulla 147.

Kohde 18 Särkkä

Särkän talo sijaitsee Saarisen länsirannalla viljelyaukeiden keskellä. Särkän talo on erotettu Toppolasta isojaon yhteydessä. Päärakennusta on remontoitu 1980- ja 2000-luvuilla. Rakennuksen rakennushistoriallinen merkitys on heikentynyt tehtyjen remonttien myötä. Kuitenkin päähahmo kuisteineen on edelleen olemassa. Miespihassa on pienempi tuparakennus sekä tiilinen nykyään mm. autotallina toimiva rakennus. Pihan länsipuolella on laaja piha-alue halleineen kuorma-autotallinnalle.

Alueella ei ole voimassa olevaa asemakaavaa. Kohteen rakennushistoriallisia arvoja ei erityisesti huomioida yleiskaavassa.

Asemakaavoitettaessa tai muun tarkemman suunnittelun yhteydessä tulee noudatettavaksi kaavan yleismääräys erityisten paikallisten kulttuuriympäristön arvojen, kulttuuriympäristön ominaispiirteiden ja luonteen turvaamisesta sekä kohteen suojelutavoitteiden riittävästä selvittämisestä.

Kohde 19 Terveystalo

1948 rakennettu terveystalo sijaitsee kunnantalon ja puukoulun läheisyydessä. Rakennus on tehty arkkitehtien Inkeri ja Erkki Linnansalmen tyyppiirustusten mukaan. Niukkailmeisen rakennuksen rakennusaikaiset koristeettomat tyylipiirteet, kuten rytmityt ikkunat, lappeennostoikkunat ja korostetut avokuistit ovat hyvin säilyneet. Uuden terveystalon valmistuttua 1980-luvun puolimaissa ja rakennus on toiminut sen jälkeen harrastus- ja kokoontumistilana.

Rakennus on osa Toivakan sosiaalhistoriaa ja harvinaistuvaa Toivakan puukeskustaa. Rakennuksella on paikallisella tasolla maisemallista, historiallista ja rakennushistoriallista merkitystä.

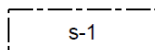
Voimassa olevan asemakaavan selostuksessa **2015** rakennusta kuvataan seuraavasti:

Rakennus toimii harrastetilana ja kunnan huoltomiesten taukopaikkana.

Rakennukseen kohdistuu jonkin verran purkupaineita mutta katto on korjattu viisi vuotta sitten ja julkisivua korjailtu. Rakennus on teknisesti kohtuullisessa peruskunnossa.

Rakennus on ollut pitkään "laatua perinnerakentamiseen" – hankkeen yhtenä korjauskohteena. Talo edustaa rakennustyyppinä uhanalaista rakennuskerrostumaa Keski-Suomessa ja on säilyttämisen arvoinen osana maakunnallisesti merkittävää Toivakan vanhaa keskustaa.

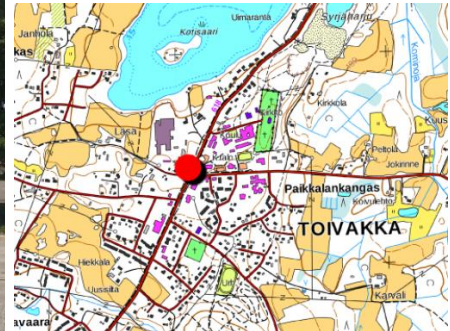
Kohde on asemakaavassa huomioitu **s-1** – merkinnällä:

Maakunnallisesti merkittävän kulttuuriympäristön kannalta tärkeä rakennus. Rakennuksen korjaus- ja muutostöiden sekä uuden rakennuksen ja piha-alueen suunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota julkisivujen mittasuhteiden, materiaalien, ja värien sekä muun rakennustavan sopeuttamiseen ympäristöönsä. Ennen rakennukseen kohdistuvia toimenpiteitä on varattava Museoviranomaiselle tilaisuus lausunnon antamiseen.

Kohdetta ei erityisesti huomioida yleiskaavassa. Asemakaavaa muutettaessa tulee noudatettavaksi kaavan yleismääräys erityisten paikallisten kulttuuriympäristön arvojen, kulttuuriympäristön ominaispiirteiden ja luonteen turvaamisesta sekä kohteen suojelutavoitteiden riittävästä selvittämisestä.

Kohde 20 Vanha Säästöpankin talo

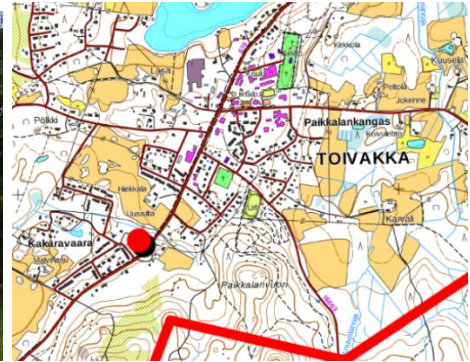
Toivakassa toimi säästöpankki vuodesta 1917 lähtien, ensin Hiekkasen talossa, Uk-kosen kaupassa ja viimeiseksi Pessilässä ennen oman pankkitalo valmistumista vuonna 1934. Se rakennettiin Jalmari Kurosen piirustusten mukaan Toivakan kylänraitin varteen. Talossa on toiminut pankin lisäksi mm. kirjasto, kunnan toimistoja, lääkärin vastaanotto ja kirkkoherranvirasto. Pankki rakensi uuden toimitalon viereiselle tontille 1960-luvulla.

Säästöpankin hirsirunkoinen talo edustaa Toivakan keskustan vanhaa puurakentamista ja on vuorattunakin hyvin säilynyt esimerkki 1920-1930-luvun klassismista. Rakennuksen ominaispiirteisiin kuuluvat symmetrisesti sijoitettu pylväiden koristama avokuisti, jonka päätykolmiota on korostettu, keskeisesti sijoitettu ullakon lunetti-ikkuna, ruudutetut ikkunat ja räystäiden kissanpenkit.

Rakennuksella on paikallisella tasolla maisemallista, rakennushistoriallista ja historiallista arvoa.

Kohde on suojeltu voimassa olevassa asemakaavassa. Kohdetta ei erikseen huomioida yleiskaavassa. Asemakaavaa muutettaessa tulee noudatettavaksi kaavan yleismääräys eritysten paikallisten kulttuuriympäristön arvojen, kulttuuriympäristön ominaispiirteiden ja luonteen turvaamisesta sekä kohteen suojelutavoitteiden riittävästä selvittämisestä.

Kohde 21 Vanhasilta / Vanha Pappila

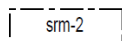

Kappelioikeuksien saamisen edellytyksenä oli virkatalon olemassaolo. Vuonna 1892 Toppolan kantatilasta ostettiin vuonna 1860 isojaossa erotettu Vanhasillan tila kirkonkylän raitin varrelta. Pappilan rakentaminen alkoi vuonna 1893 kirkkoherra Heigelin piirustusten mukaan. Pappila valmistui vuonna 1900 ja kappelioikeudet saatiin vuonna 1905. Pihapiirissä on pappilan lisäksi liiteri/vajarakennus, kaksikerroksinen riviäittä ja kellari. Pihan sivustalla joen varrella on myös entisen pappilan tapaan kokoontumistilana toimiva sauna.

Pappilasta kokoontumistilaksi Vanha Pappila muuttui vuonna 1961 kun uusi tiilinen pappila valmistui Saarisen rannalle.

Maisemallisesti merkittävällä paikalla sijaitsevalla pappilalla on myös paikallisesti kulttuurihistoriallista merkitystä.

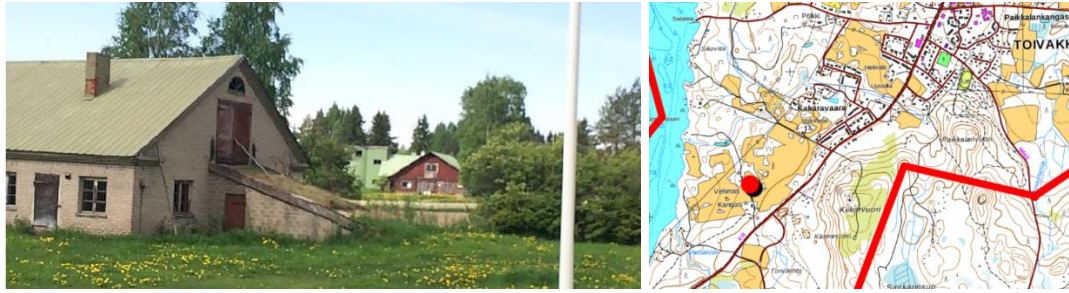
Alueella on voimassa oleva asemakaava. Asemakaavassa tontille on osoitettu merkintä **srm-2**:

Suojeltava rakennusmiljö; kokonaisuus, jolla on rakennushistoriallista, paikallisesti kulttuurihistoriallista sekä maisemallista arvoa. Rakennuksen korjaus- ja muutostöiden sekä uuden rakennuksen ja piha-alueen suunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota julkisivujen mittasuhteiden, materiaalien, ja värien sekä muun rakennustavan sopeuttamiseen ympäristöönsä. Ennen rakennukseen tai pihapiiriin kohdistuvia toimenpiteitä on varattava Museoviranomaiselle tilaisuus lausunnon antamiseen. Pihapiiriä voidaan täydentää uusilla, olevien rakennusten mittakaavaan ja tyyli-suuntaan sopeutuvilla puisilla rakennuksilla.

Yleiskaavassa kohde huomioidaan sr-merkinnällä.

Kohde 22 Vehmas

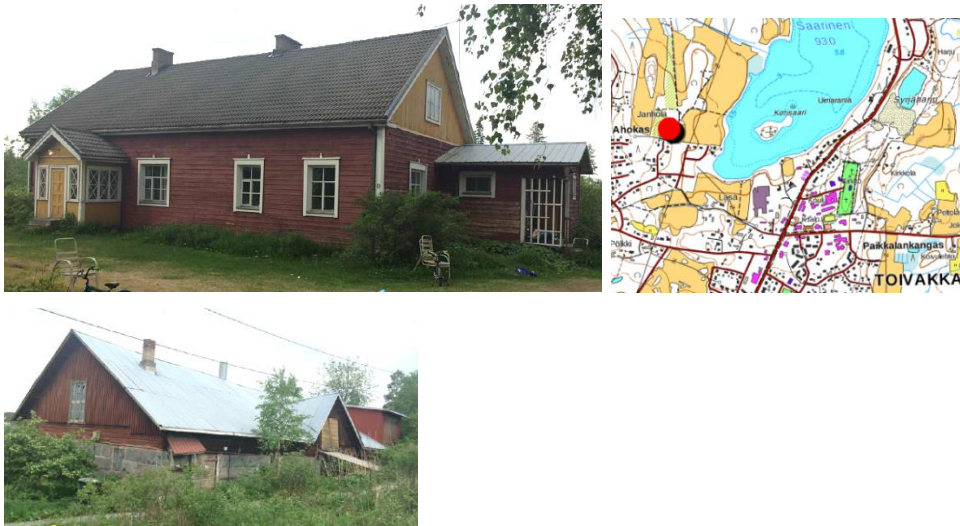

Kankaan ja Hietalan kanssa yhtä aikaa Pessilästä Isojaossa lohkottu Vehmas sijaitsee Kankaan tilakeskuksen kanssa yhtenäisessä viljelymaisemassa. Vehmaan pihapiirin edustaa 1800- ja 1900-lukujen tilakeskusten rakennuskantaa. Perimätiedon mukaan Toivakan ensimmäinen kauppa aloitti toimintansa Vehmaksen riviaitassa vuonna 1875. Vehmaksen pihapiirillä on liikehistoriallista ja maisemallista merkitystä.

Alueella ei ole voimassa olevaa asemakaavaa. Yleiskaavassa kohde sijoittuu maisemallisesti arvokkaan peltoalueen (MA, *maisemallisesti arvokas peltoalue. Alue tulee pyrkiä säilyttämään avoimena ja viljelykäytössä.*) keskelle sijoittuvalle maatilojen talouskeskustan alueelle (AM).

Asemakaavaa laadittaessa tai muuten kohdetta tarkemmin suunniteltaessa tulee noudatettavaksi kaavan yleismääräys eritysten paikallisten kulttuuriympäristön arvojen, kulttuuriympäristön ominaispiirteiden ja luonteen turvaamisesta sekä kohteen suojelutavoitteiden riittävästä selvittämisestä.

Kohde 23 Vanha Janhola

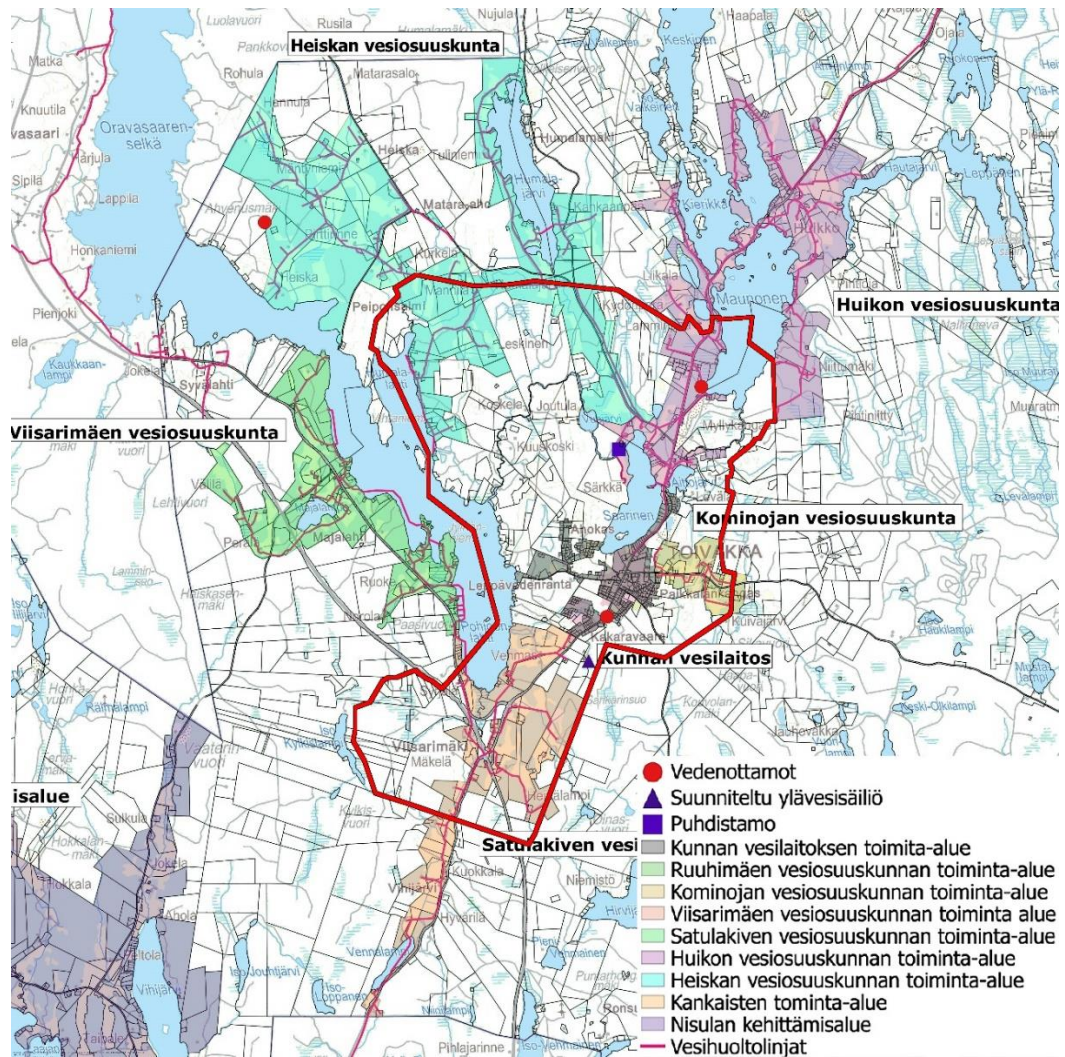
Vanha Janholan pihapiiri sijaitsee Saarisen luoteispuolisella mäenrinteellä. Pihapiirissä on remontoitu päärakennus, lännessä 5-osainen riviaitta ja idässä maisemallisesti merkittävä suuri lohkokivinavetta. Sen itäpuolella laskee avoin viljelymaisema kohti Saarista. Vanha Janhola lienee erotettu Toivakan talosta Isojaossa yhtä aikaa Ahokkaan ja Pölkin kanssa. Pihapiirin rakennuksilla on asuinrakennuksen remontista huolimatta maisemallisen merkityksen lisäksi paikallisesti rakennushistoriallista merkitystä.

Alue rajautuu voimassa olevaan asemakaavaan. Kohde merkitään yleiskaavassa osaksi asuntoaluetta A, /s – lisämerkinnällä: "Alue, jolla ympäristö säilytetään. Rakennuskanta tai muu ympäristö sisältää erityisiä kulttuurihistoriallisia arvoja, jotka tulee säilyttää".

3.12 Kunnallistekniikka

3.12.1 Vesihuolto

Toivakan kunnalla on vesihuollon runkoverkoston 165 km ja asiakkaita 640. Vesi- ja viemäriulaitokseen kuuluu kolme vedenottamo, oma jätevedenpuhdistamo sekä n. 390 vesi- ja jätevesipumppaamo (linja- ja pienpumppaamoja). Kuvan vesiosuuskuntien (Satulakiveä lukuun ottamatta) liiketoiminta on siirtynyt kunnan hallintaan tammikuussa 2018.

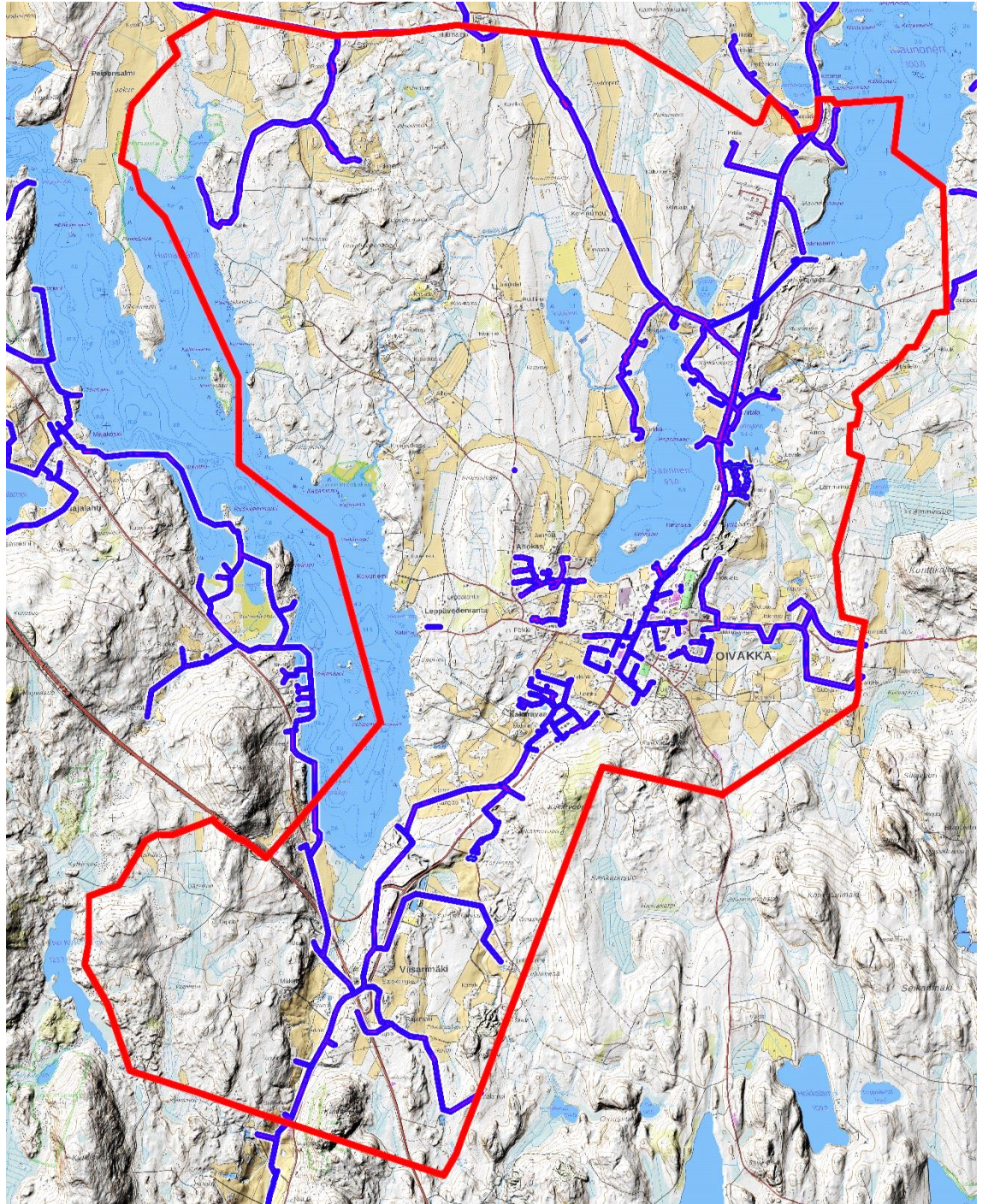
Kuva 55: Toivakan vesilaitoksen ja vesiosuuskuntien toiminta-alueet 2015. Yleiskaava-alue on rajattu punaisella.

Jätevedet käsitellään Toivakan jätevedenpuhdistamolla, joka on rinnakkaissaostusperiaatteella toimiva aktiivilietelaitos. Sako- ja umpisäiliölietteet kuljetetaan Laukaaseen, missä ne johdetaan kunnan viemäriverkostoon. Suotonauhalla kuivattu

23.10.2019

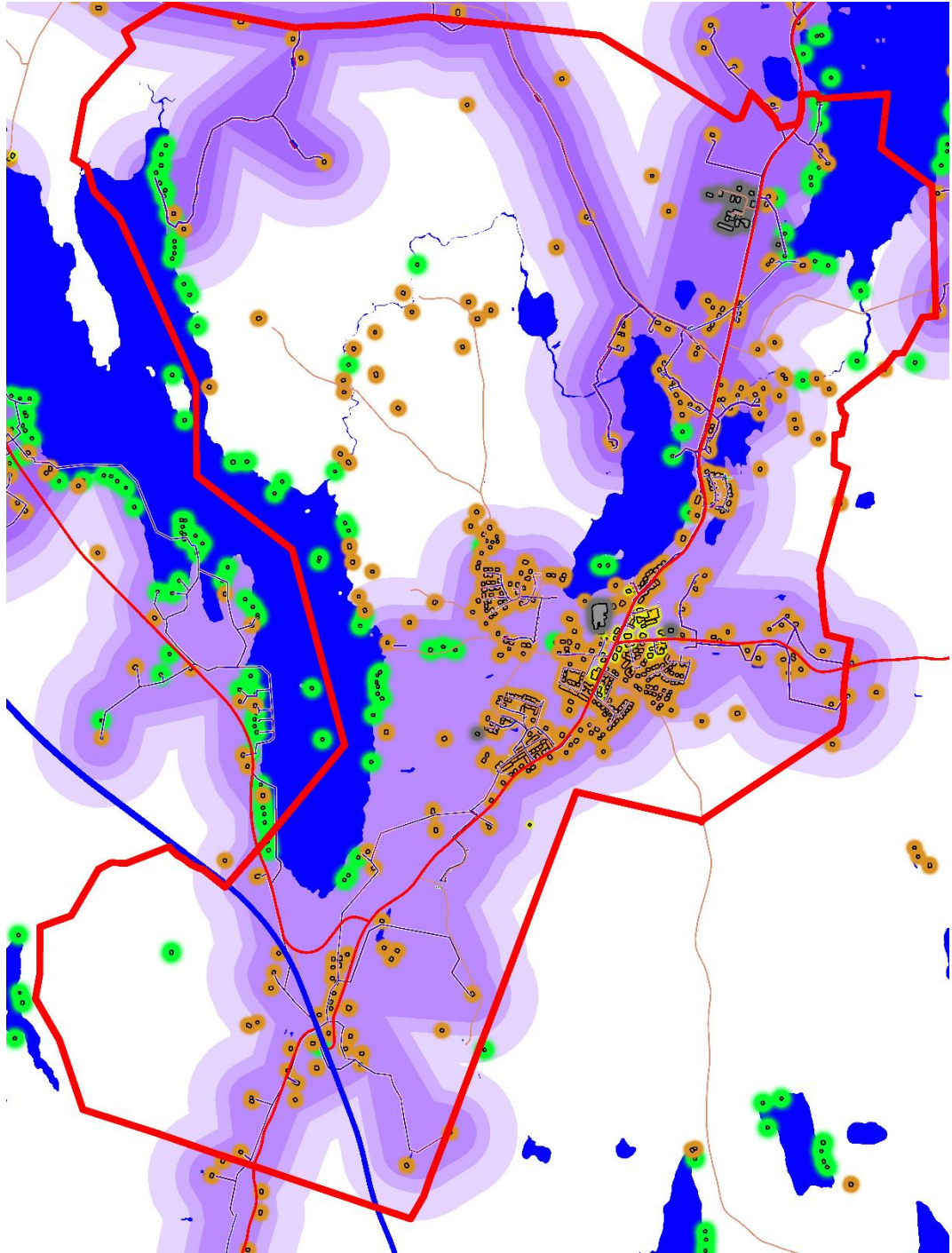
puhdistamoliete toimitetaan Jyväskylään Mustankorkean jätteenkäsittelykeskukseen kompostoitavaksi. Toivakan asevarikolla on oma jätevedenpuhdistamo. Viemäriin on liittynyt noin 62 % kiinteistöistä (lähde: Keski-Suomen vesihuollon strateginen kehittämissuunnitelma, Liite 20. Toivakka).

Toivakan kunnan maankäytön strategiaan 2030 (2011) on kirjattu periaatteeksi "asutusta ohjataan ensisijaisesti vesihuoltolaitosten toiminta-alueille".

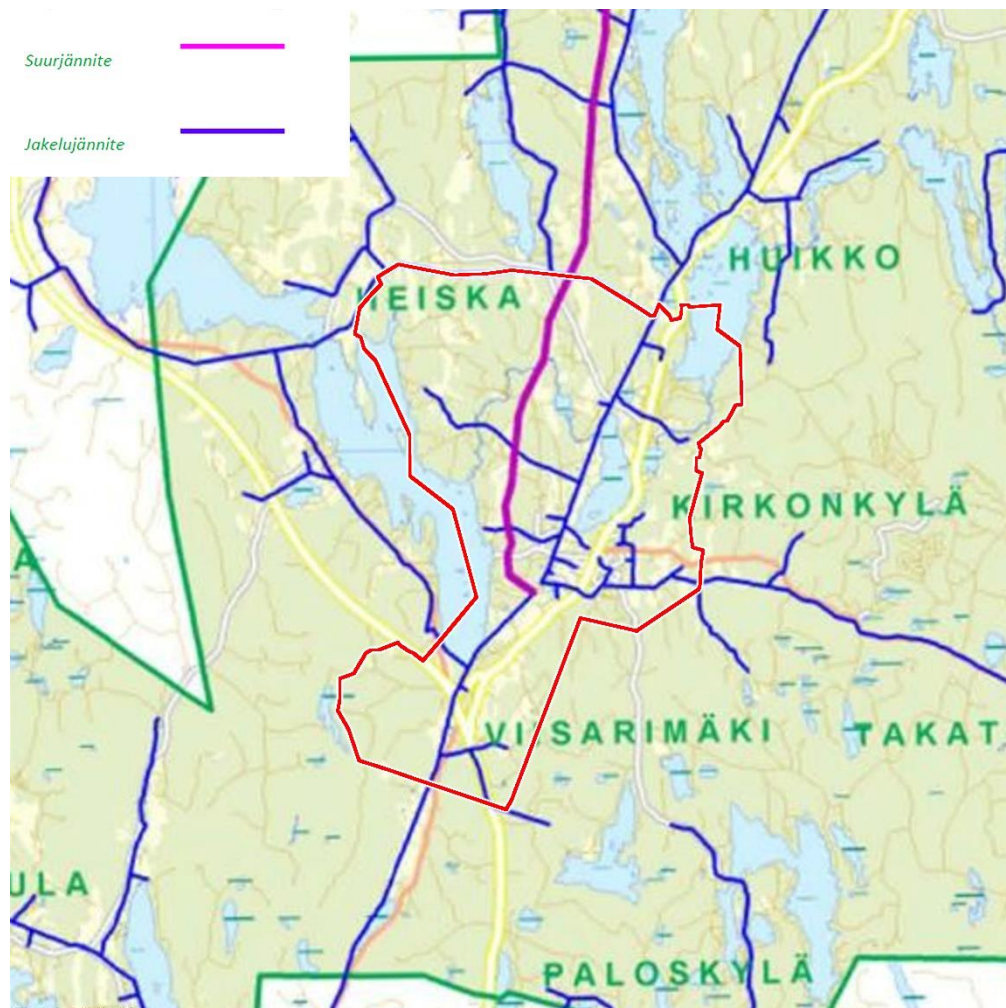

Kuva 56: Vesihuoltoverkosto suunnittelualueella 2018.

Oleva vesihuoltoverkosto on rakentunut pääliikenneväylien suuntaisesti. Saarisen länsipuolella ja suunnittelualueen lounaisnurkassa on alueita, jolla ei ole olevaa vesihuoltoa.

Kuva 57: Oleva rakennuskanta ja vesihuoltoverkko bufferoituna.

Kuva 58: Sähköverkko 2011⁹

Magentalla on esitetty Toivakan ja Leivonmäen sähkösaantia parantava ja sähköjakelun varmuutta Joutsen ja Kangasniemen alueella parantava 110 kV yhteys.

⁹ Toivakan kunnan maankäytön strategia 2030

3.13 Liikenne

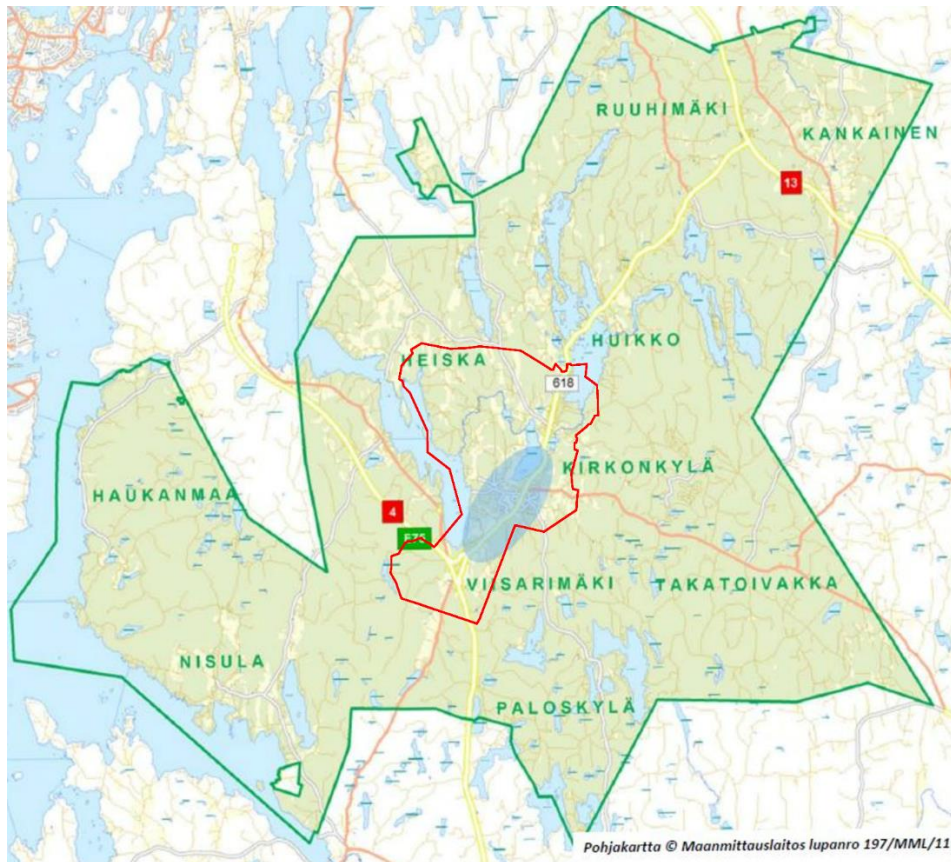
Toivakan päätieverkon muodostavat valtatie 4 ja 13, joita yhdistää maantie 618. Maantie 618 kulkee keskustan läpi. Läpikulkuliikenne aiheuttaa liikenneturvallisuus- ja meluhaittoja, mutta hyödyttää samalla yritystoimintaa.

TEN-T

Valtatie 4 on osa eurooppalaista [TEN-T ydinliikenneverkkoa](#). Toteutuessaan tämä tulee vaikuttamaan ympäröivään maankäyttöön, mm. liittymien poistamiseen.

Valtatie 4 välillä Helsinki - Keminmaa on myös marraskuussa 2018 annetun pääväyläasetuksen mukainen palvelutasoluokan I pääväylä ([Liikenne- ja viestintämisteriön asetus maanteiden ja rautateiden pääväylistä ja niiden palvelutasosta 933/2018](#)). Palveluluokan I pääväylillä on tavoitteena turvata pitkämatkaisen liikenteen hyvä ja tasainen matkanopeus sekä säännölliset turvalliset ohitusmahdollisuudet. Liittymien määrä on myös rajoitettua eivätkä jäävät liittymät saa merkittävästi haitata pääsuunnan liikennettä. Toivakan kohdalla valtatiellä 4 varaudutaan moottoritietasoisien 2+2 kaistaisen tien tilantarpeeseen ja tavoitetilassa kaikki valtatie liittymät on koottu eritasoliittymiin.

Tässä kaavaselostuksessa on esitetty vanha valtatie 4 ja seututien 618 liittymän toisen vaiheen ratkaisu 1+1 -kaistaiselle valtatielle. Keski-Suomen ELY-keskus käynnisti keväällä 2019 valtatie 4 Joutsa - Kanavuori välin toimenpideselvityksen, jonka yhteydessä suunnitellaan myös valtatie 4 ja seututie 618 eritasoliittymä aluevaraussuunnitelmatarkkuudella. Valtatie 4 linjaosuus suunnitellaan 2+2 kaistaisena ratkaisuna.

Kuva 59: Toivakan päätieverkko

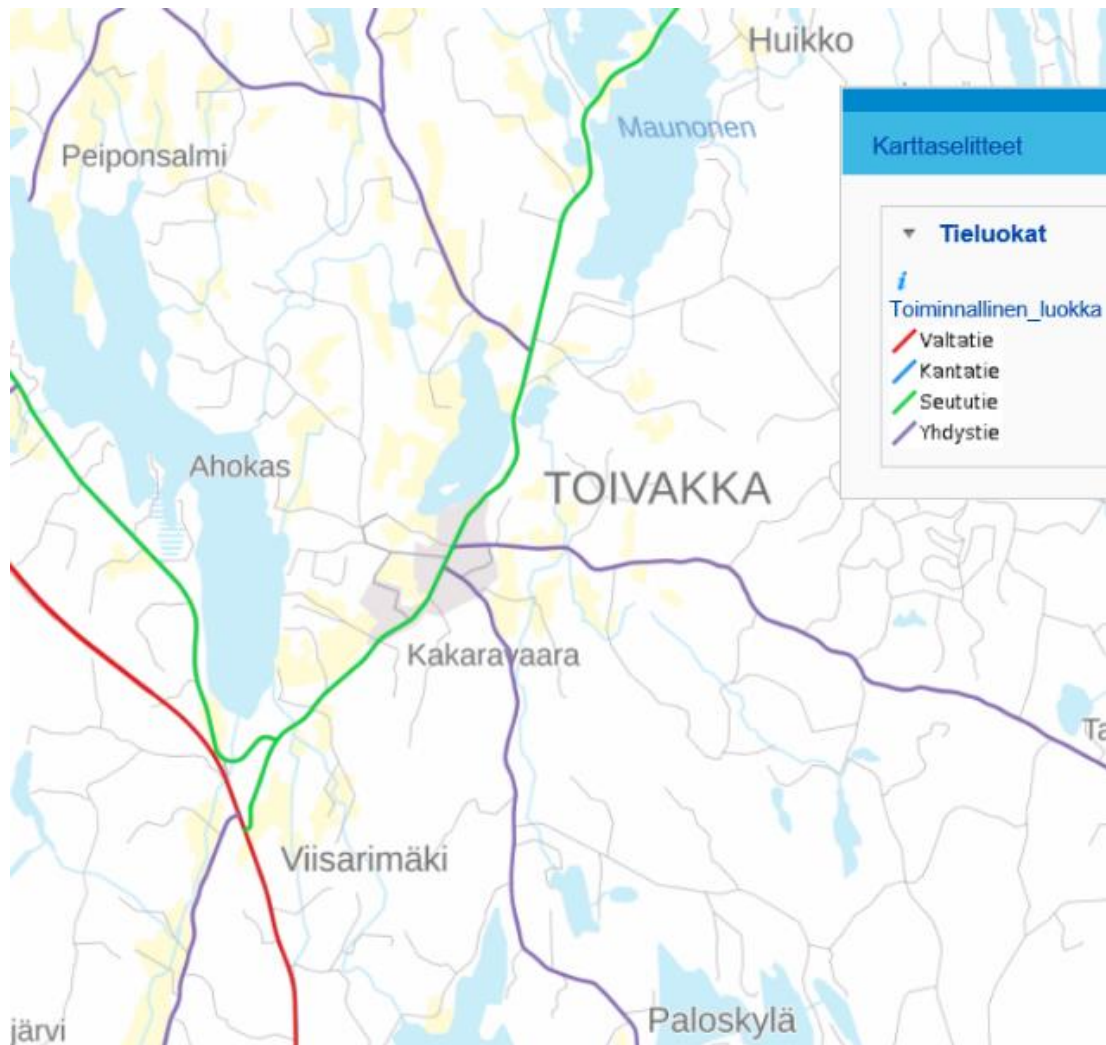
Kirkonkylän kaavoitukseen liittyen on laadittu liikenneselvitys, jossa on huomioitu mm.:

- ohitustien poistuminen
- yleisten teiden mahdollinen muuttuminen kaduiksi
- uusien toimintojen aiheuttamat liikennetuotokset
- liikennetuotoksen muutosten vaikutus
- joukkoliikenteen järjestelyt
- kevyen liikenteen järjestelyt - mm. ylityskohtat
- nopeusrajoitukset
- liittymien kanavoinnit, keskisaarekkeet, toimivuus

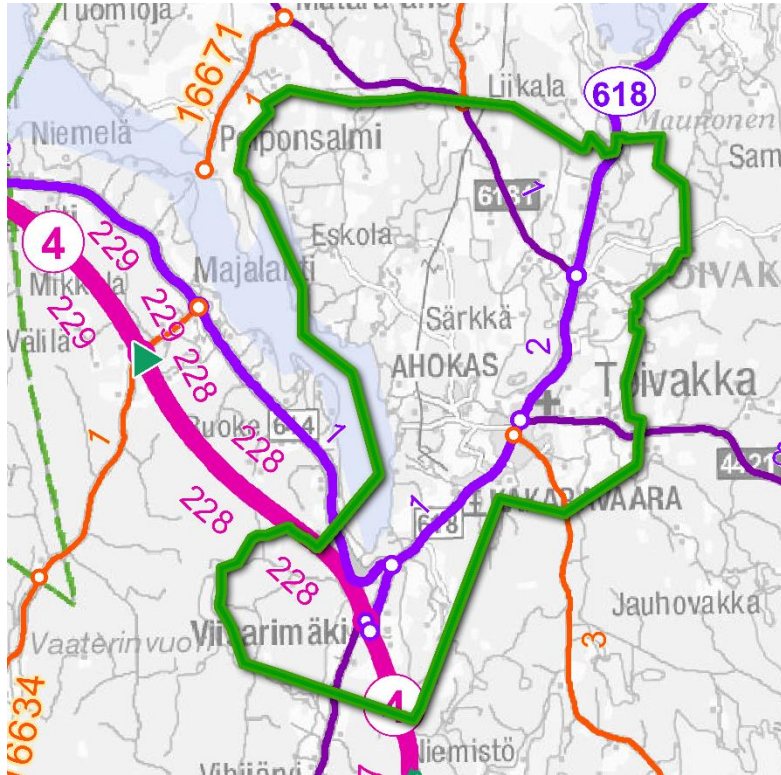
Selvitykseen kuuluvat raportti, karttakuvat ja toimenpide-ehdotukset. Selvitys on kaavan [liitteenä 7](#).

3.13.1 Tieluokat ja -numerot

Toiminnallisesti suunnittelualueeseen sisältyy valtatietä, seututietä ja yhdysteitä.

Kuva 60: Tieluokat 2018 (Liikennevirasto)

Kuva 61: Tienumerot. Yleiskaava-alue on rajattu kuvaan vihreällä.

Nelostien uusi linjaus lännemmäksi avautui liikenteelle lokakuussa 2010. Uusi linjaus on vähentänyt merkittävästi liikennettä vanhalla tiellä.

3.13.2 Liikenneselvitykset ja -suunnitelmat

Katuluokittelu 2017

Toivakkaan on laadittu vuonna 2017 kunnan katuluokittelu, jossa taajama-alueen väylille on laadittu katuluokitus ja tehty kuntokartoitus palvelemaan kunnan hallinnoimien väylien ylläpitoa. Väylien ylläpitosuunnitelma ohjaa kunnan väylien suunnittelua, kunnossapitoa ja talousarvion laadintaa.

Aluevaraussuunnitelma 2010

Vuonna 2010 Keski-Suomen ELY-keskus on laatinut aluevaraussuunnitelman "Toivakan keskusta-alueen liikenneturvallisuusjärjestelyt ja kevyen liikenteen väylän aluevaraussuunnittelu Viisarimäki - Toivakka - Ruuhimäki maantielle 618 välille Toivakan kirkonkylä - mt 6181 liittymä". Suunnitelman tavoitteena on keskustan liikenneturvallisuuden parantaminen seututiellä 618 ja yhdystiellä 4421 sekä kevyen liikenteen väylän aluevarauksen selvittäminen seututien 618 varrelle keskustan ja yhdystien 6181 liittymän välille. Suunnitelman mukaisesti seututien 618 länsipuolelle on toteutettu yhdistetty pyörätie ja jalkakäytävä aiemman väylän jatkeeksi uimarannan ja Aittojärventien liittymien välille. Aittojärventien liittymään on toteutettu myös saarekkeellinen suojatie seututien 618 poikki. Yhdistettyä pyörätietä ja jalkakäytävää ei ole toteutettu yhdystien 6181 liittymään asti. Kyseisen osuuden toteuttaminen edellyttäisi uutta kevyen liikenteen siltaa Aittojärvelle. Liikenneturvallisuuden parantamiseksi aluevaraussuunnitelmassa on esitetty seututielle 618 keskisaarekkeen rakentamista Versotien suojatielle. Samalla saareke toimi taajamaporttina. Kanervakujan liittymään on esitetty kevyen liikenteen yhteys

seututien 618 itäpuoliselle linja-autopysäkillä. Seututielle 618 on esitetty uusi suojatie yhdystien 16663 liittymän pohjoispuolelle sekä kohtaan, jossa seututien 618 itäpuolinen tienvarsi-asutus keskustan pohjoispuolella päättyy. Lisäksi aluevaraus-suunnitelmassa on esitetty muun muassa ravintolan edessä olevan takseille varatun alueen jäsentelyä ja huoltoaseman sekä vastapäisen kaupan liittymien muotoilua.

Liikenneturvallisuussuunnitelma 2004

Toivakan liikenneturvallisuussuunnitelma on vuodelta 2004 ja siinä tärkeimmiksi liikenneympäristön parantamistoimenpiteiksi on nostettu suojateiden turvallisuuden parantaminen niiden havaittavuutta lisäämällä ja keskisaarekkeita rakentamalla, kevyen liikenteen väylien rakentaminen ja Toivakantien liittymien turvallisuuden parantaminen jäsentelemällä ja näkemäraivauksilla. Liikenneturvallisuussuunnitelman toimenpideohjelmassa on muun muassa esitetty kevyen liikenteen väylän rakentamista yhdystielle 16663 sekä Salomonin tien ja Silanterintien katu-
jen levennyksien rakentamista korotetuiksi kevyen liikenteen väyliksi. Huoltoaseman liittymiä sekä ravintolan edustalla olevan taksitolpan aluetta on esitetty jäsenteltäviksi. Yhdystiellä 4421 Kauppakujan ja Jussilanpuiston liittymien yhteydessä olevia suojateita on esitetty parannettaviksi keskisaarekkein. Yhdystien 16663 ja Jussilanpuiston liittymään on ehdotettu suojatien toteuttamista yhdystien 16663 poikki.

3.13.3 Liikennemelu

Valtioneuvoston päätös melutason ohjearvoista¹⁰

Ohjearvot ulkona

Asumiseen käytettävillä alueilla, virkistysalueilla taajamissa ja taajamien välittömässä läheisyydessä sekä hoito- tai oppilaitoksia palvelevilla alueilla on ohjeena, että melutaso ei saa ylittää ulkona melun A-painotetun ekvivalenttitason (LAeq) päiväohjearvoa (klo 7-22) 55 dB eikä yöohjearvoa (klo 22-7) 50 dB. Uusilla alueilla on melutason yöohjearvo kuitenkin 45 dB. Oppilaitoksia palvelevilla alueilla ei kuitenkaan sovelleta yöohjearvoja.

Loma-asumiseen käytettävillä alueilla, leirintäalueilla, taajamien ulkopuolella olevilla virkistysalueilla ja luonnonsuojelualueilla on ohjeena, että melutaso ei saa ylittää päiväohjearvoa 45 dB eikä yöohjearvoa 40 dB. Loma-asumiseen käytettävillä alueilla taajamassa voidaan kuitenkin soveltaa 1 momentissa mainittuja ohjearvoja. Yöohjearvoa ei sovelleta sellaisilla luonnonsuojelualueilla, joita ei yleisesti käytetä oleskeluun tai luonnon havainnointiin yöllä.

Ohjearvot sisällä

Asuin-, potilas- ja majoitushuoneissa on ohjeena, että ulkoa kantautuvasta melusta aiheutuva melutaso sisällä alittaa melun A-painotetun ekvivalenttitason (LAeq) päiväohjearvon (klo 7-22) 35 dB ja yöohjearvon (klo 22-7) 30 dB.

Opetus- ja kokoontumistiloissa sovelletaan ainoastaan melutason päiväohjearvoa 35 dB sekä liike- ja toimistohuoneissa päiväohjearvoa 45 dB.

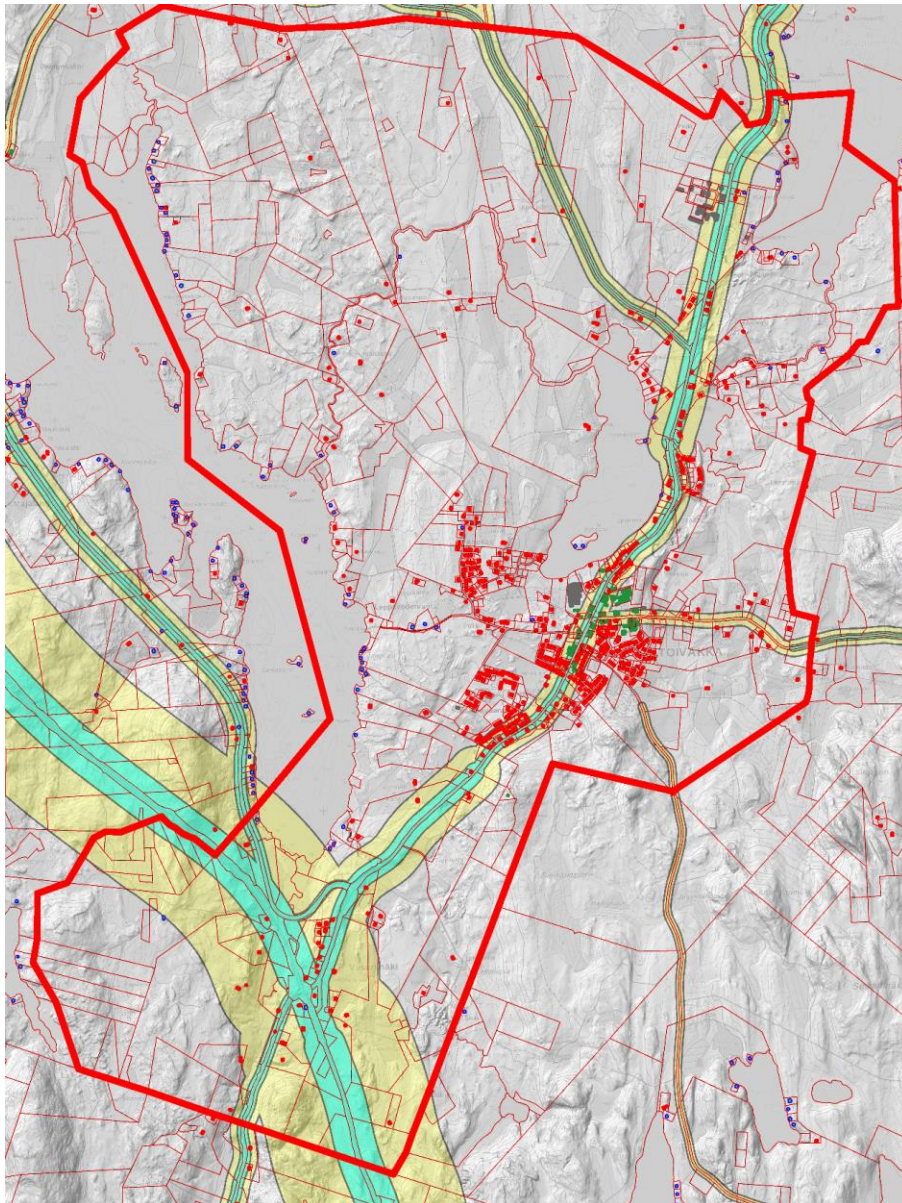
¹⁰ <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/1992/19920993>

Teoreettinen melumalli

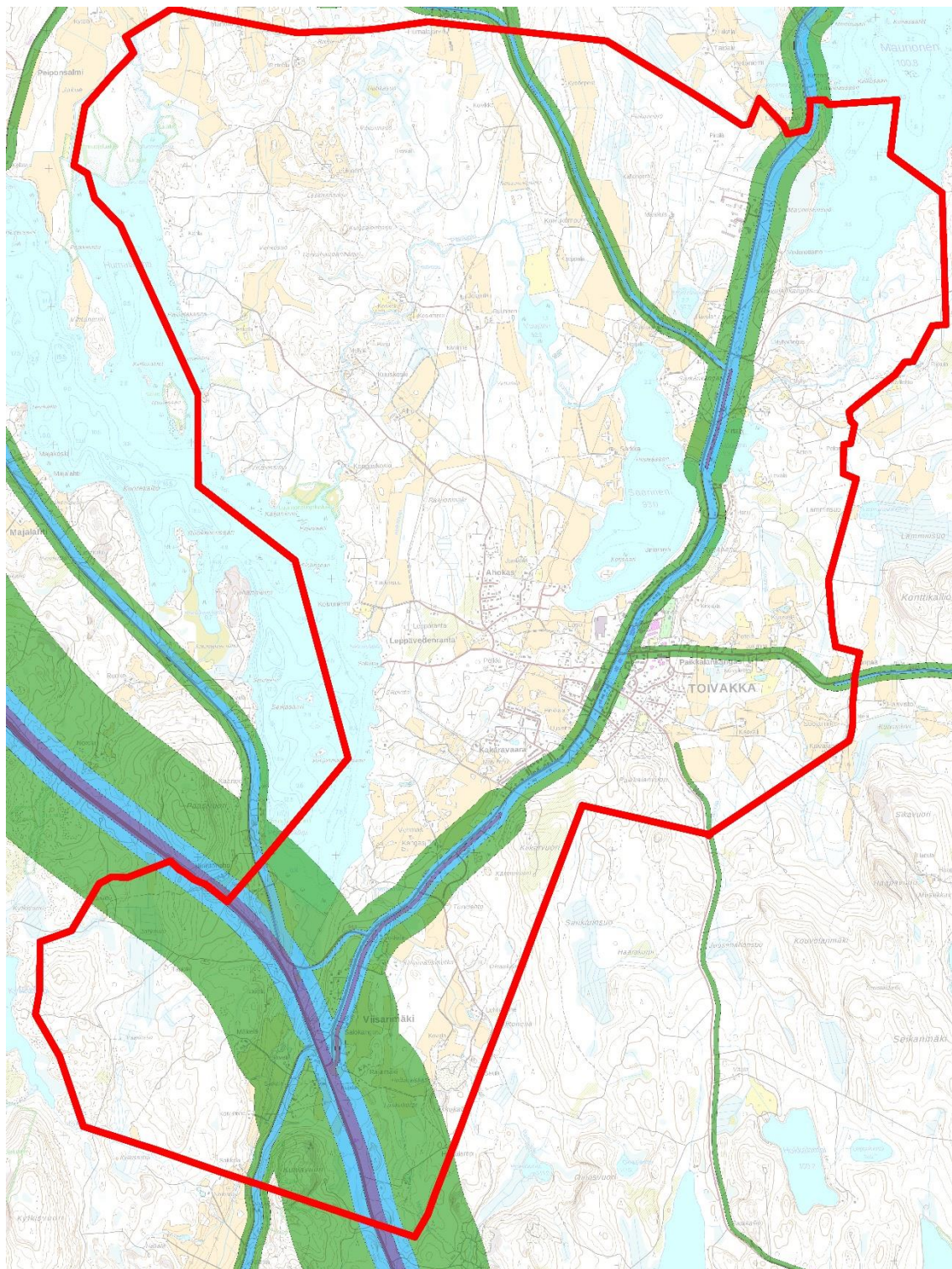
Suunnittelualan yleisten teiden liikennemelusta on käytettävissä tiedot teoreettisista 55 dB ja 45 dB melualueista valtatieltä 13, seututieltä 618 ja yhdysteiltä 6181, 16669, 16670 ja 16667.

Melualueiden rajaukset perustuvat vuosien 2012 ja 2017 keskivuorokausiliikennemääriin ja nopeusrajoituksiin.

Teoreettisten melualueiden rajaukset eivät kerro melun todellista leviämistä maastossa, koska teoreettinen melumallinnus ei huomioi maastonmuotoja. Melualue voi todellisuudessa levitä kauemmas tai olla suppeampi. Teoreettinen malli on vain suuntaa antavaa tietoa melutasosta eikä sitä voi sellaisenaan hyödyntää vilkkaiden teiden esim. valtateiden ympäristön melua arvioitaessa.

Kuva 62: 45dB:n (keltainen) 55dB:n (cyan) teoreettiset liikennemelualueet, vuoden 2012 liikennemäärät ja nopeusrajoitukset.

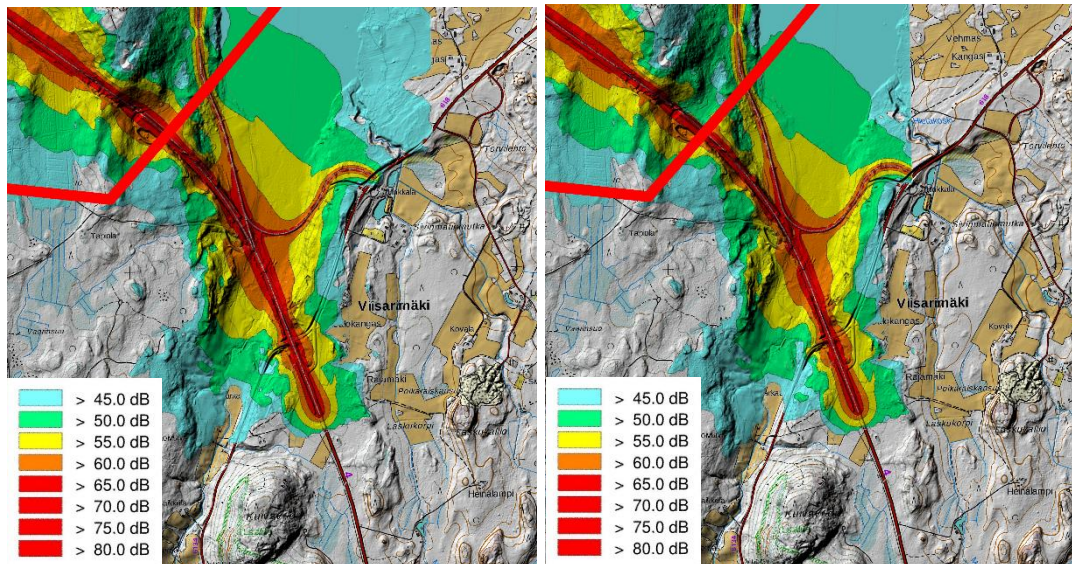
Kuva 63: Vuoden 2017 liikennemääriin ja nopeusrajoituksiin perustuva teoreettinen melumalli ei poikkea vuoden 2012 aineistoon perustuvasta (vain värikoodisto erilainen).

Meluselvitys 2006

Kuva 64: Vanhaa nelostietä

Valtatien 4 siirron suunnittelun yhteydessä 2004 – 2010 on arvioitu liikennemääräennustuksiin, ajonopeuksiin sekä maastomalliin perustuvien melumallinnuksien liikkemelumien leviämistä valtatien ympäristössä vuonna 2020. Tie on toteutunut pääosin suunnitelman mukaisesti ja toteutunut liikennemäärän kasvu vastaa tois-taiseksi suhteellisen hyvin ennustetta. Meluselvitys on käyttökelpoinen.

Kuva 65: Vasemmalla melumallinnus 2006 ilman esteitä, oikealla esteiden kanssa

2006 tehty mallinnus loppuu Viisarimäen liittymän eteläpuolelle. Siitä eteenpäin valtatien molemmilla puolin on maaston kohoumat, jotka rajaavat melun väliinsä.

Kuva 66: Meluvallia Viisarimäessä

3.14 Tilastot

Tilastokeskuksen tilastotietoa Toivakasta, vertailukohteena koko maa.

Avainluku, tiedot vuodelta	Toivakka	KOKO MAA
Taajama-aste, %, 2016	40,3	85,6
Väkiluku, 2017	2 384	5 513 130
Väkiluvun muutos edellisestä vuodesta, %, 2017	-2,0	0,2
Alle 15-vuotiaiden osuus väestöstä, %, 2017	19,1	16,2
15-64 -vuotiaiden osuus väestöstä, %, 2017	53,9	62,5
Yli 64-vuotiaiden osuus väestöstä, %, 2017	27,1	21,4
Ruotsinkielisten osuus väestöstä, %, 2017	0,0	5,2
Ulkomaan kansalaisten osuus väestöstä, %, 2017	0,8	4,5
Syntyneiden enemmitys, henkilöä, 2016	-12	-1 109
Kuntien välinen muuttovoitto/-tappio, henkilöä, 2016	10	0
Perheiden lukumäärä, 2016	687	1 475 583

Asutuskuntien lukumäärä, 2016	1 081	2 654 657
Rivi- ja pientaloissa asuvien asutuskuntien osuus, %, 2016	96,9	39,7
Vuokra-asunnoissa asuvien asutuskuntien osuus, %, 2016	15,0	32,2

Vähintään toisen asteen tutkinnon suorittaneiden osuus 15 vuotta täyttäneistä, %, 2016	67,6	71,3
Korkea-asteen tutkinnon suorittaneiden osuus 15 vuotta täyttäneistä, %, 2016	23,7	30,4

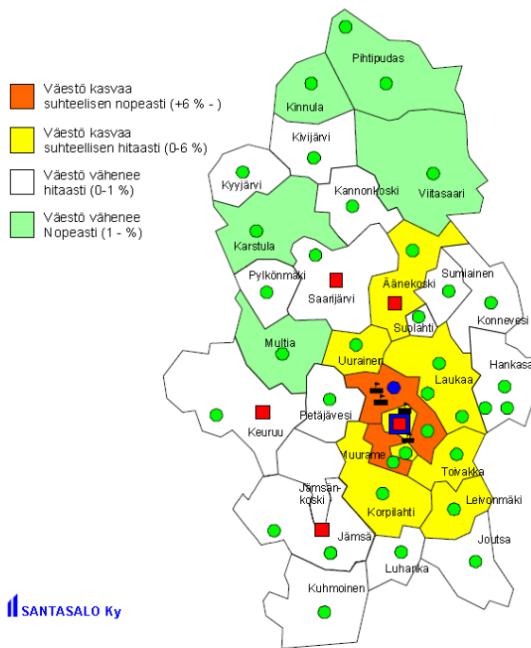
Alueella asuvan työllisen työvoiman määrä, 2016	905	2 275 679
Työllisyysaste, %, 2016	70,1	68,6
Asuinkunnassaan työssäkävien osuus, %, 2015	41,2	66,4
Työttömien osuus työvoimasta, %, 2016	14,1	13,5
Eläkeläisten osuus väestöstä, %, 2016	30,5	25,3
Taloudellinen huoltosuhte, 2016	168,7	141,8
Kunnassa olevien työpaikkojen lukumäärä, 2015	563	2 256 459
Alkutuotannon työpaikkojen osuus, %, 2015	8,0	3,2
Jalostuksen työpaikkojen osuus, %, 2015	27,5	20,5
Palvelujen työpaikkojen osuus, %, 2015	62,7	75,1

Vuosikate, euroa/asukas, 2016	305,1	493,9
Lainakanta, euroa/asukas, 2016	2 462,6	2 932,6
Konsernin lainakanta euroa/asukas, 2016	3 343,3	6 144,9
Opetus- ja kulttuuritoiminta yhteensä, nettokäyttökustannukset, euroa/asukas, 2016	1 939,1	1 926,5
Sosiaali- ja terveystoiminta yhteensä, nettokäyttökustannukset, euroa/asukas, 2016	3 187,5	3 256,6

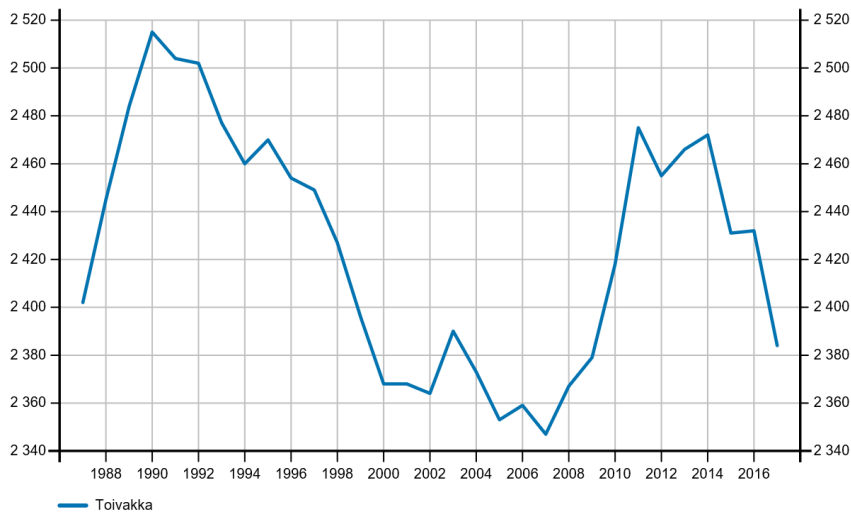
3.14.1 Väestönkehitys

Toivakan asukasluku on ollut suurimmillaan 1950 – luvun puolivälissä (3 600). Keski-Suomen Liiton 2005 maakuntakaavaa varten teettämässä kaupallisessa selvityksessä¹¹ Toivakan väestön arvioitiin kasvavan suhteellisen hitaasti (0-6%) vuoteen 2020. Kasvu oli vuoteen 2011 asti 8 % luokkaa. 2014 asukasluku kääntyi 6 % laskuun. Vuodesta 2005 laskien keskimääräinen kasvu on ollut 1 %.

Väestönkehitys vuoteen 2020 Keski-Suomen maakunnassa

Väkiluku 1987-2017

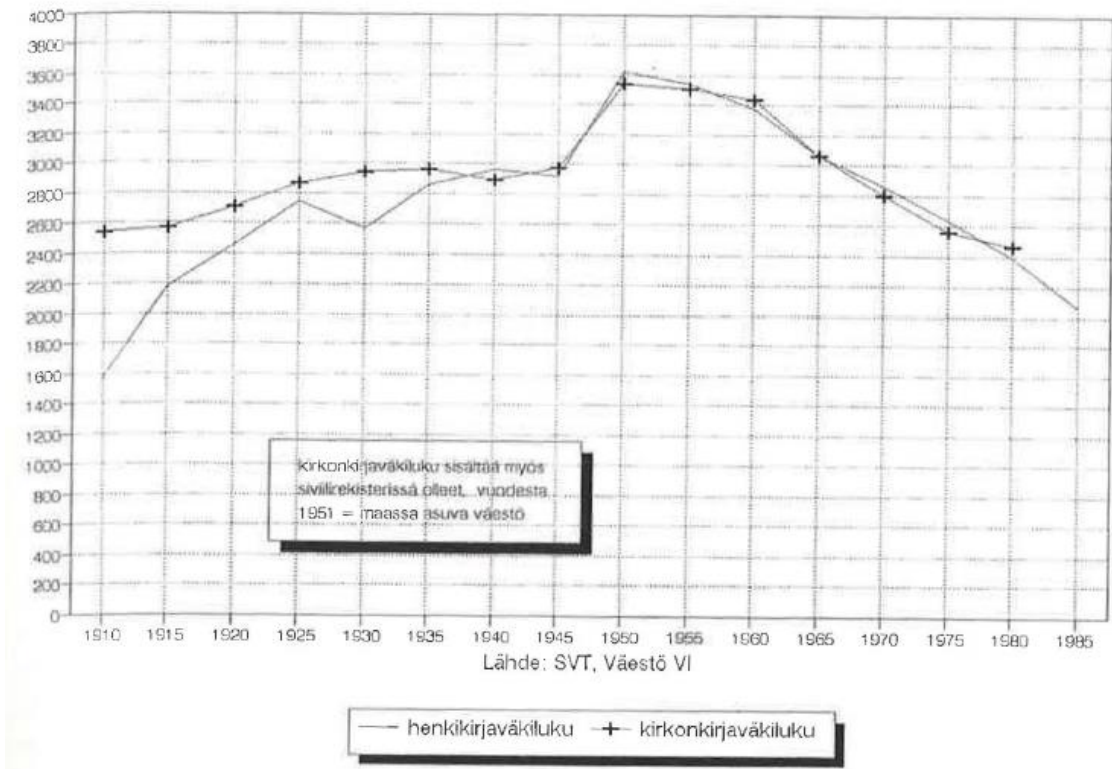

Kuva 67: Toivakan väkiluku 1987 – 2017

¹¹ Santasalo Ky

23.10.2019

Toivakan asukasluku 1910-1985

Kuva 68: Toivakan väkiluku 1910-1985 (Toivakan historia-kirjasta)

3.14.2 Hyvinvointikertomus

Terveydenhuoltolaki (1326/2010) velvoittaa kuntia laatimaan laajan hyvinvointikertomuksen kerran valtuustokaudessa, jonka lisäksi kunnan on kerran vuodessa raportoitava valtuustolle kuntalaisten terveydestä ja hyvinvoinnista sekä toteutuneista toimenpiteistä. Kunnan toiminnan yksi merkittävä tarkoitus on turvata asukkaalleen sellaiset olosuhteet ja palvelut, jotka turvaavat kuntalaisten hyvinvoinnin. Terveydenhuoltolain velvoite laatia hyvinvointikertomus ja käyttää sitä koko kunnan toiminnan tukena on perusteltu, sillä näin hyvinvoinnin lisääminen konkretisoi tuu koko kunnan organisaation ja johdon toiminnan ja päätöksenteon entistä vahvemmaksi periaatteeksi ja apuvälineeksi. Kuntalaisten hyvinvoinnin lisääminen, ennaltaehkäisevä ja oikea-aikainen auttaminen ja kuntalaisten omaehtoinen terveyden edistäminen ovat hyvin ajankohtaisia ja tärkeitä teemoja myös talouden näkökulmasta. Myös kuntalaki (410/2015) edellyttää kunnilta asukkaidensa hyvinvoinnin edistämistä.

Indikaattorien ja muun tiedon osoittama hyvinvointi

Hyvinvointi tarkoittaa eri ihmisille erilaisia asioita. Kaikkiaan hyvinvointia lisää yleinen turvallisuuden tunne, terveys, läheiset ihmissuhteet ja riittävä toimeentulo.

Toivakan kunnan visiona valtuustokaudelle 2013 - 2016 oli maaseutumainen ja luonnonkaunis Toivakka on rohkeasti eteenpäin pyrkivä kasvukunta, jossa kaikkien on hyvä asua, yrittää ja tehdä työtä. Vastuullinen kuntatalous turvaa peruspalvelut. Toivakan kunnan hyvinvointikertomuksessa esitellään ikäryhmittäin erilaista fakta-

tietoa Toivakkalaisten hyvinvoinnista. Käytetyt indikaattorit on saatu Sotkanet tilasto- ja indikaattoripankista. Toivakan kunnan vertailukuntina ovat olleet Joutsa ja Laukaa, sekä Keski-Suomi ja koko Suomi. Lisäksi on hyödynnetty vuoden 2016 toimintakertomusta.

Talous ja elinvoima

Toivakan kunta sijaitsee lähellä Jyväskylää hyvien liikenneyhteyksin päässä. Kunnan voimavarana ovat energiset ja kauniit kyläkunnat. Kunnassa on vireitä lähikyliä, jotka elävöittävät ja rikastuttavat kuntaa. Kylien merkitys kunnan kokonaismarkkinoinnissa on merkittävä ja trendi muuttaa maalle näkyy myös Toivakan rakennuspaikkojen kysynnässä. 2016 käynnistyi Hyvinvoivat ja elävät Toivakan kylät -hanke, joka tavoitteena on kylien kehittäminen ja yhteistyön lisääminen monella tapaa. Julkinen liikenne on lisännyt vuoroja, joten liikkuminen on helpompaa.

Toivakan kunnan väestön kasvu oli noususuuntainen 2013 (2466), 2014 (2472), mutta 2015 (2431) laski. Vuosi 2016 toi muutaman asukkaan lisää (2433) mutta vuonna 2017 asukkaita oli 2384. Kunnan tavoite oli, että vuonna 2017 Toivakassa asuu 2630 onnellista asukasta. Tästä olemme hieman jääneet.

Toivakan huoltosuhte on edelleen Keski-Suomea ja koko Suomea keskimääräistä korkeampi. Kaikissa vertailukunnissa huoltosuhte oli kasvanut mutta Joutsan tilanne on edelleen kaikista haastavin.

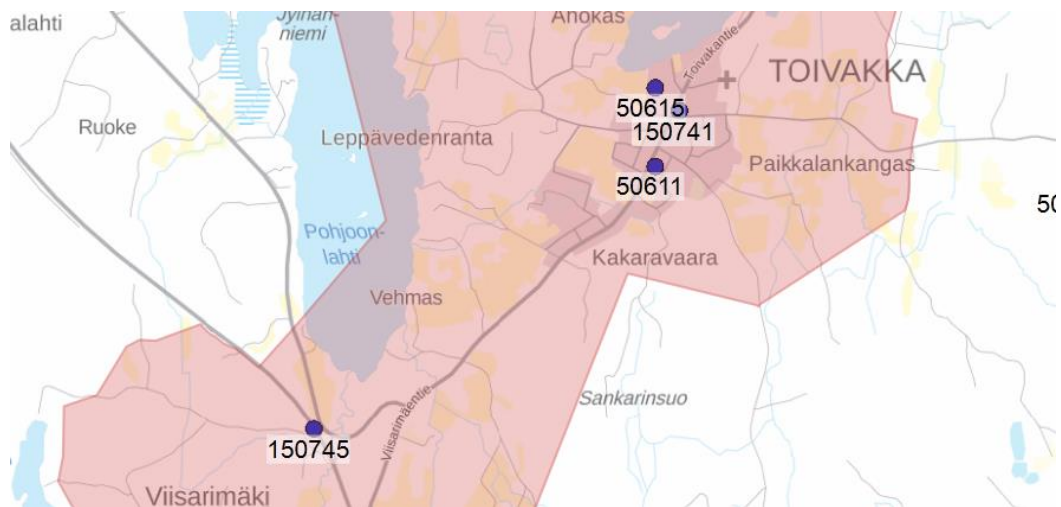
Hyvinvointisuunnitelma valtuustokaudelle 2017 – 2020

Toivakan kunnan hyvinvointisuunnitelma valtuustokaudelle 2017 – 2020 on hyväksytty valtuustossa osaksi toiminnan ja talouden strategista suunnittelua 23.4.2018.

3.15 PIMA – kohteet

Maaperän tilan tietojärjestelmä **MATTI** sisältää tietoja maa-alueista, joilla nykyisin tai aikaisemmin harjoitetusta toiminnasta on saattanut päästä maaperään haitallisia aineita ja alueista, jotka on tutkittu tai kunnostettu. Tietojärjestelmä sisältää tietoja alueiden sijainnista, alueella nykyisin tai aikaisemmin harjoitetusta toiminnasta, maankäytöstä, etäisyyksistä asutukseen, pohjavesialueeseen, vesistöön, pohjaveden ottamoon, suojelualueisiin, maaperässä havaituista haitta-aineista, tehdyistä tutkimuksista ja kunnostuksista. Aineisto on jatkuvasti ylläpidettävä.

Tietojärjestelmä on tarkoitettu pääasiassa valtion ja kuntien käyttöön maaperän suojeluun, maaperän pilaantumiseen, pohjaveden suojeluun, vesistöjen suojeluun ja maankäytön suunnitteluun liittyvissä kysymyksissä. Yksityiset kiinteistöjen omistajat voivat pyytää alueellisesta ELY-keskuksesta omaa kiinteistöään koskevan kohdetietokortin käytettäväksi kiinteistön myyntitilanteessa maaperän mahdollista pilaantumista koskevana selontekona.

Kuva 69: Maaperän tilan tietojärjestelmän (MATTI) kohteet 25.1.2018 (Karpalo) Toivakan kirkonkylän asemakaava-alueella.

3.15.1 Kohteiden kuvaukset

50611

Toimiva huoltoasema. Alue on kunnostettu säiliöiden osalta massanvaihtona.

50612

Toimiva betonielementtitehdas. Ei-metallisten mineraalituotteiden valmistusta.

150741

Paikalla on ollut polttonesteiden jakeluasema. Toiminta on lopetettu 1950. Tutkittu 2003, Maaperän ja pohjaveden mineraaliöljy- ja bensiiniyhdisteiden pitoisuuksien todettiin alittavan SAMASE ohjearvot. Ei kunnostustarvetta. Paikalla on nyt tori ja vieressä uusi kunnantalo.

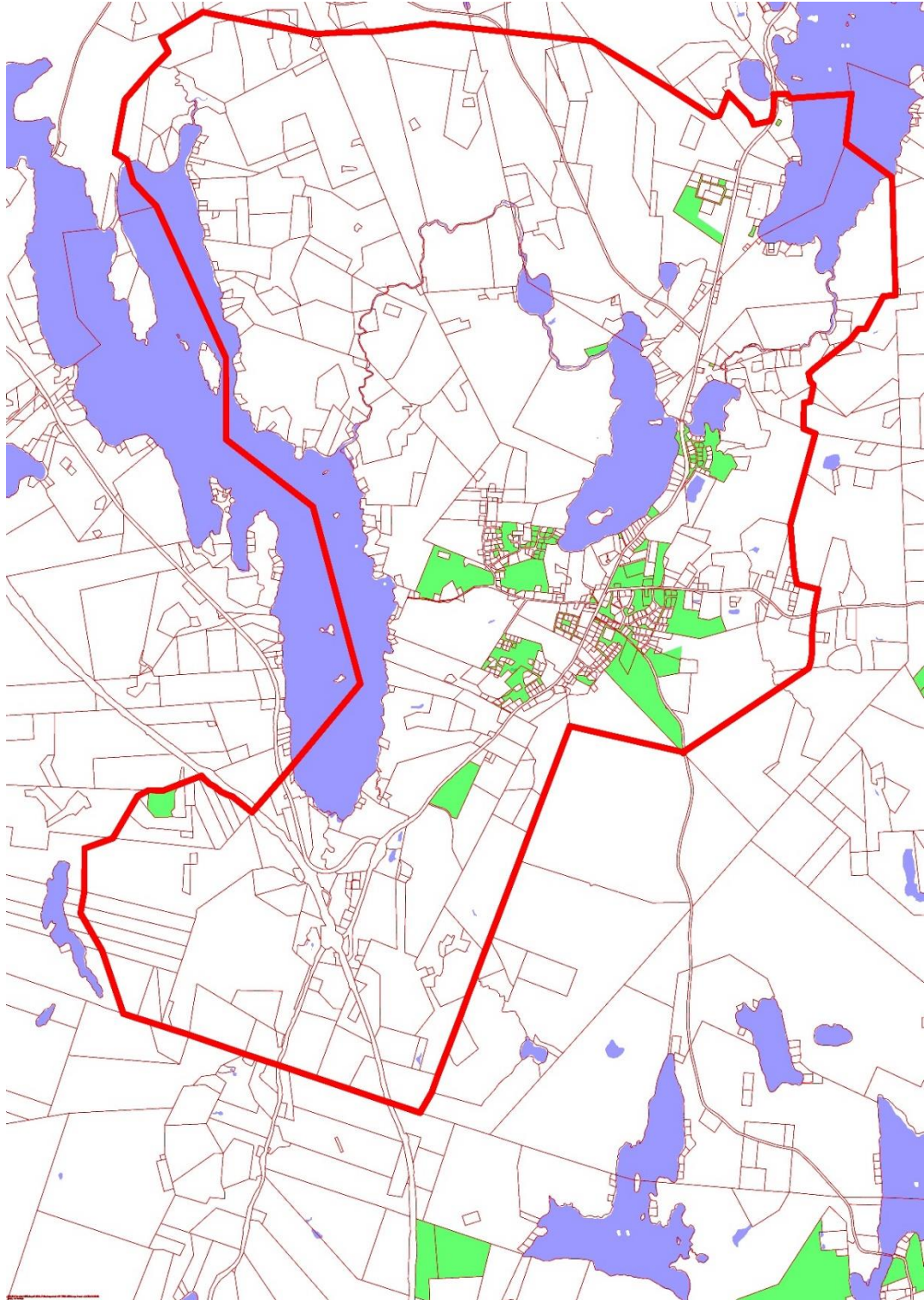
150745

Paikalla on sijainnut huoltoasemarakennus. Kohde on poistunut nelostien uuden linjauksen yhteydessä.

Kohteet on kunnostettu / poistuneet. Kohteita ei merkitä yleiskaavaan.

3.16 Maanomistus

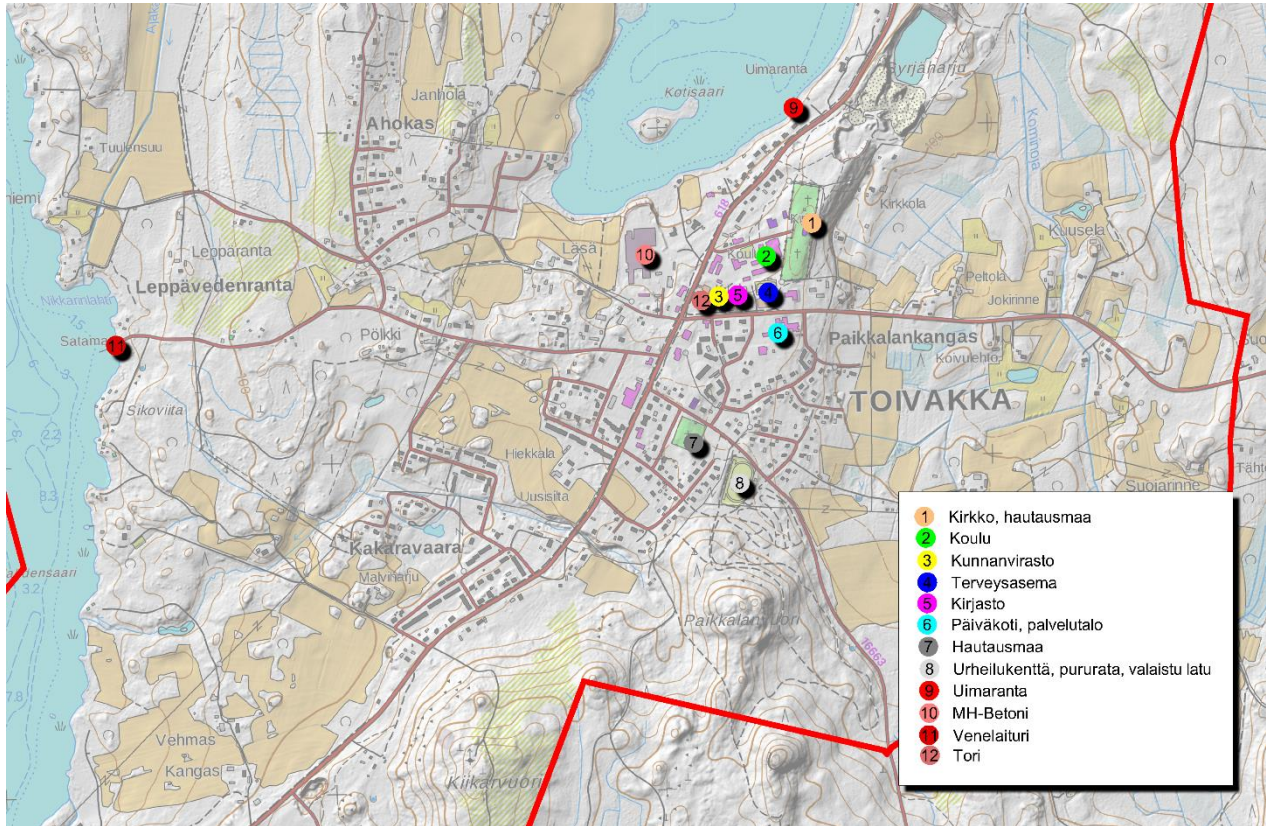
Kaava-alueen omistajina ovat kunta, yksityiset, yritykset, seurakunta ja valtio (tie-alueet). Kunnan maanomistus keskittyy keskustaaajaman alueelle ja sen lähiympäristöön.

Kuva 70: Kunnan maanomistus koko yleiskaava-alueella merkittynä vihreällä.

3.17 Palvelut

Keskeisimmät julkiset ja yksityiset palvelut ovat keskittyneet ydinkeskustaan.

Kuva 71: Toivakan palveluja

3.17.1 Matkailupalvelut

Leppäveden rannalla Humalalahdessa on toimiva, Pistoretki - niminen matkailuyritys. Yrittäjä kuvailee aluetta seuraavasti:

Tällä hetkellä Pistoretken tukikohtana on toiminut Kalaranta-niminen 2000 neliön tontti, johon on rakennettu vuonna 1982 vapaa-ajan asunto. Vuoden 2014 jälkeen asuntoa on modernisoitu retkeilykäyttöön sopivaksi ja se on liitetty kunnallistekniikkaan. Lisäksi tontille on rakennettu elämyskoda ja huoltorakennus, ranta on ruopattu melonnan ja vesille lähdön mahdollistamiseksi sekä on rakennettu laituri.

Metsätalousmaaksi kaavoitetulle Leinosranta-nimiselle tilalle, n. 8 ha alueelle on rakennettu aluetta kiertävä 1.2 km puru-/hihtorata sekä jousiammuntarata. Alueen itäkulmaan pururadan varteen on rakennettu laavu. Lisäksi Kalarannan tuntumaan on rakennettu vesistökalustokatos ja muutama pieni varasto Pistoretken käyttöön.

Suunnitelmana on toteuttaa lisärakentaminen vaiheittain. Ensimmäisenä toteutetaan noin 100m² retkeilymajan rakentaminen. Tähän haettiin poikkeuslupaa kunnalta jo vuonna 2017, mutta kunta katsoi paremmaksi liittää ko. rakentaminen alueen uuteen kaavoitukseen.

Toisessa vaiheessa 2020-2021 rakennettaisiin kaksi-kolme pienempää mökkiä retkeilijöiden yöpymisen mahdollistamiseksi. Pururadan tuntumaan rakennetaan Buschcraft-rata, jossa opetetaan luonto- ja retkeilytaitoja.

Kolmannessa vaiheessa 2022-2023 alueelle rakennettaisiin lisää koulutus- ja huoltotiloja ympärivuotiseen käyttöön.

Alueen jatkokehittämistä edesauttaa valmis kunnallistekniikka, sähköverkko ja riittävä tiestö. Rakenteet sijoitetaan maastoon ympäristöystävällisesti turhaa puuston raivausta välttämällä. Järveltä rakenteet ovat lähes huomaamattomia.

Pistoretken tavoitteena on tarjota ja kehittää kotimaisille ja ulkomaisille asiakkaille luontoelämyksiin perustuvia aktiviteetteja ja majoituspalveluja nyt ja tulevaisuudessa. Pistoretken tavoitteena on olla yksi Toivakan vetovoimatekijöistä tulevaisuudessa. Tähän liittyy kiinteästi myös Heiskan kylän retkeilyn saama tuki maaseutukehitysrahoituksesta.

Kuva 72: Näkymä järveltä, kuva: Pistoretki

Toiminnan vaikutuksia läheiseen Natura-alueeseen on arvioitu erillisellä Natura-arvioinnilla (Liite 09), josta ELY on antanut lausunnon (Liite 09b).

3.18 Suunnittelutilanne

3.18.1 Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ovat osa maankäyttö- ja rakennuslain mukaista alueidenkäytön suunnittelujärjestelmää. Ne on otettava huomioon ja niiden toteuttamista on edistettävä maakunnan suunnittelussa, kuntien kaavoituksessa ja valtion viranomaisten toiminnassa. Valtioneuvosto päätti valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista vuonna 2000. 14.12.2017 valtioneuvosto hyväksyi uudet valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet, jotka astuivat voimaan 1.4.2018.

Alueidenkäyttötavoitteiden tehtävänä on

- varmistaa valtakunnallisesti merkittävien seikkojen huomioon ottaminen maakuntien ja kuntien kaavoituksessa sekä valtion viranomaisten toiminnassa,
- auttaa saavuttamaan maankäyttö- ja rakennuslain ja alueidenkäytön suunnittelun tavoitteet, joista tärkeimmät ovat hyvä elinympäristö ja kestävä kehitys,
- toimia kaavoituksen ennako-ohjauksen välineenä valtakunnallisesti merkittävässä alueidenkäytön kysymyksissä ja edistää ennako-ohjauksen johdonmukaisuutta ja yhtenäisyyttä sekä
- edistää kansainvälisten sopimusten täytäntöönpanoa Suomessa

Maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) mukaan ne on otettava huomioon ja niiden toteuttamista on edistettävä maakunnan suunnittelussa, kuntien kaavoituksessa ja valtion viranomaisten toiminnassa. Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet välittyvät yleiskaavaan osin maakuntakaavan kautta.

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet käsittelevät seuraavia kokonaisuuksia, jotka ovat keskeisiä myös vireillä olevassa yleiskaavassa:

- Toimivat yhdyskunnat ja kestävä liikkuminen
- Tehokas liikennejärjestelmä
- Terveellinen ja turvallinen elinympäristö
- Elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö sekä luonnonvarat
- Uusiutumiskykyinen energiahuolto

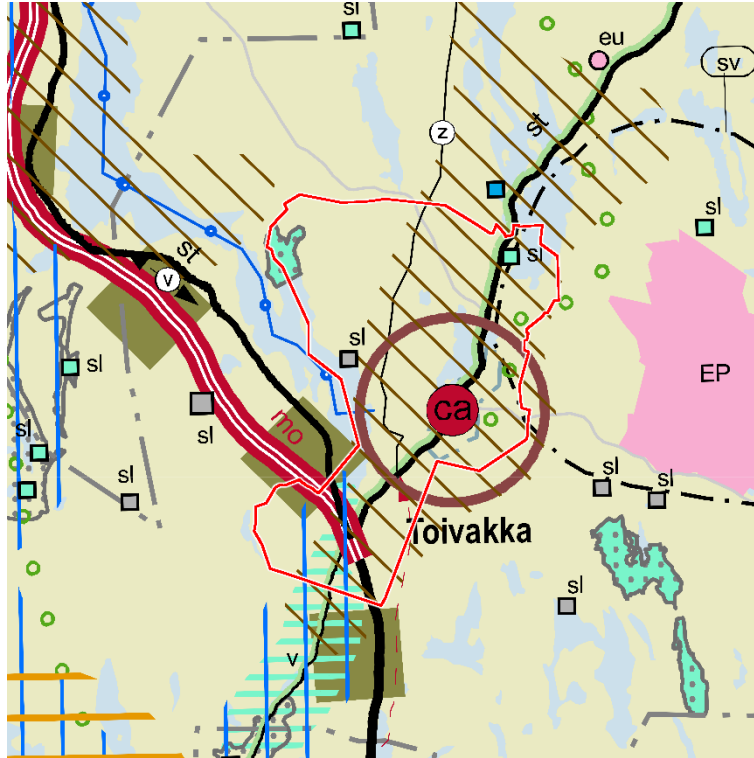
Tavoitteet on jaettu yleis- ja erityistavoitteisiin. Yleistavoitteita sovelletaan yleiskaavoihin paitsi siltä osin kuin yleiskaavalla ohjataan suoraan rakentamista ja muuta maankäyttöä. Erityistavoitteita sovelletaan yleiskaavoihin, mikäli tavoitetta ei ole kohdennettu koskemaan vain maakunnan suunnittelua tai maakuntakaavoitusta.

Lisätietoja valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista löytyy ympäristöministeriön kotisivuilta: www.ymparisto.fi/vat.

Yleiskaava konkretisoi valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet osaksi kunnan tavoiteltua kehitystä.

3.18.2 Keski-Suomen maakuntakaavan tarkistus

Keski-Suomen maakuntavaltuusto hyväksyi Keski-Suomen tarkistetun maakuntakaavan 1.12.2017 ja Keski-Suomen maakuntahallitus päätti kokouksessaan 26.1.2018 (§ 6) maankäyttö- ja rakennuslain 201 §:n mukaisesti määrätä sen tulemaan voimaan.

Kuva 73: Ote maakuntakaavan tarkistuksesta, kaava-alue rajattu punaisella.

Maakuntakaavan tarkistuksessa suunnittelualue sijoittuu suurelta osin kuntakeskusmerkinnän (ruskea ympyrä) alueelle. Ydinkeskusta on merkitty punaisella keskustatoimintojen alakeskus (ca) – merkinnällä. Pohjavesialue on merkitty. Alueen halki menee seututie st. Seututie Toivakan kirkonkylän kohdalla on tarkistetussa maakuntakaavassa osoitettu *maisema-/matkailutienä*. Suunnittelualue kuuluu kokonaisuudessaan kulttuuriympäristön vetovoima-alueeseen.

■ sl Luonnonsuojelualue

Merkinnällä osoitetaan luonnonsuojelulain nojalla suojeltu tai suojeltavaksi tarkoitettu alue. Alueella on voimassa MRL 33 §:n mukainen ehdollinen rakentamisrajoitus.

Suojelumääräys: Alueella ei saa ryhtyä sellaisiin toimenpiteisiin, jotka saattavat vaarantaa alueen suojeluarvoja. Suojelumääräys on voimassa, kunnes suojelualue varsinaisesti perustetaan.

Naturaan tai suojeluohjelmiin kuulumattomat alueet on eritelty alueluettelossa ja niiden toteutus perustuu vapaaehtoisuuteen.

Suunnittelualueelle sijoittuva sl – kohde on kuvattu maakuntakaavan alueluettelossa seuraavasti:

192, Maunosensuo: *Toivakka Naturaan ja suojeluohjelmiin kuulumaton alue kokonaisuusmaakuntakaavasta, soidensuojelullisesti arvokas. Maakunnallisesti arvokas.*

Luontoselvityksessä 2017 alue suositellaan huomioitavaksi suojelualueena SL. Suo on ollut suojelualueena myös alueella voimassa olevassa rantaosayleiskaavassa.

Merkittävä muutos aiempaan maakuntakaavaan on Toivakan itäisen ohitustievarauksen poistuminen.

Kulttuuriympäristön vetovoima-alue

Kulttuuriympäristön vetovoima-alueita koskeva suunnittelumääräys kuuluu seuraavasti:

Merkinnällä osoitetaan maakunnan kulttuuriympäristön monimuotoiset aluekeskitymät.

Suunnittelumääräys: Alueen kehittämisessä tulee hyödyntää kulttuuriympäristön monimuotoisuutta. Alueidenkäytön suunnittelulla edistetään kulttuuriympäristöjen kestävää käyttöä ja hoitoa. Alueilla metsien hoito ja käyttö perustuu voimassa olevaan metsälainsäädäntöön.

Keskustatoimintojen alakeskus

Keskustatoimintojen alakeskus (ca) merkinnän selitys ja siihen liittyvä suunnittelumääräys ovat seuraavat:

Merkinnällä osoitetaan seudullisesti merkittävä keskustatoimintojen alakeskus. Alakeskuksissa on asutuksen lisäksi kauppaa ja palveluihin liittyviä toimintoja.

Suunnittelumääräys: Alakeskuksen kehittämisessä tulee kiinnittää erityistä huomiota ydinkeskustan ja muun taajaman selkeään rajaukseen sekä keskusta-alueen viihtyisyyteen ja esteettömyyteen. Alueiden käytön suunnittelussa on huolehdittava joukkoliikenteen toimintaedellytyksistä ja turvallisista kevytliikenteen yhteyksistä sekä turvattuva maakunnallisesti ja valtakunnallisesti arvokkaat kulttuuriympäristöt. Kohdemerkinnällä osoitettu alue on määriteltävä yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa siten, että muodostuu eheä, keskustahakuisiin toimintoihin painottuva kokonaisuus. Keskustatoimintojen alakeskuksiin saa sijoittaa seudullisesti merkittäviä, keskusta-alueille soveltuvan vähittäiskaupan suuryksiköitä.

Maisema-/matkailutie

Merkinnällä osoitetaan maisemallisesti arvokas tie. Alueella on voimassa [MRL 33](#) §:n mukainen ehdollinen rakentamisrajoitus.

Maakuntakaavan koko maakuntaa koskevat yleismääräykset

Maakuntakaavassa on annettu koko maakuntaa koskevia yleismääräyksiä koskien:

- biotaloutta
- turvetuotantoa
- vähittäiskaupan suuryksiköitä
- uusiutuvaa energiaa
- erityistoimintoja
- kulttuuriympäristöä
- luonnonvaroja

Toivakan kirkonkylän asemakaavaa koskevat koko maakuntaa koskevista suunnitelmämääräyksistä erityisesti seuraavat:

Vähittäiskaupan suuryksikkö

Seudullisesti merkittävän vähittäiskaupan suuryksikön koon alarajaksi määritellään, ellei selvitysten perusteella taajamakohtaisesti muuta osoiteta:

- päivittäistavarakaupan seudullisesti merkittävän suuryksikön koon alaraja on 4 000 k-m²
- erikoistavarakaupan seudullisesti merkittävän suuryksikön koon alaraja on 4 000 k-m²

Edellä mainitut rajat ylittävät kaupan suuryksiköt osoitetaan maakuntakaavassa erikseen kerrosalamitoituksineen. Edellä mainittuja pienempiä, paikallisesti merkittäviä vähittäiskaupan suuryksiköitä on mahdollista toteuttaa kunnan omaan suunnitteluun ja vaikutusten arviointiin perustuen.

Uusiutuva energia

Asuin-, kauppa-, teollisuus-, työpaikka- tai vapaa-ajan alueita suunniteltaessa on mahdollisuuksien mukaan selvitettävä geoenergian ja puun hyödyntämismahdollisuudet.

Kulttuuriympäristö

Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on otettava huomioon tunnetut muinaisjäännökset ja maakunnallisesti merkittävät rakennetun kulttuuriympäristön kohteet sekä arvokkaat perinnemaisemat. Ajantasainen tieto on tarkistettava museoviranomaiselta ja perinnemaisemien osalta toimivaltaiselta viranomaiselta. Maakunnallisesti merkittävät rakennetun kulttuuriympäristön kohteet on esitetty maakuntakaavan alueluettelossa.

Luonnonvarat

Pohjavesiluokituksen mukaisia alueita koskevat toimenpiteet on suunniteltava siten, että pohjaveden kemiallinen ja määrällinen tila ei niiden vaikutuksesta heikene. Pohjavesiluokituksen alueet on esitetty maakuntakaavan alueluettelossa.

Kun yleiskaava on hyväksytty oikeusvaikutteisena, ei maakuntakaava ole voimassa kyseisen yleiskaavan alueella muutoin kuin sen muuttamista koskevan vaikutuksen osalta.

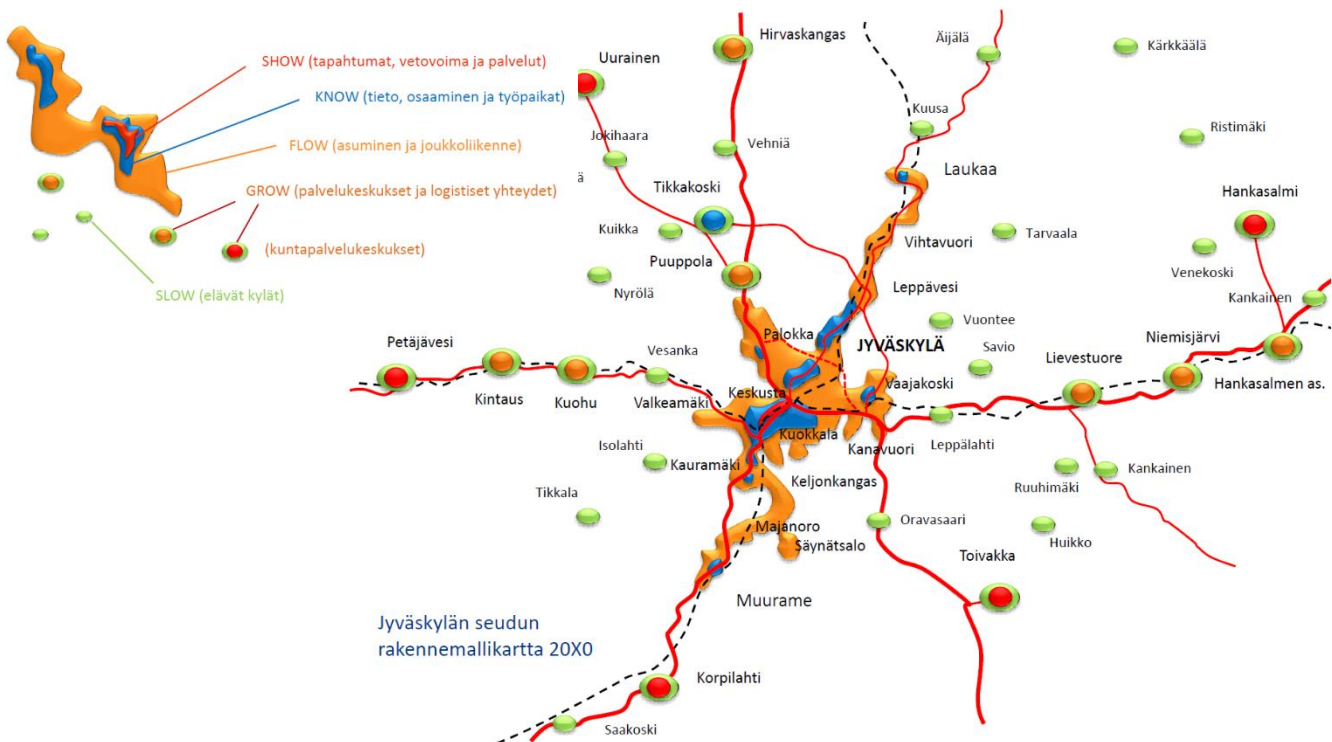
3.18.3 Seututason selvitykset

Jyväskylän seudun rakennemalli 20X0

Jyväskylän seudulla on laadittu aluetta koskeva rakennemalli vuosina 2008-2011. Rakennemallityön kautta on etsitty vastauksia siihen, miten Jyväskylän seudun odotettavissa olevaa kasvua kannattaa suunnata ottaen huomioon ekologiset, taloudelliset, toiminnalliset ja seudun vetovoimaan vaikuttavat seikat. Maankäytön kehittämisen rinnalla on toteutettu seudun liikennejärjestelmää koskevaa suunnittelua (JYSELI-hanke). Rakennemalli sijoittuu Jämsä-Jyväskylä-Äänekoski kehittämisvyöhykkeen ytimeen.

Rakennemallivaihtoehtojen vertailun pohjalta Jyväskylän seudun aluerakenteen tulevaisuusi raamiksi muodostui rakenne, jossa korostuvat tiivistyvä rakenne, seudun asukkaiden viihtyisyys, vesistöjen hyödyntäminen ja kilpailukyky. Maankäytön kehittämisen painopisteitä ovat kaupunkikeskus ja sitä ympäröivä työssäkäynnin ja asumisen vyöhyke sekä nykyisten ja entisten kuntakeskusten muodostamat palvelukeskukset ja elinvoimaisten kylien verkosto.

Rakennemalli on strateginen raami, jolla ohjataan seudun kuntien ja seudun yhteistä maankäytön suunnittelua. Se toteutuu yleiskaavojen ja erilaisten, maankäyttöön vaikuttavien kehityshankkeiden kautta. Rakennemallilla tuotetaan sisältöä myös tuleviin maakuntakaavoihin. Jyväskylän seudun kuntien yhteisen rakennemallin on tarkoitus olla päivittyvä maankäytön ohjauksen työkalu, joka toteutuu Rakennemallikäsikirjan 20X0, Rakennemallisopimuksen 20X0 ja siihen liittyvän seurantamenettelyn kautta.

Kuva 74: Jyväskylän seudun rakennemalli.

Rakennemallissa Toivakan kirkonkylän alueelle on osoitettu ...

Flow on kuvattu rakennemallissa seuraavasti:

Vyöhyke muodostuu kaupunkikeskustaa lähellä olevista alueista, jonne on rakennettu hyvät joukkoliikenneyhteydet. Alueilla on omat kävelykeskustat ja niistä on kevyen liikenteen yhteydet kaupunkikeskustaan. Vyöhykkeellä on lähipalveluja ja runsaasti vapaa-ajan viettomahdollisuuksia. Pääsy vesistöjen ääreen on helppoa.

Know on kuvattu rakennemallissa seuraavasti:

Vyöhyke muodostuu kaupunkikeskustaa ympäröivästä alueesta, jossa määräävä liikkumistapa on kevyt liikenne. Vyöhykkeelle on myös hyvät joukkoliikenneyhteydet. Vyöhykkeellä on sekoittuneena asumista, opiskelu- ja työpaikkoja sekä vapaa-ajan viettoympäristöjä. Tiiviistä rakenteesta huolimatta vyöhykkeellä on runsaasti puistoja ja muita vihervyöhykkeitä. Vyöhykkeellä on kaupan palvelukeskittymiä ja etäisyydet keskustan palveluihin ovat lyhyet.

Rakennemallisopimus 20X0

Jyväskylän seudun rakennemalli sisältää ”Rakennemallisopimuksen 20X0”, jolla pyritään lisäämään Jyväskylän seudun kuntien maankäyttöön ja muuhun kehittämiseen liittyvää yhteistyötä sekä suunnitteluyhteistyötä kuntien raja-alueilla. Sopimus noudattaa Jyväskylän seudun rakennemallityössä sovittuja tavoitteita ja periaatteita sekä toteuttaa valtakunnallisia alueidenkäyttöperiaatteita ja maakunnan kehittämisen tavoitteita. Sopimuksella kunnat sitoutuvat vapaaehtoisesti rakennemallin toteutukseen kuntakohtaisessa maankäyttöön ja muuhun kehittämiseen liittyvässä päätöksenteossa sekä keskinäisessä suunnittelussa, toteutuksessa ja rakennemallin seurannassa.

Rakennemallisopimukseen 20X0 ja JYSELI:n seudun liikennejärjestelmää koskeviin asiakirjoihin on sisällytetty mm. seuraavia maankäyttöä, rakentamista ja liikennettä koskevia kehittämisperiaatteita:

Yhdyskuntarakenteen eheyttäminen

Yhdyskuntarakennetta eheytetään ja tiivistetään Jyväskylän seudun maankäytössä kaikilla tavoilla taloudellisemmaksi, toimivammaksi ja ekologisemmaksi. Yhdyskuntarakenteen eheyttäminen toteutetaan täydennysrakentamalla taajamia eri vyöhykkeille asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Alueiden käyttötarkoitus muutetaan toiminnan muuttuessa, kaupunkialueilla suositaan korkeaa rakentamista ja tyhjä tontit keskustoissa rakennetaan. Yhdyskuntarakennetta eheytetään mittakaavaan ja toimintoihin soveltaen kaikilla vyöhyke-tasoilla.

Henkilöautoriippuvuutta vähennetään siirtämällä tieinvestointien painopistettä selvemmin yhdyskuntarakenteen eheytymistä tukeviin toimiin, liikenneturvallisuuden parantamiseen ja joukkoliikenteen nopeuttamistoimenpiteisiin. Vain välttämättömät kaupunkiseudun kasvun ja liikenneturvallisuuden parantamisen edellyttämät väyläinvestoinnit toteutetaan.

Joukkoliikenteen, kevyen liikenteen ja muu liikenteen kehittäminen

Rakennemallisopimuksessa on otettu kantaa myös joukkoliikenteen, kevyen liikenteen sekä muuhun liikenteen kehittämiseen. Näitä on kuvattu laajemmin kohdassa 4.2 Prosessin aikana tarkentuneet tavoitteet.

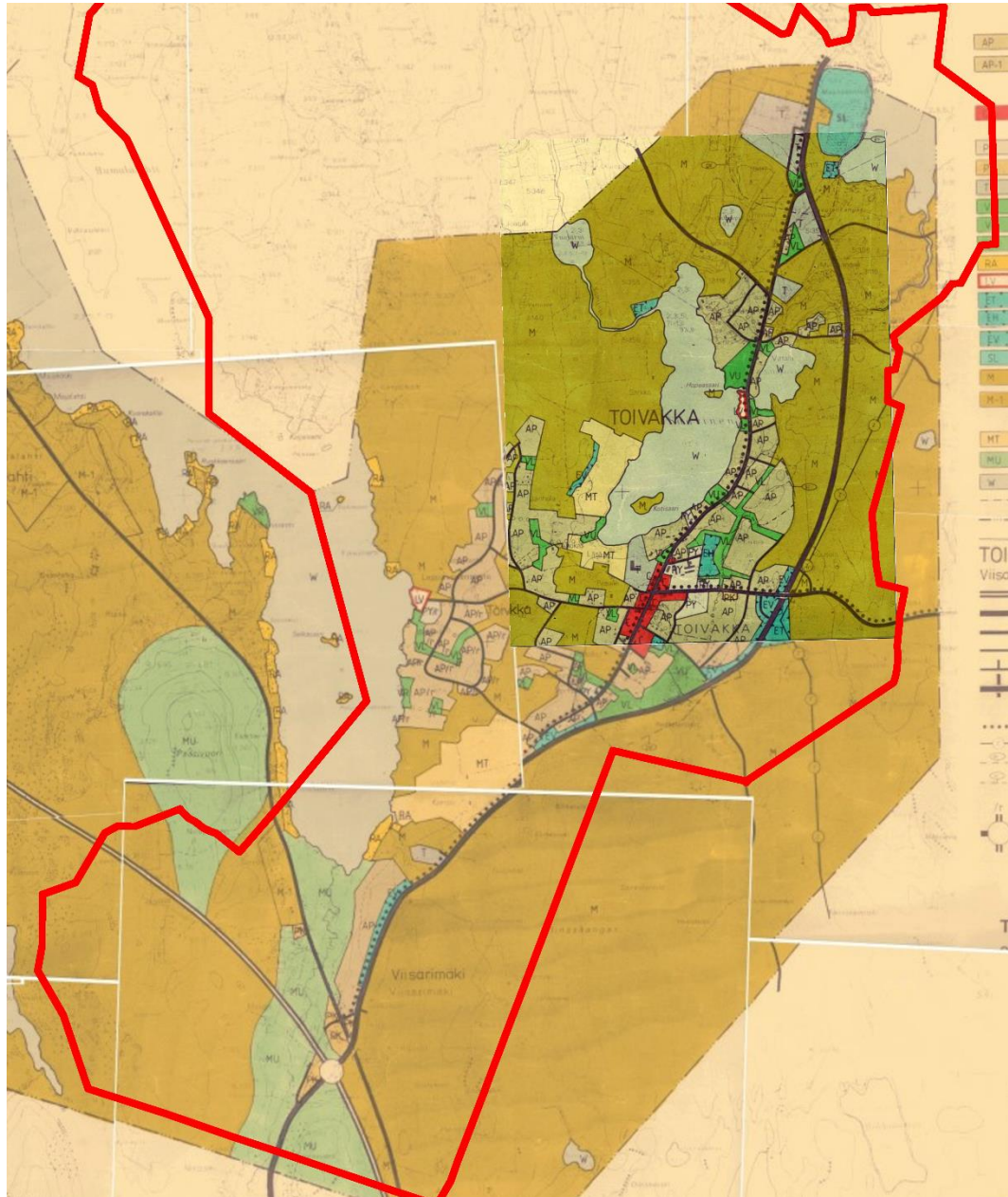
Vesistöjen hyödyntäminen rakentamisessa

Kaupunkialueilla rannoille on mahdollista rakentaa tiivistä ja korkeaa kaupunkirakennetta. Myös FLOW- ja GROW-vyöhykkeillä vesistöjä tulisi hyödyntää uudessa rakentamisessa rohkeammin. Rantojen läheisyyteen rakennettaessa on otettava huomioon yleiset virkistystarpeet, joita voidaan edistää erilaisten rantareittien ja -puistojen muodossa.

Rakennemallisopimus korostaa näiden lisäksi mm. seudullista ja kuntarajat ylittävää suunnittelua, kävelyn ja pyöräilyn nostamista keskeiseksi kulkumuodoksi. Lisäksi siinä otetaan kantaa hajarakentamiseen sekä Jyväskylän keskustan liikenteen kehittämiseen.

3.18.4 Voimassa oleva yleiskaava

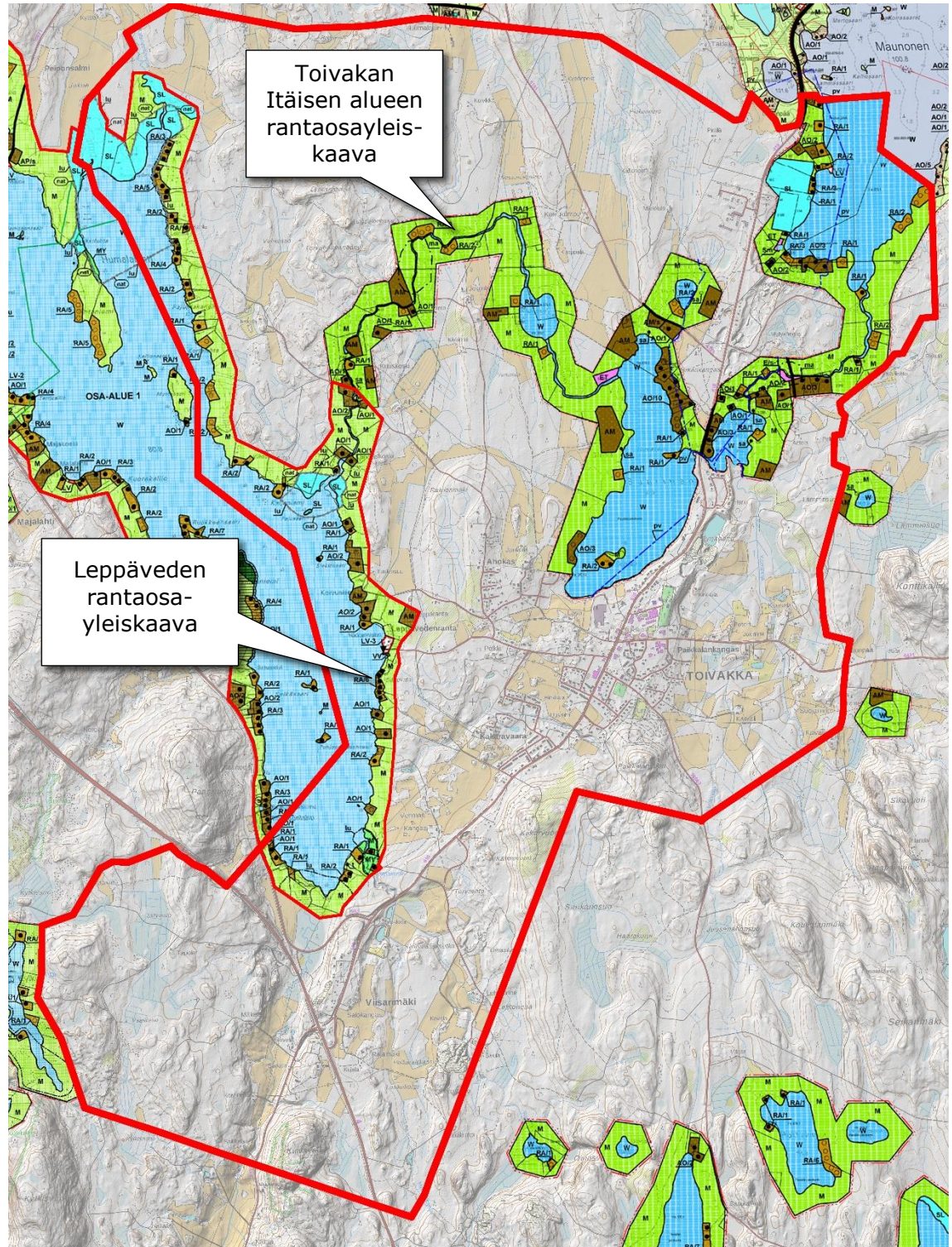
Kirkonkylän voimassa oleva yleiskaava on vuodelta 1992 ja oikeusvaikutukseton.

Kuva 75: Ote voimassa olevasta yleiskaavasta vuodelta 1992

3.18.5 Alueella voimassa olevat rantaosayleiskaavat

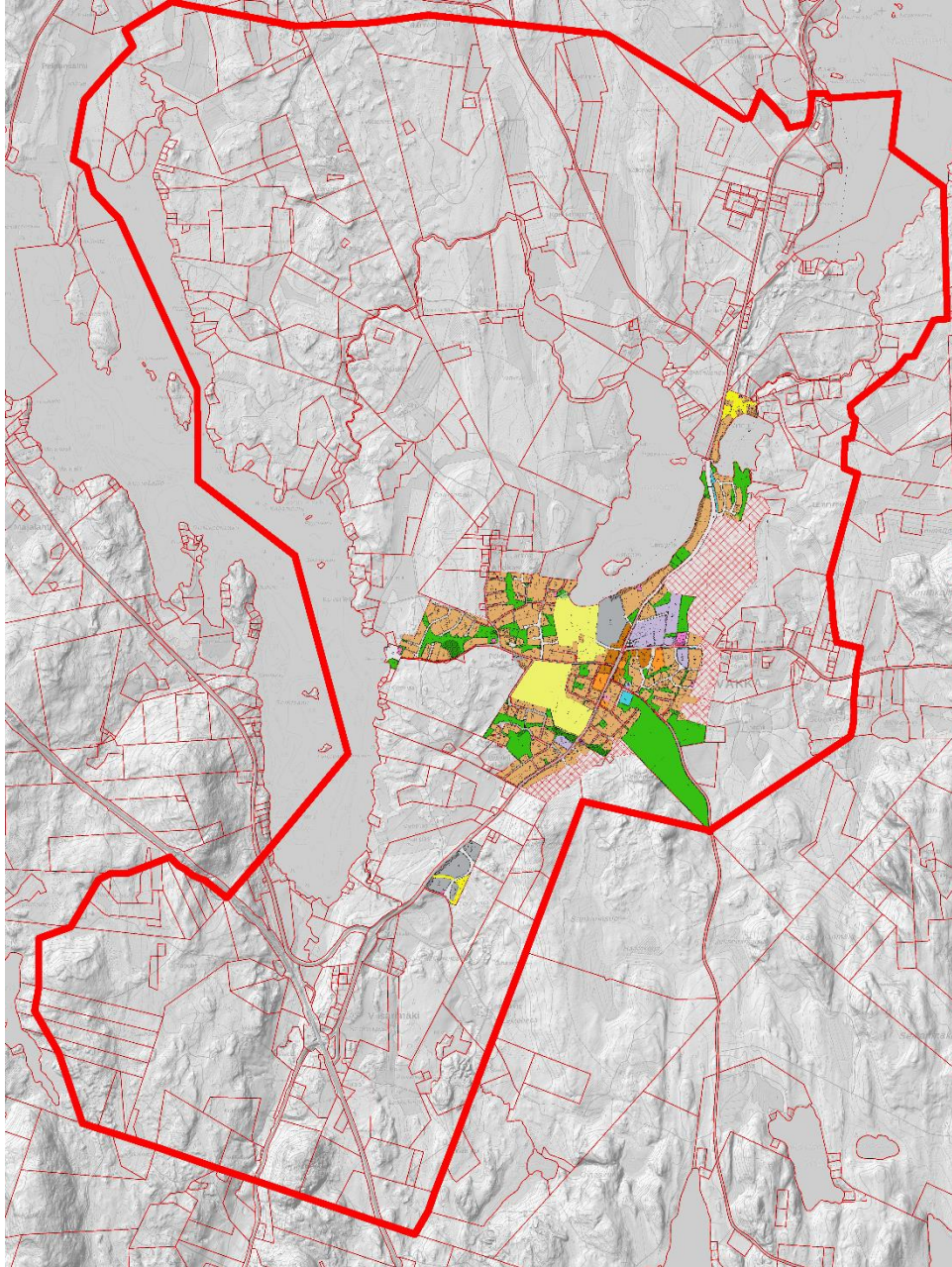
Suunnittelualueeseen sisältyy osia **Leppäveden rantaosayleiskaavasta** ja **Toivakan Itäisen alueen rantaosayleiskaavasta**. Näiltä osin kyse on ko. rantaosayleiskaavojen kumoutumisesta.

Kuva 76: Voimassa olevat rantaosayleiskaavat

3.18.6 Voimassa oleva asemakaava

Toivakan kirkonkylän asemakaavan vanhimmat osat oli hyväksytty ja vahvistettu vuonna 1963 ennen kesällä 2018 voimaan tullutta Kirkonkylän asemakaavaa. Kirkonkylän asemakaava yhdisti 20 vanhaa erillistä kaavaa suuremmaksi kokonaisuudeksi. Kaavayhdistelmä koostuu nyt kuudesta vuosina 2015 – 2018 laaditusta asemakaavasta.

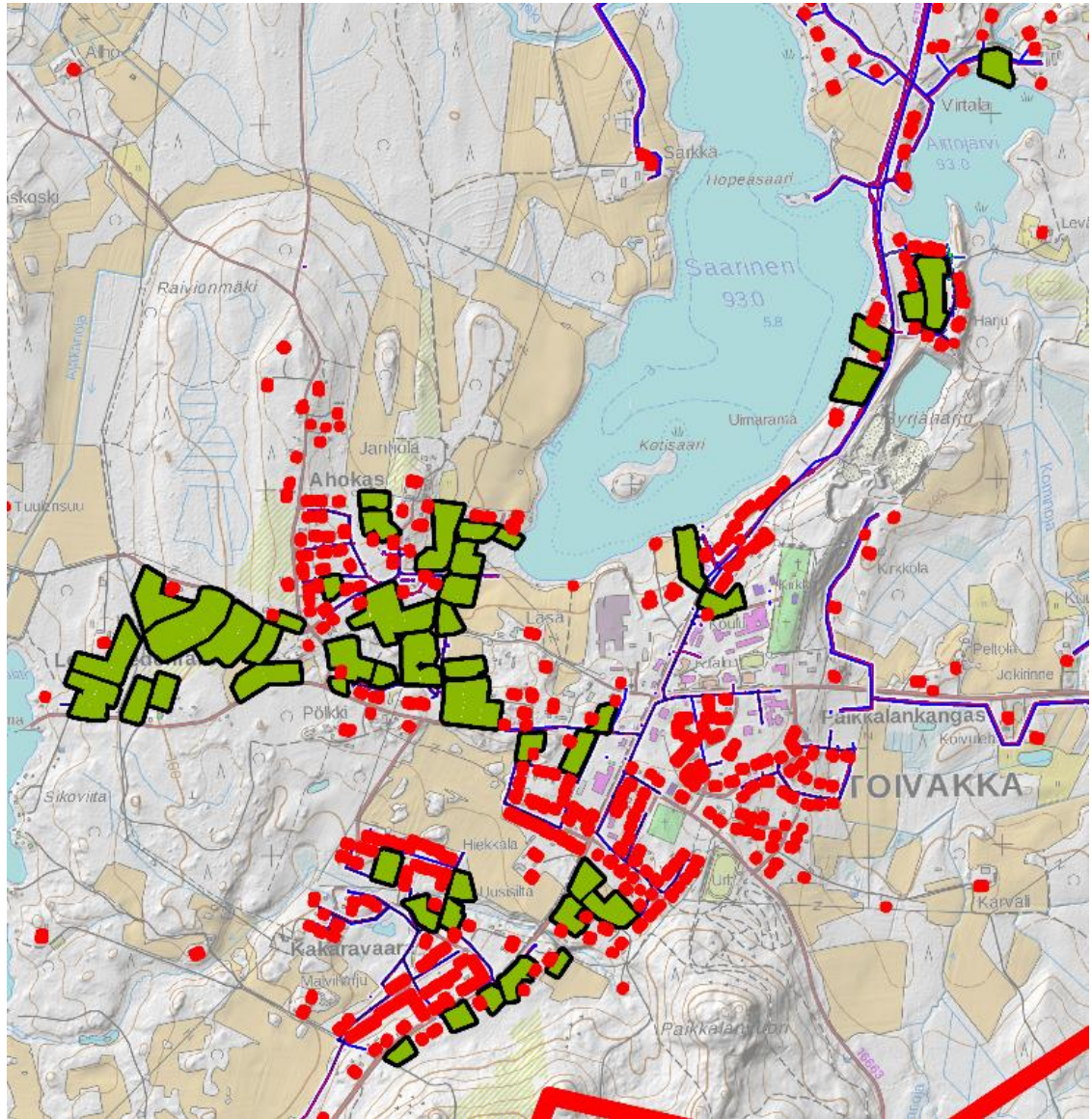
Kuva 77: Toivakan kirkonkylän asemakaavayhdistelmä 2019.

Vuoden 2018 asemakaavassa kumottiin ne osat vanhoista asemakaavoista, joissa oli varauduttu keskusta itäpuolelta kiertävään ohitustiehen. Ko. alueilla ei ole voimassa olevaa asemakaavaa. Alueiden osalta yleiskaavan ohjausvaikutus vaikuttaa erityisesti.

Asemakaavan toteutuminen

Toivakassa on hyvä asuintonttien varanto. Vapaita kaavoitettuja tontteja on paljon. Erityisesti Leppärannan alue taajaman länsipuolella ei ole rakentunut, vaikka asemakaava on ollut alueella vuodesta 2011.

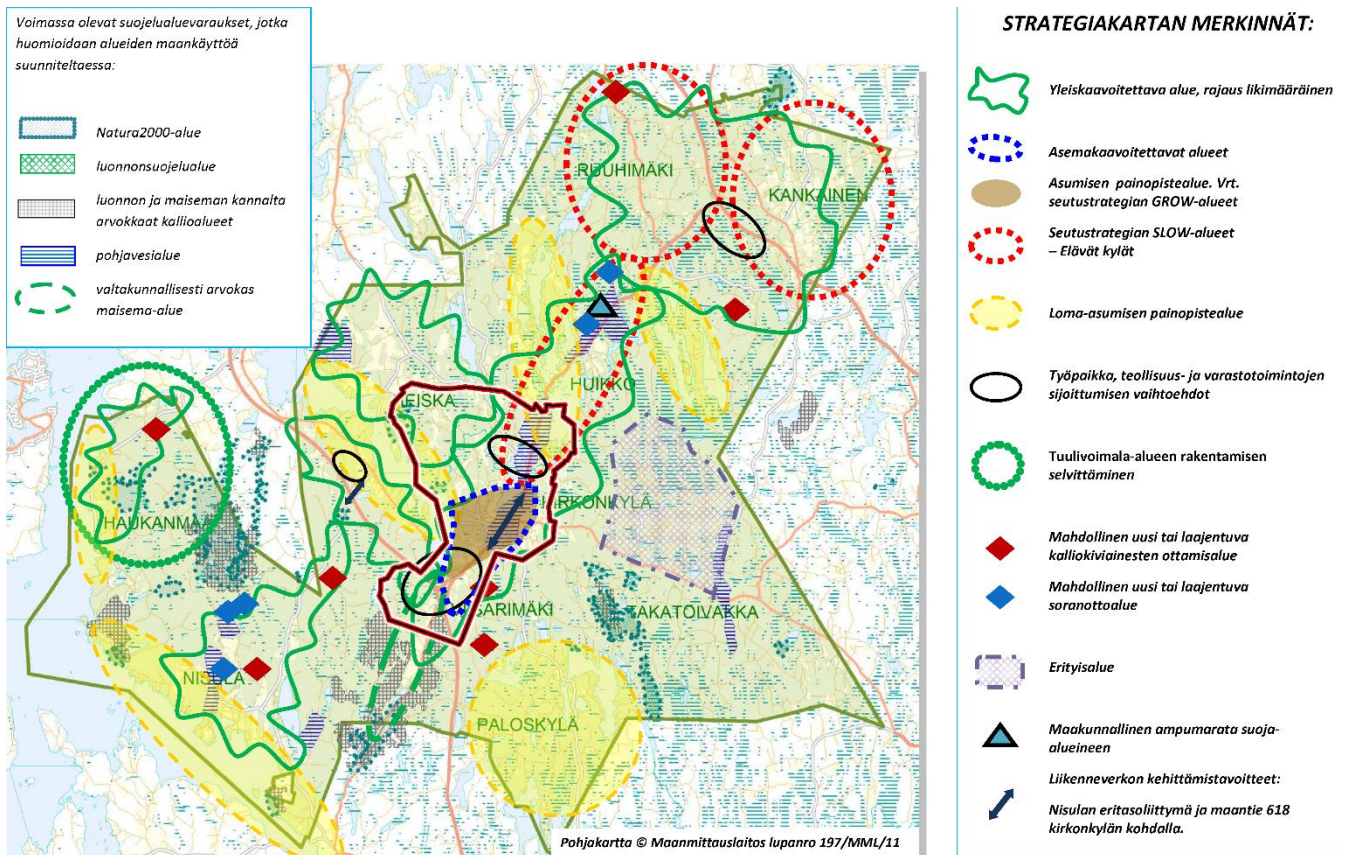
Teollisuustontteja on tarjolla vähän. Viisarimäen yritysalueen asemakaava 2017 on helpottanut tilannetta.

Kuva 78: Asemakaavoitetut, vapaat pientalotontit 2018 vihreällä. Punaisella olevat asuinrakennukset. Vesihuoltoverkko on esitetty sinisillä viivoilla.

3.18.7 Toivakan maankäytön strategia 2030

Toivakan kunnassa on laadittu maankäytön strategia 2030 –niminen asiakirja, joka on hyväksytty kunnanvaltuustossa 14.4.2011.

Kuva 79: Yleiskaava-alue rajattuna maankäytön strategia - kartalla

Yleiskaavan uudistuksen ollessa vireillä on Toivakan kunnan maankäytön strategia 2030 ollut suunnitelma siitä, miten maankäytön ja kulkuyhteyksien on ajateltu kunnassa kehittyvän.

Strategiakartalla suunnittelualue sijoittuu Kirkonkylä–Viisarimäki – osa-alueelle, jonka ominaisuuksia on kuvattu strategiassa seuraavasti:

Yleistä:

Noin puolet Toivakan väestöstä asuu tällä alueella ja alueella sijaitsee valtaosa kunnassa olevista työpaikoista. Seutustrategian GROW - aluetta.

Alueen sijoittuminen, saavutettavuus:

Kirkonkylä sijoittuu maantien 618 varrelle, josta on nopea yhteys 4 - tielle. Palvelut sijaitsevat lähellä toisiaan jalankulkuetäisyydellä. Myös joukkoliikenneyhteydet toimivat.

Kunnallisten palveluiden järjestäminen:

Kunnanviraston palvelut, terveysasema, kouluja päivähoito, vanhustenpalvelutalo, kirjasto, liikuntapalvelut, asemakaava-alueiden kunnallistekniikka ja jätevesien puhdistaminen.

Olevat palvelut:

Vähittäiskauppaa, polttoaineenjakekupiste, kioski, pankki- ja postipalvelut, yksityiset palvelualan yritykset.

Erityistä:

- Asumisen mahdollisuuksien lisääminen on kustannustehokasta ja turvaa osaltaan paikallisten palveluiden säilymistä.
- Kunnan olisi pyrittävä lisäämään maanomistustaan asemakaavan laajenemis- ja kehittämisalueilla.
- ”Baijerinlaakson” valtakunnallisesti arvokas maisema-alue Viisarimäestä Rutalahden suuntaan.

Maankäytön strategian toteuttaminen

Maankäytön strategian toteuttaminen on linjattu strategiassa seuraavasti:

1. Kaavoituksen suunnitelmallisuudella ja ohjelmoinnilla varmistetaan laadukas, riittävä ja kilpailukykyinen tonttivaranto asumisen ja elinkeinoelämän tarpeisiin sekä pyritään samalla ehkäisemään suunnittelemattomasta maankäytöstä aiheutuvia haitallisia vaikutuksia mm. yhdyskuntarakenteen ja kunnallisten palveluiden järjestämisen kannalta.
2. Yleiskaavoissa kiinnitetään laaja-alaisesti huomiota erilaisiin maankäyttötarpeisiin. Näitä ovat esimerkiksi asumisen, palveluiden ja yritystoiminnan sijoittuminen, liikenne, virkistys ja reitistöt, loma-asutus, maa- ja metsätalous, maa-ainesten ottaminen, energian tuotanto, suojelu- ja erityisaluevaraukset.
3. Yleiskaavoissa huomioidaan valtakunnalliset ja maakunnalliset maankäytön ohjaustavoitteet.
4. Asemakaavoituksen painopistealueena on Toivakan kirkonkylä lähialueineen, mutta tämän lisäksi kiinnitetään huomiota kylien elinvoimaisuuteen ja haja-asutuksen ohjaukseen. Tämä tapahtuu laadittavilla osayleiskaavoilla (kyläyleiskaavat) tai kyläsuunnitelmilla, jotka antavat lisäperusteluita näiden alueiden rakennuslupia edeltäville suunnittelutarveratkaisuille.
5. Asemakaavoituksessa huomioidaan kunnan taloudelliset ja toiminnalliset edellytykset vastata kaavan toteutuessa lisääntyvään julkisten palveluiden kysyntään sekä infrastruktuurin rakentamis- ja ylläpitokustannuksiin.
6. Asemakaavoitus perustuu ensisijaisesti kunnan maanomistukseen ja kaavoitus keskittyy nykyisen asemakaavan alueelle tai sen läheisyyteen (asemakaavan lievealueet). Kunta pyrkii lisäämään maanomistustaan kehittyvillä alueilla.
7. Maankäyttösopimuksin laadittavissa yksityismaan asemakaavoissa on varmistettava, että hanke täyttää kunnallisille palveluille, kuntataloudelle, yhdyskuntarakenteelle sekä maanomistajien tasavertaiselle kohtelulle asetetut tavoitteet.
8. Kunta laatii säännöt keskeisimmistä maankäyttösopimusperiaatteista.
9. Haja-asutusta ohjataan ensisijaisesti vesihuoltolaitosten toiminta-alueille.
10. Rakennuslupaharkintaa lisätään alueilla, jossa ei ole oikeusvaikutteista yleiskaavaa tai asemakaavaa.

3.18.8 Rakennusjärjestys

Rakennusjärjestyksen määräykset täydentävät maankäyttö- ja rakennuslakia ja -asetusta sekä voimassa olevia asemakaavoja ja oikeusvaikutteisia yleiskaavoja. Laki, asetus, oikeusvaikutteinen yleiskaava, asemakaava sekä Suomen rakentamismääräyskokoelman määräykset menevät rakennusjärjestyksen edelle.

Toivakan edellinen rakennusjärjestys oli tullut voimaan 1.6.2009.

Toivakan [uusi rakennusjärjestys](#) hyväksyttiin kunnanvaltuustossa 23.4.2018 § 15.

3.18.9 Ympäristönsuojelumääräykset

Toivakan kunnan ympäristönsuojelumääräykset ovat vuodelta 2005. Ympäristönsuojelumääräyksiä noudatetaan muiden kunnallisten määräysten rinnalla ja tarvittaessa niiden kanssa samanaikaisesti.

Uusien ympäristönsuojelumääräysten luonnos on ollut nähtävillä 2018 ja käsitellyssä alkuvuodesta 2019.

3.18.10 Rakennuskiellot

Suunnittelualueetta ei ole asetettu rakennuskieltoon yleiskaavan laatimiseksi. Voimassa oleva rantaosayleiskaava ja asemakaavat ohjaavat rakentamista.

3.18.11 Pohjakartta ja raja-aineisto

Toivakan kirkonkylän asemakaava-alueen pohjakartan 1:2000 on laatinut Jyväskylän kaupunki 2015. Toivakan raja-aineistot päivittyvät kerran kuussa. Yhteyshenkilönä on ari.heinonen@jkl.fi.

Yleiskaavan pohjakarttana käytetään maanmittauslaitoksen peruskartta-aineistoa.

4 YLEISKAAVAN TAVOITTEET

4.1 Suunnittelutilanteesta johdetut tavoitteet

4.1.1 Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaisesti yleiskaava tulee suunnitella siten, että lopputuloksena voidaan saavuttaa:

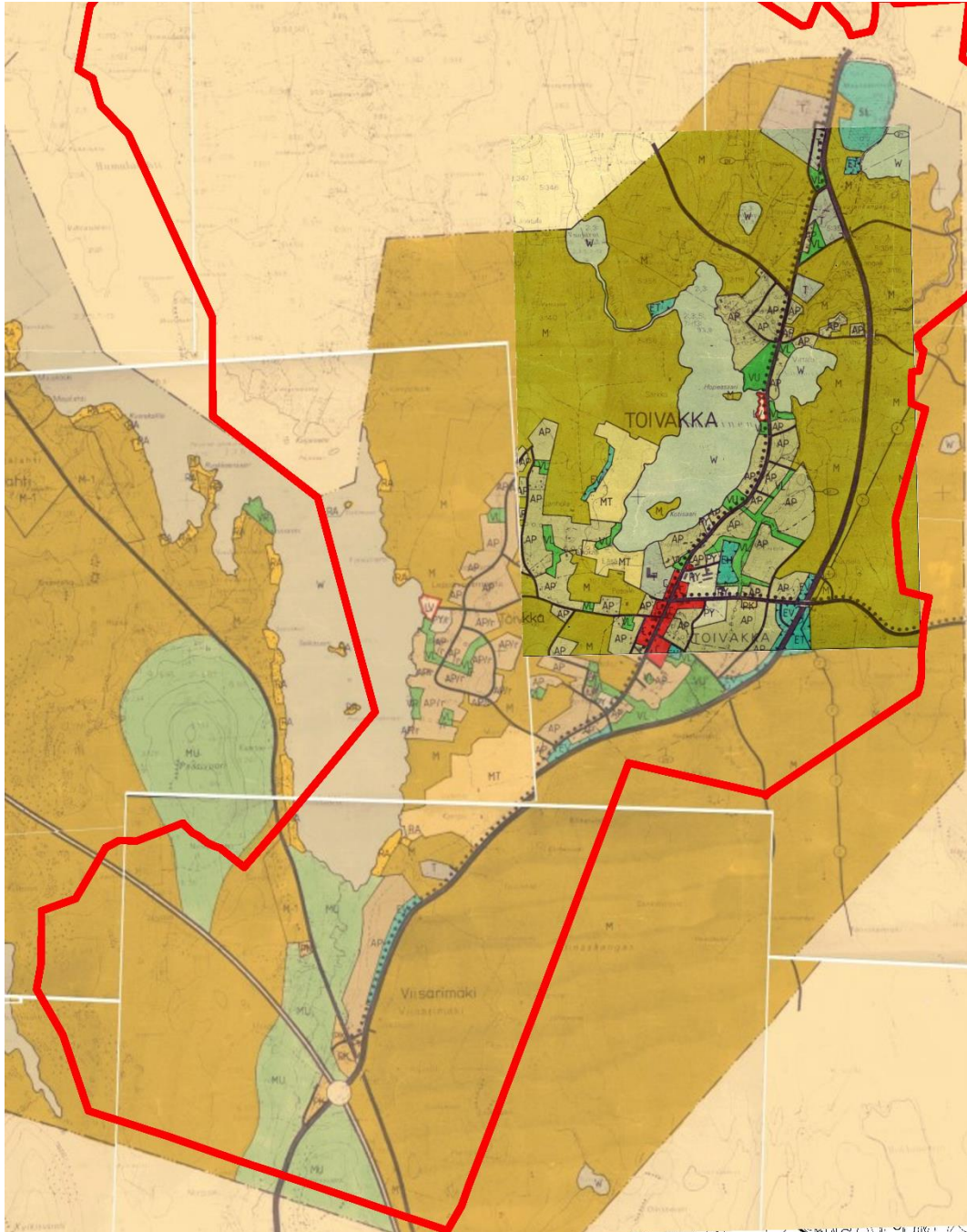
- Toimivat yhdyskunnat ja kestävä liikkuminen
- Tehokas liikennejärjestelmä
- Terveellinen ja turvallinen elinympäristö
- Elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö sekä luonnonvarat
- Uusiutumiskykyinen energiahuolto

Esim. ilman erityisiä perusteita ei hyviä ja yhtenäisiä peltoalueita tule ottaa taajamatoimintojen käyttöön eikä hyviä ja laajoja metsätalousalueita pirstoa muulla maankäytöllä.

4.1.2 Maakuntakaavan tavoitteet

Maakuntakaava on ohjeena yleiskaavaa laadittaessa. Voimassa olevan maakuntakaavan tavoitteet käyvät ilmi edellä kohdassa 3.18.2 Keski-Suomen maakuntakaavan tarkistus, sivu 98.

4.1.3 Voimassa olevan yleiskaavan tavoitteet

Kuva 80: Ote voimassa olevasta yleiskaavasta 1992

Nelostien uuteen linjaukseen on varauduttu jo 1992, linjaus on toteutunut idemmäksi lähemmäs taajamaa kuin yleiskaavassa 1992.

Yleiskaavaan merkitty kevyen liikenteen väylä keskustasta Viisarinmäkeen on toteutunut, samoin pientaloalueet valtatie liittymästä keskustaan päin lähdeittäessä Toivakantien varrella. Rakennusten suojaksi on yleiskaavassa 1992 osoitettu suojaviheralue.

Yleiskaavassa 1992 on varauduttu kuntakeskuksen itäpuolelta kiertävään pääväylään. Taajaman on ajateltu rakentuvan sen länsipuolelle. Toivakantien itäpuolelle ei 1992 ole osoitettu muuta kuin maa- ja metsätalousaluetta.

Toivakantien varrella Viisarinmäen asuintalojen jälkeen on merkitty pieni teollisuusalue, jonka jälkeen maatalousalue tien länsipuolelle ennen taajamarakennetta.

Keskustaajaman länsipuolelle on hahmoteltu 1992 pientaloasutuksen reservialueita. Katuverkosto on suunniteltu siten, että alueelle muodostuu vaihtoehtoisia yhteyksiä. Ko. alueesta osa (Leppävedenranta) on asemakaavoitettu, mutta alue ei ole lähtenyt toteutumaan. Tonttikysyntä on ollut vähäistä.

Ahokkaan alue on lähtenyt toteutumaan pääkokoojaväylä Joutulantien itäpuolella, Joutulantien länsipuoli ei. Joutulantie kulkee maaston harjanteella, länsipuoli viettää länteen. Alueella ei ole erityisiä esteitä rakentamiselle ja se sijoittuu olevan kunnallistekniikan vaikutuspiiriin.

Kirkon koillispuolelle on 1992 hahmoteltu asuinpienaloalueita. Alueet eivät ole toteutuneet pientaloalueina asemakaavatasollakaan. 2018 voimaan tullessa kirkonkylän asemakaavan muutoksessa, laajennuksessa ja osittaisessa kumottiin voimassa olevat asemakaavat ohitustielle varatun alueen osalta.

4.2 Kunnan asettamat tavoitteet

Oikeusvaikutteisen osayleiskaavan puuttuminen on vaikeuttanut kirkonkylän maankäyttöä koskevien päätösten tekemistä.

Vanhassa yleiskaavassa vielä olleen mutta uudessa maakuntakaavassa jo poistuneen ohitustievarauksen myötä vapautuneiden alueiden käyttö tulee arvioida uudelleen.

Vanhan osayleiskaavan huomattavan suurten maa- ja metsätalouteen varattujen alueiden sisällyttämistä yleiskaavoihin ei enää pidetä tarkoituksenmukaisena.

4.2.1 OAS:iin 2014 kirjatut tavoitteet

Toivakan kunta käynnisti Viisarimäki - kirkonkylä osayleiskaavan laatimisen vuonna 2014. Syksyllä 2014 nähtävillä olleessa ensimmäisessä OAS:ssa oli kirjattu tavoitteiksi:

- 1992 yleiskaavan päivittäminen tämän hetken ja tulevaisuuden tarpeita varten
- Toimiminen jatkossa pohjana sekä tavoitteena kunnan tulevalle kehittämiselle
- Tavoitevuosi 2040
- Liikennejärjestelmän toimivuus, tieratkaisujen taloudellisuus, kestävän kehityksen periaatteet ja viihtyvyys
- Maantien 618 ja sen lähialueen yleiskaavallinen suunnittelu
- Taajaman ohitustien kaavallinen arviointi ja tarveselvitys
- Alueiden käytön suunnittelu, esim. yritystoiminnan sijoittuminen
- Oikeusvaikutteisuus ohjaamaan asemakaavoitusta ja osittain mahdollistamaan rakennuslupien myöntäminen kaavassa erikseen osoitetuilla alueilla

4.2.2 Ympäristöjaosto 28.5.2015

Toivakan kunnan *ympäristöjaoston* kokouksen 28.5.2015 pöytäkirjaan on kirjattu seuraavia tavoitteita:

- Huomioitava kevyen liikenteen liikennejärjestelyt; mm. kevyen liikenteen väylä Paloistentien varteen Soneralta urheilukentälle, yhteydet Saarisen asuntoalueelle
- Liikenteenohjausmerkit päiväkotien lähelle ja Malviharjuntien varteen (lapsi-varoitukset)
- MH-Betonin Oy:n maa-ainestenottoalue sopisi pientalo/virkistysalueeksi
- Kankaan perikunnalta ostettu alue suunniteltava ympäristöhäiriöitä aiheuttamattomaksi tuotanto/liiketoimintojen alueeksi
- Vestonmäen alle tulisi suunnitella yritystoimintojen alue
- Toivakantie säilytettävä rakennusten ja kasvillisuuden osalta matalana
- Vireä ja toimiva Kirkonkylä säilytetään maalaismaisena ja väljänä
- Hyvät peruspalvelut kaikenikäisille
- Omatomaisuuteen kannustava
- Viisarimäen risteyksen siistiminen; alue vaikuttaa koko kuntakuvaan

4.2.3 Perusturvalautakunta 2.6.2015

Toivakan kunnan *perusturvalautakunnan* kokouksen 2.6.2015 pöytäkirjaan on kirjattu seuraavia tavoitteita:

- Yleinen viihtyvyys huomioidaan säilyttämällä viheralueita
- Maalaismaisuus säilytetään uuden kehittämisen ohessa
- Kevyen liikenteen väylät ja valaistus ovat lapsi- ja senioriystävällisiä
- Kaavoituksessa huomioidaan ikäihmisten asuinrakennusten keskittäminen samalle alueelle palvelukeskuksen ympärille
- 4-tien risteys tehdään Toivakkaan houkuttelevaksi ja näkyväksi
- Yrityksille pyritään kaavoittamaan toimitilamahdollisuuksia 4-tielle

4.2.4 Maakuntakaavan tarkistukseen kunnan esittämät aloitteet

Maakuntakaava uudistettaessa (uusi maakuntakaava astui voimaan 2018) kunta esitti siinä huomioitavaksi seuraavia tavoitteita:

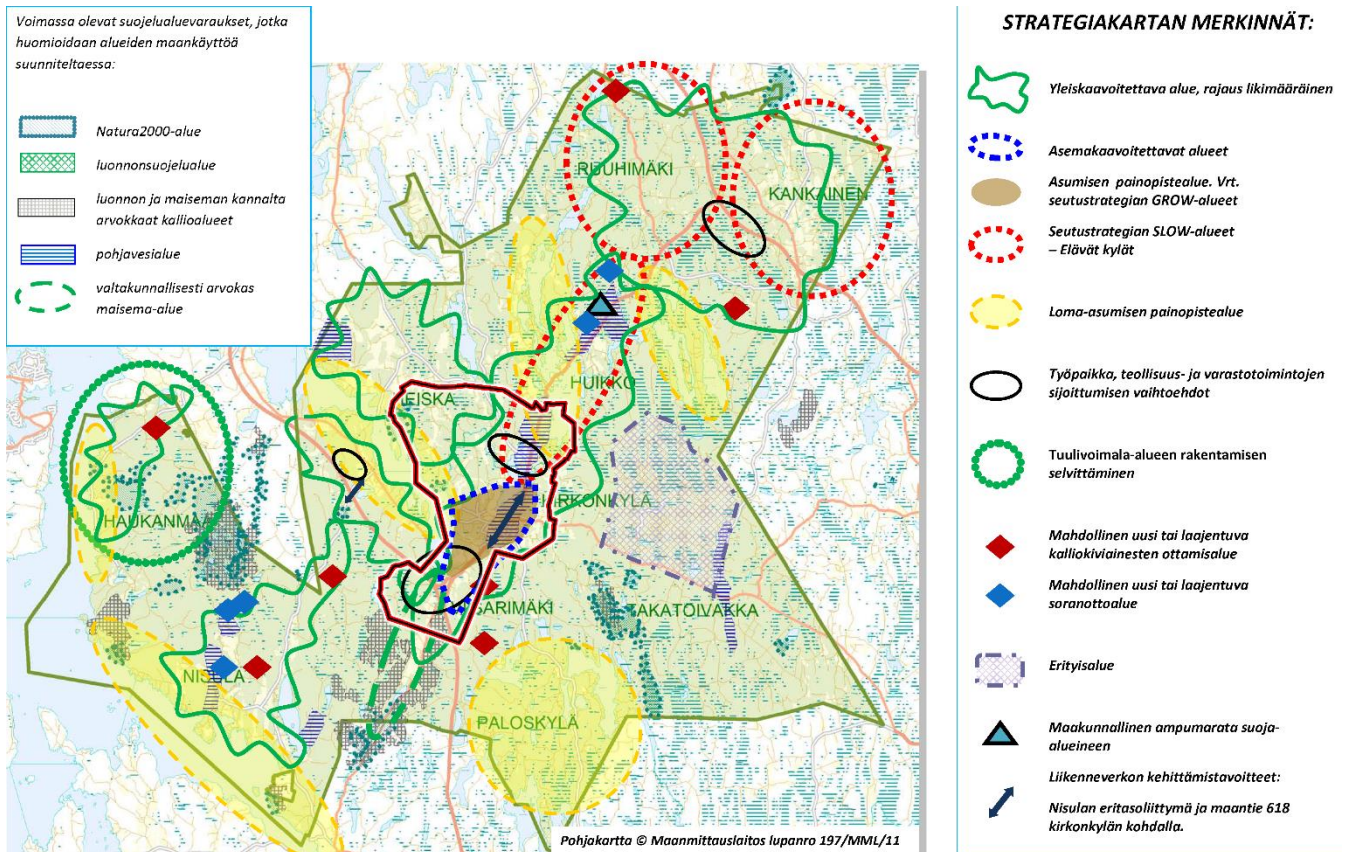
- Viisarimäestä työpaikka - alue
- Uusi liittymä Viisarimäen eteläpuolelle

Esitettyjä tavoitteita ei uuden maakuntakaavan kartan mittakaavassa ole erikseen huomioitu.

4.2.5 Toivakan kunnan maankäytön strategia 2030 mukaiset tavoitteet

Kunnan tavoitteita on kirjattu myös Toivakan kunnan maankäytön strategia 2030 -nimiseen asiakirjaan, joka on hyväksytty kunnanvaltuustossa 14.4.2011.

23.10.2019

Kuva 81: Yleiskaava-alue rajattuna maankäytön strategia - kartalla

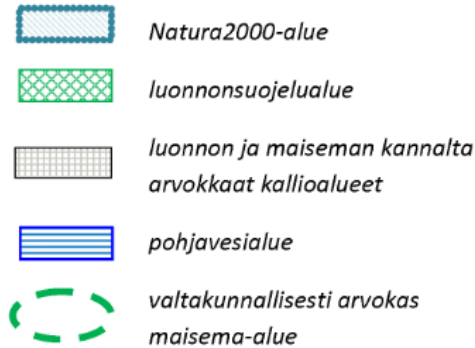
Yleiskaavoitukseen liittyen on kirjattu seuraavia tavoitteita:

- Kaavoituksen suunnitelmallisuudella ja ohjelmoinnilla varmistetaan laadukas, riittävä ja kilpailukykyinen tonttivaranto asumisen ja elinkeinoelämän tarpeisiin sekä pyritään samalla ehkäisemään suunnittelemattomasta maankäytöstä aiheutuvia haitallisia vaikutuksia mm. yhdyskuntarakenteen ja kunnallisten palveluiden järjestämisen kannalta.
- Yleiskaavoissa kiinnitetään laaja-alaisesti huomiota erilaisiin maankäyttötarpeisiin. Näitä ovat esimerkiksi asumisen, palveluiden ja yritystoiminnan sijoittuminen, liikenne, virkistys ja reitistöt, loma-asutus, maa- ja metsätalous, maa-ainesten ottaminen, energian tuotanto, suojelu- ja erityisaluevaraukset.
- Yleiskaavoissa huomioidaan valtakunnalliset ja maakunnalliset maankäytön ohjaustavoitteet.
- Kunta laatii säännöt keskeisimmistä maankäyttösopimusperiaatteista.
- Haja-asutusta ohjataan ensisijaisesti vesihuoltolaitosten toiminta-alueille.
- Rakennuslupaharkintaa lisätään alueilla, jossa ei ole oikeusvaikutteista yleiskaavaa tai asemakaavaa.

Kuva 82: Ote strategiakartasta kirkonkylän osayleiskaavan suunnittelualueen osalta.

Voimassa olevat suojelualuevaraukset, jotka huomioidaan alueiden maankäyttöä suunniteltaessa:

Kuva 83: Strategiakartan suunnittelualueita koskevat merkinnät

4.2.6 Kunnan tavoitteet valtatie varren sekä valtakunnallisesti arvokkaan maisema-alueen suhteen

Vuosina 2010–2015 toteutetun valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden päivytysinventoinnin johdosta järjestettiin kuuleminen keväällä 2016. Toivakan kunnan antamassa lausunnossa todettiin, että kunnan elinvoimalle on erityisen tärkeää, että mahdolliset rajoitukset eivät koske Valtatie 4:n varren käyttöä yritystoimintaan, eivätkä maa- ja metsätalouden harjoittamista tai tuulivoiman hyödyntämistä.

4.3 Osallisten tavoitteet

Yleiskaavan vireille tulosta kuulutettiin 16.11.2014. OAS (päiväys 3.3.2014) oli erikseen nähtävillä 17.11.2014 – 18.12.2014. OAS:ia esiteltiin tilaisuudessa Toivakan kirjastolla 18.11.2014. Yleiskaavasta pidettiin informaatiotilaisuus myös 25.5.2015. Kaavoituksen tavoitteista oli mahdollista jättää kirjallinen mielipide kaavakkeella kesällä 2015.

Edellä mainittujen yhteydessä kunnalle osoitettiin kirjallisesti seuraavia tavoitteita:

- vakituisen asumisen rakennuspaikkoja Leppäveden ja Saarisen rannoille sekä Viisarimäkeen
- Leppäveden pohjukkaan uimaranta ja venevalkama
- Yritystoiminnan keskittäminen
- Voimassa olevan kylien kehittämissuunnitelman mukaisen kyläkaavojen suunnittelun toteuttaminen samanaikaisesti
- Pienehköjen asemakaavan puistoalueiden yhdistäminen tontteihin
- Kevyenliikenteen väylä Toivakantien ja Urheilukentän välille Palosentielle
- Suojelu- ja rauhoitusalueiden huomioiminen
- Hietakosken puronotkon säilyttäminen

4.4 Osallisten tavoitteet prosessin aikana

Prosessi toteutetaan MRL:n mukaisesti siten, että se sisältää valmisteluvaiheen kuulemisen ja ehdotusvaiheen nähtävillä olon. Osallisilla on mahdollisuus antaa kaavasta mielipiteitä ja muistutuksia.

4.5 Alueen oloista ja ominaisuuksista johdetut tavoitteet

Yleiskaavassa pyritään tunnistamaan ja huomioimaan selvitysten yhteydessä löydetty arvokkaan kulttuuriympäristö-, luonto-, maisema- ym. kohteet.

Osalle suunnittelualueesta sijoittuu pohjavesialuetta, minkä suojelu pyritään huomioimaan riittävin kaavamääräyksin.

Ohitustiestä luovuttua liikenne keskustajaman läpi tulee jatkumaan entisellään. Yleiskaavalla pyritään ratkaisemaan ohitustielle varatun alueen maankäyttö.

4.6 Kaavan laadulliset tavoitteet

Kaava pyritään prosessilla saattamaan muotoon, joka on selkeä ja sopivan joustava.

5 YLEISKAAVAN SUUNNITTELUN VAIHEET

5.1 Aloitusvaihe

5.1.1 Yleiskaavan suunnittelun tarve

Maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) mukaan *kunnan tulee huolehtia tarpeellisesta yleiskaavan laatimisesta ja sen pitämisestä ajan tasalla*¹².

Toivakan kunnanvaltuuston 1992 hyväksymä yleiskaava on oikeusvaikutukseton ja vanhentunut.

Kun asemakaava laaditaan alueelle, jolla ei ole oikeusvaikutteista yleiskaavaa, on asemakaavaa laadittaessa soveltuvin osin otettava huomioon myös mitä yleiskaavan sisältövaatimuksista säädetään¹³. Oikeusvaikutteinen ja ajantasainen yleiskaava helpottaa maankäytön suunnittelua.

5.1.2 Suunnittelun käynnistäminen ja sitä koskevat päätökset

Suunnittelu on käynnistetty kunnan omasta aloitteesta. Vireille tulosta on kuulutettu 16.11.2014.

5.1.3 Osallistuminen ja yhteistyö

Kaavasta on laadittu MRA 63 §:n mukainen osallistumis- ja arviointisuunnitelma (OAS). OAS sisältää perustiedot kaavahankkeesta ja sen valmisteluprosessista niin, että osalliset voivat arvioida kaavan merkitystä ja tarvetta osallistua sen valmisteluun. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma on kaavaselostuksen liitteenä.

Oas on laadittu ensimmäisen kerran 3.3.2014. Oas päivitettiin 30.5.2017.

Osalliset

Osallisia ovat alueen maanomistajat ja ne, joiden asumiseen, työntekoon tai muihin oloihin kaava saattaa huomattavasti vaikuttaa, sekä viranomaiset ja yhteisöt, joiden toimialaa suunnittelussa käsitellään (MRL 62§).

¹² MRL 36

¹³ MRL 54.4

Maanomistajat ja asukkaat

- Kaava-alueeseen rajoittuvan alueen maanomistajat ja asukkaat
- Kaavan vaikutusalueen asukkaat
- Kaava-alueen vaikutusalueen yritysten, laitosten työntekijät ja käyttäjät sekä yritykset, elinkeinonharjoittajat ja maanviljelijät

Viranomaiset:

- Keski-Suomen ELY-keskus
- Keski-Suomen Liitto
- Keski-Suomen Museo
- Toivakan kunnan hallintokunnat
- Palo- ja pelastustoimi
- Jyväskylän ympäristöterveydenhuollon palveluyksikkö
- Maanmittauslaitos

Yritykset, yhteisöt, yhdistykset ja järjestöt, joiden toimialaa suunnittelussa käsitellään

- [Toivakan Pitäjöseura](#)
- kylätoimikunnat
- laajakaistayhtiöt
- sähköyhtiöt
- muut paikallisella tasolla toimivat yhteisöt
- maakunnan tasolla toimivat yhteisöt

Osallisilla on oikeus ottaa osaa kaavan valmisteluun, arvioida sen vaikutuksia ja lausua kaavasta mielipiteensä. Osallisten kesken järjestetään tarvittaessa neuvotteluja.

Osallistuminen ja vuorovaikutusmenettelyt

Osallinen voi olla yhteydessä kaavan laatijaan ja kunnan virkamiehiin kaavaan liittyvissä asioissa koko kaavaprosessin ajan. Yhteystietoja on esitetty sivulla 170. Kaavoituksen eri vaiheissa esitetyt mielipiteet kirjataan kaavaselostukseen.

Osallisten erityiset kuulemisvaiheet ovat seuraavat:

Palaute OAS:sta

Osallinen voi antaa vapaamuotoisesti palautetta OAS:sta.

Mielipide kaavan valmisteluvaiheessa

Kaavaluonnoksesta osallinen voi esittää mielipiteen. Mielipiteen esittämistapa ja osoite ilmoitetaan valmisteluvaiheen kuulemisen kuulutuksen yhteydessä.

Muistutus kaavaehdotuksesta

Kaavaehdotuksesta osallinen voi jättää kirjallisen muistutuksen. Ohjeet ilmoitetaan kuulutuksessa.

Niille muistutuksen tehneille, jotka ovat samalla ilmoittaneet osoitteensa, laaditaan kirjallinen perusteltu vastine.

Mikäli haluaa henkilökohtaisen erillisen tiedotteen kaavan hyväksymisestä, sen voi mainita muistutuksen yhteydessä.

Valitus kaavan hyväksymisestä

Kaavan hyväksymistä koskevasta kunnanvaltuuston päätöksestä voi valittaa Hämeenlinnan hallinto-oikeudelle.

Koska vain laillisuusperusteet ovat oikeudellisesti merkityksellisiä, on kaavan sisältöön liittyvät seikat suositeltavaa tuoda esille mahdollisimman varhain kaavan kuumisvaiheiden yhteydessä.

Tiedotustavat

Kaavoituksen osallistumisen kannalta tärkeistä vaiheista; vireille tulosta, OAS:n, kaavaluonnoksen ja -ehdotuksen nähtävillä panoista, kaavan hyväksymisestä ja lopuksi kaavan voimaantulosta tiedotetaan [Paikallisuutiset](#)¹⁴ – sanomalehdessä, kunnan ilmoitustaululla ja kunnan internetsivuilla <http://www.toivakka.fi>. Kaavaaineistoihin voi tutusta sähköisesti kunnan www-sivujen kautta.

Vieraspaikkakuntalaisia maanomistajia tiedotetaan henkilökohtaisesti kirjeitse ennen kaavaehdotuksen nähtävillä panoa. Kirjeet lähetetään viikkoa ennen nähtävillä olon alkua.

5.1.4 Viranomaisyhteistyö

Viranomaiset ottavat kantaa suunnitelmiin toimialansa ja tehtäviensä puitteissa.

Keski-Suomen ELY-keskuksen tehtävät:

- yritysten neuvonta-, rahoitus- ja kehittämisspalvelut
- elinkeinoelämän ja innovaatioympäristön kehittäminen
- työmarkkinoiden toiminta ja työllisyys
- teiden kunnossapito
- tiehankkeet
- liikenteen lupa-asiat
- joukkoliikenne
- liikenneturvallisuus
- ympäristönsuojelu
- alueidenkäyttö, yhdyskuntarakenne ja rakentamisen ohjaus
- kulttuuriympäristön hoito
- luonnon monimuotoisuuden suojelu ja kestävä käyttö
- vesivarojen käyttö ja hoito
- ympäristötiedon tuottaminen ja -tietoisuuden edistäminen
- osaaminen ja kulttuuri
- maahanmuutto, maahanmuuttajien kotouttaminen ja työllistyminen yhteistyössä Pirkanmaan ELY-keskuksen kanssa

Neuvottelut

MRL 66.2 mukainen viranomaisneuvottelu on pidetty vuonna 2014 samanaikaisesti kirkonkylän asemakaavan viranomaisneuvottelun kanssa.

Pitkähkön valmisteluajan johdosta, ja koska alueella on maakunnallisesti arvokasta rakennettua kulttuuriympäristöä, katsottiin kirkonkylän asemakaavoituksen yhteydessä tarpeelliseksi järjestää uusi viranomaisneuvottelu. Viranomaisneuvottelu kirkonkylän asemakaavaa koskien pidettiin Keski-Suomen ELY-keskuksessa maanantaina 26.3.2018. Neuvottelusta on laadittu MRA 26.6 mukainen muistio, joka on asemakaavan kaavan selostuksen liitteenä.

Rakennettuun kulttuuriympäristöön liittyen järjestettiin kirkonkylän asemakaavaa laadittaessa Keski-Suomen Museon ja kunnan kesken erillinen neuvottelu Toivakassa 16.4.2018. Neuvottelusta laadittiin muistio, joka on kirkonkylän asemakaavan liitteenä.

¹⁴ ilmestyy torstaisin

Yleiskaavaprosessin aikana pidetään tarvittaessa viranomaisten kanssa työneuvotteluja.

Viranomaisneuvottelu järjestetään tarvittaessa vielä sen jälkeen, kun kaavaehdotus on ollut julkisesti nähtävänä ja sitä koskevat mielipiteet ja lausunnot on saatu. Viranomaisneuvottelu pidettiin 29.4.2019.

Lausunnot

Viranomaisilta pyydettiin lausunnot kaavaluonnoksesta ja -ehdotuksesta.

Kaavaselostukseen, vastineraportteihin ja viranomaisneuvottelun muistioon on kirjattu lausuntojen sisältö sekä miten ne on kaavan laadinnassa huomioitu (vastineet).

5.2 Aikataulu

5.2.1 Vireille tulo 2014

MRL 66.2 § mukainen aloitusvaiheen viranomaisneuvottelu pidettiin 4.3.2014. Yleiskaavan vireille tulosta kuulutettiin 16.11.2014.

5.2.2 Informaatiotilaisuus ja kysely 2015

Kirkonkylän osayleiskaavasta pidettiin informaatiotilaisuus Toivakan kirjastolla 25.5.2015. Kaavoituksen tavoitteista oli mahdollista jättää kirjallinen mielipide kaavakkeella kesällä 2015.

5.2.3 OAS nähtäville, kesäkuu 2017

Kunta kuulutti yleiskaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelman päivityksestä ja nähtäville panosta.

5.2.4 Valmisteluvaiheen kuuleminen, syyskuu 2018

Osayleiskaavaluonnos oli nähtävillä 3.9.2018 – 5.10.2018 välisen ajan (32 vrk) Toivakkatalolla sekä internetissä. Kaavaluonnoksesta järjestettiin myös esittelypäivä Toivakkatalolla 18.9.2018 klo 13 – 15 välisenä aikana. Nähtävillä olon aikana osallisilla oli mahdollisuus antaa valmisteluaineistosta *mielipiteitä*. Viranomaisia tiedotettiin valmisteluaineistosta.

5.2.5 Kaavaehdotus, helmi - maaliskuu 2019

Osayleiskaavaehdotus oli nähtävillä 7.2.2019 – 11.3.2019 (32 vrk). Osallisilla oli mahdollisuus jättää kaavasta kirjallinen *muistutus*, viranomaisilta pyydettiin lausunnot. Ehdotusvaiheen nähtävillä olon jälkeinen viranomaisneuvottelu pidettiin 29.4.2019. ELY-keskus antoi lausuntonsa laaditusta Natura-arvioinnista 24.7.2019.

5.2.6 Hyväksymisvaihe, elo - marraskuu 2019

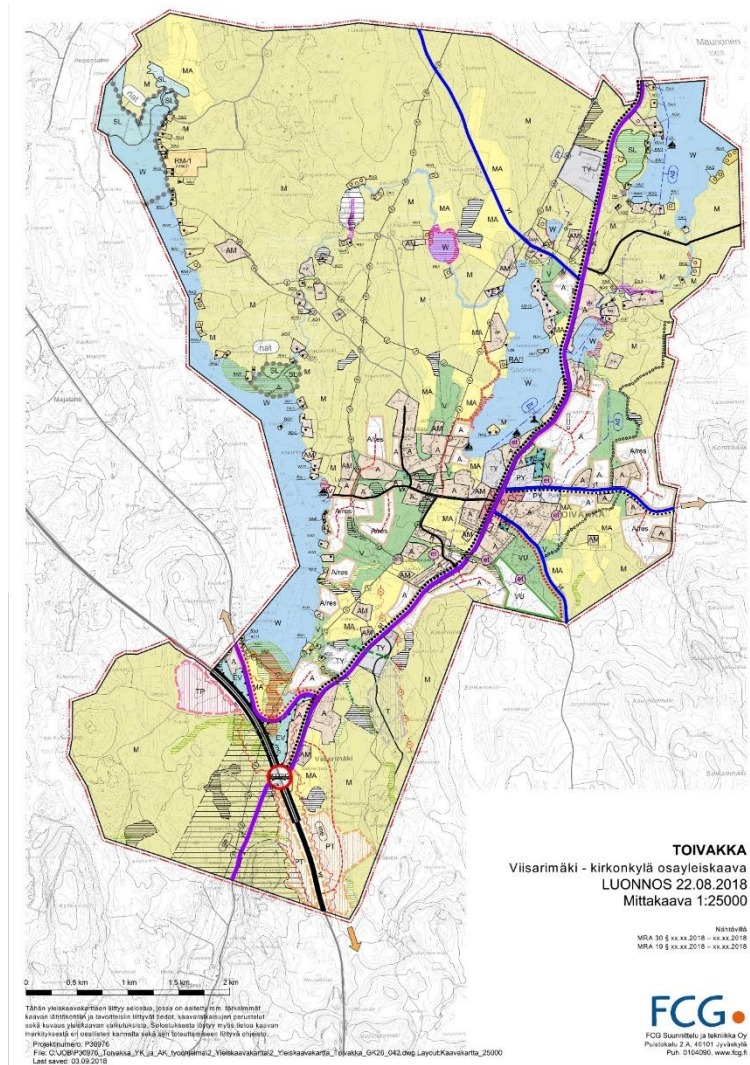
Niille muistutuksen jättäneille, jotka ovat ilmoittaneet osoitteensa, laaditaan kirjalliset vastineet. Jos kaavaan tehdään nähtävillä olon jälkeen vielä merkittäviä muutoksia, se asetetaan uudestaan ehdotuksena nähtäville. Jos muutokset koskevat vain muutamaa osallista, niitä osallisia, joita muutokset koskevat, kuullaan erikseen. Kaavan hyväksymisestä päättää kunnanvaltuusto. Hyväksymistä koskevasta päätöksestä kuulutetaan. Niille, jotka ovat sitä pyytäneet, ilmoitetaan kaavan hyväksymisestä erikseen.

5.2.7 Voimaan tulo, joulukuu 2019

Siitä, kun kaavan hyväksymisestä koskeva päätös on tullut osallisten tietoon, alkaa kuukauden valitusaika. Ilman valituksia kaava saa lainvoiman valitusajan päätyttyä kuulutuksella.

5.3 Valmisteluvaiheen kuuleminen

Toivakan Viisarimäki – kirkonkylän osayleiskaavaluonnos oli nähtävillä 3.9.2018 – 5.10.2018 välisen ajan (32 vrk) Toivakkatalolla sekä internetissä. Kaavaluonnoksesta järjestettiin myös esittelypäivä Toivakkatalolla 18.9.2018 klo 13 – 15 välisenä aikana.

Kuva 84: Nähtävillä ollut luonnos

Valmisteluaineistosta annettiin 3 lausuntoa ja 8 mielipidettä.

Viranomaislausunnon antoivat:

- Keski-Suomen Museo
- Keski-Suomen ELY-keskus
- Keski-Suomen Liitto

Palaute ja niihin laaditut vastineet ovat kaavaselostuksen liitteenä 6.

Kaavaan tehtiin seuraavat täydennykset ja muutokset ennen ehdotuksena nähtävälle asettamista:

5.3.1 Rakennussuojelu

Asemakaavalla suojellut rakennukset sekä maakuntakaavassa valtakunnallisiksi tai maakunnallisesti merkittäviksi määritellyt rakennukset huomioitiin asemakaavoi-
tusta ja rakennuslupakäytäntöjä ohjaavalla merkinnällä.

Maakunnallisesti merkittävistä kohteista yleiskaava-alueelle sijoittuvat Silanderin
torppa ja Toivakan kirkonkylä. "Toivakan kirkonkylä" – kohde käsittää laajemman
ja maakuntakaavassa tarkasti rajaamattoman kokonaisuuden, sen suojelu huomi-
oitiin yleismääräyksellä.

5.3.2 Muinaismuistot

Kaavakartalle lisättiin tiedossa olevat muinaisjäännökset muinaismuistokohde – ja
aluemerkinnöin. Merkintään liitettiin selitysteksti museon lausunnon mukaisesti.
Kohteisiin lisättiin myös indeksinumero, joka viittaa kaavaselostukseen lisättävään
kuvaukseen. Kohteiden sijainnit tarkistettiin ja todettiin, että kaavamerkin-
nät ja niiden mahdollistama toiminta eivät uhkaa kohteiden säilymistä ja suojelua.

5.3.3 Liikenne

Kaavaselostukseen kirjattiin, että valtatie 4 on kaava-alueella maakuntakaavassa
moottori- tai moottoriliikennetienä ja valta/kantatienä sekä näihin liittyvänä kehittä-
misakselina. Tie on myös osa eurooppalaista TEN-T ydinliikenneverkkoa. Toteu-
tuessaan tämä tulee vaikuttamaan ympäröivään maankäyttöön, mm. liittymien
poistamiseen.

Kaavaratkaisua muutettiin siten, että uusia liittymiä valtatielle ei esitetä.

Eritasoliittymään liittyvään merkinnän määräykseen lisättiin: *"Eritasoliittymän yk-
sityiskohdat ratkaistaan tarkemman suunnittelun yhteydessä ja liittymän tilantarve
tulee turvata"*.

Kevyen liikenteen merkinnät muutettiin liikenneselvityksen mukaiseksi.

Liikennemelua havainnollistavien aineistojen lähtöperä esitettiin ja selvitysten kel-
poisuutta ja merkitystä arvioitiin.

Valmisteluvaiheen kuulemisen jälkeen valmistunut liikenneselvitys toimitettiin ELY-
keskukselle jo ennen kaavaehdotuksen nähtäville panoa.

Yhdys- ja kantateitä ei enää eroteltu vaan ne esitettiin merkinnällä yt/kk.

5.3.4 Toivakan varikon huomiointi

Toivakan varikon uloin suojavyöhyke ulottuu kaava-alueen koillisosaan. Suoja-alue
merkittiin kaavaan maakuntakaavan mukaisesti ja lisättiin siihen liittyvä suunnitte-
lumääräys.

5.3.5 Asumisen aluevaraukset

Kaavaratkaisun perusteluja ja vaikutusten arviointia täydennettiin. Toteutunut asu-
minen huomioitiin.

Rakentamiseen huonosti soveltuviksi osoittautuneiden alueiden osalta käyttötarkoi-
tus muutettiin.

5.3.6 Rakennuslupan myöntäminen suoraan yleiskaavalla

Kaavamääräyksen, jonka perusteella rakennuslupia voidaan suoraan myöntää, kohdentumista tarkennettiin muotoilemalla määräys toisenlaiseen kieliasuun.

Emätilaselvitys ja rantarakennusoikeus tarkistettiin ehdotusvaiheeseen vastaavalla tavalla kuin muualla käynnissä olevissa Toivakan rantaosayleiskaavojen uudistuksissa. Tarkasteluvuosi vaihdettiin. Viisarimäki-kirkonkylän osayleiskaavaan kuuluvalla voimassa olevan rantaosayleiskaavan muilla osilla on myös sovellettu vastaavia mitoituseriaatteita. Osayleiskaavaehdotukseen merkittiin päivitetyn emätilaselvityksen ja uudistetun mitoituksen sallimat uudet rakennuspaikat kiinteistöittäin ja luontoselvitysten tulokset huomioiden.

5.3.7 Matkailu

RM – alueelle tarvittavan rakennusoikeuden määrää tarkistettiin.

5.3.8 Maatilat

Maatilojen aktiivisuus tarkistettiin ja AM – merkinnän selitys lisättiin.

5.3.9 Maisema

Häyhän luonto- ja maisemaselvityksen sisältöä sekä koko suunnittelualueen maiseman rakennetta, arvoja ja ominaispiirteitä tarkasteltiin ja avattiin enemmän ehdotusvaiheen kaavaselostukseen.

Valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden päivitysinventoinnin tuottamaa tietoa alueen maisema-alueiden arvoista ja ominaispiirteistä käsiteltiin laajemmin. Viisarinmäki-Rutalahden valtakunnallinen maisema-alue esitettiin maakuntakaavan rajauksen mukaisena.

Perinnemaisemakohteet selvitettiin ja huomioitiin.

ma- ja MA – kaavamerkintöihin lisättiin maisema-arvojen säilymistä turvaavat kaavamääräykset.

5.3.10 Luonto

RM-1 – alueen osalta tarkistettiin tiedossa olevat luontotiedot.

Luontoarvojen kuvausta ja merkintätapoja täydennettiin ja muutettiin perinteisemmiksi.

Laadittiin Naturatarvearvio Natura 2000 – kohteeseen rajautuvan RM-1 – alueen johdosta.

Viheryhteystarvemerkin määräystä täydennettiin siten, että kaikki yhteystarpeet tulivat huomioitaviksi liitoyhteyden säilyttäen (puuryhmien välimatkaa koskeva määräys).

Lisättiin Korpelankolun luonnonsuojelualue.

Lisättiin Salokankaan luonnonmuistomerkki.

Laajennettiin Maunosensuon rajausta järvenrantakannakselle maakuntakaavan rajauksen mukaiseksi.

Tarkistettiin ja siirrettiin tontteja tai muuten varmistettiin luonnonsuojelulain noudattaminen lisättävällä kaavamääräyksellä, jos rakennuskohde oli päällekkäin viitasammakon/lummelampikorenon lisääntymis- ja levähdyspaikkojen kanssa.

Yleiskaavan luontoselvityksen luontorajauksia tarkennettiin niillä kohdin, joissa raja-
saus oli tarkentunut asemakaavoituksen yhteydessä.

- Keski-Suomen Museo
- Keski-Suomen Pelastuslaitos
- Keski-Suomen ELY-keskus

5.4.1 Viranomaisneuvottelu

Nähtävillä olon jälkeen 29.4.2019 järjestettiin MRA 81.1 mukainen viranomaisneuvottelu. Viranomaisneuvottelussa keskusteltiin palautteesta, laadituista alustavista vastineista ja kaavaan tarvittavista viimeistelyistä viranomaisten kanssa. Neuvottelusta laadittu muistio on selostuksen liitteenä **13**.

Ehdotusvaiheen palautteen huomiointi

Ehdotusvaiheen palaute ja vastineet kokonaisuudessaan on kaavan liitteenä 11. Tiivistetysti toimenpiteet palautteen johdosta olivat seuraavassa:

1. Lisättiin kaavaselostuksen kohtaan *"yleiskaavan toteuttaminen"* maininta: *Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa/toteutuksessa on hyvä selvittää maakuntakaavan uusiutuvaa energiaa koskevan suunnittelumääräyksen mukaisesti puun hyödyntämismahdollisuudet ja lisäksi puurakentamisen käyttöä kaavan toteutuksessa.*
2. Kaikkien selostuksessa mainittuihin rakennuskohteisiin lisättiin arvokuvaukset sekä miten kohde on kaavassa huomioitu.
3. Kaavaselostukseen lisättiin, millä tavalla paikallisesti merkittävää rakennusperintöä yleiskaavan keinoin ohjataan säilymään kulttuuriympäristön vetovoima-alueella.
4. Kaavan nimeä täydennettiin siten, että käy ilmi, että kyse on myös rantaosayleiskaavojen osittaisesta kumoamisesta.
5. Kaavaselostusta täydennettiin kuvauksella, miten kaava täyttää MRL 73 §:ssä säädetyt erityiset sisältövaatimukset.
6. Liitteeseen 5 Emätilaselvitys lisättiin selitesarake tapauskohtaisille poikkeamille.
7. Kaavaselostusta täydennettiin tarkemmalla kuvauksella RM -alueen jo toteutuneesta ja suunnitellusta rakentamisesta.
8. RM - alueen matkailutoiminnan vaikutusarviointia järvimaisemaan sekä läheisille SL - ja Natura-alueille täydennettiin.
9. Täsmennettiin Viisarimäki - Rutalahti - maisema-alueen rajausta maakuntakaavassa esitetyn mukaiseksi.
10. Lisättiin valtatie risteyalueen varastointialueen kohdalle ympäristö- ja maisemavaurion korjaustarve - merkintä.
11. Täydennettiin Lumo-kohteiden huomiointia ja huomiointin kuvausta selostuksessa.
12. Selvennettiin ja täydennettiin luontoarvojen esitystapaa.
13. Täsmennettiin kaavamääräyksiä direktiivilajien lisääntymis- ja levähdysalueita koskien.
14. Leppäveden rantayleiskaavan luonto- ja maisemaselvityksessä (2017) todettujen arvokkaiden luontokohteiden sijoittuminen kaava-alueella tarkis-

tettiin ja lisättiin viitasammakkoalueita. Lisäyksen johdosta yhtä rakennuspaikkaa siirrettiin. ELY-keskukselle varattiin mahdollisuus tarkastaa sijoittelu ennen kaavan hyväksymiskäsittelyä.

15. Tarkistettiin Maunosensuon suojelualuevaraus ja muutettiin korvattavaksi esitetty rakennuspaikka rakennettavaksi. Emätilamitoituksen tarkistuksen myötä lisättiin myös yksi uusi rakennuspaikka.
16. Lievennettiin ge-merkintää koskevaa määräystä.
17. Täydennettiin vaikutusarviointia luontoarvojen suhteen.
18. Täydennettiin selostusta tieliikennesuunnitelmien suhteen ELY:n lausunnon pohjalta.
19. Päivitettiin uudempi teoreettinen melun putkimalli ELY-keskukselta.
20. Täydennettiin selostuksen liikenneosuutta.
21. PT – alueelle merkityn uuden tielinjauksen merkintätapa vaihdettiin yhteystarpeeksi.
22. Tutkimattomat uudet ohjeelliset tiet ja linjat poistettiin kaavakartalta. Uudet alueet – merkinnän yhteyteen lisättiin kaavamääräys, että alueiden kulku-yhteydet on asemakaavoitusvaiheessa tutkittava riittävän laajoina kokonaisuuksina.
23. Täydennettiin vaikutustenarviointia liikennettä koskien.
24. Ennen kaavan hyväksymistä odotettiin ELY:n lausunto Natura 2000 – vaikutusarviointista.
25. Lisättiin yksi uusi AM – alue.
26. Korjattiin yksi vakituiseksi asunnoksi luvitettu lomarakennuspaikka vakituisen asumisen rakennuspaikaksi.
27. Poistettiin ylimääräinen V – aluemarkintä.
28. Poistettiin tarpeeton sähkölinjamerkintä.
29. Merkittiin yksi lomarakennuspaikka vakituisen asumisen paikaksi jo toteutuneen tilanteen mukaisesti.
30. Täsmennettiin rantarakentamisen mitoitusperusteiden kuvausta selostuksessa. Lisättiin asiaa käsittelevä liite 12.
31. Laajennettiin yhtä A/res – aluevarausta.
32. Täydennettiin kaavaselostusta muiden muistutuksissa esille tuotujen puutteiden osalta.
33. Yleiskaavaehdotuksen A - merkinnän määräyksen sanamuotoa muutettiin.

Viranomaisneuvottelun jälkeen

ELY-keskus toimitti vielä viranomaisneuvottelun jälkeen 3.7.2019 kirjallista palautetta luontoarvojen huomioimisesta. Nämä mukaan lukien luontomerkintöihin tehtiin kohdassa 5.5.4 *Luontomerkintöjen muutokset* kuvatut muutokset.

Naturalausunto ja sen huomiointi

Virallinen ELY:n **lausunto Natura-arvioinnista** saatiin 24.7.2019 (liite 09b).

Ehdotusvaiheen lausunnon, viranomaisneuvottelun, 3.7.2019 toimitetun palautteen ja 24.7.2019 saadun ELY-keskuksen lausunnon Natura-arvioinnista pohjalta RM-1 – alueen rakennusoikeutta vähennettiin 1000 kem²:iin sekä lisättiin vaatimus maisemaselvityksestä, mikäli rakentamista tuotaisiin lähelle rantaa. Maanomistajaa kuultiin muutoksen johdosta erikseen. Lisäksi lisättiin liittyvälle vesialueelle suoje-lumerkintä lausunnossa esitetyn mukaisesti.

5.5 Merkittävimmät nähtävillä olon jälkeen tehdyt toimenpiteet

5.5.1 A – merkinnän määräyksen muutos

A

ASUNTOALUE

Rakentaminen edellyttää asemakaavaa. Olemassa oleville rakennuspaikoille sallitaan lisärakentaminen ilman asemakaavan laatimista.

→ ASUNTOALUE

Alue, jolla on/ joka soveltuu asuinrakentamiseen. Uudisrakentaminen edellyttää suunnittelutarveratkaisua ja tarvittaessa asemakaavaa. Olemassa oleville rakennuspaikoille sallitaan lisärakentaminen ilman asemakaavan laatimista.

Muutoksen perustelu ja merkittävyys

Alkuperäinen sanamuoto voisi johtaa tarpeettomaan asemakaavoitukseen ja asemakaavojen syntymiseen ongelmallisesti muusta taajama-alueesta irralleen, mikä ei ole tarkoituksenmukaista.

Muutos lieventää nähtävillä olleessa ehdotuksessa olleen määräyksen sanamuodon maanomistajille asettamaa velvoitetta. Muutoksen johdosta ei ole tarpeen asettaa yleiskaavaa uudelleen nähtäville tai suorittaa erilliskuulemista.

5.5.2 M – merkinnän määräyksen muutos

M

MAA- JA METSÄTALOUSVALTAINEN ALUE. *Alue on tarkoitettu pääasiassa maa- ja metsätalouden harjoittamiseen. Alueella sallitaan ainoastaan maa- ja metsätaloutta palveleva rakentaminen. MRL:n 43 §:n 2. mom:n perusteella määrätään, että yleiskaavan M – alueen ranta-alueella on asuin- ja lomarakentaminen kielletty. Ranta-alueen rakennusoikeus on siirretty maanomistajakohtaisesti AO-, AM-, RA- ja RM – alueille.*

→ *MAA- JA METSÄTALOUSVALTAINEN ALUE.* *Alue on tarkoitettu pääasiassa maa- ja metsätalouden harjoittamiseen. MRL:n 43 §:n 2. mom:n perusteella määrätään, että yleiskaavan M – alueen ranta-alueella on asuin- ja lomarakentaminen kielletty. Ranta-alueen rakennusoikeus on siirretty maanomistajakohtaisesti AO-, AM-, RA- ja RM – alueille. Ranta-alueen ulkopuolella alueella sallitaan maa- ja metsätalouteen liittyvä sekä haja-asutusluonteinen rakentaminen.*

Muutoksen perustelu ja merkittävyys

Sanamuodon muutos täsmentää sen, että sisämaassa, rantavyöhykkeen ulkopuolella, on maa- ja metsätalousalueelle mahdollista saada rakennuslupa myös asuinrakennukselle.

Sanamuoto tekee asian selymmäksi, eikä muuta määräyksen sisältöä. Muutoksen johdosta ei ole tarpeen asettaa yleiskaavaa uudelleen nähtäville tai suorittaa erilliskuulemista.

5.5.3 Vanhan Janholan suojelu

Janholan tilasta keskusteltiin yleiskaavaehdotuksen nähtävillä olon jälkeisessä viiranomaisneuvottelussa 29.4.2019 (muistio liitteenä 13). Maisemallisten ja rakennushistoriallisten arvojen johdosta on tilalle päätetty lisätä yleiskaavaehdotuksen nähtävillä olon jälkeen suojelumerkintä **/s**:

"Alue, jolla ympäristö säilytetään. Rakennuskanta tai muu ympäristö sisältää erityisiä kulttuurihistoriallisia arvoja, jotka tulee säilyttää".

Muutoksen merkittävyys

Alueella ei ole voimassa olevaa asemakaavaa. Yleiskaavamerkinnällä on vaikutusta kohteen uudisrakentamis- ja muutostoimenpiteisiin. Nähtävillä olon jälkeen tehdyn muutoksen johdosta kuultiin maanomistajaa erikseen MRA 32 § mukaisesti.

5.5.4 Luontomerkintöjen muutokset

Luontomerkintöjä selkeytettiin (paremmin toisistaan erottuvat värit).

Luo-alueiden käsittelymääräyksiä muokattiin → niitä nimenomaisia toimenpiteitä, jotka erityisesti hävittäisivät tai heikentäisivät ko. eläinlajin elinolosuhteita, korostettiin.

Liito-oravat (luo-1)

Luontodirektiiviin liitteen IV(a) mukaisen lajin, liito-oravan, esiintymisalue. Lajin lisääntymis- ja levähdyspaikat ovat luonnonsuojelulain (49§) nojalla suojeltuja. Alueella ja sen välittömässä läheisyydessä ei saa suorittaa toimenpiteitä, jotka hävittäisivät tai heikentäisivät eläinlajeihin kuuluvien yksilöiden elinolosuhteita.

→ **Luontodirektiiviin liitteen IV(a) mukaisen lajin, liito-oravan, esiintymisalue.** Lajin lisääntymis- ja levähdyspaikat ovat luonnonsuojelulain (49§) nojalla suojeltuja. Alueella ei saa suorittaa eliölajin lisääntymis- ja levähdyspaikkoja hävittävää tai heikentävää puunkaatoa.

Viitasammakot (luo-2)

Luontodirektiiviin liitteen IV(a) mukaisen lajin, viitasammakon, esiintymisalue. Lajin lisääntymis- ja levähdyspaikat ovat luonnonsuojelulain (49§) nojalla suojeltuja. Alueella ja sen välittömässä läheisyydessä ei saa suorittaa toimenpiteitä, jotka hävittäisivät tai heikentäisivät eläinlajeihin kuuluvien yksilöiden elinolosuhteita.

→ **Luontodirektiiviin liitteen IV(a) mukaisen lajin, viitasammakon, esiintymisalue.** Lajin lisääntymis- ja levähdyspaikat ovat luonnonsuojelulain (49§) nojalla suojeltuja. Alueella ei saa suorittaa eliölajin lisääntymis- ja levähdyspaikkoja hävittävää tai heikentävää ruoppausta.

Korennot (luo-3)

Luontodirektiivin liitteen IV(a) mukaisen korentolajin esiintymisalue. Alueella ja sen välittömässä läheisyydessä ei saa suorittaa toimenpiteitä, jotka hävittäisivät tai heikentäisivät eläinlajeihin kuuluvien yksilöiden elinolosuhteita. Tarkempi lajitieto ilmenee luontoselvityksestä.

→ **Luontodirektiivin liitteen IV(a) mukaisen korentolajin esiintymisalue.** Lajin lisääntymis- ja levähdyspaikat ovat luonnonsuojelulain (49§) nojalla suojeltuja. Alueella ei saa suorittaa eliölajin lisääntymis- ja levähdyspaikkoja hävittävää tai heikentävää ruoppausta / vesikasvien niittoa.

Linnustoalueiden erittely omalle uudelle merkinnälle luo-5

Linnustollisesti tärkeä alue. Uhanalaiselle lintulajille / -lajeille tärkeä lisääntymis- ja ruokailualue, jolla on vältettävä lintujen pesintää, ruokailua ja levähtämistä häiritsevää toimintaa.

Leppävedenranta - nimisen liito-oravan elinpiirin poisto

Yleiskaavaehdotukseen oli merkitty Leppärannan alueelle luo-1 (liito-orava) – raja-alue luontoselvityksen 2017 (Liite 4) mukaisesti.

Kaavaehdotuksen nähtävillä olon jälkeen selvisi, että luontoselvityksen 2017 raja-alue perustui vanhempaan luontoselvitykseen vuodelta 2008 ja ympäristöhallinnon hallinnoimaan paikkatietoaineistoon kirjattuihin havaintoihin. Vuoden 2017 luontoselvityksen yhteydessä oli aluerajausta tarkennettu ilmakuvan perusteella, ei uusien havaintojen.

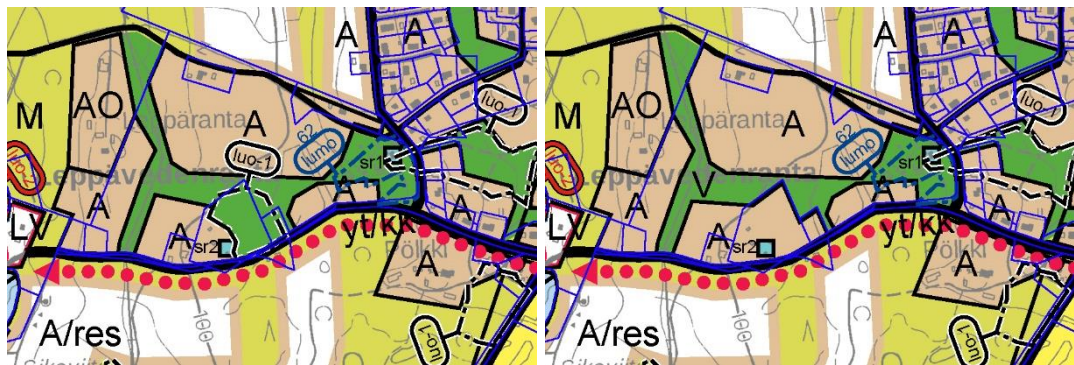
Ympäristöhallinnon Eliölajit - tietojärjestelmään kirjattu ainut papanahavainto kolmen haavan ja kahden kuusen alta oli vuodelta 2008 (*Irene Huuskonen, 2008, Toivakan Leppävedenrannan liito-oravaselvitys*).

- ELY-keskuksen biologi Aulis Jämsä oli käynyt alueella metsänkäyttötilanteesta johtuen syksyllä 2013, tuolloin paikalta ei löydetty merkkejä liito-oravista.
- Vuosina 2014 ja 2016 tehtyjen luontoselvitysten (Ari Jäntti, liitteet 02 ja 02b) yhteydessä ei ollut havaintoja liito-oravista ko. alueella.

Yleiskaavaehdotuksessa ollut raja-alue perustui siten ainoastaan vuoden 2008 papanahavaintoon ja alueen liito-oravan elinpiiriksi soveltavuuteen. Leppävedenranta-nimiseltä elinpiiriltä ei ollut ELY-keskuksen käytössä olevan tiedon perusteella löydetty liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkoja. Alueella ei ELY-keskuksen 2019 tiedon mukaan ole liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkoja.

Alueraja-alue oli tarpeeton, minkä johdosta se poistettiin yleiskaavakartalta. Samalla yleiskaavan A – aluevarausta laajennettiin. Muutoksen johdosta kuultiin ao. maanomistajaa MRA 32 § mukaisesti erikseen. Maanomistaja otti kantaa rajaukseen ja rajausta tarkennettiin hänen ehdotuksensa mukaisesti.

Liito-orava-alue-alue-alue (s-1) säilyy voimassa olevassa asemakaavassa. Mikäli alueelle suunnitellaan rakentamista, tulee kunnalta hakea lupaa asemakaavasta poikkeamiseen ja selvittää, onko alueella liito-oravien lisääntymis- ja levähdyspaikkoja. Yleiskaava ei ole esteenä alueen ottamiselle rakennuskäyttöön.

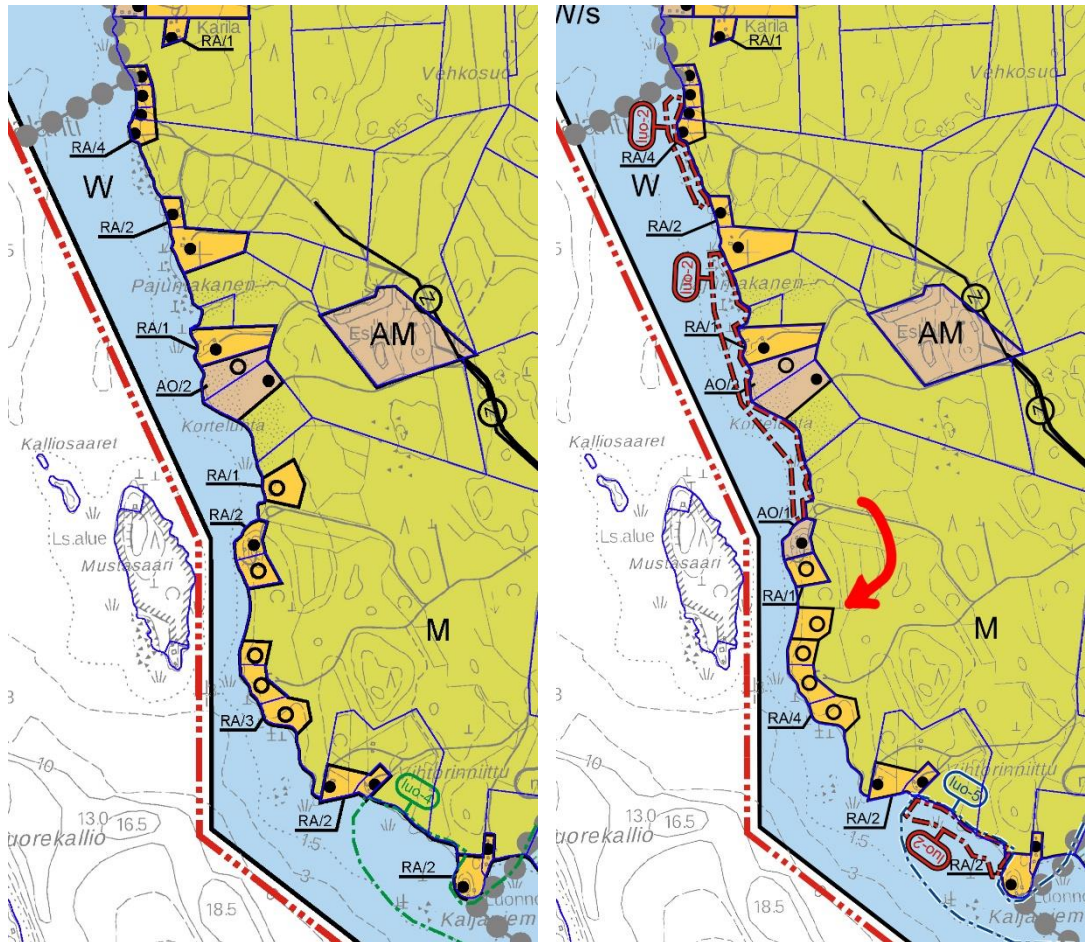

Kuva 86: Vasemmalla nähtävillä ollut kaavaehdotus, oikealla hyväksymiskäsittelyyn esitetty versio. Raja-aineisto on esitetty sinisellä.

5.5.5 Leppäveden rantaosayleiskaavan luontoselvityksen viitasammakkoalueiden lisäyksen johdosta tehdyt muutokset

Osayleiskaavakartalle on lisätty ehdotusvaiheen nähtävillä olon jälkeen Leppäveden rantaosayleiskaavan uudistusta varten tehdyn luontoselvityksen yhteydessä todetut luontoarvokohteet (viitasammakkoalueet), joita on kolmessa eri kohtaa Leppäveden rantavyöhykkeellä.

Yhtä rakentumatonta rakennuspaikkaa oli mahdollista siirtää tilan alueella pois viitasammakkorannan kohdalta.

Kuva 87: Vasemmalla nähtävillä ollut ehdotus, oikealla kaava hyväksymiskäsittelyyn

Muutoksen merkittävyys

Viitasammakko on direktiivin suojelema laji, jonka lisääntymis- ja levähdyspaikkoja ei saa heikentää, vaikkei niitä olisi kaavassa erikseen huomioitu.

Koska kaavaan kuitenkin lisättiin viitasammakkoalueille (luo-2) rajoitteita rannan käsittelyä koskien, kuultiin rakennuspaikkojen, joiden kohdalla ei kaavan aiemmissa vaiheissa oltu viitasammakkoalueita merkitty, omistajia erikseen ennen kaavan hyväksymistä.

Palautteena saatiin yksi sammakkohavainto pohjoisimman luo-2 – aluerajauksen lähetyviltä.

5.5.6 RM-1 – alue (Pistoretki)

Yleiskaavaehdotuksen nähtävillä olon jälkeen järjestettiin 29.4.2019 MRA 81.1 mukainen viranomaisneuvottelu, jossa käsiteltiin kaavaehdotuksesta saatua palautetta ja tarvittavia toimenpiteitä kaavaa koskien. Muistio viranomaisneuvottelusta on kaavan liitteenä 13.

Yleiskaavaehdotukseen merkitty rakennusoikeus (1400 kem²) oli viranomaisten mielestä edelleen paljon. Yhteisesti riskinä nähtiin rakentamisen liika keskittyminen rantaan. Sisämaahan sijoitettuna rakennuskanta peittyisi hyvin. RM-1 – merkinnän määräystä päätettiin täydentää siten, että rakentamisen painottuessa rantavyöhykkeelle edellytetään maisemaselvityksen laatimista.

RM-1 – alueen merkinnän selitys ja siihen liittyvä määräys kuului yleiskaavaehdotuksessa seuraavasti:

RM-1	MATKAILUPALVELUJEN ALUE. Alue on tarkoitettu matkailu- ja lomakeskukselle, lomakylille ja muille matkailua palveleville toimintoille. RM-1- aluevarausmerkinnän yhteydessä sulkeissa oleva luku osoittaa alueen rakennusoikeuden enimmäismäärän (kem ²). Kauttaviivalla erotettu numero osoittaa alueen rakennusyksiköiden lukumäärän, jos alue toteutetaan erillisinä loma-asuntojen rakennuspaikkoina. Loma-asuntojen rakennuspaikkoina toteutettaessa noudatetaan RA- alueen kaavamääräyksiä. RM-1- alueelle rakennuslupaa haettaessa tulee rakennuslupaviranomaiselle esittää koko aluetta koskeva aluesuunnitelma rakennusten määrästä, kerrosalasta ja sijoittumisesta sekä liikenne- ja pysäköintijärjestelyistä ja vesihuollon järjestämisestä.
-------------	--

(1400)/1

Merkintään päätettiin lisätä seuraava kappale:

“Rantavyöhykkeellä (etäisyys rantaviivasta alle 60 m) on kiinnitettävä erityistä huomiota riittävän suojapuuston jäämiseen rakennusten ja rantaviivan väliin. Uudisrakentamisen sijoituksessa rantavyöhykkeelle tulee rakennuslupahakemuksen yhteydessä esittää selvitys rakentamisen vaikutuksista maisemaan”.

Kaavan yhteydessä tehdystä ja sen liitteenä olleesta Natura-arvioinnista ELY-keskus antoi lausuntonsa 24.7.2019. Lausunto on kaavan liitteenä 09b.

Natura-arvioinnissa ja ELY-keskuksen lausunnossa on arvioitu riittäviä toimenpiteitä Natura-alueen suojelemiseksi. Arvioinnin pohjalta yleiskaavaan tehdään RM-1 – aluetta koskien vielä seuraavat muutokset:

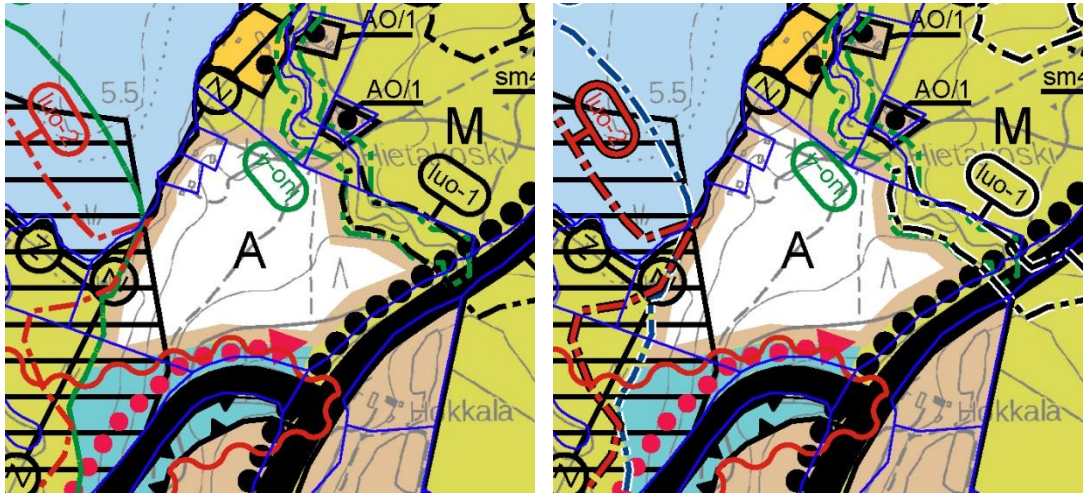
1. Rakennusoikeus vähennetään 1 000 kem²:iin.
2. Natura 2000 – rajauksen sisään jäävä vesialue merkitään W/s – merkinnällä, jonka määräyksessä kielletään kaikenlainen lintujen elinolosuhteita muuttava toiminta. Merkintään liittyvän määräyksen muotoilu on seuraava:
“Alueella on kielletty Natura 2000 – alueen luontoarvoja heikentävät ruoppaukset sekä kaikenlainen lintujen pesintää, ruokailua ja levähtämistä häiritsevää toimintaa”.

Muutoksen merkittävyys

Muutos vähentää yleiskaavaehdotuksessa myönnettyä rakennusoikeutta ja kiristää uudisrakentamisen ja toiminnan ehtoja. Nähtävillä olon jälkeen tehdyn muutoksen johdosta kuultiin maanomistajaa erikseen MRA 32 § mukaisesti. Erilliskuulemisen yhteydessä toimitettiin maanomistajalle tiedoksi myös ELY-keskuksen lausunto Natura-arvioinnista.

5.5.7 A - alueen laajennus Pohjoonlahden rannalla

Pohjoonlahden kaakkoisnurkkaukseen osoitetun uuden A - alueen rajausta korjattiin kiinteistörajaan asti (pohjoisnurkka). Kohdalla ei ole erityisiä luontoarvoja.

Kuva 88: Vasemmalla nähtävillä ollut kaavaehdotus, oikealla kaava hyväksymiskäsittelyyn.

Muutoksen merkittävyys

Muutoksen johdosta kuultiin maanomistajaa ja naapureita erikseen.

5.5.8 Muut korjaukset

Kaavakartan merkintöjen järjestystä muutettiin selkeämmäksi.

Rakennuspaikkojen lukumäärää AO- ja RA- alueille osoittavan merkinnän (/nro) selitys eriytettiin tilan säästämiseksi.

Aineiston yleisen tarkistuksen yhteydessä korjattiin lisäksi havaittuja teknisiä virheitä, kuten väritykseen ja viivatyypin näkymiseen liittyneitä seikkoja.

5.5.9 Emätilaselvityksen korjaukset

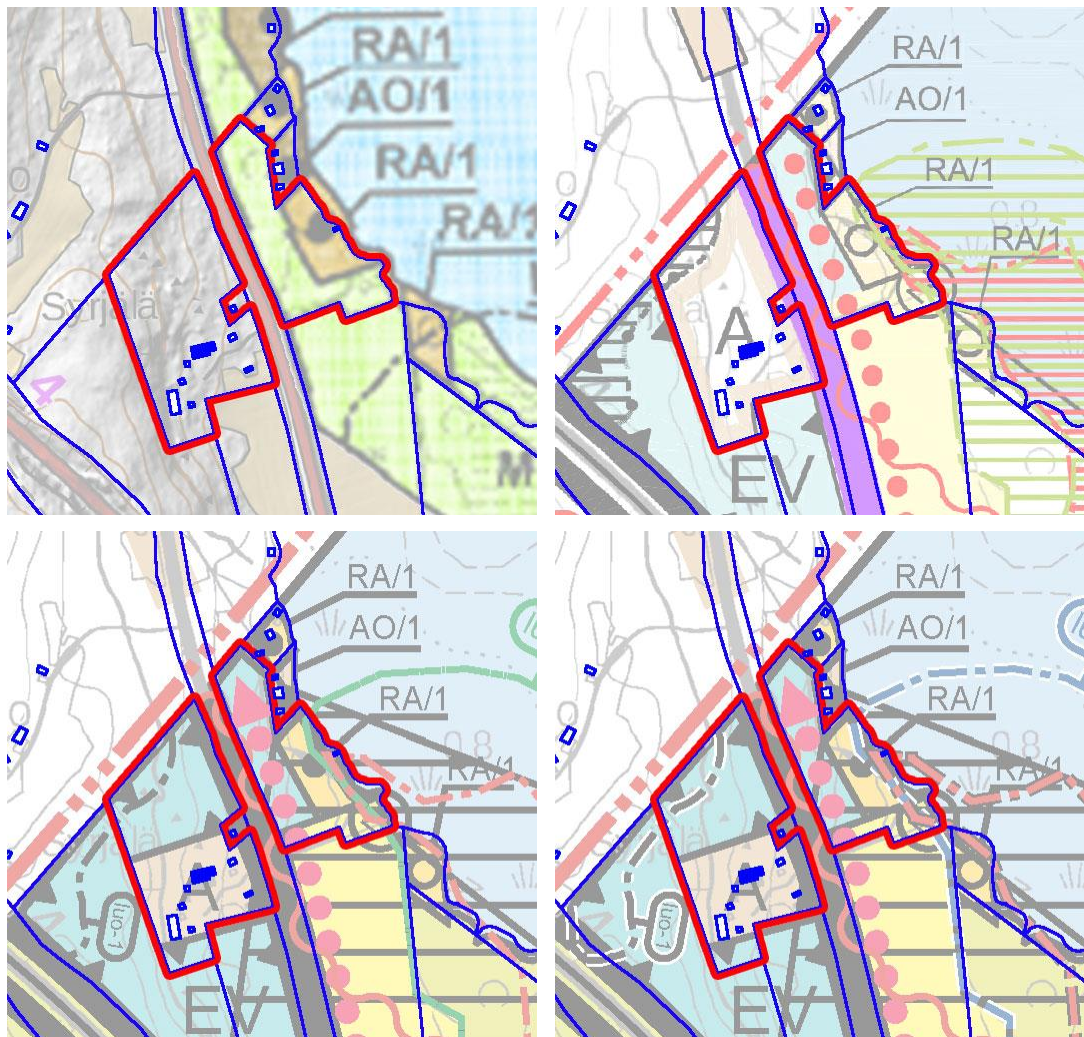
Emätilaselvityksen lopputarkistuksen yhteydessä todettiin pari korjattavaa kohtaa.

Syrjälä

Kiinteistön 85040500050561 *Syrjälä* kohdalle oli emätilaselvityksen mukaan voimassa olevassa rantaosayleiskaavassa merkitty yksi uusi rakennuspaikka. Yleiskaavaluonnoksessa kiinteistölle merkittiin uuden rakennuspaikan merkki.

Rakennuspaikka oli kuitenkin jo voimassa olevassa rantaosayleiskaavassa merkitty rakentuneeksi ja maastotietokannan mukaan alueella on oleva rakennus. Kaavaehdotuksessa paikalle oli merkitty toteutunutta rakennuspaikkaa kuvaava musta pallo.

Hyväksymisvaiheessa Liitteen 5 Emätilaselvitys taulukko päivitetään vastaamaan tilannetta (taulukossa mainittiin uusi rakennuspaikka). Muutoksella ei ole vaikutusta kaavaratkaisuun.

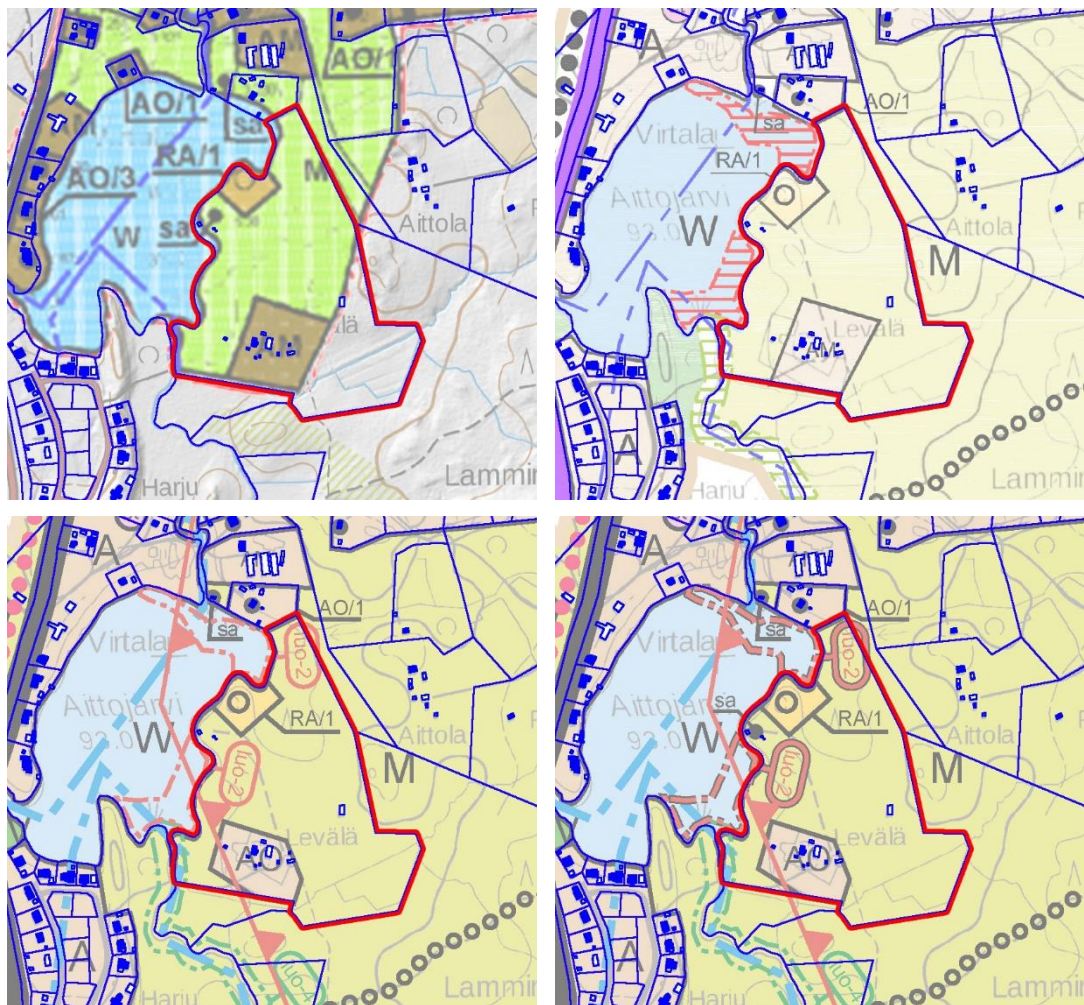
Kuva 89: Yläriivi: voimassa oleva kaava ja kaavaluonnos, alariivi: nähtävillä ollut kaavaehdotus ja esitys hyväksyntään.

Levälä

Kiinteistöllä 85040500050038 Levälä on voimassa olevassa rantaosayleiskaavassa Aittojärven rannalla yksi lomarakennuspaikka ja maatilaan kuuluva saunapaikka. Maatila ei ole enää aktiivisessa maatilakäytössä, mistä syystä se on merkitty uuteen yleiskaavaan AO – kohteena. Maatilaan kuulunutta rantasaunapaikkaa ei oltu merkitty uuteen yleiskaavaan.

Saunapaikkaa ei oltu huomioitu uudessa emättilaselvityksessä rakennuspaikkana. Maatilaan kuulunut rantasauna on rakentunut ja olemassa. Suunnitteluperiaatteiden mukaisesti uudella kaavalla ei vähennetä voimassa olevassa kaavassa myönnettyjä rakennuspaikkoja. Yleiskaavakarttaan palautetaan oleva, aiemmin maatilan talouskeskuksena toimineen tilan rantasaunamerkintä. Emättilaselvitykseen lisätään yksi uusi rantarakennuspaikka (sauna, toteutunut).

Maanomistajaa tiedotettiin lisäyksestä.

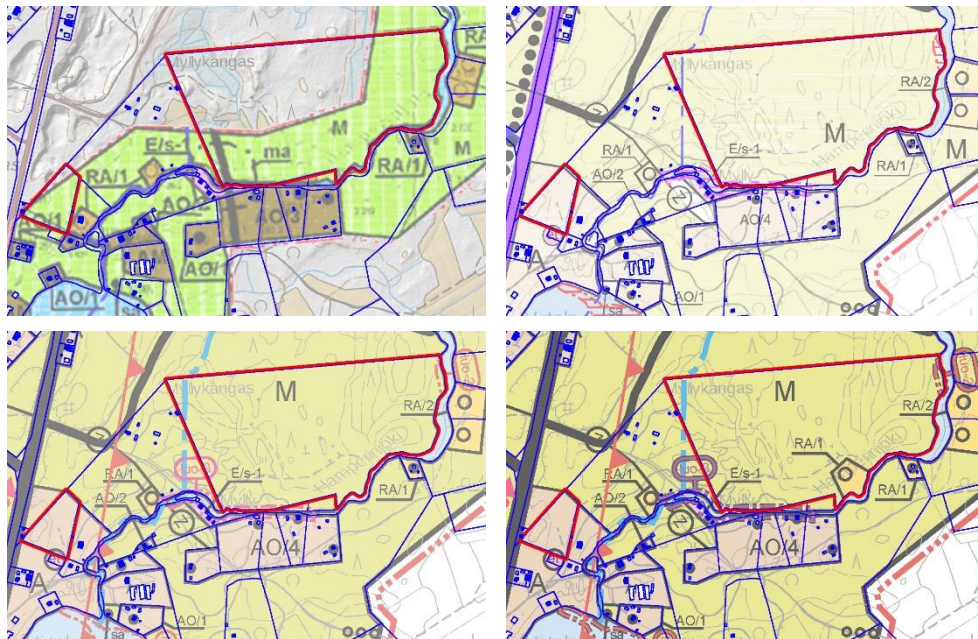
Kuva 90: Yläriivi: voimassa oleva kaava ja kaavaluonnos,
alarivi: nähtävillä ollut kaavaehdotus ja esitys hyväksyntään

Lepola

Kiinteistölle 85040500030370 Lepola kuuluu emätilamitoituksen mukaan rantarakennuspaikka Hamperinjoen varrelle. Rakennuspaikkaa ei oltu merkitty luonnos-eikä ehdotusvaiheissa. Paikka lisätään hyväksyttävään yleiskaavaan.

Paikaksi esitettiin ensin kohtaa, missä maasto vaikutti kartta-aineiston perusteella vähiten alavalta, mihin ei sisältynyt erityisiä luontoarvoja ja joka sijoittui lomittain vastarannan rakennuspaikkojen kanssa siten, etteivät rakennuspaikat tulisi aivan vastakkain.

Lisäyksen johdosta kuultiin erikseen ko. tilan omistajaa sekä lisättävän uuden rantarakennuspaikan vastarannan lähimpiä naapureita. Maanomistajan esityksestä rakennuspaikka siirrettiin vielä etelämmäksi.

Kuva 91: Yläriivi: voimassa oleva kaava ja kaavaluonnos, alariivi: nähtävillä ollut kaavaehdotus ja esitys hyväksyntään

Niemelä

Kiinteistölle 85040500030214 Niemelä oli emätilamitoituksessa merkitty uusi rantarakennuspaikka, vaikka suunnitteluperusteen mukainen laskennallinen rakennusoikeus jää alle yhden rakennusyksikön.

Rakennuspaikkaesitys perustuu nk. emätilan perusrakennusoikeuteen, jonka mukaan rakennusoikeuttaan käyttämättömän emätilan rakennusoikeus on aina vähintään yksi rakennusyksikkö rantarakennusoikeutta mitoittavilla ranta-alueilla, mikäli tila täyttää rakennusjärjestyksen asettamat rantarakennuspaikan vaatimukset (Liite 12; Ranta-alueiden suunnittelu- ja mitoitusperusteet).

- Voimassa olevassa rantaosayleiskaavassa ei oltu merkitty tilalle rakennuspaikkaa Maunosenrannalle. Koko tila on rantaosayleiskaavassa suojelualuetta SL.
- Maunosen suojelualan varaus on tarkentunut suunnitteluvaiheiden aikana. Yleiskaavan luonnosvaiheessa suojelualan ja järven väliin jäi rakennettavissa oleva kannas, kannakselle ei kuitenkaan oltu osoitettu rakennuspaikkaa.

- Ehdotusvaiheessa suojelualueen varaus ulottui järveen asti, tilalle ei oltu osoitettu rakennuspaikkaa.

Ehdotusvaiheen nähtävillä olon jälkeen Keski-Suomen Liitto toimitti maakuntakaavan suojelualue-rajauksen. Suojelualue oli pienentynyt lounaisosastaan, mutta ylti edelleen järveen asti.

Koska tilalla ei ole Maunosenrannalla rakennuskelpoista rantaa, emätilaselvityksestä poistetaan esitetty rakennuspaikka. Tilaan kuuluu maa-alueita ja rakennuspaikkoja Leppäveden rantaosayleiskaavan puolella. Suojelualueen supistumisen myötä tilan lounaisosaan voi hakea rakennuspaikkaa suunnittelutarveratkaisuna.

Vaikkei tilalle ole kaavakartalla missään vaiheessa osoitettu kaavassa rantarakennuspaikkaa, emätilaselvityksen taulukon muutoksen johdosta tiedotettiin maanomistajaa vielä erikseen ennen hyväksymiskäsittelyä.

Kuva 92: Yläriivi: voimassa oleva kaava ja kaavaluonnos,
alarivi: nähtävillä ollut kaavaehdotus ja esitys hyväksyntään

Voimassa olevan asemakaavan korttelialueet on esitetty pääkäyttötarkoituksen mukaisesti, siten että keskustan päärakenne on hahmotettavissa vyöhykkeittäin.

6.1.2 Ranta-alueet yksityiskohtainen

Toivakan kirkonkylän osayleiskaavan pohjoisosaan kuuluu ranta-alueita, joilla on voimassa suhteellisen tuore rantaosayleiskaava. Kaava on ranta-alueiden osalta yksityiskohtainen aluevarausyleiskaava, joka ohjaa suoraan rakentamista ja muuta maankäyttöä.

Ranta-alueille on rantaosayleiskaavojen laadinnan yhteydessä selvitetty emätilaselvitykseen ja -mitoitukseen perustuen tasapuolinen rantarakentamisoikeus.

Viisarimäki – kirkonkylä – osayleiskaavan luonnoksessa pohjoisosan ranta-alueiden rakennuspaikat on merkitty voimassa oleviin rantaosayleiskaavojen mukaisesti. Rakennuspaikkojen toteutumistilanne on kuitenkin tarkistettu ja rakennuspaikan symboli (oleva / uusi) on tarvittaessa päivitetty.

Rantarakennuspaikkojen rajausta on tarkistettu tarvittaessa kiinteistörajojen mukaiseksi.

Rantaosayleiskaavoissa ollut MRL 72.1 §:n mukainen oikeusvaikutteisuus säilyy Viisarimäki – kirkonkylä – osayleiskaavassa. Yleiskaavaa voidaan näillä osin käyttää suoraan rakentamisluvan myöntämisen perusteena.

Rantaosayleiskaavoja ollaan Toivakassa uudistamassa siten, että mitoitusvuosi vaihtuu (1959→1969). Muutoksen myötä rantarakennuspaikat lisääntyvät.

6.1.3 Valtatien varsi strateginen

Kunnan tavoitteena on hyödyntää valtatievarren mahdollisuudet työpaikka-, teollisuus- ja kaupallisessa käytössä, siellä missä se muiden arvojen (maisema, luonto) kärsimättä on mahdollista. Kunnalla ei kuitenkaan ole alueella merkittävää maanomistusta ja maankäytölliset ratkaisut edellyttävät moninaisten liikenteellisten haasteiden ratkaisua.

Valtatien varrella yleiskaava osoittaa maankäytön kehittämisen keskeiset tavoitteet strategisesti.

6.2 Suunnitteluperiaatteet

Edellä kuvatuilla kolmella erityyppisellä yleiskaavavyöhykkeellä on pyritty tunnistamaan kunkin alueen erityiset säilytettävät arvot sekä hahmottamaan ne alueet, joille uudisrakentaminen olisi tarkoituksenmukaisinta sijoittaa kunnan tavoitteet huomioiden.

6.2.1 "Ei" – alueet

- vedet
- kalliot ja kivikot
- muut rakennettavuudeltaan huonot alueet
- arvokkaat luontokohteet

6.2.2 "Kyllä" – alueet

- rakennettavuudeltaan hyvät alueet
- jo rakennetun kunnallistekniikan piirissä olevat alueet

6.2.3 Verkostot

Alueet ja käyttötarkoitukset on pyritty rajaamaan siten, että viheralueet muodostavat viherväylien kautta toisiinsa yhteydessä olevan verkoston.

6.3 Kuvaustapa

Yleiskaavan voi tulostaa kahdessa eri mittakaavassa joko kokonaisuena (kartta + merkinnät ja määräykset) tai kartta ja merkinnät-määräykset erillisinä.

1:25 000

Yleiskaavan voi tulostaa yhtenä A2 -kokoisena vaakasuuntaisena tulosteena tai kahtena A3- kokoisena tulosteena, joista toisessa on karttaosa pystysuunnassa ja toisessa merkinnät ja määräykset.

1:12 500

Yleiskaavan voi tulostaa yhtenä A0 -kokoisena vaakasuuntaisena tulosteena tai kahtena A1- kokoisena tulosteena, joista toisessa on karttaosa pystysuunnassa ja toisessa merkinnät ja määräykset.

Yleiskaavakarttaan liittyy yleiskaavaselostus liitteineen.

Aluevarausmerkinnöissä kortteli (rakennettavat) alueet on reunustettu mustalla viivalla, muut käyttötarkoitukset (maa- ja metsätalousalueet, viheralueet, vesistöt) on esitetty ilman reunaviivaa, pelkällä värillä.

Olevat / jo asemakaavoitetut alueet on väritetty käyttötarkoituksen mukaisella värillä kokonaan. Uusissa alueissa käyttötarkoituksen mukainen väri on ainoastaan alueen reunalla keskiosan ollessa valkoinen.

Yleiskaavamerkinnät ja -määräykset ovat pääosin yleispiirteisiä. Määräykset on pyritty ilmaisemaan siten, että olisi helppo ymmärtää, mihin niillä pyritään ja mitkä niiden vaikutukset ovat. Pääosin merkinnät ovat Ympäristöministeriön yleiskaavamerkinnät ja - määräykset - oppaan¹⁵ mukaiset. Seuraavassa on kuvattu ja perusteltu keskeisimmät tämän kaavan merkinnät ja määräykset.

6.4 Merkinnät ja määräykset

6.4.1 A: Asuminen

Alue, jolla on/ joka soveltuu asuinrakentamiseen. Uudisrakentaminen edellyttää suunnittelutarveratkaisua ja tarvittaessa asemakaavaa. Olemassa oleville rakennuspaikoille sallitaan lisärakentaminen ilman asemakaavan laatimista.

Merkintä on yleisesti tarkoitettu yleispiirteisiin, kunnan toiminnallista rakennetta ratkoviin yleiskaavoihin. Talotyyppijakauma voi alueella olla monipuolinen.

Alue voi sisältää asumiselle tarpeellisia julkisia ja yksityisiä palveluja, alueen sisäisiä liikenneväyliä, pysäköintialueita, alueen asukkaita palvelevia virkistys- ja puistoalueita sekä yhdyskuntateknisen huollon alueita.

Merkinnällä on osoitettu Toivakan kirkonkylän taajama-alueen:

- asemakaavoitetut ja rakentuneet asuinalueet
- asemakaavoitetut mutta rakentumattomat asuinalueet
- rakentuneet mutta asemakaavoittamattomat asuinalueet

¹⁵ [Opas 11](#)

A – aluemerkinällä on osoitettu myös uusia asuntoalueita (merkintätapa ruskea reuna, valkoinen sisus). Osa uusista rakennusalueista on merkitty ns. reservialueiksi, joiden toteuttaminen riippuu aiemmin asemakaavoitettujen mutta vielä rakentamattomien alueiden kehityksestä.

AM

Maatilan talouskeskuksen alue.

Alueella voidaan rakentaa maa- ja metsätaloutta palvelevia ja niihin liittyviä sivuelinkeinoja palvelevia tavanomaisia asunto-, tuotanto- ja talousrakennuksia.

Merkinnällä on osoitettu voimassa olleessa rantaosayleiskaavassa maatilojen talouskeskuksina osoitetuista kohteista ne, jotka ovat edelleen aktiivisessa käyttötarkoituksenmukaisessa käytössä. Lopuille on päivitetty AO / A - merkintä.

Muutamille maatilojen talouskeskuksille oli voimassa olevassa rantaosayleiskaavassa merkitty erikseen rantasauna. Maatilojen talouskeskuksiin liittyneet rantasaunapaikat on säilytetty siinäkin tapauksessa, että tilan käyttötarkoitus on muuttunut maatilan talouskeskuksesta AM erillispientalo- (AO) tai asuntoalueeksi (A).

AO

Erillispientalovaltainen alue.

Kullekin rakennuspaikalle saa rakentaa yhden asuinrakennuksen tai loma-asunnon sekä tarvittavia talous-, varasto-, huolto-, tms. rakennuksia.

Kullekin rakennuspaikalle saa rakentaa siten, että tehokkuusluku $e=0,1$ ei ylitä, kuitenkin yhden rakennuspaikan yhteenlaskettu kerrosala saa olla enintään 350 m^2 .

Rakennusten etäisyys keskivedenkorkeuden määrittämästä rantaviivasta tulee olla vähintään 30 m. Erillinen, kerrosalaltaan enintään 25 m^2 suuruinen saunarakennus voidaan kuitenkin sijoittaa vähintään 15 m:n etäisyydelle rantaviivasta, ei kuitenkaan rantavyöhykkeen avoimiin osiin. Jos AO - alue ei rajaudu rantaviivaan, rakennuksen on sijoitettava AO - rajauksen määräämälle etäisyydelle rantaviivasta.

Kauttaviivalla (/) merkinnästä erotettu luku ilmoittaa alueelle sallittavien rakennuspaikkojen enimmäismäärän. Luvussa ovat mukana ennestään toteutetut rakennuspaikat.

Kaavan AO – alueet periytyvät voimassa olevasta rantaosayleiskaavasta, jossa rakennuspaikat on osoitettu ranta-alueelle emätilaselvitykseen ja mitoittamiseen perustuen maanomistajille tasapuolisesti.

Kaavamerkinän selitys on pääosin samanlainen kuin rantaosayleiskaavassa. Tehokkuusluvun määritelmä on poistettu. Rantaosayleiskaavassa ollut alle 1 ha:n saaria koskenut kappale on myös poistettu, Viisarinmäki – kirkonkylä – osayleiskaava-alueella ei ole alle 1 ha:n kokoisia saaria.

Rakentamispaikan (oleva / uusi) rakentamistilannetta osoittava pallomerkintä on päivitetty tämänhetkisen tilanteen mukaiseksi (rakennettu / rakentamaton). Rakentuneiden kohteiden sijainti on myös tarkistettu.

AO – alueilla yleiskaavaa voidaan käyttää suoraan rakennusluvan myöntämisen perusteena.

6.4.2 C: Keskustatoiminnot

Keskustatoimintojen alue

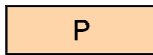
Rakentaminen edellyttää asemakaavaa. Keskusta-alueen pääasiallisia toimintoja ovat palvelut ja hallinto, keskustaan soveltuva asuminen ja ympäristöhäiriöitä aiheuttamattomat työpaikkatoiminnot sekä näihin liittyvät yhdyskuntateknisen huollon alueet sekä liikenne- ja virkistysalueet. Alueen suunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota keskusta-asumisen mahdollisuuksien lisäämiseen, kevyen liikenteen ja joukkoliikenteen toimivuuteen ja turvallisuuteen. Asemakaavoituksella tulee kehittää nykyistä taajamakuvaa ja parantaa ympäristön laatua.

Merkinnällä on osoitettu kunnan ydinkeskusta-alue. Samaa merkintää suunnilleen samalla rajauksella on käytetty voimassa olevassa oikeusvaikutuksettomassa yleiskaavassa 1992.

Yleiskaavan mittakaavassa ei ole tarkoituksenmukaista esittää alueen sisäistä jäsentelyä eri käyttötarkoituksiin.

Alueen pääasiallisia toimintoja ovat palvelut ja hallinto, keskustaan soveltuva asuminen, keskustaan soveltuvat ympäristöhäiriöitä aiheuttamattomat työpaikkatoiminnot, näihin liittyvä liikenne ja virkistys sekä yhdyskuntatekninen huolto.

6.4.3 P ja KM: Palvelut

Palvelujen ja hallinnon alue.

Rakentaminen edellyttää asemakaavaa.

Merkintä on tarkoitettu julkisten ja yksityisten palvelujen sekä hallinnon alueita varten. Merkintä sallii opetus-, sivistys- ja tutkimustoimintaa, sosiaali- ja terveydenhuoltoa sekä kaupallisia palveluita. Yleiskaavassa P – alueena on osoitettu Vanhan Pappilan kiinteistö.

Julkisten palvelujen ja hallinnon alue.

Rakentaminen edellyttää asemakaavaa.

Merkintä on osoitettu taajaman keskustakortteliin, jossa sijaitsevat kunnantalo, paloasema, tori, kirjasto, terveyskeskus ja koulukeskus liikunta-alueineen. PY – aluetta on myös korttelin eteläpuolella (päiväkodit, vanhusten palvelutalo ja tuettu asuminen).

Palvelujen, hallinnon ja teollisuuden alue.

Ohjeellinen / tavoitteellinen.

Viisarinmäelle valtatie eritasoliittymän eteläpuolelle valtatie molemmin puolin on osoitettu strategisesti palvelujen, hallinnon ja teollisuuden (pääasiassa yksityisten toimijoiden) alue. Ohjeellisesti on osoitettu liikenneyhteystarve Toivakantielle.

6.4.4 T: Työ ja tuotanto

Teollisuusalue, jolla ympäristö asettaa toiminnan laadulle erityisiä vaatimuksia.

Rakentaminen edellyttää asemakaavaa.

Merkinnällä on osoitettu teollisuusalueet, joiden läheisyydessä on ympäristövaikutuksille herkkiä toimintoja (asumista, pohjavesialueita). Kaikki kaava-alueen teollisuusalueet sijoittuvat Toivakantien varrelle. Ympäristöhäiriöitä aiheuttamattomat työpaikkatoiminnat sallii myös keskustatoimintojen aluemerkinä C.

Työpaikka-alue.

Ohjeellinen / tavoitteellinen.

Merkinnällä osoitetaan monipuoliset työpaikka-alueet, joissa voi olla toimisto- ja palvelutyöpaikkoja, ympäristöhäiriöitä aiheuttamatonta teollisuutta ja siihen liittyvää myymälätilaa sekä varastointia. Alueen toimintojen määrittelyssä ratkaisevaa on toiminnan vaikutus ympäristöön. Esimerkiksi tuotannollisen toiminnan on oltava ympäristövaikutuksiltaan rinnastettavissa toimistotyypiseen työhön.

Merkintä on esitetty strategisena Viisarimäen liittymän yhteyteen valtatie länsipuoleiseen rinteeseen. Alueelle kuljetaan valtatie alikulun kautta, jonka kautta kuljetetaan myös puutavaraa. Puoltavia seikkoja alueen käyttöönottoon on valtatie läheisyys.

Teollisuusalue.

Ohjeellinen / tavoitteellinen.

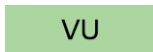
Merkintä on strategien ja ohjeellinen. Alue on osoitettu Viisarimäen asemakaavoitetulta yritysalueelta kaakkoon johtavan tien ja maakuntakaavassa osoitetun uuden voimalinjan suuntaisesti. Ko. alueella ei ole lähellä asutusta eikä merkittäviä luontoarvoja. Alueella on jo olevaa raskasta liikennettä. Teollisuusalue täällä tehostaisi Viisarimäen yritysalueelle sijoitetun infrastruktuuri käyttöä ja alue on logistisesti hyvällä paikalla.

6.4.5 V: Virkistys

Virkistysalue.

Alueen pääkäyttötarkoitus on ulkoilu ja virkistys. Alueiden käyttöä ei määritellä tarkemmin. Alueiden sisällä voi olla eri tavoin kulutusta kestäviä tai luonnonarvoiltaan merkittäviä kohtia. Luontoarvoltaan herkat kohteet on kaavassa huomioitu erikseen rasteri- ja viivamerkinä, joihin on liitetty näiden ominaisuuksien säilyttämiseen tähtäviä määräyksiä. Pienessä mittakaavassa virkistysalueita voi sisältyä kaikkiin käyttötarkoituserkinäihin.

Urheilu- ja virkistyspalvelujen alue.

Merkintä on tarkoitettu osoittamaan laajoja virkistys- ja vapaa-ajankeskusten, urheilukenttien ja hiihtokeskusten alueita, joilla merkittävä osa toiminnasta tapahtuu ulkona.

Viisarimäki – kirkonkylä - osayleiskaavassa on VU – alueena on osoitettu Paikkalanvuoren liikunta-alue. Aluetta esitetään laajennettavaksi Paikkalanvuoren eteläpuolelle.

6.4.6 R: Loma-asuminen

RM-1

Matkailupalvelujen alue.

Alue on tarkoitettu matkailu- ja lomakeskukselle, lomakylille ja muille matkailu-alueille toiminnolle.

(1000)/1

RM-1- aluevarausmerkinnän yhteydessä sulkeissa oleva luku osoittaa alueen rakennusoikeuden enimmäismäärän (kem²). Kauttaviivalla erotettu numero osoittaa alueen rakennusyksiköiden lukumäärän, jos alue toteutetaan erillisinä loma-asuntojen rakennuspaikkoina. Loma-asuntojen rakennuspaikkoina toteutettaessa noudatetaan RA- alueen kaavamääräyksiä.

RM-1- alueelle rakennuslupaa haettaessa tulee rakennuslupaviranomaiselle esittää koko aluetta koskeva aluesuunnitelma rakennusten määrästä, kerrosalasta ja sijoittumisesta sekä liikenne- ja pysäköintijärjestelyistä ja vesihuollon järjestämisestä.

Rantavyöhykkeellä (etäisyys rantaviivasta alle 60 m) on kiinnitettävä erityistä huomiota riittävän suojapuuston jäämiseen rakennusten ja rantaviivan väliin. Uudisrakentamisen sijoituksessa rantavyöhykkeelle tulee rakennuslupahakemuksen yhteydessä esittää selvitys rakentamisen vaikutuksista maisemaan.

Matkailupalvelujen alueeksi on merkitty Leppäveden rannalle muodostunut 10 ha:n retkeily / matkailukohde. Merkintä mahdollistaa matkailuun liittyvän yritystoiminnan kehittämisen. Toivakan rantaosayleiskaavoissa on osoitettu matkailupalvelu-alueita vastaavalla tavalla:

- Huikon Helmen matkailupalvelujen alue, RM-1 (700)/1
- Huikon Kartanon matkailupalvelujen alue, RM-1 (1400)/2
- Taulun Kartanon matkailupalvelujen alueet, RM-1 (700)/1 ja RM-1 (1400)/2
- Wäärälän matkailupalvelujen alue, RM-1 (1400)/2
- Humalajärven leirikeskuksen alue, RM-1 (700)/1
- Hirsiahon tilan matkailupalvelujen alue, RM-1 (700)/1

RA

Loma-asuntoalue.

Kullekin rakennuspaikalle saa rakentaa yhden loma-asunnon sekä tarpeelliset sauna- ja talousrakennukset. Yhden rakennuspaikan rakennusten yhteenlaskettu kerrosala saa olla enintään 350 kem², kuitenkin niin, että tehokkuusluku $e=0,08$ ei rakennuspaikkakohtaisesti ylity.

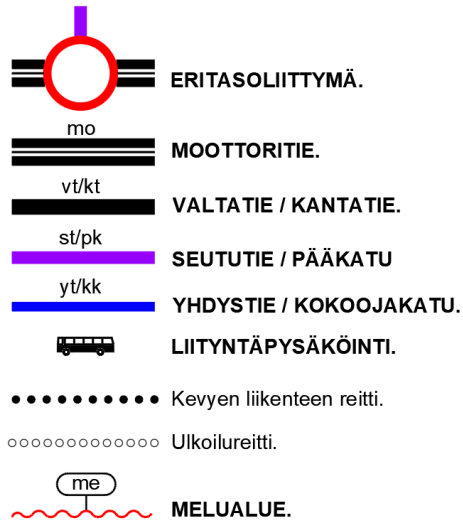
Rakennusten etäisyys keskivedenkorkeuden määrittämästä rantaviivasta tulee olla vähintään 25 m. Erillinen, kerrosalaltaan enintään 25 kem² suuruinen saunarakennus voidaan kuitenkin sijoittaa vähintään 15 m:n etäisyydelle rantaviivasta, ei kuitenkaan rantavyöhykkeen avoimiin osiin. Jos RA - alue ei rajaudu rantaviivaan, rakennukset on sijoitettava RA - rajauksen määräämälle etäisyydelle rantaviivasta.

Kauttaviivalla (/) merkinnästä erotettu luku ilmoittaa alueelle sallittavien rakennuspaikkojen enimmäismäärän. Luvussa ovat mukana ennestään toteutetut rakennuspaikat.

○ ● **tyhjät / täytetyt ympyrät**

Tyhjä ympyrä AO- ja RA -alueilla osoittaa uuden rakennuspaikan ohjeellisen sijainnin. Musta ympyrä osoittaa toteutetun rakennuspaikan likimääräisen sijainnin.

6.4.7 L: Liikenne

Viivamerkinnöin on esitetty keskeisimmät liikenneväylät. Suunnitelmissa oleva eritasoliittymä on esitetty punaisena kohdemerkintänä. Todellinen tarvittava liikennealueen raja on kohdemerkintää suurempi. Moottoritietä esittävä viivayhdistelmä on 90 m leveä. Valtatie on esitetty 50 m leveänä. Seututeiden leveys on kartalla 40 m, yhdysteiden 30 m, kokoojakatujen 20 m. Havainnollisuuden vuoksi kaavassa esitetään myös muutamia tavallisia katuja 10 m leveällä harmaalla viivalla.

Tulevat / kaavoitetut mutta vielä rakentamattomat / tavoitteelliset väylät on esitetty punaisella.

◀●●●●●▶ **Kevyen liikenteen yhteystarve.**

Merkinnällä on osoitettu ne kohdat, joissa uuden kevyen liikenteen yhteyden aikaansaaminen kahden paikan välille on tarpeen, mutta linjaus on vielä tutkimatta. Merkintä ei sido kevyen liikenteen väylän rakentamista tietylle puolelle tietä.

LH **Huoltoasema-alue.**

Rakentaminen edellyttää asemakaavaa. Alueen suunnittelussa ja toteuttamisessa on huolehdittava siitä, että alueella varastoitavat ja käsiteltävät aineet eivät aiheuta pohjavesien pilaantumisvaaraa.

Merkinnällä on osoitettu oleva huoltoasema Toivakantien varrella. Huoltamoraakenus on paikallisella tasolla ainoana rakennustyyhinsä edustajana rakennushistoriallisesti arvokas ja kylän ainoana huoltamona sillä on myös historiallista arvoa. Sijoittuminen pohjavesialueelle huomioidaan erityisellä määräyksellä.

Liityntäpysäköinti

Valtatien liittymän yhteyteen on lisätty liityntäpysäköintiä kuvaava merkintä. Paikalla on jo oleva rakennettu yleinen pysäköintialue liityntäpysäköintiä varten.

Kuva 93: Viisarimäen liityntäpysäköintialue on valtatie itäpuolella.

Liityntäpysäköinnillä tarkoitetaan joukkoliikennepysäkin yhteyteen järjestettyä pysäköintipaikkaa autoille ja polkupyörille. Liityntäpysäköinnin tarkoituksena on lisätä yksityisautoilua ympäristöystävällisemmän ja turvallisemmän joukkoliikenteen käyttöä.

6.4.8 E: Erityisalueet

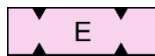
Yhdyskuntateknisen huollon alue.

Merkinnällä on osoitettu yhdyskuntateknisen huollon kannalta tärkeimmät alueet ja kohteet kuten lämpökeskukset, jätevedenpuhdistamot, vedenottamot, pumppaamot jne.

Yhdyskuntateknisen huollon kohde

Kohdemerkintää on käytetty pinta-alaltaan pienemmissä kohteissa, joita ei yleiskaavan mittakaavassa ole tarkoituksenmukaista esittää aluerajauksena.

Erityisalue.

Merkinnällä osoitetaan sellaisille toiminnoille varattavia alueita, joiden käyttö muihin tarkoituksiin on hyvin rajoitettu ja joille yleisöllä ei yleensä ole vapaata pääsyä. Erityisalueena on merkitty vanha Hambergin mylly ympäristöineen.

Hautausmaa-alue.

Merkinnällä on osoitettu Toivakan hautausmaat ja niihin liittyvät rakennukset.

Vuotta 1917 vanhemmat rakennukset ja rakenteet kirkkotarhassa ja/tai hautausmaalla on suojeltu kirkkolain (1054/1993) 14 luvun 5 §:n perusteella. Toivakan kellotapuli on rakennettu 1871 ja kirkko valmistunut 1882, joten ne ovat suojeltuja kirkkolain nojalla. Rakennuksia koskevista toimenpiteistä on pyydetty lausunto kirkkohallitukselta ja Museovirastolta.

Suojaviheralue.

Alue on hoidettava puustoisena ja alueelle on sallittua sijoittaa ympäristöön sopivia melusteita.

Merkinnällä on osoitettu sellaiset pääosin liikenneväylien varrella olevat viheralueina säilytettävät alueet, joiden tarkoituksena on pääasiassa suojata muita alueita haitoilta, ja joita ei sijaintinsa takia voida käyttää virkistysalueina.

Ympäristö- tai maisemavaurion korjaustarve.

1. merkintä on kohdistettu Saarisen itäpuolella olevalle pohjavesiallas – maanotto-alueelle. Alue osoitetaan asuinalueeksi ja siihen liittyen alueeseen kohdistuu merkittäviä muokkaustoimenpiteitä.

2. merkintä on kohdistettu valtatie risteysalueen varastointialueen kohdalle.

6.4.9 S: Suojelu

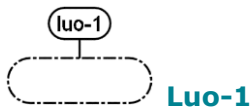
Suunnittelualueella on kaksi Natura 2000 – verkostoon kuuluvaa aluetta. Natura – alueet ovat erityislainsäädännön nojalla suojeltuja, erityisiä kaavamääräyksiä ei ole annettu.

SL Luonnonsuojelualue.

Merkinnällä on osoitettu voimassa olevissa rantaosayleiskaavoissa (Leppäveden rantaosayleiskaava ja Itäinen rantaosayleiskaava) luonnonsuojelualueina SL merkityt alueet.

Viisarinmäki – kirkonkylä – osayleiskaavassa ei osoiteta uusia luonnonsuojelualueita. Luontoselvitysten yhteydessä tunnistetut luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaat ja suojeltavat alueet on merkitty luo- osa-aluemerkinnöin.

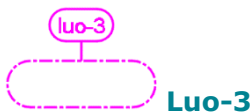
Merkinnällä osoitetaan LSL:n nojalla perustetut tai perustettaviksi tarkoitetut luonnonsuojelualueet. Valtion mailla ne ovat pääsääntöisesti joko lailla tai asetuksella perustettuja kansallispuistoja, luonnonpuistoja tai muita suojelualueita. Yksityiselle kuuluvilla alueilla luonnonsuojelualue voidaan perustaa alueellisen ympäristökeskuksen päätöksellä.

Luontodirektiiviin liitteen IV(a) mukaisen lajin, liito-oravan, esiintymisalue. Lajin lisääntymis- ja levähdyspaikat ovat luonnonsuojelulain (49§) nojalla suojeltuja. Alueella ei saa suorittaa eliölajin lisääntymis- ja levähdyspaikkoja hävittävää tai heikentävää puunkaatoa.

Luontodirektiiviin liitteen IV(a) mukaisen lajin, viitasammakon, esiintymisalue. Lajin lisääntymis- ja levähdyspaikat ovat luonnonsuojelulain (49§) nojalla suojeltuja. Alueella ei saa suorittaa eliölajin lisääntymis- ja levähdyspaikkoja hävittävää tai heikentävää ruoppausta.

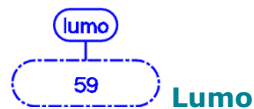
Luontodirektiivin liitteen IV(a) mukaisen korentolajin esiintymisalue. Lajin lisääntymis- ja levähdyspaikat ovat luonnonsuojelulain (49§) nojalla suojeltuja. Alueella ei saa suorittaa eliölajin lisääntymis- ja levähdyspaikkoja hävittävää tai heikentävää ruoppausta / vesikasvien niittoa.

Muu luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue. Alueella on Metsälain 10 §:n mukainen erityisen tärkeä elinympäristö tai Vesilain 11 §:n suojelema kohde. Tarkemmat tiedot ilmenevät luontoselvityksestä.

Linnustollisesti tärkeä alue. Uhanalaiselle lintulajille / -lajeille tärkeä lisääntymis- ja ruokailualue, jolla on vältettävä lintujen pesintää, ruokailua ja levähtämistä häiritsevää toimintaa.

Luonnon tai maiseman kannalta huomionarvoinen alue. Alueella on tunnistettu kos-teikko, perinnemaisema ja/tai -biotooppi, luonnon ja/tai maiseman monimuotoisuuden kannalta arvokas kohde tai näiden kannalta hyödyllisen suojavyöhykkeen tarve. Numero merkinnän yhteydessä viittaa kaavaselostuksen LUMO - kohteiden kuvauksiin.

/s-1

Alue, jonka kulttuurihistoriallisesti arvokas rakennuskanta, kulttuurikasvillisuus ja pienmaisemat on huomioitava alueen käyttöä suunniteltaessa.

Merkintä on lisätty pääkäyttötarkoituksmerkinnän yhteyteen. Merkintää on käytetty Hambergin myllyn yhteydessä.

Ohuella mustalla viivalla ja harvalla ohuella vaakaviivoituksella on osoitettu valtakunnallisesti arvokas Viisarimäki – Rutalahti maisema-alue maakuntakaavan rajauksen mukaisesti. Toinen erikseen merkitty maisemallisesti arvokas alue on rantaosayleiskaavassakin ollut Pitkäkosken alue, jossa on myös luontoarvoja.

Arvokasta kallioaluetta on Viisarimäessä Kuivavuorella.

Alueella rakentamista rajoittavat vesilain ja ympäristönsuojelulain mukaiset pohjaveden muuttamis- ja pilaamiskiellot.

Merkittävä osa taajaman keskusta-alueesta sijoittuu pohjavesialueelle. Rajaus on esitetty sinisellä pistekatkoviivalla. Rajauksen ulkopuolella on tarkoitusta kuvaavia pv – merkintöjä.

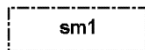
Rakennuksen purkaminen on kielletty, kunnes rakennussuojelu on ratkaistu asemakaavassa. Ennen rakentamista ja sen ympäristöä merkittävästi muuttaviin toimenpiteisiin ryhtymistä tulee museoviranomaiselle varata tilaisuus lausunnon antamiseen. Numero merkinnän yhteydessä viittaa kaavaselostuksen kohdeluetteloon.

Merkinnällä on osoitettu asemakaavalla suojellut rakennukset sekä maakuntakaavassa valtakunnallisiksi tai maakunnallisesti merkittäviksi määritellyt rakennukset tai rakennetut ympäristöt.

Kohdeluettelo:

1. Silanderin torppa (rak. hist. selvityksen nro 17)
2. Koivuharju (rak. hist. selvityksen nro 8)
3. Perälän kaupan varasto (rak. hist. selvityksen nro 12)
4. Vanhasilta / Vanha Pappila (rak. hist. selvityksen nro 21)

■ sm1

Muinaismuistokohde / -alue

Muinaismuistolaila (295/1963) rauhoitettu kiinteä muinaisjäännös. Kohteen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen, vahingoittaminen, poistaminen ja muu siihen kajoaminen on kielletty. Kohdetta koskevista suunnitelmista on pyydettävä museoviranomaisen (Museovirasto tai maakuntamuseo) lausunto. Numeroindeksi viittaa kaavaselostuksen kohdeluetteloon.

Merkinnällä (pienialaisemmat kohdemerkinnällä, isommat aluerajauksella) on osoitettu tiedossa olevat muinaismuistokohteet.

Kohdeluettelo:

1. Havulankangas, kiinteä muinaisjäännös, asuinpaikka sekä työ- ja valmistuspaikka (kaksi erillistä aluetta) Maunosen etelärannalla.
2. Markkula, kiinteä muinaisjäännös, työ- ja valmistuspaikka.
3. Salokas, kiinteä muinaisjäännös Saarisen pohjoispuolella (asuinpaikka).
4. Vehmaskangas, kiinteä muinaisjäännös Viisarimäen uutta teollisuusaluetta vastapäätä Toivakantien varrella; esihistoriallinen pyyntikuoppa, työ- ja valmistuspaikka.

○ sv

Suojavyöhyke.

Alueella on ensisijaisesti sallittua maa- ja metsätalousrakentaminen ja puolustusvoimia palveleva rakentaminen. Alueelle ei tule sijoittaa koulua tai asutustaajamaa eikä sairaalaa, vanhainkotiä, päiväkotia tai muuta vastaavaa laitosta. Merkintä ei estä olemassa olevan rakennuskannan peruskorjausta. Suunniteltaessa alueen käyttöä on puolustusvoimille varattava mahdollisuus lausunnon antamiseen.

6.4.10 M: Maa- ja metsätalous

M

Maa- ja metsätalousvaltainen alue.

Alue on tarkoitettu pääasiassa maa- ja metsätalouden harjoittamiseen. MRL:n 43 §:n 2. mom:n perusteella määrätään, että yleiskaavan M – alueen ranta-alueella on asuin- ja lomarakentaminen kielletty. Ranta-alueen rakennusoikeus on siirretty maanomistajakohtaisesti AO-, AM-, RA- ja RM – alueille. Ranta-alueen ulkopuolella alueella sallitaan maa- ja metsätalouteen liittyvä sekä haja-asutusluonteinen rakentaminen.

MA

Maisemallisesti arvokas peltoalue.

Alue tulee pyrkiä säilyttämään avoimena ja viljelykäytössä.

Merkinnällä on osoitettu alueet, joiden säilyminen avoimena ja viljelykäytössä on maisemakuvan kannalta tärkeää. Näitä ovat mm. valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden viljelyaukeat, muut maisemallisesti arvokkaat viljelyalueet sekä arvokkaisiin rakennettuihin ympäristöihin liittyvät viljelyaukeat.

Merkintä ei velvoita maanomistajaa ryhtymään aktiivisiin toimenpiteisiin viljelyalueiden avoimena säilyttämiseksi. Alueiden säilyminen avoimena ja viljelykäytössä on maisemakuvan kannalta kuitenkin suotavaa. Rakentaminen tulisi sijoittaa mahdollisuuksien mukaan jo olevien rakennusten yhteyteen ja/tai siten, että rakennukset eivät sulje avoimia näkymiä.

Yleiskaavalla asetetuissa tavoitteissa on useammalta taholta haluttu säilyttää maalaismainen ja viihtyisän ilme, missä tarkoituksessa hyvin hoidetut peltoalueet ovat tärkeässä asemassa. Merkinnällä on osoitettu maisema-arvojen kannalta keskeisimmät peltoalueet. Suuri osa peltoalueista sisältyy myös maa- ja metsätalousalueille M.

Ympäristönhoidossa ja tienparannushankkeissa tulee edistää alueen kulttuuriympäristöarvojen säilymistä.

Rakentamisen ja metsänhoidon vaikutuksiin arvokkaisiin kaukonäkymiin ja avoimeen maisematilaan tulee kiinnittää erityistä huomiota.

Ympäristön tilaan vaikuttavia toimenpiteitä suoritettaessa on pyrittävä siihen, ettei alueen maisemallisia arvoja heikennetä.

Alueen kulttuurihistoriallisesti arvokas viljelymaisemakokonaisuus tulee säilyttää.

6.4.11 W: Vesialueet

W

Vesialue.

Merkinnällä on osoitettu alueet, jotka on tarkoitettu säilyttäväiksi vesialueena.

W/s

Vesialue, joka on samalla Natura-alue. Alueella on kielletty Natura 2000 – alueen luontoarvoja heikentävät ruoppaukset sekä kaikenlainen lintujen pesintää, ruokailua ja levähtämistä häiritsevä toiminta.

Merkinnällä on osoitettu vesialueen osat, jotka sisältyvät Natura-alueeseen.

LV

Venevalkama.

Alueelle voidaan sijoittaa kalastusta, veneilyä ja muuta vesiliikennettä palvelevia rakennuksia ja rakenteita sekä laitteita.

Kartalla on samassa merkityksessä käytetty rinnan myös kohdemerkintää:

Venesatama / venevalkama

Vesistöihin liittyen kaavaan on merkitty myös olevat uimarannat.

Uimaranta.

6.4.12 Strategiset merkinnät

Yhdyskuntarakenteen laajenemissuunta

Merkinnällä osoitetaan yhdyskunnan pitkän aikavälin tavoitteellinen laajenemissuunta, joka on arvioitu yhdyskuntarakenteen ja talouden kannalta edulliseksi. Merkinnän väri viittaa tavoitteelliseen alueidenkäyttömuotoon (teollisuus / asutus / kauppa).

Yhdyskuntarakenteen mahdollinen laajenemialue

Alue on tarkoitettu liikennehakuisille työpaikka- ja palvelutoiminnoille, ei kuitenkaan MRL 114 §:ssä tarkoitetuille vähittäiskaupan suuryksiköille. Alue on tarkoitettu asemakaavoittaa.

Merkinnällä osoitetaan alueet, jotka sijaintinsa tai muiden erityisominaisuuksiensa vuoksi halutaan varata yhdyskuntatoimintojen käyttöön. Merkintää voidaan käyttää mm. taajamakokonaisuuksien tai suurimittaisten palveluyksikköjen pitkän aikavälin tarpeiden osoittamiseen. Merkinnän väri määrittyy ajattelun pääasiallisen käyttömuodon perusteella. Selkeyden vuoksi voidaan käyttää lisäksi käyttötarkoituksen tai vaihtoehtoisten käyttötarkoitusten kirjainmerkintöjä. Pääasiallisen tai vaihtoehtoisten käyttötarkoitusten osoittaminen on suotavaa, koska se helpottaa ratkaisun vaikutusten arvioimista.

Kaavassa on valtatien varrelle osoitettu mahdollisia laajenemialueita P- ja TP – käyttötarkoituksiin.

/res

Merkintä osoittaa ne alueet, jotka asemakaavoitetaan siinä vaiheessa, kun muut vastaavan käyttötarkoituksen mukaiset alueet on pääosin kaavoitettu.

Merkintää on käytetty sellaisten alueiden osoittamiseen, joiden käyttöönottoon ei ole kiireellistä tarvetta.

6.4.13 Yleismääräykset

Tämä yleiskaava-alue on kokonaisuudessaan suunnittelutarvealuetta (MRL 16 §) lukuun ottamatta asemakaavoitettuja alueita sekä ranta-alueita (MRL 72 §).

Suunnittelutarvealueeksi määrittelemine on ohjauskeino, joilla voidaan varmistaa mahdollisuudet yhdyskunnan laajentamiselle. Määräyksen yhteydessä on määritelty alue, johon oikeusvaikutteinen ohjauskeino kohdistuu.

Rakennuslupan voi myöntää yleiskaavan mukaisesti loma-asuntojen alueille (RA), erillispientalovaltaisille asuntoalueille (AO), maatilojen talouskeskusten alueille (AM), matkailupalvelujen alueille (RM-1) sekä saunojen rakennusaloille (sa) ilman hyväksytyä ranta-asemakaavaa tai poikkeamispäätöstä (MRL 72 §).

Asemakaavoitusvaiheessa tai muun tarkemman suunnittelun yhteydessä on turvattava erityiset paikalliset kulttuuriympäristön arvot, kulttuuriympäristön ominaispiirteet ja luonne. Samalla tulee selvittää riittävällä tarkkuudella kohteiden ja alueiden tarkemmat suojelutavoitteet.

Asemakaavoitusvaiheessa tai muun tarkemman suunnittelun yhteydessä on turvattava merkittävät luontoarvot ja riittävät ekologiset yhteydet sekä virkistysyhteydet. Samalla tulee selvittää riittävällä tarkkuudella kohteiden ja alueiden tarkemmat suojelutavoitteet.

Rakentamisessa sekä yhdyskuntateknisessä huollossa on mahdollistettava energiatehokkaiden ja ympäristöystävällisten järjestelmien sekä uusiutuvien teknologioiden käyttöönotto.

Rantarakennuspaikoilla on kiinnitettävä erityistä huomiota riittävän suojapuuston jäämiseen rakennusten ja rantaviivan väliin. Rakennuspaikat tulee säilyttää mahdollisimman luonnonmukaisina, voimakasta maanmuokkaamista, esim. pengertämistä, on vältettävä. Rakennuksen alimman lattiatason tulee olla vähintään 1,5 metriä keskivedenkorkeutta ylempänä. Rakennusten julkisivu- ja katemateriaalien tulee olla väritykseltään maisemaan sopivia, kirkkaita tai heijastavia pintoja on vältettävä.

Vesihuoltoverkoston ulkopuolisten rakennuspaikkojen jätevesien käsittely tulee järjestää kulloinkin voimassa olevan lainsäädännön (kaavan voimaantulon ajankohdalla valtioneuvoston asetus 157/2017) sekä kunnan määräysten mukaisesti.

Haettaessa rakennuslupaa uudis-, laajennus- tai peruskorjaustoimenpiteitä varten valta- ja seututeiden läheisyydessä, on selvitettävä mahdollinen meluntorjuntatarve (Valtioneuvoston päätös melutason ohjeista 993/1992).

Alueiden, joilla rakentaminen edellyttää asemakaavaa, rakennusoikeus määritellään asemakaavoituksen yhteydessä.

6.5 Mitoitus

6.5.1 Ranta-alueet

Suunnittelu- ja mitoitusperiaatteet

Kaavan voimassa olevien rantaosayleiskaava-alueiden osalta mitoitusperiaatteena on ollut noudattaa vireillä olevien ja viimeksi vahvistuneiden Toivakan rantaosayleiskaavojen muutoksen ja laajennuksen periaatteita, jotka ovat olleet pääpiirteissään seuraavat:

- Säilytetään voimassa olevan rantaosayleiskaavan vielä toteutumaton rakennusoikeus.
- Päivitetään yleiskaava teknisesti huomioiden mm. nykyinen kiinteistö- ja rakentamistilanne sekä myönnetty poikkeamiset.
- Korjataan esille tulleet virheet.
- Tutkitaan muutostarpeet, ja muutetaan kaavaa, mikäli muutos on kaavan suunnittelu- ja mitoitusperusteiden mukaan mahdollinen.
- Muutetaan voimassa olevan rantaosayleiskaavan suunnitteluperusteena ollut rantasuunnittelun emätilan rajaamisajankohta 1.7.1959 > 15.10.1969.
- Nostetaan rantarakentamisen mitoitusta rakentamiseen edullisilla ranta-alueilla ja kylien läheisillä ranta-alueilla.
- Tuetaan lomarakennuspaikkojen käyttötarkoitusten muutoksia ja lisätään pysyvän asuinrakentamisen osuutta vakituisen asumisen kannalta edullisilla ranta-alueilla.
- Nostetaan rakennuspaikkakohtaista rakennusoikeuden enimmäismäärää ja kehitetään rakentamisalueiden kaavamääräyksiä.
- Turvataan maanomistajien tasapuolinen kohtelu olosuhteiltaan samankaltaisilla ranta-alueilla.
- Huomioidaan matkailun erityistarpeet.
- Huomioidaan ranta-alueisiin kohdistuvat yleiset tarpeet sekä turvata vesistöjen ja rantojen ominaispiirteiden ja mahdollisten erityisarvojen (esim. luontoarvot ja kulttuuriympäristöt) säilyminen.

Tarkemmin ranta-alueiden suunnittelu- ja mitoitusperiaatteet on kuvattu kaavaselostuksen liitteessä 12.

Yleiskaava suoraan rakennusluvan perusteena

Kaava on ranta-alueiden osalta yksityiskohtainen aluevarausyleiskaava, joka ohjaa suoraan rakentamista ja muuta maankäyttöä. Rantaosayleiskaavoissa ollut MRL 72.1 §:n mukainen oikeusvaikutteisuus säilyy, ja yleiskaavaa voidaan näillä osin käyttää suoraan rakentamisluvan myöntämisen perusteena.

Rantarakennuspaikat luonnosvaiheessa

Osayleiskaavan luonnoksessa ranta-alueiden rakennuspaikat oli merkitty voimassa olevien rantaosayleiskaavojen mukaisesti. Rakennuspaikkojen toteutumistilanne oli tarkistettu ja rakennuspaikan symboli (oleva / uusi) oli tarvittaessa päivitetty. Rantarakennuspaikkojen rajausta oli tarkistettu tarvittaessa kiinteistörajojen mukaiseksi. Luonnosvaiheen rantarakennuspaikkojen lukumäärä perustui rantaosayleiskaavojen laadinnan yhteydessä laadittuun emätilaselvitykseen ja mitoitukseen, mitoitusvuotena 1959.

Rakennuspaikat ehdotusvaiheessa

Rantaosayleiskaavoja ollaan Toivakassa yleisesti uudistamassa siten, että mitoitusvuosi vaihdetaan vuodesta 1959 vuoteen **1969**). Muutoksen myötä rantarakennuspaikat pääsääntöisesti lisääntyvät jonkin verran. Emätilaselvitys myös Viisarimäki – kirkonkylä – osayleiskaavan aluetta koskien päivitettiin ehdotusvaiheeseen siten, että mitoitusvuodeksi vaihdettiin 1969.

Emätilaselvitys

Emätilaselvitys on kaavaselostuksen liitteenä 05.

Yksittäisen RA – rakennuspaikan rakennusoikeus

Loma-asuntoalueiden RA rakennusoikeus on määritelty merkinnän selityksen yhteydessä.

6.5.2 Muiden alueiden rakennusoikeuden mitoitus

Rakennusoikeus asemakaavoitettavilla alueilla ratkaistaan asemakaavoituksen yhteydessä.

Uusia asuntoalueita on kaavassa osoitettu keskusta-alueelle kaiken kaikkiaan 140 ha. 30 % alueista on /res – merkinnällä.

Aluetehokkuus uusilla alueilla ratkaistaan asemakaavalla, käytännössä se tulee myötäilemään olevien alueiden tehokkuutta eli n. 0,15. Aluetehokkuudessa huomioidaan myös katualueet ja alueen sisäiset viheralueet. Aluetehokkuudella 0,15 määritellyllä alueella voi korttelialueen rakennustehokkuus olla asemakaavassa hieman suurempi (~0,20).

Aluetehokkuudella $e=0,15$ yleiskaavaan osoitettujen uusien asuntoalueiden rakennusoikeus olisi n. 120 000 kem².

Pientaloina toteutettuna rakennusoikeus tarkoittaisi n. 900 omakotitaloa, nykyisellä asumistiheydellä n. 2800 asukasta. Nykyisen asukasluvun ollessa 2 400, tarkoittaisi rakennusoikeus asukasluvun kaksinkertaistumista.

Tilastokeskuksen [ennuste](#) Toivakan väkiluvuksi vuonna 2040 on 2500¹⁶.

Yleiskaava on ylimitoitettu nykyisiin ennusteisiin nähden, mutta tehtyjen maastaselvitysten ja asetettujen periaatteiden pohjalta halutaan varata alueet yleiskaavassa esitetyn mukaisesti tulevaisuutta varten.

¹⁶ Tilastokeskuksen väestöennuste vuoteen 2040 https://www.stat.fi/til/vaenn/2004/vaenn_2004_2004-09-20_tau_002.html

7 VAIKUTUKSET

Kaavaa laadittaessa on tarpeellisessa määrin selvitettävä suunnitelman ja tarkasteltavien vaihtoehtojen toteuttamisen ympäristövaikutukset, mukaan lukien yhdyskuntataloudelliset, sosiaaliset, kulttuuriset ja muut vaikutukset (MRL 9 §).

Vaikutusten arvioinnin tarkoituksena on ennakkoon arvioida kaavan toteuttamisen merkittävät vaikutukset tehtäessä kaavaa koskevia ratkaisuja. Vaikutusten arvioinnissa lähtökohtana on kaavan toteuttamisen vaikutusten vertailu nykytilaan.

Vaikutusten selvittäminen perustuu alueesta käytettävissä oleviin tietoihin, alueella suoritettaviin maastokäynteihin, aluetta koskeviin selvityksiin ja suunnitelmiin, osallisilta saataviin lähtötietoihin, lausuntoihin ja huomautuksiin sekä laadittavien suunnitelmien ympäristöä muuttavien ominaisuuksien analysointiin.

Osalliset voivat myös arvioida kaavan vaikutuksia, erityisesti kuulemisvaiheiden yhteydessä.

7.1 Yhdyskuntarakenne

Yleiskaava tiivistää olevaa yhdyskuntarakennetta ja tehostaa jo rakennetun infrastruktuurin käyttöä. Yleiskaavassa ei osoiteta merkittävästi sellaisia uusia, olevasta rakenteesta irrallisia osia, jotka laajentaisivat / hajottaisivat yhdyskuntarakennetta.

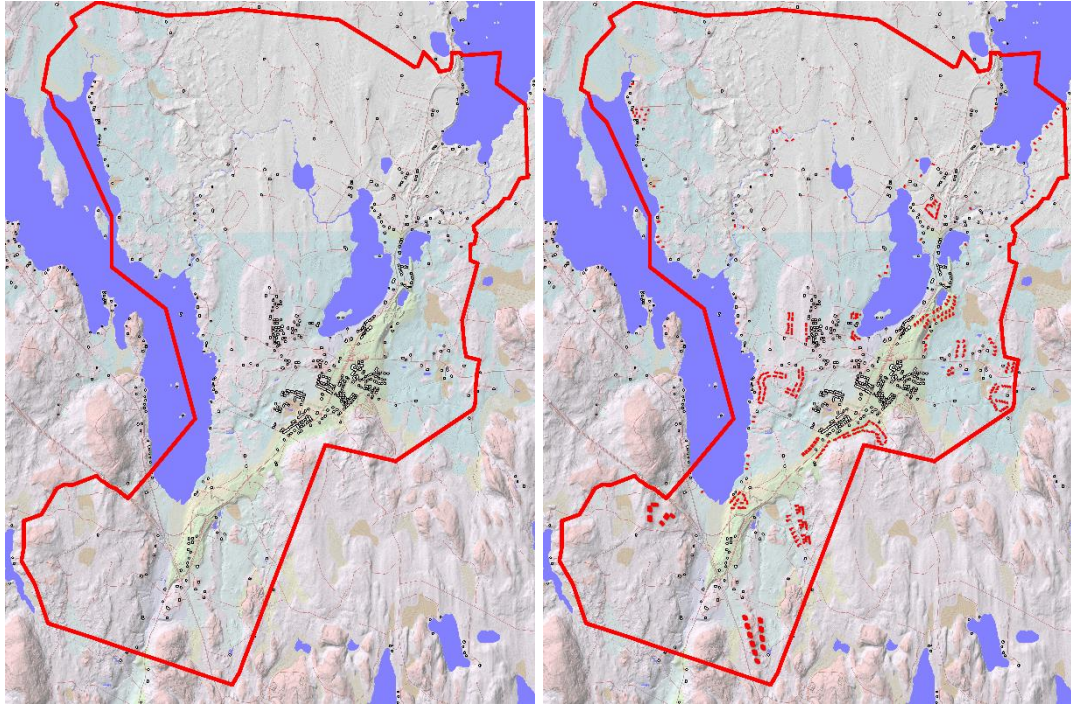
7.2 Rakennettu ympäristö

Toteutuessaan yleiskaava lisää rakennettua ympäristöä. Merkittävimmät uudet kaupalliset rakennusalueet sijoittuvat valtatievarrelle Viisarimäkeen sekä Toivakantien varrelle valtatievarrelle ja keskustaajaman välialueelle.

Merkittävimmät uudet asuinaluevaraukset sijoittuvat olevan keskustaajaman yhteyteen laajentaen sitä Toivakantien suunnassa pohjoiseen ja etelään sekä länsi – itäsuunnassa Uudispellontien – Varikontiehen tukeutuen.

Kirkon pohjoispuolisen soranottoalue-pohjavesialtaan muuttaminen asuinalueeksi soranoton loputtua maisemoi nykyisen ympäristöhäiriöalueen.

Rakentamisalueet on sijoitettu maaperältään rakentamiseen parhaiten soveltuville alueille sekä huomioiden selvitysten myötä tunnistetut arvokkaat luontokohteet. Uudisrakentamisalueet sijoittuvat myös olevan vesihuoltoverkoston läheisyyteen.

Kuva 94: Vasemmalla nykytila, oikealla kaavan mukainen uusi rakennuskanta punaisella

7.3 Luonto

Suunnittelualueen luontoarvot on selvityksin tunnistettu. Arvoalueet on tuotu kaavakartalla esille aluerajauksin ja merkinnöin. Merkinnät kertovat, minkä tyyppisestä luontoarvosta kullakin alueella on kyse sekä asetettu alueilla ja niiden välittömässä läheisyydessä harjoitettavalle toiminnalle ja rakentamiselle tarvittavissa rajoitteissa.

Kaavan vaikutuksista suunnittelualueella sijaitsevaan Natura - alueeseen on laadittu erillinen Natura-arviointi, joka on kaavan liitteenä 09. Natura-arvioinnin on tarkistanut ja siitä antanut lausunnon ELY-keskus 24.7.2019. ELY-keskuksen lausunto on kaavan liitteenä 09b.

Natura-arvioinnin ja ELY:n lausunnon perusteella arvioitiin, että yleiskaavalla olisi ehdotusmuodossaan ollut liiallisia vaikutuksia Natura-alueeseen. Arvioinnin johdosta Natura-alueen läheisyyteen sijoittuvalle matkailualueelle kaavalla suoraan myönnettävän rakennusoikeuden määrää rajattiin sekä asetettiin maisemavaikutusten selvitysvelvoite, mikäli rakentamista osoitettaisiin lähelle rantaa. Natura-alueerajaukseen kuuluvalla vesialueella kiellettiin luontoarvoja heikentävät ruoppaukset sekä kaikenlainen lintujen pesintää, ruokailua ja levähtämistä häiritsevää toimintaa.

Paikoitellen on kaavassa rakennuspaikkoja, joiden edustalla rannalla tai muuten välittömässä läheisyydessä on myöhemmin havaittuja luontoarvoja (viitasamma-koita, liito-oravia, korentoja). Luontoaluemerkintöjen yhteydessä on annettu näihin rakennuspaikkoihin kohdistuvia, haitallisia luontovaikutuksia ehkäiseviä määräyksiä.

Lisärakentaminen ja sen myötä lisääntyvä ihmisen toiminta muodostaa aina lisäris-
sitteen ja uhan luonnon monimuotoisuudelle. Yleiskaavassa on pyritty ohjaamaan rakentamista luontoarvojen säilymisen kannalta kestävällä tavalla.

7.4 Muinaismuistot

Tiedossa olevat muinaismuistot on merkitty kaavakartalle ja annettu niitä koskeva suojelumääräys. Kaavamerkinnot ja niiden mahdollistama toiminta eivät uhkaa kohteiden säilymistä ja suojelua.

7.5 Maisema

7.5.1 Virtuaalimalli

Yleiskaavan maisemavaikutusten arvioinnin tueksi on alueesta ja kaavasta laadittu virtuaalimalli.

Mallin maastonpinta

Mallin maastonpinta on luotu Maanmittauslaitoksen lasermittaustiedon pohjalta ja vastaa korkeussuhteiltaan todellisuutta. Maastomallin pintaan on istutettu tuorein saatavilla ollut Maanmittauslaitoksen ortoilmakuva.

Mallin kasvillisuus

Kasvillisuus on poimittu malliin maanmittauslaitoksen automaattiluokitellusta laserkeilausaineistosta. Kasvillisuuden korkeus ja sijoittuminen sekä suhteellinen tiheys vastaavat todellisuutta. Kasvilajisto edustaa tavanomaista sekametsää ja metsää kuvaavia laserpisteitä on harvennettu (1/20) tietokoneiden suorituskykyrajoitusten vuoksi.

Mallin rakennukset

Olevien rakennusten sijaintitieto on poimittu maanmittauslaitoksen maastotietokanta-aineistosta. Maastotietokannassa sijaintitietojen tarkkuus vastaa mittakaavaa 1:5 000 - 1:10 000, vaakatasossa +/- 3 m.

Malli kaavan liitteenä

Virtuaalimalli on yleiskaavan liitteenä 10. Malli on ladattavissa internetistä pakattuna tiedostona, jonka käyttäjä lataa omalle koneelleen ja purkaa. Purkamisen jälkeen malli käynnistyy *Start.bat* - tiedostoa tuplaklikkaamalla. Mallin katselua varten ei omalle koneelle tarvitse asentaa erillisiä ohjelmia.

Mallin käyttö

Virtuaalimallissa voi "liikkua" vapaasti tietokonepelin tapaan. Liikkumisen helpottamiseksi malliin on tallennettu valmiita kuvakulmia. Näkymiä voidaan kutsua näkömälästä.

Malli vaikutusten arvioinnin välineenä

Mallista on poimittu selostukseen seuraavassa näkymiä olevasta ja tulevasta tilanteesta. Kuvien vertailu auttaa hahmottamaan vaikutuksia maisemaan.

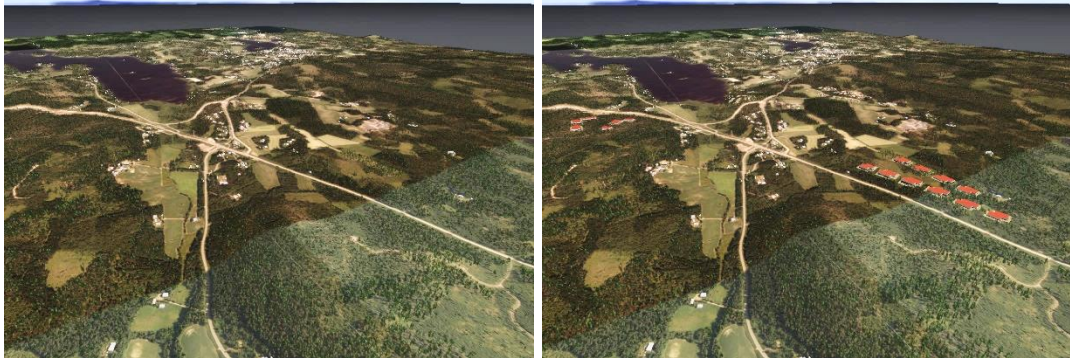
7.5.2 Viisarimäen alue

Valtatien varrelle osoitetaan kaavassa strategisesti alueita kaupallisille palvelu- ja työpaikkatoiminnoille. Tulevat toimijat pyrkivät todennäköisesti hyödyntämään näkyyden kautta saatavan mainosarvon valtakunnan keskeisen liikenneväylän varrella.

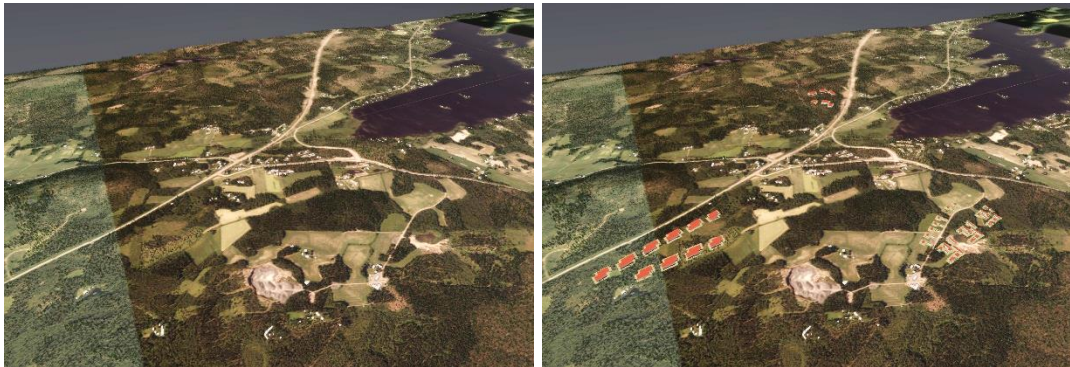
Alueiden väliin sijoittuu valtakunnallisesti arvokas Viisarimäen – Rutalahden maisemakokonaisuus sekä Toivakantien liittymä.

PT – alue

Liittymän eteläpuolelle sijoittuvan palvelujen, hallinnon ja teollisuuden alueen etäisyys liittymästä on puoli kilometriä. Toivakantien alun maisemallisesti arvokkaan peltoalueen ja kaupallisen alueen väliin jää metsäinen vyöhyke. Alueella on nyt tavanomaista metsää ilman merkittäviä maisema-arvoja. Valtakunnallisesti arvokas Viisarimäki – Rutalahti – maisema-alueen ja kaupallisen alueen väliin taas jää korkea Kuivavuori. Uudisrakentamisella tälle alueelle ei ole vaikutusta valtakunnallisesti arvokkaaseen maisema-alueeseen eikä heikennä maisemallisesti arvokasta peltomaisemaa, mikä tavoitteiden mukaisesti halutaan säilyttää.

Kuva 95: Viisarimäen alue lounaan (Rutalahden) suunnasta

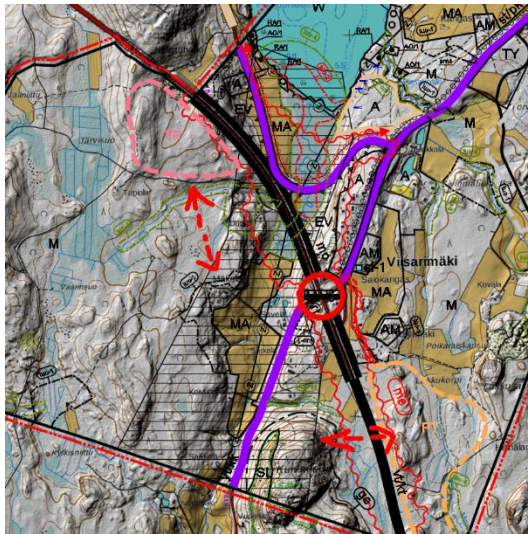
Kuva 96: Viisarimäen alue kaakon suunnasta

TP – alue

Paasivuoreksi pohjoisempana kasvavan vuoren etelärinteelle on yleiskaavassa osoitettu ohjeellisesti työpaikka-alue TP. Toteutuessaan alue on valtatieä etelästä päin tultaessa hyvin näkyvällä paikalla. Viisarimäki – Rutalahti – maisema-alueeseen jää etäisyyttä 0,5 – 1 km ja väliin jää metsäinen harjanne, joka estää aluetta näkyvästä valtakunnallisesti arvokkaassa maisemassa.

Kuva 97: TP - alueen sijoittuminen maisemaan valtatieltä katsottuna

Kuva 98: TP - ja PT -alueiden ja maisema-alueen väliin jäävät suojavyöhykkeet

7.5.3 Jyväskylätien – Viisarimäentien ja Leppälahden välinen asuinalue sekä Viisarimäen teollisuusalueen jatke

Leppäveden eteläkärjen Pohjoonlahden rannalle on osoitettu uusi asuinalue. Jyväskylän – ja Viisarimäentielle uusi asuinalue ei näy maastonmuotojen johdosta lainkaan, lukuun ottamatta Jyväskylätielle tarvittavaa uutta liittymää. Uusi asuinalue tulee näkymään Leppäveden Pohjoonlahdelle.

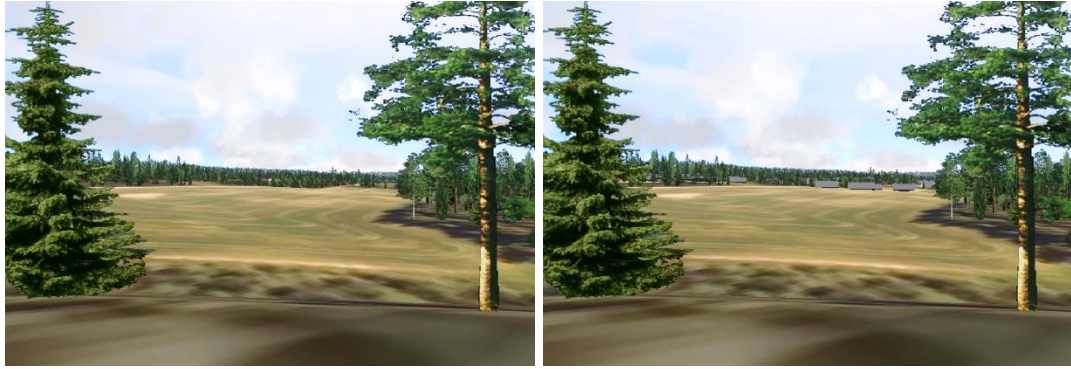
Kuva 99: Leppäveden rannalle, Jyväskylätien liitettävä uusi asuinalue sekä Viisarimäenteollisuusalueen jatkoksi hahmoteltu teollisuusalue nähtynä lännen suunnasta.

Kuva 100: Leppäveden rannalle, Jyväskylätien liitettävä uusi asuinalue sekä Viisarimäenteollisuusalueen jatkoksi hahmoteltu teollisuusalue nähtynä lännen suunnasta.

Kuva 101: Viisarimäen teollisuusalueen jatke sijoittuu peltomaiseman reunaan, eikä juuri vaikuta suuressa maisemakuvassa.

Kuva 102: Viisarimäentieltä maantasosta katsottuna uusi teollisuusalue sijoittuu pellon ja metsän rajaan.

7.5.4 Taajaman eteläosan tuloväylän varren uudet asuntoalueet

Viisarimäen teollisuusalueen jälkeen alkaa pian varsinainen taajama-alue Toivakantien molemmin puolin. Yleiskaavassa esitetään taajamarakenteen jatkamista nauhamaisesti Toivakantien molemmin puolin. Asuntoalueet ovat suhteellisen kapeita vyöhykkeitä. Toivakantien eteläpuolen uudisasuntoalueet ovat jäävät alisteisiksi Kiikarvuorelle eivätkä korostu maisemassa.

Vastakkaisella Leppäveden puolelle uudisasuntoalueet sijoittuvat tien varteen, osin peltoalueelle. Peltoalueelle jää maisemassa edelleen keskeinen asema.

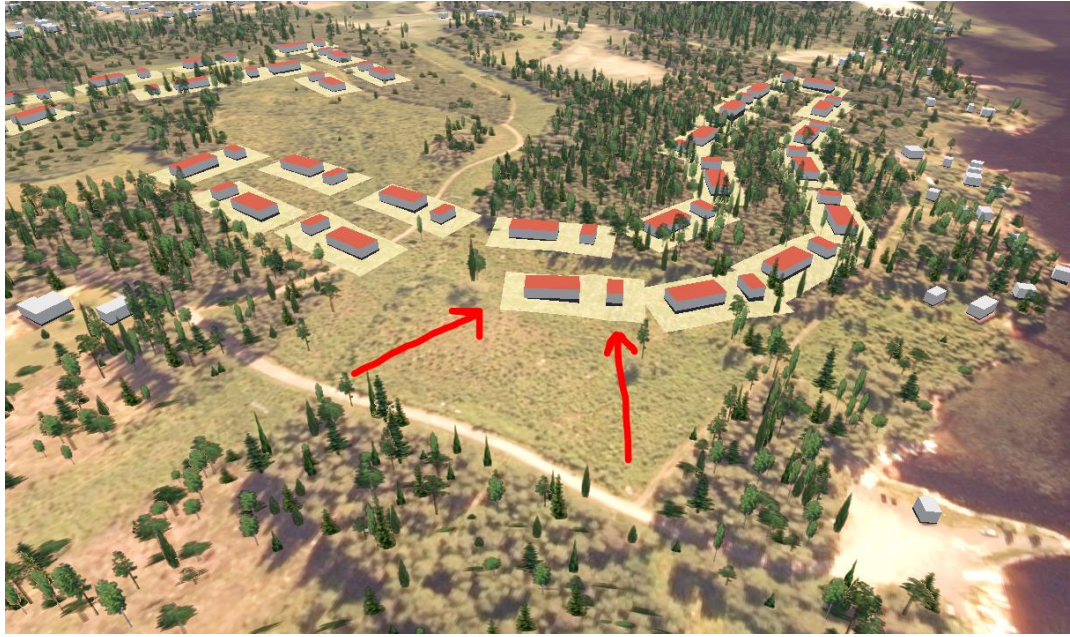
Kuva 103: Taajaman eteläreunalla uudet asuntoalueet jatkavat olevaa rakennetta nauhamaisesti tien molemmin puolin.

7.5.5 Leppävedenranta

Leppävedenrannalla Uudispellontien eteläpuolelle on yleiskaavassa osoitettu kaksi asumisen reservialuetta. Alueet on sijoitettu maaston parhaiten rakennettaville maapohjille, kumpikin sijoittuisi uuden, oman katunsa varteen.

Uusien asuntoalueiden ympärille jää metsäistä maa- ja metsätalousaluetta, mikä peittää uudisrakennusalueet pääosin maisemassa. Korkeamman sijainnin johdosta rantaa lähinnä oleva asuntoalue näkyisi jonkin Leppävedelle, olevien rantarakennusten takaa.

Uudispellontien loppupään peltoalueen reunaan uudisrakentaminen näkyisi selvästi. Vaikutusta voi pehmentää tonttien istutuksilla.

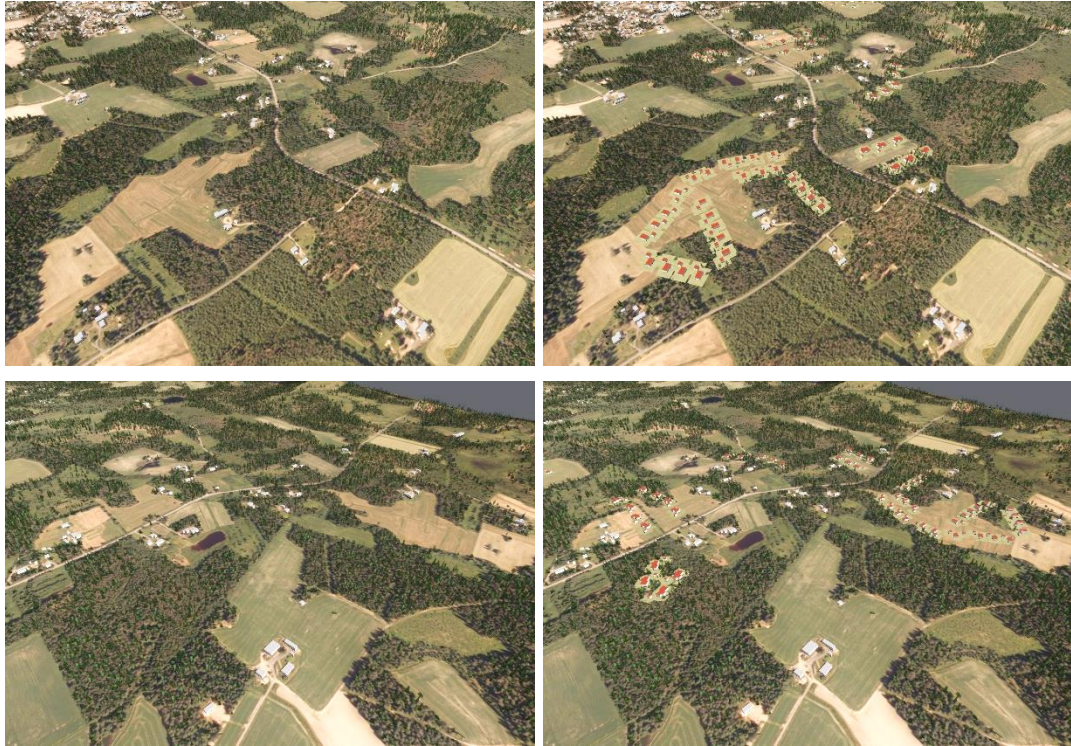
Kuva 104: Leppävedenrannan uudet asuntoalueet liittyisivät Uudispellontiehen.

Kuva 105: Rantaa lähempi uusi asuntoalue näkyisi Leppävedelle. Kuvassa oikealla tulevia rakennusmassoja on korostettu punaisella.

7.5.6 Varikontien varsi

Olevaa vesihuoltoverkostoa myötäillen yksi keskustaajaman strategisista laajentumissuunnista on Varikontien varsi keskustasta itään. Varikontieltä pohjoiseen ja etelään on aukeata peltoa ja paikoin pehmeää maapohjaa. Toivakan keskustan itäpuolelta kiertämään suunniteltu ohitustie oli suunniteltu maaston alavimpaan kohtaan. Siltä vapautuva alue on myös maiseman säilymisen puolesta luonteva jättää vihervyöhykkeeksi. Varikontien varrelle on sijoitettu uusia asuntoalueita maaston korkeampiin kohtiin, olevien rakennusten yhteyteen ja siten, että myös peltonäkymiä jää väliin. Taaemmat asuntoaluevaraukset ovat reservialueita.

Kuva 106: Varikontien varren uudet asuntoalueet ryhmiä, jotka sijoittuisivat maaston ominaisuuksien ehdoilla. Vasemmanpuoleisissa kuvissa nykytila, oikealla tuleva (punaiset katot).

7.5.7 Syrjäharju (sorakuoppa ja pohjavesiallas)

Heti keskustaaajaman ja kirkon pohjoispuolelle sijoittuva soranottoa paikka pohjavesialtainen tarjoavat otollisen mahdollisuuden viihtyisän uuden asuntoalueen rakentamiselle. Rakentamisen myötä poistuu oleva maisemavaurio.

Alueen eristää Toivakantiestä ja Saarisen rantamaisemasta valli. Vallin johdosta alueen rakentuminen ei tule juurikaan näkymään Toivakantien kulkijoille tai Saarisen maisemassa.

Kuva 107: Varikontien varren uudet asuntoalueet ryhmiä, jotka sijoittuisivat maaston ominaisuuksien ehdoilla. Vasemmanpuoleisissa kuvissa nykytila, oikealla tuleva (punaiset katot).

Kuva 108: Valli suojaa paitsi olevaa maisemaa niin myös tulevaa asuntoaluetta liikenteen melulta.

7.5.8 Saarisen pohjoispään uusi asuntoalue

Saarisen pohjoispuolelle, Huikontien – Leppälahdenväylän risteuksen lounaispuoleiseen metsikköön on osoitettu uusi asuntoalue.

Toteutettaessa alue siten, että metsän reunavyöhyke säilytetään, ei alue suurmaisemassa tule näkymään merkittävästi. Huikontien ja Leppälahdenväylän kulkijoille uudisrakennukset tulevat näkymään, mutta Saarisen maisemaan alueen rakentamisella ei ole vaikutusta.

Kuva 109: Varikontien varren uudet asuntoalueet ryhmiä, jotka sijoittuisivat maaston ominaisuuksien ehdoilla. Vasemmanpuoleisissa kuvissa nykytila, oikealla tuleva (punaiset katot).

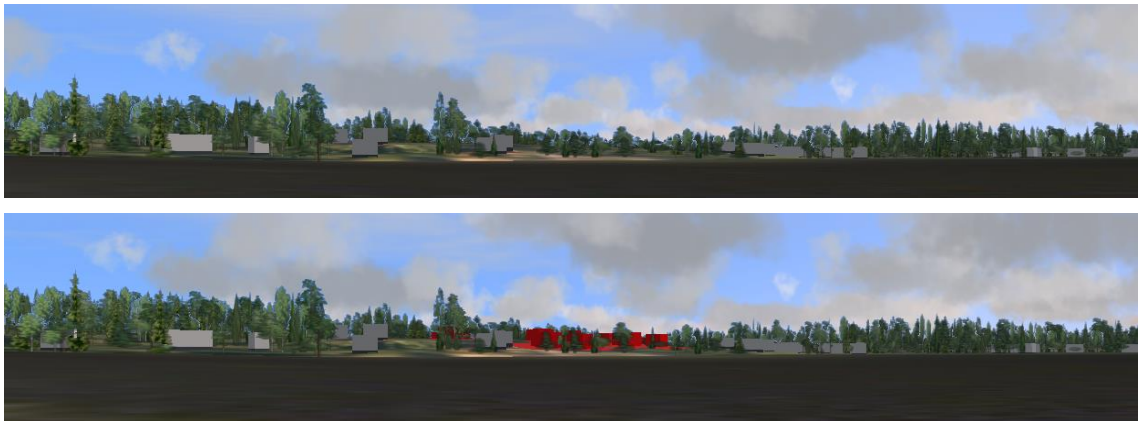
Kuva 110: Saariselta otetussa kuvassa asuinalueen rakennukset pilkottavat hyvin vähän metsän seasta. Enemmän huomiota kiinnittävät yksittäiset uudet rakennuspaikat rantavyöhykkeellä. Uudisrakennukset korostettu punaisella.

7.5.9 Humalalahden RM-1 alue

Humalalahden rannalla on oleva matkailuyritys, jonka kehittämiseksi yleiskaavalla myönnetään sille 1400 kem²:n rakennusoikeus. Kiinteistö on suhteellisen iso. Mallissa 1 400 kem²:n rakennusoikeus täysimittaisesti toteutuneena näyttää oheisten kuvien kaltaiselta.

Kuva 111: Humalalahden ranta vasemmalla nykytilassa, oikealla punaisin katoain havainnollistettu kaavan mahdollistama lisärakentaminen. Kuvissa vasemmalla näkyy Natura 2000 -aluetta.

Kuva 112: Ylhäällä oleva rakennustiheys, alhaalla RM-1 alue rakentuneena punaisella korostettuna, Natura-alueelta päin tarkasteltuna.

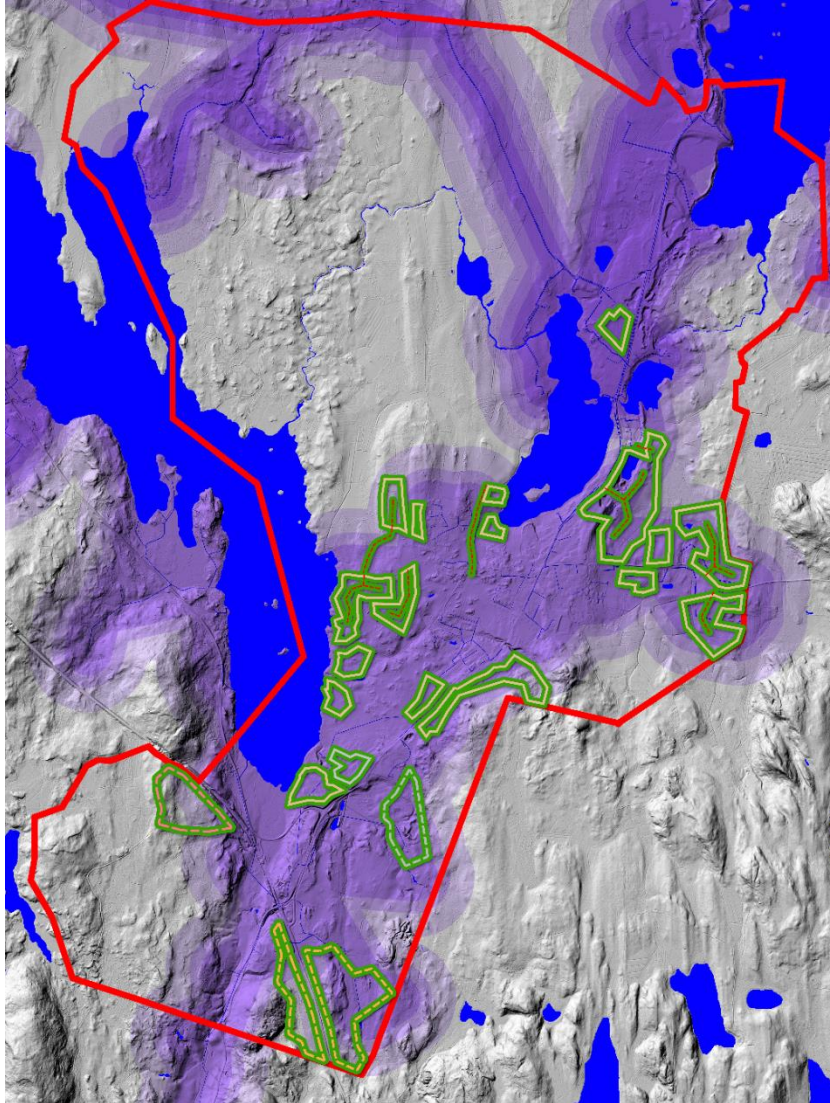
Rakentuminen tulee näkymään kohtalaisesti järvimaisemassa suoraan vastapäätä kohdetta tarkastellessa. Suurmaisemassa vaikutusta vähentää alueen sijainti Humalalahden perukoilla. Vaikutusta maisemaan aiheuttaa rantaan sijoittuva rakentaminen, muu rakentaminen peittyi alueen tiheän metsän sekaan.

Alla toinen kuvasarja samasta suunnasta.

7.6 Liikenne ja tekninen huolto

Yleiskaava ei sisällä merkittäviä uusia tielinjauksia. Uudet asuinaluevaraukset sijoittuvat olevien teiden välittömään yhteyteen ja kunnallisteknisen verkoston toiminta-alueelle.

Kuva 113: Yleiskaavassa esitetyt uudet alueet suhteessa vesihuoltoon

Tarvittavia yksityiskohtaisempia liikenneratkaisuja uuden kasvavan liikennetuotoksen johdosta arvioidaan ehdotusvaiheessa mitoituksen pohjalta.

7.7 Talous

Yleiskaava luo osoittaa uusia työpaikka- ja teollisuusalueita mahdollistaen yritystoiminnan kehittämisen, millä on myönteinen vaikutus talouden kehitykseen.

7.8 Terveys

Yleiskaavalla ei ole merkittäviä vaikutuksia terveysoloihin. Osoitettavat teollisuusalueet on määrätty TY – merkinnällä, eli niiden toiminnassa tulee huomioida ympäristövaikutukset; asutuksen läheisyys ja pohjavesiolot.

7.9 Turvallisuus

Yleiskaavalla ei ole merkittävää vaikutusta turvallisuuteen. Toteutuessaan yleiskaavan mukaisesti liikennetuotos kasvaa mutta tämä tapahtuu pitkällä aikavälillä, jolloin mahdollisten ongelmien ennakointiin on aikaa. Yleiskaavassa huomioitavat uudet kevyen liikenteen yhteysvaraukset parantavat kevyen liikenteen turvallisuutta.

7.10 Eri väestöryhmien toimintamahdollisuudet lähiympäristössä

Yleiskaavan ja taajaman rakenne on selkeä ja tiivis, palvelut on keskitetty ja helposti tavoitettavissa. Maasto-olosuhteet keskustassa ovat tasaiset ja helppokulkuiset.

7.11 Sosiaaliset olot ja kulttuuri

Yleiskaava toteaa ja vahvistaa Toivakan keskustassa julkisten ja kulttuuripalvelujen keskittymän keskustakorttelissa. Paikkalanvuoren ulkoilualuetta laajennetaan, mikä tukee liikuntakulttuuria.

7.12 Yhdyskuntatalous

Yleiskaava on yhdyskunnan rakennetta tiivistävä. Oleva infrastruktuuri saadaan tehokkaasti hyödynnettyä, turha liikenne vältetään, palvelut voidaan keskittää ja sitä kautta tuotanto tehostuu.

7.13 Muut vaikutukset

Yleiskaava luo rungon alueen kehittämiseksi ja helpottaa jatkosuunnittelua ja yhdyskunnan kehittämistä sekä kehittymistä.

7.14 Yleiskaavan suhde maakuntakaavan tavoitteisiin

7.14.1 Kulttuuriympäristön vetovoima-alue

Maakuntakaavassa kaava-alue on kulttuuriympäristön vetovoima-alue, jonka suunnittelumääräys kuuluu seuraavasti:

Merkinnällä osoitetaan maakunnan kulttuuriympäristön monimuotoiset aluekeskitymät.

Suunnittelumääräys: Alueen kehittämisessä tulee hyödyntää kulttuuriympäristön monimuotoisuutta. Alueidenkäytön suunnittelulla edistetään kulttuuriympäristöjen kestävästä käytöstä ja hoitoa. Alueilla metsien hoito ja käyttö perustuu voimassa olevaan metsälainsäädäntöön.

Yleiskaavaa laadittaessa on selvitetty ja tiedostettu paikallisen kulttuuriympäristön arvot ja monimuotoisuus. Arvokohteet on pyritty suojelemaan riittävällä tavalla ja samalla on pyritty luomaan kaavamääräyksin sellaiset olosuhteet, että monimuotoisuudelle syntyy mahdollisuuksia säilyä elävänä.

7.14.2 Keskustatoimintojen alakeskus

Maakuntakaavassa alueelle sijoittuu keskustatoimintojen alakeskus – merkintä, johon liittyvä suunnittelumääräys kuuluu seuraavasti:

Merkinnällä osoitetaan seudullisesti merkittävä keskustatoimintojen alakeskus. Alakeskuksissa on asutuksen lisäksi kauppaan ja palveluihin liittyviä toimintoja.

Suunnittelumääräys: Alakeskuksen kehittämisessä tulee kiinnittää erityistä huomiota ydinkeskustan ja muun taajaman selkeään rajaukseen sekä keskusta-alueen viihtyisyyteen ja esteettömyyteen. Alueiden käytön suunnittelussa on huolehdittava joukkoliikenteen toimintaedellytyksistä ja turvallisista kevytliikenteen yhteyksistä

sekä turvattava maakunnallisesti ja valtakunnallisesti arvokkaat kulttuuriympäristöt. Kohdemerkinnällä osoitettu alue on määriteltävä yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa siten, että muodostuu eheä, keskustahakuisiin toimintoihin painottuva kokonaisuus. Keskustatoimintojen alakeskuksiin saa sijoittaa seudullisesti merkittäviä, keskusta-alueille soveltuvan vähittäiskaupan suuryksiköitä.

Yleiskaava vahvistaa rajausta ydinkeskustan ja muun taajaman välillä. Tehokkuuden nosto luo mahdollisuuksia tehostaa joukkoliikenteen toimintaedellytyksiä sekä vahvistaa kaupallisten toimintojen menestymisen mahdollisuuksia keskustassa.

Maakunnallisesti arvokkaat kohteet on selvitetty ja tunnistettu sekä neuvoteltu niiden oikeanlaisesta huomioimisesta museoviranomaisten kanssa. Yleiskaavalla toteutettava keskustan tiivistäminen luo uusia elinkeinomahdollisuuksia ja aktiivisuutta joka auttaa välillisesti myös kulttuuriympäristökohteiden kunnossa pitämistä.

7.14.3 Yleiskaavan suhde maakuntakaavan koko maakuntaa koskeviin määräyksiin

Uusiutuva energia

Maakuntakaavan yleismääräyksen mukaan asuin-, kauppa-, teollisuus-, työpaikka- tai vapaa-ajan alueita suunniteltaessa on mahdollisuuksien mukaan selvitettävä geoenergian ja puun hyödyntämismahdollisuudet.

Kallio- ja maaperästä hankittavan geoenergian hyödyntämistä haittaa taajama-alueella sijoittuminen pohjavesialueelle, pohjaveden pilaantumisvaaran vuoksi.

Kulttuuriympäristö

Maakuntakaavan yleismääräyksen mukaisesti on huomioitu tunnetut muinaisjäänne- nökset ja maakunnallisesti merkittävät rakennetun kulttuuriympäristön kohteet sekä arvokkaat perinnemaisemat.

Luonnonvarat

Maakuntakaavan yleismääräyksen mukaan pohjavesiluokituksen mukaisia alueita koskevat toimenpiteet on suunniteltava siten, että pohjaveden kemiallinen ja määrällinen tila ei niiden vaikutuksesta heikkene.

Yleiskaava-alueella sijaitseva tärkeän pohjavesialueen raja on merkitty kaavamerkintäasetuksen mukaista pv- merkintää käyttäen. Pohjavesialueita koskee [Ympäristönsuojelulain](#) 17 §:n mukainen pohjaveden pilaamiskielto. Vesitaloushankkeita koskien on määrätty [Vesilaissa](#).

Vedenottamot on merkitty yhdyskuntateknisen huollon alueen merkinnöin. Yleiskaavaan on lisätty määräykset hulevesien käsittelyä koskien.

7.15 MRL 73 §:ssä säädettyjen erityisten sisältövaatimusten täytyminen

Ranta-alueiden loma-asutusta koskeville yleiskaavoille on MRL 73 §:ssä säädetty erityiset sisältövaatimukset:

Laadittaessa yleiskaavaa tai asemakaavaa (ranta-asemakaava) pääasiassa loma-asutuksen järjestämiseksi ranta-alueelle on sen lisäksi, mitä yleis- tai asemakaavasta muutoin säädetään, katsottava, että:

1) suunniteltu rakentaminen ja muu maankäyttö sopeutuu rantamaisemaan ja muuhun ympäristöön;

2) luonnonsuojelu, maisema-arvot, virkistystarpeet, vesiensuojelu ja vesihuollon järjestäminen sekä vesistön, maaston ja luonnon ominaispiirteet otetaan muutoinkin huomioon; sekä

3) ranta-alueille jää riittävästi yhtenäistä rakentamatonta aluetta.

Ranta-alueiden osalta kaavaehdotus perustuu pääosin voimassa olevaan, MRL 73 §:n mukaiseen rantaosayleiskaavaan. Uudet rakennuspaikat on sijoitettu olevat rakennuspaikat huomioiden.

Luontoarvot on selvitetty päivittämällä tarpeelliset luontoselvitykset. Luontokohteet on huomioitu asianmukaisin merkinnöin ja rakentaminen sijoitettu niin, ettei se uhkaa luontoarvojen säilymistä.

Mitoituksen kasvatuksen ja uusien rakennuspaikkojen jälkeenkin ranta-alueille jää riittävästi yhtenäistä rakentamatonta aluetta.

8 YLEISKAAVAN TOTEUTUS

Yleiskaavaa voidaan suoraan käyttää rakennusluvan myöntämisen perusteena RA – ja AO –tonteille. Ko. tontit ja korttelit ovat olleet rantaosayleiskaavassa, ja maanomistajien tasapuoleinen rantarakennusoikeus on sen yhteydessä selvitetty ja rakennuspaikat jaettu mitoituksen mukaisesti.

Niillä alueilla, joilla on voimassa asemakaava, yleiskaava ei ole voimassa. Yleiskaavan ohjausvaikutus astuu voimaan, jos asemakaavaa muutetaan. Yleiskaava on ohjeena myös silloin, kun asemakaavaa aletaan laatia uudelle alueelle jossa ei ole ennestään voimassa olevaa asemakaavaa.

Niillä uusilla yleiskaavassa osoitetuilla alueilla, joilla ei ole voimassa olevaa asemakaavaa, rakennusluvan saaminen edellyttää rakentamisen mittakaavasta riippuen joko suunnittelutarveratkaisua tai asemakaavan laatimista. Asemakaavaa tai suunnittelutarveratkaisua ei voi tehdä yleiskaavan vastaisesti ilman yleiskaavatasoisia selvityksiä ja perusteluja.

Yleiskaavassa on osoitettu osa alueista /res – merkinnällä, mikä ajoittaa niiden toteutumisen myöhempään vaiheeseen.

8.1 Ilmoitusvelvollisuus toimenpiteistä Natura-alueiden läheisyydessä

Natura 2000 - verkostoon kuuluvan alueen suojelun perusteena olevien lajien ja luontotyyppien merkittävä heikentäminen on kielletty. Lakiin sisältyy ilmoitusvaatimus, joka koskee Natura 2000 -alueella tai sen läheisyydessä suoritettavia pieni-muotoisiakin toimenpiteitä, jotka eivät muuten tarvitsisi lupaa tai ilmoitusta. Toimenpiteitä voivat olla esimerkiksi:

- kiinteistön sisäisen yksityistien tai sähköjohdon rakentaminen
- latu- tai polkureitin rakentaminen
- maa-ainesten tai turpeen kotitarveotto
- pellonraivaus, vähäinen ojitus
- metsänkäsittelyyn liittyvä toimenpide

Ilmoitus tehdään ELY-keskukselle.

Ilmoitusvelvollisuus ei koske Natura-alueen hoito- ja käyttösuunnitelman mukaisia toimenpiteitä, metsästystä, kalastusta tai muuta virkistyskäyttöä, taikka toimenpidettä, joka ei olennaisesti poikkea alueen jo vakiintuneesta käytöstä.

Lisätietoja:

- [Luonnonsuojelulaki](#) (finlex.fi > Ajantasainen lainsäädäntö)
- [Natura-aluetta merkittävästi heikentävä toimi vaatii ilmoituksen](#) (ym.fi > Luonnonsuojelun lainsäädäntö)

8.2 RM-1 alueen toteuttamisessa huomioitavaa

Kaavaan Leppäveden rannalle merkitty RM-1 – alue rajautuu Natura 2000 – alueeseen. Kaavamääräyksiin pyritään ehkäisemään Natura-alueeseen kohdistuvia haitallisia vaikutuksia.

Käytännön keinoja vaikutusten vähentämiseksi ovat esim.

- Virkistyskäytön ohjaaminen aktiivisesti pois linnuston kannalta tärkeiltä vesialueilta sekä tiedottamalla alueella liikkuvia linnuston kannalta arvokkaasta luhta- ja ruovikkoalueesta.
- Moottoriveneilyn rajoittaminen lintujen herkimpään pesimäaikaan (toukokuu-kesäkuun alku) Humalalahden alueella mahdollisimman vähäiseksi.

- Alueella liikkuvien informoiminen lemmikkieläinten (koirien) kiinnipitämisestä erityisesti pesimäaikaan huhtikuusta elokuulle. Vapaana kulkevien lemmikkieläinten pääsyä linnustolle tärkeille alueille ei voida juuri muilla keinoilla estää.

8.3 Rakentaminen liito-oravien lisääntymis- ja levähdysalueilla

Yleiskaavassa on kaksi jo olevaa, vakituksessa asuinkäytössä olevaa kohdetta, jotka sijaitsevat kokonaan tai osittain liito-oravien esiintymisalueella (luo-1). Ennen rakentamis - tai muita *muutostoimenpiteitä* on näillä alueilla varmistettava, etteivät liito-oravan levähdys- ja lisääntymispuut vahingoitu.

8.4 Uusiutuvan energian hyödyntäminen

Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa/toteutuksessa on hyvä selvittää maakuntakaavan uusiutuvaa energiaa koskevan suunnittelumääräyksen mukaisesti puun hyödyntämismahdollisuudet ja lisäksi puurakentamisen käyttöä kaavan toteutuksessa.

Kallio- ja maaperästä hankittavan geoenergian hyödyntämistä haittaa taajama-alueella sijoittuminen pohjavesialueelle, pohjaveden pilaantumisvaaran vuoksi.

8.5 Merkittävän rakennusperinnön säilyttäminen

Alueen merkittävää rakennusperintöä on tuotu esille kaavaselostuksessa, erilliselvityksellä ja kaavamerkinnöissä. Mm. luvussa 3.11.5 *Maakunnallisesti arvokkaat rakennetut kulttuuriympäristöt*, sivu 58, on kuvattu Toivakan keskustan vanhan osan muodostamaa kokonaisuutta.

Kohdistettujen suojelumerkintöjen lisäksi yleiskaavassa annetaan määräys koko aluetta koskien:

Asemakaavoitusvaiheessa tai muun tarkemman suunnittelun yhteydessä on turvattava erityiset paikalliset kulttuuriympäristön arvot, kulttuuriympäristön ominaispiirteet ja luonne. Samalla tulee selvittää riittävällä tarkkuudella kohteiden ja alueiden tarkemmat suojelutavoitteet.

Merkintä ohjaa selvittämään ja turvaamaan myös paikallisesti merkittävää rakennusperintöä. Selostus liitteineen antaa tähän tarvittavaa tietoa.

Kaava-alue on maakuntakaavassa suurelta osin "kulttuuriympäristön vetovoima-alueita". Merkinnällä on osoitettu maakunnan kulttuuriympäristön monimuotoiset aluekeskittymät. Maakuntakaavassa on annettu suunnittelumääräys: *Alueen kehittämisessä tulee hyödyntää kulttuuriympäristön monimuotoisuutta. Alueidenkäytön suunnittelulla edistetään kulttuuriympäristöjen kestävää käyttöä ja hoitoa. Alueilla metsien hoito ja käyttö perustuu voimassa olevaan metsälainsäädäntöön.*

Maakuntakaavan kulttuuriympäristön vetovoima-alueen merkinnän mukaisesti yleiskaava velvoittaa tunnistamaan selvitysten pohjalta merkittävät kulttuuriympäristön kohteet ja huomioimaan ne asemakaavasunnittelussa.

Myös ranta-alueilla, missä osayleiskaavaa käytetään suoraan rakennus- ja toimenpidelupien myöntämiseen, määräys velvoittaa kiinteistönomistajia ottamaan käytön ja korjaamisen ratkaisuisaan huomioon historiallisen rakennusperinnön arvot.

8.6 Toteutumisen aikataulu

Kaavan tavoitevuosi on 2040. Olemassa olevat ennusteet mm. asukasluvun kasvusta eivät kuitenkaan viittaa siihen, että yleiskaava olisi esitettyssä muodossa toteutunut vielä vuonna 2040.

Yleiskaavaa toteutetaan kunnan kehityksen mukaan. Reservialueiksi varattujen alueiden on ajateltu olevan toteutusjärjestyksessä ensisijaisten alueiden jälkeen.

9 LISÄTIEDOT

Toivakan kunta
014 267 4000
Iltaruskontie 2
41660 Toivakka
kirjaamo@toivakka.fi

Tekninen johtaja

Jukka Paalanen
040 640 2034
jukka.paalanen@toivakka.fi

Kaavan laatija

FCG Suunnittelu ja Tekniikka Oy
Puistokatu 2 A
40100 Jyväskylä

Arkkitehti Tuomo Järvinen
040 753 1524
tuomo.jarvinen@fcg.fi